

Contact international

Vol. 34, 237-239, ianuarie, februarie, martie 2024

Tainele Symbolismului

World Congress of Poets *de Alexandru Cetățeanu*

Piața pământurilor rare
de Edith Mihaele și Emilian Dobrescu

Canonul Brâncușian
de Petru Solonaru

Lutăria *de Gheorghe Andrei Neagu*

Lux in Arcana

Pioșenia ca imn înălțat divinității
e Al. Florin Țene

Cronicar
de Liliana Popa

Interview with Daniel Revach *by Lucreția Berzintu*

Catedrale gotice
de Ion Gănguț

Le Talisman
de Liviu Pendefunda

Rosicrucian's Morning Eye

Contact international

founded May 1990

in Carrus per Fontem ad Tintinnabulum accedemus

Founder, Publisher, and Managing Editor
Liviu PENDEFUNDA

Editor in Chief
Octavian LAURENȚIU

Luisa Amarie, Francesca Andruzzi, Mircea Bartan, Alexandra Bârneață, Lucreția Berzintu, Radu Botiș, Gabriela Bunghez, Mihaela CD, Alexandru Cazacu, Alexandru Cetățeanu, Georges Chapoutier, Aura Christi, Theodor Damian, Johnny Ciatloș Deak, Cornelia Victoria Dedu, Diana Deliu, Edith Mihaela Dobrescu, Emilian Dobrescu, Carmen Oana Dumitriu, Alessandra Ferraro, Vladimir Florea, Sudhakar Gaidhani, Ion Gânguț, Nicolae Grigorie Lăcrița, Tereza Laterza, Cleopatra Lorințiu, Sophie Lu, Bogdan Mandache, Ana Isabel Márquez Peña, Irina Lucia Mihalca, Vasile Morar, Ion Mureșan, Gheorghe Andrei Neagu, Dragoș Niculescu, Eugen Oniscu, Ionuț Pande, Liliana Popa, Elena Quidello, Ilie Rad, Daniel Revach, Mihaela Roibu, Anca Sîrghie, Vlad Scutelnicu, Anca Sîrghie, Maria Eugenia Soberanis Nogueta, Petru Solonaru, Al. Florin Țene, Geo Vasile, Shoshana Vegh, Bella Clara Ventura

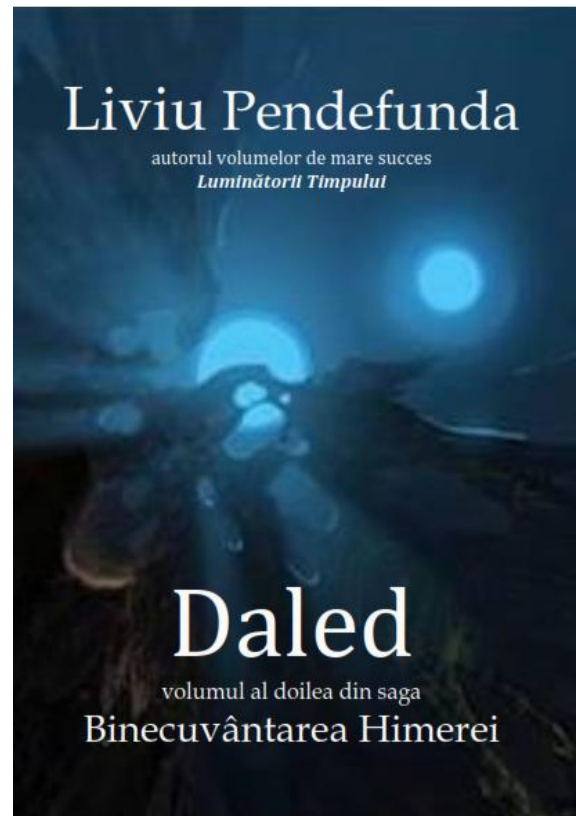
Photos by Alexandru Cetățeanu, Mircea Bartan, Cleopatra Lorințiu, Eleny Pendefunda,
Some illustrations belong to the authors, whose opinions in their articles are tabu.

© The Contact international Journal
2, Primăverii, Miroslava - Iassy, 707305 Romania,
E-mail: pendefunda@gmail.com

ISSN 1221-3977

Această ediție este ilustrată cu lucrări semnate de:
Ana Isabel Márquez Peña (17, 72-75, 80, 136, 162, 166)
Cornelia Victoria Dedu (100, 104, 105, 107, 108, 114, 116)
Dong Faliang (54, 60, 61, 97)
Eleny Pendefunda (112)

Doi ani au durat în timp terestru scrierea următoarelor planuri străbătute de personajul aflat pe calea inițierii în primul volum al sagii *Bindecuvântarea Himerei*. Dar surpriza oferită cititorului de acesta și mentorii săi spirituali este Daled.

Liviu PENDEFUNDA

Arta cu tendință în spiritul Creației

continuare din ediția precedentă

*„Când sunt trist, sau când nu sunt trist,
când inspirat sau când sunt bleg, sau numai
obosit
- când sunt vizionar, sau când mi-e somn de
mine însumi -
toate acestea le gândesc și le formulez
în minunata limbă română”
Nichita STĂNESCU*

Oglinda ca refracție a sinelui

Trăind izolat, neputând comunica
prea mult cu oamenii, stau adesea
cu mine însumi, fac muzică și când
găsesc ceva interesant iau note pentru a mi
le citi mai târziu. Nu-i vina mea dacă
aceste simple notițe sunt în formă de
versuri și câteodată par vaiete - spunea
Bacovia, răspunzând interviului luat de I.
Valerian.

Am recitat gândurile exprimate de poet
în însemnări, proze, versuri, cum și cele
despre el și opera sa. Să fi fost omul-poet
un însingurat, poetul-om un refulat ? A
fost el un bolnav incapabil să înțeleagă ce
se întâmplă cu lumea pe care o percepea

în gând ? Am încercat să-l apropiu de
Lautréamont prin viziuni freudiene.

Am încercat să descriu nu o boală, ci
tipul anormal în care s-ar încadra
comportamentul liric al poetului. Armonie
și disarmonie în același om...

Am pornit de la premisa că Bacovia, el
însuși a fost o oglindă cosmică, iar prin
intermediul celulelor sale mnemo-
cognitive în centrul lumilor, a creației, a
geniului uman.

Sufletul bacovian nu reflectă, ci
refractă cosmosul precum zi de zi o fac
frunzele, pietrele, apa, metalul, dar mai
ales omul în modul cel mai conștient, doar
că surprinde fenomenele și le redă fără a
le mai explica. Citiți vers după vers.
Inițierea vine citind. Descriu un peisaj
vizual, sonor, olfactiv, gustativ, tactil prin
cuvinte. În plus percepeți și acel ceva
simțit fără cuvinte.

Oglinda, cum spunea Roland Barthes în
„Imperiul semnelor” e vidul pentru orient
și nu un obiect narcisiac ca în occident. Ea
captează alte oglinzi și această reflectare
infinită este vidul însuși, marea refracție
cum am defini-o noi.

Blaga afirma în 1935 că multe
momente și aspecte aparținând

conștiinței ar putea fi socotite drept reflexe ale inconștientului și ele „se integrează, nu numai ca semnificație și ca finalitate în angrenajul complex al inconștientului, ci în afară de aceasta, aceste momente și aspecte sunt prin ele însele un reflex al substanței și conținuturilor ca atare ale inconștientului”. Noi nu o identificăm *personanței*, care poate avea în raportul cu științele exacte, azi, un statut real. Încercăm să depășim ideile creativității inconștiente printr-un mod logic și încă nedemonstrat pe deplin în biochimia activității sistemului nervos central.

„Geneza cosmică și geneza poetică au același principiu și dezvoltare” – afirma Georges Poulet în *Metamorfozele cercului*. Sufletul poetului este în același timp și centrul de unde naște universul și sfera infinită care-l conține ca pe un punct. În fiecare punct finit al spațiului sufletul uman se poate constitui ca centru și să se servească de spațiu ca să atingă și să cuprindă întregul. Lumea e un câmp deschis pe care omul îl invadează cu gândirea. Macro și microcosmosul se interferează aici, univers și suflet uman.

În univers orice mișcare trebuie să producă unde - unde, ca și infinitul celor produse de aruncarea unei pietre în apă. Primim astfel informații despre tot ce se întâmplă în univers. „Tous les êtres circulent les uns dans les autres” – scriau Diderot și Pascal și afirmă primul că omul, spiritul său poate fi ca și astrul, centru universal. Și parcă pentru a demonstra această idee gândul lui Charles de Bouelles mi se pare edificator: „L-homme est un rien en face de tout..., pour qu'il devienne l-oeil de tout, le miroir de la nature, détaché et séparé de l-ordre de choses, placé loin de tout pour être centre de tout”.

Iată deci sistemul nervos, centru al cunoașterii, dar și un centru al forțelor, fiind la rândul-i fântâna izvorând, un

principiu de inspirație și de mișcare, o centralizare parcă secretă.

Prin lumea infinită, conștiința umană e determinată să hălăduiască mereu precum și Bacovia e un rătăcitor în pofida aparentei sale claustrări.

„Captif en ce moment sur la Terre, je m-entretiens avec le coeur des astres, qui prend part à mes joies et à mes douleurs”, scrie Nerval, ca o unitate sufletească a multora născuți nu contează unde și când pe suprafața acestei planete.

În același timp viziuni multiple îl apără și raze magnetice emană din el, din ceilalți, traversând fără obstacole lucrurile infinite. Deci creația prezintă o bază de receptare mai fină, mai penetrantă a *interferențelor* universale.

*

Am înțeles condiția creației în activitatea nervoasă superioară ca un balsam și ca o necesitate, emanația noțională a quantumului memorat prin propriul mod de gândire din totalitatea percepțiilor senzitive incluzând și simțul telepatric și cel al cunoașterii prin inconștient a sideraliei.

Mnemoclastia sugerează un circuit vital al stocării mesajului mnemonic, al dizolvării (distrugerii, cu toate că termenul cel mai corect ar fi al topirii) informației primordiale și dobândite conștient sau inconștient cu păstrarea celulară a matricei în care să poată avea loc oricând renașterea, asamblarea și folosirea creatoare a acestei informații.

Deci întregul fenomen modulat la rândul-i de condițiile date genetic este reprezentat de constituirea în cuvânt a cuantelor blastice născute din matricea mnemoclastelor.

Gigantica textură neuronală pe care o reprezintă sistemul nervos uman, necesită o precisă și nuanțată interconectare pentru o funcționare

perfectă, adaptată și armonioasă. Toată această rețea în care spațiul înconjurător aduce mesajul său mnemic emană la rândul-i valuri de gânduri.

Puținii care s-au aventurat în necunoscut, urmând în sens invers razele refracției cosmice, mesajul involuntar transmis prin sufletul însingurat poetic, au sesizat greutatea sau imposibilitatea prezentării acestuia prin cuvinte.

Simplitatea poeziei lui Bacovia e ca un sistem binar. Reducerea semnelor cât mai mult face posibilă transmiterea mesajului la o colosală variabilitate genetică de receptori umani; mesajul trece prin mulțimea de sinapse, pătrunde în imensitatea neuronală și aici se înmagazinează creându-ne fără a fi cunoscut vreodată traducerea simțămintele cele mai diverse.

Bacovia a fost un receptor-emițător, precum cea mai mare parte a marilor artiști, condiție ce mi se pare esențială pentru un geniu. Totul e decodare și codificare, fără a te întreba care e lumea percepută în lumina ta: „E ziuă și întuneric...”, „Creierele ardeau la flacăra de soare.../ Pustiul tot mai larg părea...”, „Muzica sonoriza orice atom.../ Dor de tine și de altă lume” „Aud materia plângând”. „Eu prevăd poema roză a iubirii viitoare.../În oglinda larg ovală încadrată în argint”.

Lumea noastră trecută prin simțurile sale, triste, obsedate, claustrofobe. Și totuși de unde vine lumea aceasta ? Din mintea lui, din alambicul creativ al minții sale, într-un moment de liniște sau muzică transformată în culori (ca la Van Gogh). Și totuși e altă lume¹.

*

¹ „Există în toate lucrurile un ritm care participă la universul nostru. Simetrie, grație, eleganță – veți regăsi aceste calități în ceea ce sesizează adevăratul artist... Este clar că schema finală conține propria fixitate. În această perfecțiune, toate lucrurile merg la propria moarte”(Frank Herbert)

Trecând prin elementele lumii noastre, Bacovia scria : „Nu-i mâini / nici azi / nici ieri / timpul”. Să fie așa cum discută Mircea Eliade în *Insula lui Euthanasius*, traducând din sanscrită: *Sarvam dunkham, sarvam anityam* (totul e durere, totul e trecător)? Aș spune că mai degrabă spațiile se perindă prin aceste versuri la timpul apei primordiale (zăpadă sau ploaie) aducând ca și razele – gânduri. E o adevărată alchimie a plumbului, elementele inițierii spre moarte, spre trecerea Styxului întru scufundarea în anxietate a spiritului (C. Călin).

Totul e înghețat și ars în același timp. Numai spațiul cosmic e în același timp ars și înghețat. Stele incandescente plutesc în plumbul metalelor grele, metamorfozate în aur și gaze rare și inerte. Și în jur frigul imens care privitorului neputincios, spirit vital, organic îi este singurul mai apropiat, mai propriu pentru viață. Aici nu e timp, aici nu e decât un spațiu, un loc de întretăiere cosmică a tuturor timpurilor.

Violetul e ultima culoare a curcubeului, în partea opusă se reîntâlnește cu suratele lei ca și renașterea memoriei în matricea mnemoclastică; în acest spațiu e depășit momentul morții universale perceput de poet: „și e târziu / și n-am mai murit”.

Prin Bacovia, ca și prin toate geniile umane, în mecanismul receptării sinaptice au interferat spațiile și timpurile la un singur numitor și numărător. Suntem deci martorii acestei interferențe.

Sunt lucruri care își caută chipul și numele, lucruri și ființe ale începutului și apocalipsului, dar elemente care îi dau poetului sentimentul supremației sale în raport cu absolutul. Lucruri nenăscute, simboluri netălmăcite sunt aduse în acest sobor al marilor fuziuni de sentiment și conștiință a contopirii lucide cu ceea ce alcătuiește temelia și substanța acestei lumi. "Când primești în somn scrisoare/

de la Dumnezeu și când/te găsește pe un scaun/de tăcere/ploi plângând -// ia condeiul și răspunde/ că în lut sunt cai destui,/ că murim pe-o coamă mândră/ în tărâmul nimănui// pune-n plic apoi scrisoarea/ și trimite-o la cutie// și așteaptă să-ți sosească/ fiindcă ți-ai trimis-o ție !"² Cu șoapta, cu foșnetul, cu tremurul unei lacrimi, cu freamătul neauzit al unui gând, poetul își compune fundalul meditației sale pe care se proiectează transfigurate frânturi ale viselor sale, tresăriri ale spiritului său, reflexii și refracții ale mesajului divin. Rostuită ca spirit și ca prezență continuă în structurile latente ale versului, această lume, reală, antrenând cortegii de elemente reconstituite, încearcă să desfășoare o procesiune lirică vizuală sau sonoră, o parte densă a viziunii pe care poetul, oricare ar fi el, o scufundă în har și meditație.

Nevoia de comunicare spirituală și de cunoaștere implică dificultatea poetului de a recompune, într-o structură și o tonalitate poetică proprie, informația inspirată pe care harul său de a recepta și trezi amintirile îl are în procesul creației. În prima sa epistolă către corintieni, apostolul Paul face referire la cele nouă daruri pe care Dumnezeu ni le-a dat de la începutul lumii. Trebuie doar să le descoperim, să le înțelegem, să ni le însușim și să trăim în Tradiție căutându-le și ghidându-ne după ele: credința, vindecarea, facerea de minuni, prorocirea, înțelepciunea, cunoașterea, darul limbilor și tălmăcirea lor. Înconjurat de simboluri și numere, dăruind și rugându-se, poetul așteaptă întotdeauna un semn. Modalitatea ancestrală de a comunica, de la scrierea prin noduri a incașilor, de la hieraticile sau demoticele egiptene până la limbajul computerizat al timpurilor noastre nu justifică decât crearea instrumentului magic numit carte. Ea depășește sau împlinește suportul

temporal al sunetelor, pentru că poezia este în primul rând o elaborare structurală fonetică. Chiar citind-o în gând ea răsună creând în cugetul cititorului o taină complexă ca o percepție multisenzorială. Rezonator multiplu al zbaterilor, al contradicțiilor, al nădejzii și speranțelor, manuscrisele ne șoptesc scipiri de istorie, memorie și prezență, proorocire, prevestire, dar și înnoire a lumii sau a ființei. Poezia, ca și întreaga literatură rămâne cea mai fantastică născocire a imaginației umane revărsate din constelațiile universului sub forma luminii din haosul ceresc. Fără Cuvântul strecurat ca o rouă astrală în versurile omenirii, în testamentul liric al umanității zecilor de milenii am încerca un sentiment de singurătate terifiantă.

Din punct de vedere mistic, a imagina constă în a crea o imagine mentală a ceea ce vrem să se concretizeze. Pentru a ajunge la aceasta, noi suntem obligați să ne întrebuițăm memoria, imaginația trebuind să facă apel la ceea ce deja cunoaștem. Astfel, puterea creatoare a cuiva nu se situează în aptitudinea sa de a inventa, ci în capacitatea sa de a combina într-o nouă formă ceea ce deja există. Cel mai bun exemplu pentru a ilustra acest lucru este considerarea felului în care vizualizați raiul și lumea de dincolo în care eternitatea ne așteaptă pentru nemurirea sufletului. Acest loc simbolic este fructul imaginației oamenilor, deoarece acesta nu are nici o realitate în afara conștiinței noastre. Totuși, atunci când cineva s-a înălțat până la acel loc, în lumină, în timpul comei sau a morții temporare și l-a descris, noi îi vedem în minte, forma sa exterioară asociată unui templu, cu toate vitraliile, mobilierul, sculpturile, picturile, coloanele și volutele ce compun aspectul său interior, toate împreună apar ca fiind foarte reale în momentul în care le vizualizăm. Și de cele mai multe ori ele se raportează unor lucruri pe care deja le-am văzut în edificii

² Ion Alexandru Angheluș, *Cai de lut*, Contact int'l 1992

reale, indiferent că ar fi vorba de o catedrală, o moschee, o sinagogă sau un templu rosicrucian sau masonic. De altfel, cu toate că este vorba de o creație mentală rezultată din propria imaginație, efectele pe care aceasta le produce asupra stării noastre fizice, mintale, emoționale și spirituale sunt cu totul tangibile. Aceasta este dovada clară că tot ceea ce ne imaginăm poate avea efecte concrete în existența noastră. De cele mai multe ori însă a simți universul, pe Dumnezeu, este cel mai minunat lucru care i se poate întâmpla unui om. Și totuși din lumina primordială ia naștere splendoarea Cuvântului ca o auroră boreală, în mii de culori și frecvențe ce aduc muzica sferelor printre noi: "Dans les belles couleurs/ Ignorant le repos/ Dans la nuit, à tâtons/ Sans se tromper jamais/ Elaborent l'aurore." ³ Atotputernicia luminii în lumea neștiută se deschide purificatoare în știința timidă și totodată înălțătoare a sensurilor. Astfel întâlnim mai la toți poeții puterea de a face transparentă noaptea și grăitoare tăcerea pe care o scot din exilul neființei și uitării, redând-o poeziei. Chiar și Călinescu, în ciuda simplității exprimării, concentrează o teribilă experiență interioară, viziunile lirice neavând moarte: "universul nu este decât/ un joc de mari curcubeie./ În scripetul lumii celeste/ Eu sunt așezat pe-o scânteie." Paradoxul face, că neștiind exact ce este poezia, ea aduce foamea de absolut, de la Geneză și până la Apocalips. Dintre fațetele multiple ale misteriosului cristal al poeziei, înțelegem așadar secretul. Înțelesul înțeles e însă o taină pe care o păstrăm în noi, nu pentru că ni s-ar impune ci pentru că ea vine ca un secret ce trebuie păstrat, o întrezărim, o cunoaștem, dar ca și lui Dumnezeu, nu-i putem vedea fața și nici pronunța numele. "M-atâră de tine poezie/ ca un

copil de poala mumii./ Să trec cu tine puntea lumii/ Spre insula de veșnicie." ⁴

Dă-ne, Doamne, mintea să înțelegem dorințele care ne frământă, apa băută din fântâna înțelepciunii Tale, cu rouă prelinsă din mărețul curcubeu ce l-ai întins peste zilele noastre și ne luminează nopțile cu aripile astrelor ce poartă îngerii în spirala din clopot ! Numai ascultându-ne nouă ruga vom ști unde, cine și de ce suntem. Așa cum spune Blaga⁵ "Frumusețea ca și zborul și iubirea/ de cenușe-și leagă firea./ De ștergi fluturelui praful, nici o boare - / nici o vrajă nu-l vor face să mai zboare."

Arta poetică

*To see a World in a grain of Sand,
And a Heaven in a Wild Flower
Hold Infinity in the palm of your hand
And Eternity in an hour.* ⁶

Poet al viziunilor și vizionar al versurilor cosmice, William Blake ⁷ afirmă că există mai multe stele în galaxie decât grăunțe de nisip pe toate plajele lumii de pe pământ și probabil mai multe galaxii în univers decât numărul stelelor din galaxia noastră. Cosmologii studiază rămășițele stelare pentru a cunoaște istoria cosmică, analizează reverberațiile miliardelor de ani ce au transformat haosul în cosmosul de azi. Atomii izvorâți din materia primordială, materia prima s-a condensat din nou în elementele planetare realizând microcosmosul în fiecare colțișor al universului. Imensul univers este inimaginabil, dar metafora poetică poate concepe concentrarea acestuia într-un grăunte de nisip. Umila noastră putere de înțelegere nu poate depăși nici măcar

⁴ Alexandru Philipide

⁵ Lucian Blaga, *Lângă un fluture*

⁶ William Blake, *Auguries of innocence*, Poems, 1993

⁷ W.B. (1757-1827), poet rosicrucian și francmason

³ Supervielle

timpurile când viața a apărut pe pământ. Și cu toate acestea cultura umană, religia, mitologia, muzica și nebunia sunt cu noi de peste o sută sau trei sute de mii de ani.

Miturile - adevăr dezvăluit religiilor - se bucură de narațiuni simbolice psihologice, citite ca metafore, sunt mesaje din interiorul nostru spre lumea exterioară. Am mai scris de repetate ori despre originea protoistorică și necunoscută a miturilor⁸. Armonia ascunsă a naturii ne ajută și azi să navigăm prin etape bine definite între naștere și moarte. Religia a adoptat aceste mituri și temele recognoscibile s-au perpetuat cu influențe locale și individuale. Creațiile arhetipale ale psihicului uman s-au îmbinat cu dezvoltarea structurii și funcțiilor creierului uman. Metaforele s-au înconjurat de semne și simboluri înscrise în memorie ca ritualuri, rogațiuni, poeme, meditații, ceremonii, festivaluri anuale, transmise prin minte și sentimente unei înțelegeri comune lumii în care mitul a dat naștere religiei. *Nu se face nicio inovație sau cel puțin rar, fără să se provoace mari pericole.*⁹ Și primul pericol pentru cei dogmatici a fost faptul că Marele Arhitect al Universului ne-a dat libertatea de a gândi și de a interpreta fără opreliști învățăturile sale.

Înțelepciunea s-a transmis celor aleși, inițiați în ritual și venerație divină. Dacă nu avem acces la mintea vechilor învățați dar putem fi siguri că limbajul s-a modificat și inima misterelor s-a îmbogățit în formă, pierzând totodată subtilitățile de fond. Conceptul divin s-a transmis adeseori prin vise¹⁰ dezvăluind trecutul sau viitorul. Muzica, pictura, versul au însoțit mintea umană, adăugând secretele matematice și mai ales ale geometriei ce păreau definitorii pentru ordinea cosmică. Cu aceste minunate

cunoștințe s-a ajuns azi la utilizarea computerelor și apropierea de stele. Și Blake spune: *Omul a uitat că toate zeitățile se regăsesc în respirația lui.*¹¹ De aceea începând de la Zarathustra sacrul a contrariat profanul, pentru că viziunea sa primită de la Înteleptul Dumnezeu a statuat conceptul contrarelor bine/rău, lumină/întuneric, trup/suflet, viață/moarte și a juxtapus ritualurile aducând eschatologic timpul la dimensiunile contemporane. Acest dualism mental dublat de percepția afectivă constituie baza sacră a artei poetice.

*Crai-nou verde-pal, și eu singur
Prin crengile cu sunet de schelet, -
Învinețit ca un cadavru...
- Vino-n zăvoiu violet.
Or, nu ! s-aprind luminile-n oraș...
Sunt alții, și un alt poet -
E mult, de când dormim în umbră,
În cimitirul vesel...¹²*

Teoria aristotelică a metaforei nu consideră aceasta ca un simplu ornament al discursului, ci-i atribuie o funcție cognitivă. În *Poetica* lui Aristotel¹³ se pare că asemănările dintre lucruri sunt parte dintr-o întreagă observație, investigație, comparație și în finală apreciere, deci de un verbum cognoscendi. Alegoria nu este in verbis ci in factis.

*Cel mai bun drum de a te găsi este să te
pierzi în slujba altora.
Fii schimbarea pe care dorești s-o vezi în
lume.
A dăruirii unei inimi o faptă e mai mult
decât o mie de capete plecate în
rugăciune¹⁴*

Pe lângă metaforele banale și cele prin analogie întâlnim tropul enigmatic care

⁸ Liviu Pendefunda, *Dogmă sau libertatea gândirii*, Junimea 2007

⁹ Jacques de Molay

¹⁰ Id., *Al treilea clopot*, Timpul, 2009

¹¹ William Blake, *The Marriage of Heaven and Hell*, Poems, 1993

¹² George Bacovia, *Amurg*, Plumb, Litera, 2009

¹³ Aristotel, *De Arte Poetica*, Bruxelles, Desclee, 1968

¹⁴ Mahatma Gandhi

nu este doar un simplu transfer ci o evidență nemijlocită și în același timp surprinzătoare, datorită căreia lucrurile se percep în timp ce se petrec.

*Eu trebuie să beau, să uit ceea ce nu știe
nimeni
Ascuns în pivnița adâncă, fără a spune
un cuvânt
Singur să fumez acolo neștiut de nimeni
Altfel, e greu pe pământ...¹⁵*

Dacă talentul metaforei pe care eu o consider stând la baza mitului, a alegoriei, a exprimării Cuvântului prin vers, nu poate fi luat cu împrumut de la alții¹⁶ ci reprezintă har metamorfozat în spirit vizibil, deci materie, nu de pură imitație, ci din matricea originală a înțelepciunii.

*Cuvinte – grâu mi-au înrodit pe gură
Anume întru seceriș solar –
În dor de suflet, nobilă măsură,
Să fiu acestor vremuri cronicar.¹⁷*

Artă, religie, poezie – cheile cu ajutorul cărora pot fi decodificate tainele se găsesc în cunoaștere. Miracolele lumii nu sunt taine, cele ce ne înconjoară au însă o semnificație spirituală, alegorismul universal reprezentând un mod fabulos și halucinant de a privi universul.

*Căci Dumnezeu
Mi-a dat să scriu
Aceste rânduri.¹⁸*

Și nimic nu este doar ceea ce pare ci mai ales ceea ce ar putea să sugereze.

*Să mergi murind, cântând. Și umbra s-o
botezi
cu sânge babilonic de nobil luptător.
Cu-albastrul tuș al suferinței parafezi
cuneiforme pe un auriu covor.¹⁹*

Ceea ce imită alegorismul scriptural augustinian și aspiră la o funcție cognitivă este alegorismul poetic. Ca în fața oricărui text, și în prezența poeziei ne întrebăm care este țelul și intenția discursului, adică raporturile dintre litera, sensul și tâlcul fizic, orto, meta și parafizic al acestuia. Toma d-Aqino admitea că tainele divine care depășesc capacitatea noastră de înțelegere trebuie dezvăluite în formă alegorică. Ca și în interpretarea Bibliei trebuie admisă deosebirea marcantă a liricii laice de cea care are legătură cu istoria sacră. Această înțelegere poate fi coroborată cu ceea ce chiar Dante spunea, referindu-se la poeți, că ei nu pot fi conștienți de tot ceea ce scriu și că sunt permanent sub determinarea afectului sau divinității, a arcurilor reflexe de relație, cum le-am definit noi. Poetul e zămislior de adevăr cosmic, el nu poate fi ucis decât de trandafir. Enumerând toate proprietățile unei roze, floarea prin ea însăși e o alegorie a vieții omenești, iar legăturile ei cu lumina, ca sămânță a lumii, oferă decodificarea alegoriilor. În lipsa celui care transformă Cuvântul în cuvinte, lumina nu mai poate transmite semnele, adică ucis de prea multă lumină și frumusețe, de adevăr, poetul dispare ca mesager al acestuia.

*...Poetul
muri numai mult mai târziu.
Mult mai târziu, ucis
de-un ghimpe muiat în azur
ca de-un spine cu foc de albină.
Muri poetul ucis sub soare de-un
trandafir,
de-un ghimpe muiat
în simplu albastru, în simplă lumină.
De-atunci în frunzare-aplecate
privighetorile toate-amuțiră
uimite de cele-ntâmplare.
Privighetorile ceasului, din rarele
noastre grădini,
amuțiră-n lumina ce-apare-n zădar
și fără de semne, de-atunci.*

¹⁵ George Bacovia, *Poema finală*, Plumb, Litera, 2009

¹⁶ Aristotel, *Rethorica*, cartea a III-a, Leiden, Brill, 1978

¹⁷ Paul Balahur, *Țărm de aur*, Anotimpul corăbiilor, Junimea 1974

¹⁸ George Bacovia, *După amiază caldă*, Plumb, Litera, 2009

¹⁹ César Vallejo, *Păgână*, Heralzii negri, Univers 1979

*Și nu știi nimic pe pământ
ce-ar putea să le-ndemne
să cânte iar.²⁰*

Multe secole, chiar milenii nu au existat diferențe între simbol, alegorie și metaforă.²¹ Augustin făcea deosebirea între semne care sunt cuvinte și lucruri care pot fi semne, amintind de mult mai mult decât o impresie ce ar putea ea însăși să o lase asupra unuia dintre simțurile noastre. Interpretarea lui Homer ori a Torei distinge astfel sensurile literal, moral și mistic, adică cel anagogic, la care ne-am aplecat în cărțile noastre anterioare.²² E indicat să deslușim semnele obscure de cele clare, metaforele având privilegiul de a diferenția hermeneutic tâlcul sensurilor și astfel să împingă creația spre alegorie. Poeții au așezat fără filosofie viziunile lor, le-au scris înșămânțând cultura în limbajul tainic al alegoriei.

*Nu vă mirați. Poeții, toți poeții sunt
Un singur, ne-mpărțit, neîntrerupt
popor.
Vorbind, sunt mulți. Prin evii ce se nasc
și mor,
Cântând, ei mai slujesc un grai pierdut
de mult...*

*Ei tac ca roua. Ca sămânța. Ca un dor.
Ca apele ei tac, ce umblă sub ogor,
și-apoi sub cântecul privighetorilor
izvor ce fac în rariște, izvor sonor.²³*

Deci morala poate fi că tăcerea e de aur și nu toate tainele pot fi împărtășite, poate chiar nici sub carcasa metaforei, prin semne și alegorii. Mutus liber, la fel ca în cartea alchimică ce nu conține cuvinte și care se adresează doar fiilor artei, este cel mai grăitor exemplu de codificare secretă,

doar că în poezie încifrarea este parșivă, ideile ascunzându-se în alegorii, elementele materiale și cele ale altor lumi împlinind sensurile ancestrale. Erudiții își pun întrebări, își furnizează singuri răspunsuri ce nu dezvăluie decât o nouă codificare aflată în interiorul primeia și care duce la transformarea spiritului. Imaginația, creația, intuiția, vizualizarea, proiecția reprezentărilor oculte se întrepătrund în athanorul liric. Cine știe, oare, cum naște poezia și cum se transmite ea ?

*De la începutul secolului
am tot tegiversat problema: poezia
e interioară sau exterioară ? Și la
început
a câștigat cea dinlăuntru nostru,
dar apoi, ca o vijelie a contraatacat cea
din afară
și după ani am acceptat
că cea ce ne-nconjoară
e înarmată până-n dinți.²⁴*

În general conștiința obiectivă este aceea care se raportează la percepția lumii terestre, respectiv la acțiunea mentală și fizică pe care noi putem să o exercităm asupra acestei lumi. Deci ea se folosește în tot ceea ce noi facem în mod intenționat și privește aspectul cel mai material al existenței noastre. Așa cum am amintit de multe ori, această fază a conștiinței umane este aceea care constituie lumea conștientului, și aceasta deoarece prin intermediul acesteia noi ne aplicăm liberul nostru arbitru în viața cotidiană. Întreaga activitate este supusă controlului nostru și depinde de creierul nostru. Altfel spus, aceasta se supune la ceea ce noi am decis să gândim, să spunem și să facem. De altfel, ea este dublă în funcționarea sa, activitatea oscilează, în mod constant, între două faze, prima fiind pur obiectivă, iar a doua subiectivă. Chiar dacă mă repet, în actul

²⁰ Lucian Blaga, *Poetul*, Mirabila sămânță, Prut international 1995

²¹ Heinrich Auerbach, *Figura*, Neue Dantenstudien 5, 1944

²² Liviu Pendefunda, *Dogmă sau Libertatea Gândirii*, Junimea, 2007

²³ Lucian Blaga, *Poeții*, Mirabila sămânță, Prut international 1995

²⁴ Eugenio Montale (traducere de Liviu Pendefunda)

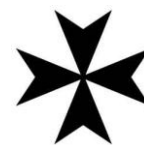
creației, faza pur obiectivă a conștiinței noastre depinde de ceea ce percepem prin intermediul facultăților senzoriale. Această fază se referă la tot ceea ce vedem, auzim, atingem, mirosim și gustăm și are ca rol esențial recepția vibrațiilor ce emană din lumea materială și transmiterea lor, sub o formă mai subtilă, către centrii cerebrali capabili să le interpreteze. Deci, dacă percepția lumii materiale se bazează pe recepția vibrațiilor, transmiterea acestora către centrii cerebrali în cauză și pe interpretarea lor în acești centri, asta înseamnă că ea se supune legii mistice a triumphiului. În consecință, aici avem trei cauze majore putând să diminueze înțelegerea obiectivă a tot ce ne înconjoară: percepția, transmisia și analiza, apoi arcul reflex... Arta poetică nu poate fi concepută fără această percepție și fără integritatea relativă, nu absolută, a acestor funcții. Arcul reflex se încheie cu arta și fără ândoială cu minunatele calități umane datorate credinței.

Scrisul este un instrument care realizează cel puțin una dintre funcțiile artei. Arta și credințele sunt foarte apropiate nu numai datorită uriașului aport de expresie artistică pe care temele religioase²⁵ îi sunt tributare ci chiar la nivel conceptual. Amândouă comunică prin simboluri și metafore, aduc variate contribuții comunității, au un ritual, necesită o iluzie, adică o suspendare a realității. Amândouă reprezintă o cale plină de conexiuni ascunse cu viața și psihicul nostru. Religia are posibilitatea să sugrume acest proces simbiotic, mai ales când devine artificială și pierde contactul cu setea de împlinire a oamenilor. Arta poate însă păstra esența credinței prin tâlcul simbolurilor mitice, revelate ca adevăr temporal și păstrează amprenta percepțiilor obiective ale conștiinței noastre. Doar prin artă

valorile simbolice și adevărurile profunde dezvăluite de arcanse se pot perpetua, conținutul inepuizabil fiind un adevăr al tuturor vârstelor și epocilor.

Culeg apoi dintre rânduri imaginile pe care sufletul în subconștientul meu le zămislise și atunci știu că nu poate fi separat creierul în porțiuni precise de gândire și creație. Aceasta e minunea care însă este grevată de timp și de obligații, experiențe de viață care sunt benefice pe de altă parte scriitorului. Dumnezeu e pretutindeni și în noi, ca și noi în locurile de suferință, de batjocură și înjosire, ori modest în locurile cele de Taină. În inimile noastre stă magul, poezia. Iată forma prin care putem călători către El. Poeții, călători astrali, au trecut prin locuri de suferință oropsite sau de taină, în care armonii secrete se îmbină cu slujenia și duioșia, în decență și puritate, în cele mai felurite combinații de frumos și urât, de bine și rău, de explicit și absolut cifrat. Am atins în călătoriile noastre, paradoxal, acel *dincolo*, fără spațiu și timp și l-am așezat în versurile mele. Cine a trăit în lumea zeilor măcar o clipă înțelege altfel rostul acestei lumi. Dar pentru toate acestea e necesară liniștea. Și liniștea poate fi obținută prin Cuvânt. Iar *cuvântul* ca un dar sălășluiește în poezie, urmând îndemnul etern al celor aleși: *in carrum per fontem ad tintinnabulum accedemus*.

Concluzia: arta pentru artă e harul și arta cu tendință, prezentă la orice creator, e trăirea intrinsecă mixată cu cea extrinsecă ca revelație artistică.

²⁵ prin religie nu înțelegem doar exoterismul ci și acea umilă și strălucitoare componentă ocultă a esoterismului, indiferent de forma pe care o ia în cadrul iluminismului, masoneriei sau rosicrucianismului.

Pace, Ειρήνη, Peace, 和平, Мир, سلام, Paix, शांति, Paz, Frieden, שלום

“Doamne, fă-mă o unealtă a păcii Tale. Acolo unde este ură, lasă-mă să semăn iubire.”

F. FRANCISC DIN ASSISI ~

“Nu este important să câștig un război; este mai important să organizez pacea.”

ARISTOTEL

“Pacea vine dinlăuntru. Nu o căuta în afară.” BUDDHA

“Dragostea și milostenia sunt baza păcii în lume – la toate nivelurile.”

DALAI LAMA

“Nimeni nu poate aduce pacea în afară de tine.” RALPH WALDO EMERSON

“Dacă nu avem pace este pentru că am uitat că ne aparținem unii celorlalți...”

MAICA TEREZA

“Nimeni nu poate aduce pacea în afară de tine.” RALPH WALDO EMERSON

“Pacea este întotdeauna frumoasă.” WALT WHITMAN

“Dacă pacea este ceea ce îți dorești cu adevărat, atunci vei alege pacea.”

EKHART TOLLE

“Atunci când puterea dragostei va depăși dragostea de putere, în lume va fi pace.”

JIMI HENDRIX

“Dacă vrei pace, nu o s-o obții niciodată cu violența.” JOHN LENNON

“Trebuie să ne iubim unii pe alții, să trăim în pace și armonie. În loc să facem asta, ne certăm și ne dușmănim.” BOB MARLEY

“Intunericul nu poate alunga întunericul, numai lumina poate face asta. Ura nu poate alunga ura, numai dragostea poate face asta.” MARTIN LUTHER KING

“Pacea nu se mentine cu forța; poate fi obținută doar prin înțelegere.” ~

ALBERT EINSTEIN

“Ieri am fost inteligent, așa că am vrut să schimb lumea. Astăzi sunt înțelept, așa că mă schimb pe mine însumi.”

RUMI

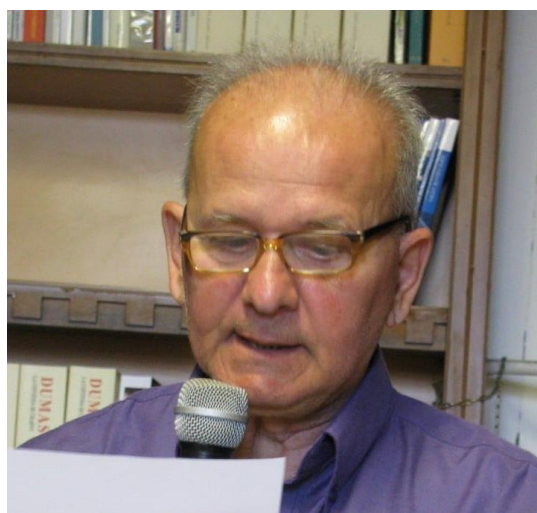
Lux in Arcana

Geo VASILE

Poesia unica terapia

Nato a Vulturești, prov. di Cluj, è laureato della Facoltà di Storia e Filosofia dell'Università Babes-Bolyai della città di Cluj (1981). Dal 1988 è stato redattore della rivista letteraria di Cluj, "Tribuna". Dal 2006 è capo redattore della rivista "Verso"; poeta, saggista, prosatore, ha pubblicato pochi libri di poesia; al libro del suo debutto editoriale nel 1981 con *Carte de iarnă* (Libro d'inverno) seguì nel 1993 *Poemul care nu poate fi înțeles* (Il poema impossibile ad esser capito) e nel 1998 un volume di saggi, *Cartea pierdută – o poetică a urmei* (Il libro perduto – una poetica dell'orma). Dopo 17 anni di silenzio, il poeta si fa vivo nel 2010 con una raccolta *Cartea alcool* (Il libro alcool), Editura Charmides, Bistrița.

Tradotto tra il 2001 e il 2007 in francese, tedesco e inglese (*Le mouvement sans coeur de l'image*, Paris; *Zugang verboten*, Vienna; *Paharul/Glass/Au fond du verre*, Baia Mare) Ion Mureșan si è guadagnato la stima della critica (Al. Cistelean, Alex Goldiș), nonché dei suoi traduttori D. Țepeneag, Virgil Stanciu e di altri scrittori romeni (talvolta apologetica), grazie ai suoi primi due volumi di versi.

Questo non toglie il successo strepitoso del *Libro Alcol*, che fu considerato il libro dell'anno 2010 o addirittura "l'avvenimento lirico del decennio". Gli fu assegnato tre volte il premio dell'Unione degli Scrittori della Romania (1981, 1994, 2011). Nel 2005 fu invitato in Francia nel quadro del programma "Les belles étrangères".

Sin dal debutto, Ion Mureșan fece della poesia un mezzo atto a disciplinare le esaltazioni facili, tenere sotto controllo la noia, la solitudine e la pazzia. Personaggio burlesco ed esotico, il poeta transilvano si tiene lontano dalle "elemosine nazionali di notorietà", e anche dalla celebrità narcisistica di un Mircea Cărtărescu, l'autore più coccolato della letteratura attuale, tanto in Romania quanto all'estero. Il poeta clujeano dirà ...che sarebbe contento se i suoi lettori (odierni o futuri) apprezzassero al massimo un solo libro, ma si accontenterebbe anche di 50 o persino 10 versi delle sue liriche.

Ion Mureșan è un riflessivo che possiede la scienza dell'immagine nonché l'insolenza metaforica. Indole discreta, alle volte solitaria, seppur infaticabile bon viveur, Ion Mureșan fa la parte del perpetuo ribelle, ironico, esplosivo, che vive profondamente la

poesia, furiosamente e nel contempo con infinita voluttà. Trae le sue origini dal surrealismo onirico e oracolare di Gellu Naum e Virgil Mazilescu. Consapevole del proprio valore, è creatore di un universo immaginario e discorsivo consono alla propria visione poetica, cioè uno stato di grazia naturale ironica e pietosa, crepuscolare e vaneggiante, abbinata alla “biblioteca universale” nel senso goetheano-borghese.

Ne ottiene infatti un inconfondibile timbro colloquiale, un impatto epico-drammatico delle parole del quotidiano, della strada e al tempo stesso un taglio neo-espressionista che conferisce alla sua dizione, apparentemente disconnessa, un’invidiabile accessibilità e originalità (ultimamente, per es. viene molto citato per il suo poema *cult* dedicato agli *alcolisti* o agli *angeletti da bicchiere*).

Ion Mureșan scriveva in un suo saggio del 2000 che “la poesia è la più credibile prova dell’esistenza di Dio” e continuava con un suo messaggio artistico-filosofico: “credo che, nella poesia si muova qualcosa nella parola dito, qualcosa nella parola Sirius e in tutte le parole ci sia un’anima nascosta e pulsante”. In un’intervista recente sosteneva che “la poesia collega due parole, due cose che non hanno niente in comune. Che legame potrebbe essere tra faro e ciliegio? Eppure la poesia riesce a fare quel viaggio tanto ricco tra faro e ciliegio, tra tetto, per esempio, e paglia oppure chicco di grano. Questo viaggio accade molto rapidamente. Quasi per via aerea. Risparmi tempo e vita. Un viaggio bellissimo tra realtà lontane”. Ion Mureșan viene considerato dai più giovani poeti di oggi, (anche se a malincuore,) un modello del neo-espressionismo anni 2000 sulla scia Lautréamont-Rimbaud -Trakl.

Versatile, volubile, imprevedibile, nella sua più recente raccolta assistiamo a una sorta di metafisica della taverna: non mancano i desideri intimi degli ubriacconi, i fantasmi pronti a sollevarsi al cielo e la misericordia di Dio, dipinti minuziosamente dal poeta in versilitanie come quelli per es. del testo “Ritorno del figlio prodigo”: “Tutto fu bevuto/ Nessuna nuova bevanda sotto il Sole durante la mia vita/ La sabbia dei deserti fu fatta bollire nella sabbia e bevuta/ Polvere d’argento fu fatta bollire nella pentola d’argento e fu bevuta/ La polvere d’oro della tazza d’oro fu bevuta/ Furono bevute le pietre dei bicchieri di pietra e ancora di quando in quando dai libri appariva qualcuno/ che vedeva qualcosa da bere dalla pietra asciutta:/ vedeva e beveva/ Poi furono bevuti pure i libri...”

Ion Mureșan crede che i poeti, per una società malata come la nostra, siano la medicina più appropriata. Pari all’organismo umano, la società quando è malata secerne anticorpi chiamati poeti che hanno il ruolo di debellare l’infezione, di guarire con i loro scritti.

Il poeta è colui che alza la visiera e lascia che l’uomo si veda allo specchio, e i pochi che lo leggono, leggono infatti loro stessi. Quella che chiamano inflazione odierna di poeti svela la gravità della malattia sociale da una parte, dall’altra la sua chance di risanamento.

Ion MUREȘAN

Padre nostro

– Padre nostro che vai sbadato
per biblioteche
e fai finta di ascoltare e fai finta
di capire
il serpente che ho dentro si
nutre di libri
nessuno può ora ucciderlo.
So che le emozioni sono più
reali di queste pagine
che giorno e notte mi
mordicchiano
e so che sono solo smarrito che
le donne muiono
aspettandomi dentro ospedali
so a memoria le aureole la
sponda i meli in fiore
so e so. Ma non posso più
sceglierne.

Qualche parola all'alba

Le dico: vattene, se non te ne
vai ora
accecherò! in un mondo
dannato e dolce
le fiabe muiono verso la metà
le donne muiono all'inizio
gli uomini tra cieli. Le dico: non
andare,
se te ne vai incomincia la
guerra, in un
pomeriggio amaro mi guarda
come una volta il fiume.
Indugio.
Tace in una sazia libertà.
mi sfascio in linee ferrate.

Notti di stoppa

– Accendo il televisore dopo le
ore 24
guardo tutta la notte
immagini varie
il sonoro è in me
il cuore ancora signoreggia i
metalli
(ricordo l'adolescenza
– la notte –
come un autunno senza duelli).
un occhio di cavallo è lo
schermo e passeggia
per questa stanza
carico della grinta del signor
pound
di riviste "l'express"
tutte le stanze come atri della
memoria
solo davanti al televisore
spruzzato dalla luce diffusa
volto la testa
foto cadute in disgrazia
le poesie dolci vengono
rosicchiate
solo dai conigli
sono solo, uno scarafaggio spia
quella-che-non mi-ha-mai-
baciato.

Chi parlerà

Morirò in una mattina di
domenica. Quando entrerai
nella biblioteca non vedrai più
gli usignoli sonnacchiare
il topolino rosso non ti verrà
più incontro.
Un filino di sangue (punto)
come scolato da un libro.
Esso ti dirà.

In biblioteca

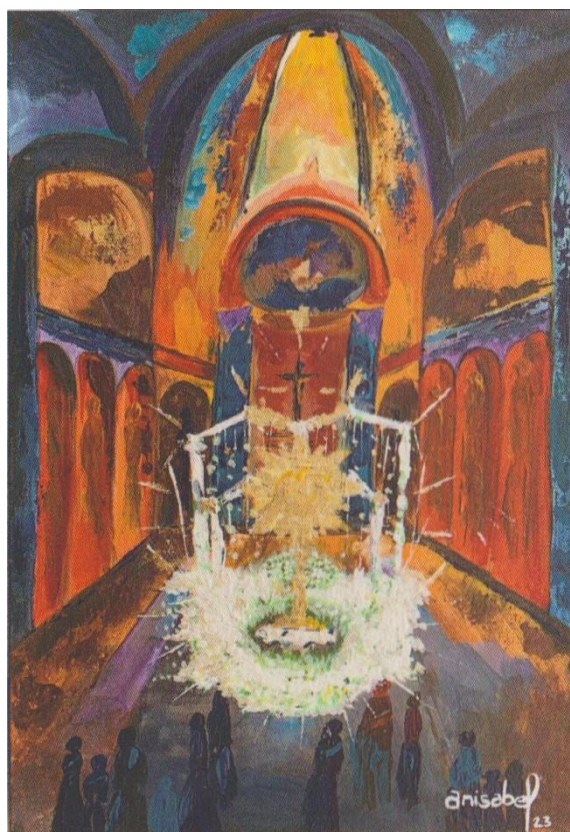
Tante velenose carte
intendono
mordicchiarmi
Un'anguria si sposa con un
melone nero,
dimoreranno nel cielo e
faranno fortuna.
Nella mia gola ho un
dragone (sto bene quasi
non parlo più). Miracoli e
furgoni. E non
chiedo più quando sarà
martedì.
La sera prima di annaffiare
i fiori ti dirò
come muore la metafora
negli ospedali

Una donna e la seconda guerra arrugginita

- È arrivato il sagrestano un sabato da noi, parlò con la mamma del più e del meno. Prima di andarsene le mostrò due decorazioni della seconda guerra, arrugginite.
- Le ho trovate nella tomba del tuo Petre! Non sono sue, disse la mamma, lui è tornato amareggiato dal fronte. E credo che non siano state neanche di quegli'altri intorno

Una felicità quasi perfetta

- Quanta bontà in una stagione sciupata da nevrosi. E la carne è con noi ed è qui ed è imbarazzata dalle nuvole azzurre. Esco nel cortile dell'ospedale cerco la porta faccio dieci passi torno indietro. Eccoci qua: una felicità quasi perfetta. Da una verde città fra poco mi perverranno neri stormi di bisbigli.

Alexandru CETĂȚEANU

Venimus, Vidimus, Gavisi Sumus!

Cel de-al 42-lea CONGRES MONDIAL AL POETILOR (W.C.P.) pe MSC DIVINA

Parodiind pe Iulius Cezar, de la *Veni, vedi, vici!* (Am venit, am văzut, am învins!) am ajuns la această formă la plural a celebrei expresii și în loc de „vici” (am învins) am schimbat cu... **GAVISI SUMUS** - „ne-am bucurat” ! Deci...**Am venit, am văzut și ne-am bucurat** la **Congresul Mondial al Poeților** – numărul 42! Au participat la eveniment 5 suflete de români– respectiv Lucreția Berzintu din Iași cu Mariana Ilie din Tel Aviv, Mircea Ștefan din North Royalton/Ohio, Liviu Pendefunda din „Dulcele Târg” și...subsemnatul Alexandru Cetățeanu din Montreal/Canada.

Singura problemă pe care am avut-o la Congresul Mondial al Poeților – timpul a trecut prea repede! A fost atât de minunată această întâlnire, încât chiar nu știu cum au trecut cele aproape 7 zile și 7 nopți pe această imensă navă (MSC DIVINA), cât trei stadioane (mai exact 333 m lungime) și 16 etaje! Un adevărat oraș plutitor cu peste 3000 de pasageri la bord și aprox. 1300 de membri ai echipajului! Greu de imaginat așa imensitate de vapor!

Nu știu nici a cui a fost excelenta idee ca această întâlnire a poezilor (membri ai WCP) să se desfășoare pe un vapor Cruise. Desigur, membrii Comitetului Executiv al organizației, în frunte cu președinta - Dr. Maria Eugenia Soberanis, secretara Paty Garza (Patricia), vicepreședinte Dr. Ernesto Kahan (care nu a putut participa din motive de sănătate), Dr. Georges Chapouthier, Dr. Istvan Turczi...trebuie să fie felicitati călduros. Această organizație de poeți, din care suntem mândri să facem parte, a fost înființată în anul 1969 și cu unele excepții, a ținut un Congres (niciodată în aceeași țară doi ani consecutiv) aproape în fiecare an. „Apogeul” a fost în anul 2019, când la cel de-al 39-lea congres ținut în Bhubaneswar , statul Odisha/India, au participat

peste 1300 de poeți din 82 de țări! Pentru cine are timp – recomand răsfoirea revistei Destine Literare (260 de pagini!) din decembrie 2019, unde atât eu cât și dr. Dana Oprită am scris pe larg despre acel eveniment. Acesta este linkul:

<https://destine-literare.com/wp-content/uploads/2020/01/Destine-literare-3-4-2019.pdf>

Deviza asociației – „**Brotherhood and Peace through Poetry**”(Fraternitate și pace prin poezie) este cu adevărat atrăgătoare, de actualitate și poate că va da de gândit unde trebuie, în aceste vremuri tulburi!

Cred că este pentru prima dată în istoria acestor gen de întâlniri, ca poeții (de data aceasta numai aprox. 100 din 22 de țări), să se întâlnească pe un vapor de lux, schimbând în permanență „decorul”. Am plecat din Civitavecchia (Roma) pe 22 septembrie, am ancorat în Siracusa, în La Valeta, Santorini, Mykonos (localități-porturi în care cine a vrut, a debarcat pentru câteva ore) și înapoi la Civitavecchia pe 29 septembrie.

Iată, pe scurt, cum s-a desfășurat Congresul: În prima zi (**22 septembrie**) a avut loc îmbarcarea, înregistrarea, primirea ecusoanelor și a unei frumoase insigne cu WCP, iar seara am participat la un cocktail de bun venit, urmat de o masă de bun venit la restaurantul principal, într-o zonă amenajată special pentru poeți. A doua zi (**23 septembrie.**), după **Ceremonia de deschidere a Congresului** (între 11 și 13.00) la sala Negru și Alb (**Black & White**) a urmat debarcarea pentru a vizita Siracusa între orele 14:00 și 20:00

24 septembrie – debarcare în La Valeta (Malta), între orele 7:00 și 18:00. Nu s-au desfășurat activități literare.

Livi Pendefunda și Alexandru Cetățeanu în Malta

În ziua de **25 septembrie**, am început cu adevărat activitățile literare, în superba sală **Cer și stele (Sky & Stars)**. Între 10.00 și 10.50 au recitat sau citit poezii (câte 5 minute fiecare) următorii poeți:

- 1-Gladys Beatriz Lopez Pianessi – Argentina
- 2-Maria Del Carmen Islas – Mexico
- 3-Dr. Elias Galati - Argentina
- 4-Amelia Restrepo - Argentina
- 5- Chen Taiju - China
- 6- Liu Jian - China
- 7- Luo Luo / Luo Zijian - China
- 8- George Friederick Chapouthier – Franța
- 9-Mircea Bartan - SUA
- 10-Zmira Poran – Israel

A urmat **grupa a doua** de 10 poeți, de la 11.00 la 11.50:

- 1-Rosalia Arteaga -Ecuador
- 2-Kori Bolivia – Brasil/Bolivia
- 3-Maria Del Carmen Lucero – Argentina
- 4- Zhi Dao / Wang Jinxiang - China
- 5-Patricia Garza - Mexico
- 6-Mara Yudith Abdala - Mexico
- 7- William Zhou / Zhuo Daomo – China
- 8-Guadalupe Chavez – Mexico
- 9- Leng Xianqiao – China
- 10-Ana Edith Tequextle Paque - Mexico

Grupa III, de la 12.00 la 12.40 - au recitat sau expus poeme/picturi următorii poeți din China:

- 1-Wang Guilin -China
- 2-Gong Xuan -China
- 3-A Nuo Abu -China

- 4-Cui Xuemin / Xue Ming -China
- 5-Li Ziguo/ Xi Cun -China
- 6-Qian Ye -China
- 7-Bei Yao -China
- 8-Dong Lai / Yang Weidong- China

Alwxandru Cetățeanu, Livi Pendefunda și Mircea Ștefan Bartan – aspecte de activitate diversă în timpul zilelor de Congres.

Din **grupa 4-a** de la 14.00 la 14.50, am făcut parte și eu. Am recitat *Psalm* (parodia lui Topârceanu după Arghezi) pentru a demonstra cât de înrudite sunt limbile spaniolă, italiană, portugheză și franceză cu limba română și o poezie din volumul *FAME AND GLORY TO THE GREAT LEADER OF MANKIND JOSEPH STALIN VISSARIONOVICH* (la care sunt coautor cu poetul Ștefan Dumitrescu și este în curs de publicare). Am menționat și pe marele și regretatul meu concitadin Leonard Cohen, care a publicat în 1956 (!) volumul *Flori pentru Hitler*. Poeții din acest grup au fost:

- 1-Shoshana Vegh - Israel
- 2-María Eugenia Hernández Salais = México

- 3-Chiqui Vicioso – Rep. Dominicana
- 4-Jaime Romero Rosa – España
- 5-Tsipi Sharoor - Israel
- 6-Lulzim Tafa - Kosovar
- 7-Jeton Kelmendi - Kosovo
- 8-Aurelio Maldonado -Ecuador
- 9-Lenin Teobaldo Arroyo -Ecuador
- 10-Alexandru Cetateanu – Canada

Grupul V, de la 15.00 la 15.30:

- 1-Michel Philipose -India
- 2-Graciela Vicenta Peregó – Argentina
- 3-Ime Biassoni – Argentina
- 4- Wei Wang – China
- 5- Yan Xi / Yin Yingxi- China
- 6-Bella Clara Ventura – Colombo/Israeli
- 7- Lilia Gutierrez Rveros – Colombia
- 8-Juana Del Carmen Soria – Argentina
- 9- Jia Rongxiang / Yu Sui Yin – China
- 10- Mawar Marzuki -Malaysia

Din **grupa VI** au prezentat între 16.00 și 16.50 :

- 1-Illean Martinez - Mexico
- 2-Blanca Salcedo – Argentina
- 3- Bai Xiuli / Sigigelang- China
- 4- Hsu Rue / Xu Rui – China
- 5- Silvio Salazar – Colombia
- 6-Ines Martinez De Castro – Argentina
- 7- Bian Qizhong – China
- 8- Yu Han / Xu Haihong- China
- 9- Graciela Kraft – Colombia
- 10- Bei Ta / Xu Weifeng- China

Bella Clara Ventura

Guadalupe Chavez

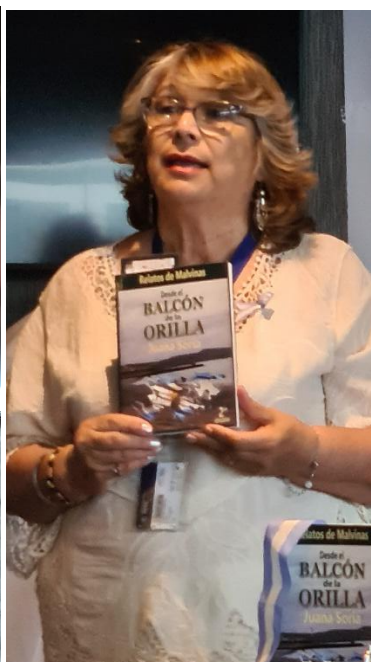
Mircea Ștefan Bartan

Jia Rongxiang

Silvio Salazar

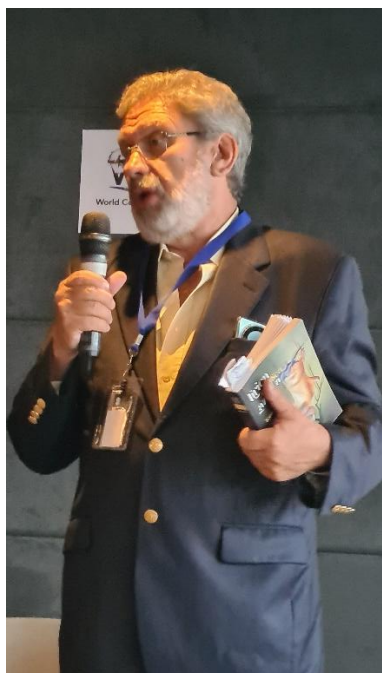
Juana Soria

Grupa VII (de la 17.00 la 17.50):

- 1-Maria Eugenia Soberanis
- 2- Dong Faliang / Shan Quan – China
- 3-Liviu Pendefunda - România
- 4-Doc Drumheller
- 5-Dulce Mariana Avila - Mexico
- 6- Wang Yue - China
- 7- Gu Yue / Leehu Yuheng – China
- 8-Daniel Revach – Franța
- 9-Pilar Martínez
- 10-Krystina Lenkowska – Polonia

Grupa VIII-a și ultima, în această zi de septembrie, repet - „plină” de poezie (de la 18.00 la 18.50):

- 1- Maja Herman Sakulic - Usa/Serbia
- 2- Thea Marie Robert – Franța
- 3-Irene Mercedes Aguirre – Argentina
- 4- Wang Fangwen / Fang Wen – China
- 5-Clara Luz Montoya Lagarda– Mexico
- 5-Susana Ruiz Cordoba – Argentina
- 7-Marcos Zambrano – Ecuador
- 8-Lucretia Berzintu – România
- 9-Sangeeta Gupta – India
- 10-Sushri Sangita- India

Aurelio Maldonado

Tsipi Sharoor

Shoshana Vegh

Pe **26 septembrie** ne-am trezit în... Grecia, la Santorini. Se putea urca în oraș fie cu funicularul, fie pe cai. Am ales să călăresc, contra 10 euro. La fel și Liviu. Herghelii întregi de cai și catâri, dresați să urce șoseaua în pantă mare, vreo 800 de metri, așteptau clienții împreună cu stăpânii lor. Am nimerit o iapă competitivă – nu îi plăcea să fie depășită de alți cai, unii chiar mai mari și mai solizi decât ea. Ne-am împrietenit repede – o chema Marina. Poza de la final îmi este tare dragă. La întoarcere pe vapor, din nou poezie.

Coordonator, prof. la Sorbona Dr. **George Frederick Chapouthier**, pe care împreună cu Liviu l-am cunoscut în India și ne-am împrietenit. În sala *Sky & Stars*, de la 16:30 până la 17:20 poetul **Bei Ta** (China) a prezentat "*Let the sea poetry ride toward deep blue*" (*Lasă poezia mării să călărească spre albastrul adânc*), de la 17:30 până la 18:20, **Istvan Turczi** (din Ungaria – organizatorul ediției din 2022 a Congresului) a prezentat "*Black swan, or does poetry have future?*" (Lebăda neagră sau are poezia viitor?) iar de la 18:30 până la 19:20, **Luisa Vicioso** (Dominican Rep.) a prezentat tema "*To be an intellectual today, old question*" (Să fii un intelectual astăzi, veche întrebare).

Pe **27 sept.** dimineața, am vizitat pitoreasca insulă Mykonos (unde ancorasem seara trecută), după care am participat (cine a fost interesat) la lansări de cărți, în spaniolă și engleză, astfel (de la 16:00 la 17:00):

- 1-Graciela Kraft: "*Aldeas de paz*"
- 2-Guadalupe Chavez, "*Santuarios de cristal*"
- 3-Reshma Ramesh, "*Language of shadows*" (Limba umbrelor)
- 4-Patricia Garza S. "*De espuma y de mar* (foam and sea)"
- 5-Krystina Lenkowska, "*Ono morze/el mar*"
- 6-Jaime B. Rosa - "*Poesía sin fronteras*"
- 7-Sangeeta Gupta "*Ends and beginnings*" (Sfârșituri și începuturi)
- 8-Istvan Turczi "*If only you were here*" (Dacă numai tu ai fi aici)
- 9-Juana Soria "*Desde el balcon de la orilla*"
- 10-Garciela Kraft și Ernesto Kahan "*100 poets for peace*" (100 de poeți pentru pace). Aici trebuie să menționez că încă de la începutul Congresului, am vorbit despre o altă carte - „100 de poeți împotriva războiului”, coordonată de prietenul meu Yuli Gugolev din Moscova. După ce mi-a trimis prin email coperta 1 a cărții și am publicat-o în **Destine Literare**, nu am mai avut niciun semn de la el. A pățit ceva? Să sperăm ca nu. Am făcut apel ca poezii Planetei să se roage pentru poetul demn și curajos care este Yuli Gugolev!
- 11-Aurelio Maldonado "*Lirica médica azuaya*"
Coordonator (HOST): Jaime Rosa Romero.

Începând cu ora 17:00 până la 19:00 programul a fost și mai interesant:

1-Lansarea publicației **Fuego Magazine** – editor șef Doc Drumheller din Noua Zeelandă.

2-Prezentarea unei alte publicații - **Catalyst Magazine**, editor șef tot simpaticul poet și cântăreț Doc Drumheller (ne-a cântat și recitat acompaniindu-se cu un fel de cobza mică).

3-A urmat lansarea **WCP Book House** (Casa cărții WCP), editor șef Jeton Kelmendi și

4 -invitat special, colegul nostru Liviu Pendefunda care a fost rugat să prezinte revista **Contact international** și ultima sa apariție editorială la editura noastră **Avatar in a Stork Beak** (Avatar în cioc de barză), volum de poezie în limba engleză și să lectureze timp de jumătate de oră mai multe poeme din aceasta.

6-Sophie Lu, "*The sorrow of a secret garden*" (Tristețea unei grădini secrete) – Îi mulțumesc mult colegei și concitadinei mele pentru această carte interesantă, bilingvă (chineză-engleză) și pentru autograf!

7-Wang Fangwen "*Ear of the earth*" (Urechea pământului)

8-Leng Xianqiao "*Happy journey*" (Călătorie fericită)

9-Bei Ta "*Still rising in the narrow inside*" (Ridicându-se încă în interiorul îngust). Surpriză mare! Poetul Ștefan Dumitrescu a tradus această carte în română! Am aflat chiar de la poetul Bei Ta. Ce păcat ca nu a putut să participe la Congres!

Awards Ceremony to the poetry contest winners (Ceremonia acordării premiilor câștigătorilor concursului de poezie). Acest concurs se ține anual, la fiecare Congres. Nu toți membrii WCP participă (eu nu am participat), dar o parte trimit poezii cu autorul necunoscut (pseudonim) și un juriu internațional stabilește câștigătorii. Felicitări colegului nostru **Acad. Prof. Dr. Liviu Pendefunda**, câștigătorul unuia dintre premii (English Poetry Contest - diplomă și bani)!

6-Dr. Yu Hsi a organizat o tombolă de burse (Scholarship Raffle), primită cu interes – cred că este pentru prima dată când se organizează așa ceva. Nu am fost prezent – probabil câștigătorii se vor anunța pe site-ul WCP.

Pe **28 septembrie**, ultima zi întreagă pe DIVINA, de la 10.00 la 10.50 au citit sau recitat poezii din grupa IX-a, gazdă fiind Maria Hernandez Salais, asistată de Lilia Gutierrez

- 1- Istvan Turczi - Hungary
- 2.-Klara- Hurkova – Germany
- 3.- Zhang Chunhua / Youfushidai- China
- 4.-Kok Chai Lu – Canada

5.- Sophie Lu / Lu Yu Kui – China

Istvan Turczi

Sophie Lu

Sethu Kumanan

- 6.-Reshma Ramesh – India
- 7.-Graciela Paoli – Argentina
- 8.-Sethu Kumanan – India
- 9.-Daouda Mbouobouo - Cameroon
- 10.-Gordana Saric – Montenegro

De la ora 11:00 la 11:50 a avut loc o sesiune de prezentare de cărți de autori chinezi. Coordonator Jeton Kelmendi

1-Dong Faliang “*A rose with the color of blood*” (Un trandafir cu culoarea sângelui)

2-Yi Dian (author) and Bei Ta (author as well as translator) “*A series of poetry books on the grand canal*” (O serie de cărți de poezie în Marele Canal)

3- Chen Taijiu, Bei Ta, Zhang Chunhua and Luo Luo “*Anthology of chinese poetry of 2021*” (Antologia poeziei chinezești în 2021)

4-Zhang Chunhua, “*Home is further away than the lightning*” (Casa este mai departe decât fulgerul)

5-Gu Yue, “*The burning moon*” (Luna arzătoare)

6-Sophie Lu, “*The sorrow of a secret garden*” (Tristețea unei grădini secrete) – Îi mulțumesc mult colegiei și concitadinei mele pentru această carte interesantă, bilingvă (chineză-engleză) și pentru autograf!

7-Wang Fangwen “*Ear of the earth*” (Urechea pământului)

8-Leng Xianqiao “*Happy journey*” (Călătorie fericită)

9-Bei Ta “*Still rising in the narrow inside*” (Ridicându-se încă în interiorul îngust). Surpriză mare! Poetul Ștefan Dumitrescu a tradus această carte în română! Am aflat chiar de la poetul Bei Ta. Ce păcat ca nu a putut să participe la Congres!

Bei Ta l-a rugat pe Liviu să recite versuri în română din această traducere a versurilor sale.

Ultima sesiune a Congresului a avut loc de la 12.00 la 12.50 și au citit din operele lor sau au prezentat desene-poezii poeți chinezi în ordinea de mai jos. Aceasta a fost grupa X. Prezentator/coordonator/gazdă (Host) a fost renumitul poet și caligraf Bei Ta.

- 1-Cai Qifa - China
- 2-Zhao Jianhua
- 3-Sun Meiqin/ Chun Tian
- 4-Chen Donglin - China
- 5-Wang Haixia /Hai Xia -China
- 6-Helen Hu -China
- 7-Zhuang Yu -China
- 8-Zhang Lizhong – China

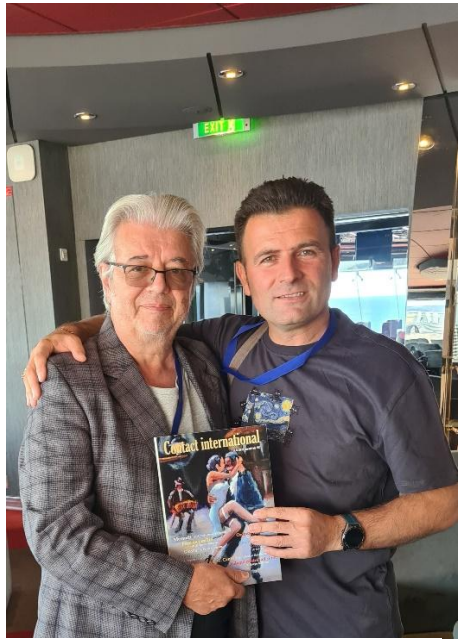
- 9-Zhang Yueqin
 - 10-Yi Dian – China
- Așa s-a desfășurat acest Congres internațional al poezilor. Am prezentat pe scurt ce s-a întâmplat (poate că mi-a mai scăpat câte ceva) dar sper ca pozele să completeze lipsurile. Se zice că o poză, face cât o mie de cuvinte!

Cu „poezii” pictate – oferite participanților de poeții din China.

La Santorini – Alex Cetățeanu

Prietenii Illean Martinez, Mawar Marzuki, Jeton Kelmendi și revista *Contact international*!

Gheorghe Andrei NEAGU

Lutăria

Lata domnilor, îi facem statuie, zise primarul frecându-și mâinile satisfăcut.

Consilierii aprobaseră. Moartea cetățeanului de onoare îi zdruncinase. Au avut și ei un cetățean de onoare și a murit. Merita o statuie. Așa făcuseră și la Siliștea-Gumești cu Marin Preda. Și cetățeanul lor fusese un scriitor important. Oricum, altul nu aveau.

- Bă', a' lui Prescură, îi zise el funcționarului ce se ocupa cu gospodărirea comunei, te duci la Scrofocești și vezi unde-l punem!

- Cum unde, în curtea casei de pe strada Pinului cum i-ați zis dumneavoastră.

- I-am zis ca dracu', trebuie să-i dăm numele străzii tot lui, mai ales dacă faci o casă memorială.

Prescură se ridică de pe scaun și se îndreptă spre bicicleta din dotare.

- Ai în cap vreun sculptor? îl întrebă primarul prin ușa deschisă.

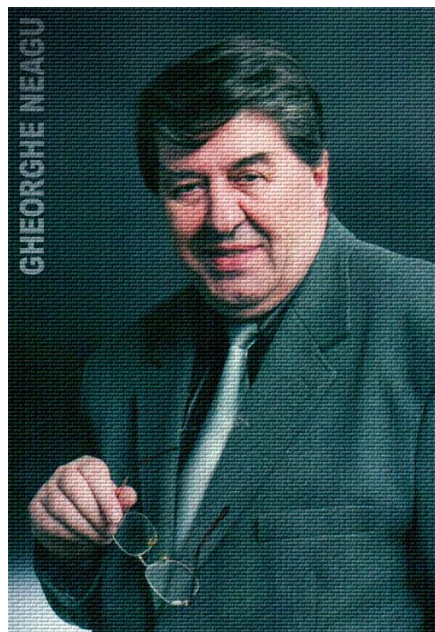
- La el mă duceam.

- Vezi ce trebuie și spune-mi cu ce pot să te ajut.

- Domn' primar, nu este prea scump. Acesta a făcut și statuia lui Miron Costin pe care ăștia de la Roman vor să și-o să o planteze în oraș.

- S-o planteze pe dracu! Nu le-o dăm, zise primarul închizând ușa.

Prescură înșfăcă bicicleta și se duse cale de câțiva kilometri la Sofrocești. Niște nori negri acopereau cerul amenințând ogoarele cu ploaie. Știa că primul lucru care-l cerea sculptorul era o căruță de lut. Iar la Sofrocești era o lutărie

cu cea mai bună argilă din împrejurimi. Acolo îl știa pe văcarul satului Zangarica. El știa rostul lutăriei de la marginea izlazului unde pășteau vitele satului.

Satul se afla pe un platou mărginit de un pârâu, cu nume prevestitor de rele: Valea Neagră. Într-un capăt avea un pod de bârne peste care sătenii se duceau la târg la Roman. Se spunea că numele îi venea de la un boier de pe vremea lui Ștefan cel Mare, Sofronie. La celălalt capăt, în continuarea platoului veneau alte sate: Reditu, Chelărești și apoi cel mai mare sat care era și comună Trifești. Mai erau și alte sate, denumite după clanuri care nu se mai ținea minte. Populația fusese, în general, deținătoare de pământ. Ba, chiar unii dintre ei se mândreau a fi răzeși. Satul, ce se apropia de podul ce ducea spre calea ferată, se numea Sofrocești, după numele de Sofronie, după cum am mai spus. La marginea satului era un izlaz, căruia sătenii îi spuneau fără să știe de ce, Suhat. Nu era mare. Avea vreo treizeci de hectare de iarbă sălbatică, pe care pășteau peste o sută de vite păzite de Zangarica. Suhatul cobora ușor până în apa gârlei Valea Neagră. Acolo se duceau vacile să se adape, după care reveneau în marginea Suhatului ca să se tolănească printre balegile mai mult sau mai puțin uscate. Dacă anul era ploios, pășunea avea și mai multă iarbă și era și mai curată. Ploaia

spăla tăpșanul ducând mizeria în râul Valea Neagră. Mai sus de locul acela, dincolo de pod, era un loc în care femeile puneau la murat cânepa. Din sămânța cânepii pusă la murat făceau la Nașterea Domnului turte cu julfă. Nu cred să fi existat și alte locuri în care turtele cu julfă să aibă atâta căutare. De fapt, julfă era sămânța de cânepă spălată și curățată de impurități, care așezată la soare se usca bine, bine. După uscarea, se așeza în piua de făcut colivă și se zdrobeau cu maiul. Semintele pisate erau din nou spălate și puse pe foile subțiri de turtă, după ce unele fuseseră fierte în lapte. Era o mare încercare pentru gospodinele doritoare de julfă. Probabil că julfă era folosită și din cauza lipsei de nuci din curțile gospodarilor. Și tot lângă pod, în partea dinspre Suhat era o lutărie, unde oamenii veneau să-și ia câte găleți aveau nevoie ca să lipească prispele și podelele din lut. Câteva zile mirosea a balegă de cal de-ți venea să ieși din casă. De fapt, mulți dintre gospodari dormeau pe prispă, învelindu-se cu piei de oaie și cojoace. La lutărie venea un țigan românizat cu toată șleahta și începea să facă chirpici. Femeile frământau lutul cu picioarele, cu apa adusă din gărlă până când paiele de orz în special se amestecau bine, bine, după care țiganul lua niște cutii croite de anumite dimensiuni pe care le umplea cu amestecul argilos. Paiele erau ca un fel de armătură pentru lut, ca atunci când se usca să nu devină sfărâmicios. Lutăria era mama majorității caselor de chirpici din sat. Țăranii își făceau o fundație din lemn stejar sau chiar din beton dacă erau mai înstăriți, după care puneau chirpici după chirpici, lăsând goluri pentru ferestre, uși. Lutul era practic cel mai folosit material de construcție din zonă. De aceea, de-a lungul anilor lutăria s-a tot adâncit, existând pericolul de prăbușire. Niciunul din săteni nu dorea să se apuce a săpa pământul fertil din vârful lutăriei. Era o muncă degeaba. Și cui îi ardea să muncească degeaba pentru ca ceilalți să-și

ia lutul de care aveau nevoie? Fiecare lăsa pe seama celuilalt ca s-o facă. Iar celălalt pe celălalt. Când Prescură a ajuns la Zangarica, porni o ploaie de credeai că s-au dezlegat baierile văzduhului. Vacile se strânseseră una în alta, așteptând să fie împinse spre sat. Zangarica asta și făcu. Odată ieșite din Suhat, vacile o luară spre casele gospodarilor. Știau drumul.

- Băi Zangarica, am nevoie de o căruță de lut.

- La ce-ți trebuie? Întrebă ciurdarul de sub foaia de cort plină de apă.

- La o statuie, reuși să se facă auzit printre ropotele de ploaie Prescură.

- Știi despre ce este vorba. Îți trebuie vreo două căruțe. Cine plătește?

- Primăria.

- Atunci, la bună vedere. În câteva zile o să ai lutul. Vezi cum cari, că eu n-am căruță.

Prescură îi strânse mâna și se urcă pe bicicletă cu gând să ajungă la casa unei vădane pe care o știa mai de multă vreme. Acolo avea să se usuce și să-și tragă sufletul.

Zangarica ud până la piele se ghemui în lutărie, unde ploaia nu cuteza să ajungă. Își scoase din straiță bucata de caș, două cepe și o bucată de mămligă așezându-se liniștit să mănânce. Sfărâmă ceapa cu pumnul, salivând la gândul că avea din ce să se înfrupte. Nici nu-și dădu seama că apa se infiltrase în acoperișul lutăriei spălând cernoziomul. Apoi din senin, pământul se prăbuși peste Zangarica, prinzându-i picioarele până la brâu. Brânza și ceapa dispăruseră. De durere, Zangarica țipă până răguși. Apoi începu să împrăstie pământul din jurul coapselor cu speranța că va putea să scape din ghearele pământului prăbușit. O durere surdă îi cuprinse genunchii. Părea că pământul îi strivise oasele. Continuă să îndepărteze pământul puțin câte puțin. Numai că, spre groaza sa, simți că pământul îndepărtat era înlocuit cu alt pământ din mormanul ce căzuse peste el.

Inima străinului

5

In acel timp veni la el un vechi prieten de-al său din Spania pe nume Titu ce era un tânăr înalt, cu părul șaten, nu prea corpulent, având o minte ageră și ducând un stil de viață de aventurier. Titu trăise cu mai multe femei și mai mereu lucra puțin, apoi pleca mai departe atras fiind de alte locuri, nu rămânea prea mult într-un loc pentru a prinde rădăcini, căuta doar aventura și plăcerea de a călători și a vedea locuri noi. Se instalează în locuința lui Eusebiu dormind pe un pat rabatabil. Îi povestește lui Eusebiu tot ce mai făcuse în ultimul timp și cum locuise în ultimele luni la un Caritas din Hamburg și cum fu trimis de la acel Caritas să lucreze la o tipografie. Încercă să-l lămurească pe Eusebiu să se mute în Hamburg unde viața era mai prosperă și mai frumoasă. Lucră aproape două luni cu Eusebiu la fabrica de dulciuri, după care își luă salariul și plecă la Viena unde un prieten de-al său îi promisese să-l angajeze la o fabrică de încălțăminte.

Eusebiu nu putea înțelege cum Titu având mari calități și doar treizeci și șase de ani, umbla dintr-un loc în altul fără să-și facă un rost în viață. Un vagabond mereu pe drumuri care își dedicase viața doar în căutarea aventurii și a călătoriilor nesfârșite. „Oare care este rostul vieții lui Titu? Se pare că doar aventura. Dar eu pentru ce trăiesc care este rostul meu pe acest pământ? Pentru ce mă zburci

pentru a avea o locuință, un loc de muncă, într-un cuvânt un rost pe lume? Și poate că în curând îmi voi găsi o femeie și mă voi însura și apoi? Poate voi avea copii, dar oare acesta este adevăratul sens al vieții pe pământ? Trăim, muncim, suferim, ne întemeiem o familie, avem copii și viața ne este brăzdată de această iubire umană egoistă și apoi totul se termină la moarte! În fața morții nu mai contează cine am fost în această viață pentru că devenim cu toții foarte neputincioși și moartea ne cuprinde pe toți! Dar ce este moartea, o trecere în altă lume sau sfârșitul tuturor lucrurilor? Poate că idealurile creștine de care este însuflețită Flavia sunt cele mai importante în viață? Dar până la urmă și creștinii practicanți mor și rămân în morminte, iar raiul și iadul nu știu dacă există? Deși cred că Dumnezeu există pentru că pe când eram foarte pasionat de astronomie și citeam cărți în domeniu, găseam acolo ideea că universul este proiectat de o minte infinită. Deci Dumnezeu există, dar probabil că El este undeva în universul vast și nu privește atât de mult spre suferința noastră a oamenilor de rând. Iar toată această viață a noastră nu este altceva decât o goană după a avea puțină fericire ca apoi în fața morții să capitulăm cu toții. Toată această realitate dură a vieții mă înspăimântă! Simt uneori că există ceva deosebit în această viață pe

care omul trebuie să descopere pentru a fi cu adevărat fericit sau măcar pentru a simți că trăiește cu adevărat.”

Toate acele gânduri și frământări ale sale, Eusebiu și le purta adânc în sufletul său neînțelegând de ce viața era așa de nedreaptă. Vedea oameni cu familii și nefericiți, alții aveau o bună situație materială dar părea că le lipsește ceva, și foarte puțini păreau cu adevărat fericiți. Unii oameni luptau din greu pentru a avea cu ce să se descurce lună de lună. În fond ce era un salariu de 1200 de euro pe care îl primea de la fabrică. Erau banii de care avea nevoie lună de lună pentru a supraviețui. Și mereu aceeași cursă nesfârșită pentru a termina luna și apoi o lua din nou de la capăt fără a înțelege rostul vieții! Și așa trăiau foarte mulți oameni ce nu avea altceva decât munca lor și puțină distracție la sfârșit de săptămână și nici un orizont luminos în viața lor.

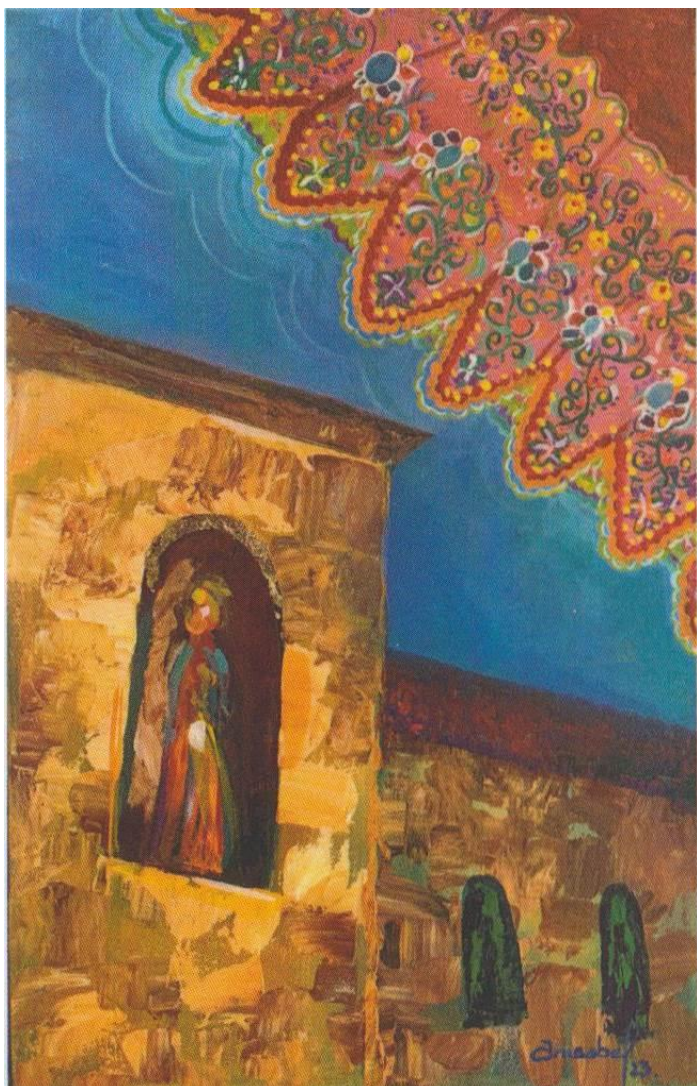
Unii se mândreau cu copiii lor, dar și acolo erau mari probleme pentru că copiii creșteau și apoi își dezamăgeau părinții și totul se termina cu suferință, certuri, abandonuri. Deci viața era un șir întreg de suferințe mai mici sau mai mari pentru că peste tot vedea oameni stresați, oameni depresivi, oameni săraci, sau oameni care ca și el aveau răni pe suflet și atunci care era soluția? Nicidecum dependența de droguri, alcool, senzualitate. Atunci care era calea? Primise acasă o educație axată pe bun simț și valori morale, dar totul nu era decât ca o mică lumină într-o lume întunecată și plină de răutate. Viața umană i se părea ca un uriaș vâlmășag de ființe umane ce își căutau fericirea pe un drum greșit. Peste omenire trona un întuneric spiritual îngrozitor. După toate aceste constatări peste sufletul lui Eusebiu se așeză o durere adâncă, simțea că viața lui până atunci fusese un mare eșec, crezuse că o femeie îi va lumina viața dar fusese însurat și nu trăise acea fericire neașteptată. Atunci se tot întreba care era calea de aș depăși condiția de om ce se zbătea în acel întuneric dens în care trăiau

atât de mulți oameni? Oare exista o cale sau totul era pierdut pentru oameni?

Poate idealurile creștine de care Flavia era animată, însă el nu înțelesese mai mult din ceea ce ea încerca să-i spună pentru că în acea perioadă era prea concentrat pe faptul dacă să o accepte pe Flavia ca nevastă sau nu. Avea tot mai mult impresia că făcea parte dintr-o omenire sortită pieirii și un întuneric moral grozav învăluia viața oamenilor. Era impresia ce zi de zi i se adâncea tot mai mult în mintea sa. Și lucru straniu, oamenii nu își dădeau seama că trăiau într-o condiție spirituală atât de detestabilă, ba unii chiar se simțeau destul de bine cu acea stare în care se găseau. Dar el tânjea după altceva, și în adâncul ființei sale se simțea ca acel pui de vultur ce crescuse între găini și când veni vremea să zboare simțea că trebuie să se înalțe spre văzduhuri însă nu putea fiindcă se simțea neputincios. Până ce la un moment dat, gospodarul ce îl văzuse crescând între găinile sale l-a luat în mâini și l-a dus la câmp unde a început să-i spună vulturului: „Tu ești vultur și trebuie să zbori.” Apoi a început să-l arunce în sus pentru al determina să se înalțe în zbor, și după mai multe nereușite deodată vulturul și-a luat zborul spre înălțimi depășind condiția de găină în care trăise până atunci.

Dar poate că în fiecare om exista condiția de a zbura spre înălțimi spirituale, și doar trebuia conștientizat de posibilitatea de a se ridica peste toată condiția de vremelnicie a vieții omenești. Tot acel dor imens din sufletul său spre ceva mai înalt era prea conștient că nu putea să-l umple cu distracțiile lumesti cu care cei mai mulți în puținul lor timp liber își umpleau viața. Poate că fiecare om la un moment dat în viața sa tânjise după înălțimi spirituale, dar negăsind calea se refugiase în alcool, droguri, senzualitate. Dar nu asta era totul, simțea că trebuia să existe și o altă cale pentru că dacă exista Dumnezeu, atunci trebuia să existe și o cale. Chiar dacă lui i se părea că Dumnezeu

este acolo în sfera lui prea distant față de oamenii de rând, sau poate că se înșela și trebuia să facă pași pe calea cea bună. Dar cum, unde, spre cine să se îndrepte?

Se gândi să o caute pe Flavia pentru ai împărtăși toate frământările sale. Însă își dădea seama că totul se terminase între ei. Își aduse aminte de bucuria de pe chipul Flaviei și într-adevăr ea dădea impresia că zbura peste condiția de vremelnicie omenească. Deci creștinismul ascundea ceva tainic ce trebuia descoperit? Sau poate calea era alta. Însă un lucru era sigur, calea spre nemurire exista, și pe acea cale nu puteau umbla decât oameni animați de sentimente nobile, având idealuri înalte, și având parte de o iluminare ce era într-un vădit contrast cu

tot întunericul spiritual în care trăiau atât de mulți oameni și lucru straniu, unii se simțeau atât de bine în acea beznă morală în care trăiau. Dar el se simțea asemenea puiului de vultur și voia să zboare să se avânte spre înălțimi, să contemple tot ce era măreț, nobil, să caute drumul spre nemurire pentru că Dumnezeu exista, era ferm convins de acel lucru. Și atunci exista și posibilitatea de a intra în eternitatea Sa pentru ei oamenii de rând ce aveau parte de dureri și dezamăgiri în drumul vieții lor.

Eusebiu începu să-și trăiască viața plin de astfel de frământări și căutând calea spre nemurire, constată că nu îi era ușor să găsească acel drum minunat, ba din contră mai mereu se împotmolea și dădea de fundături. Și totuși acea dorință de a zbura din punct de vedere spiritual nu dispărea din inima sa pentru că era convins că dorea ceva mai mult și că în realitate oamenii se nenoroceau singuri apucând pe căi greșite. În adâncul ființei sale se cuibărise convingerea fermă că avea să descopere adevărata menire a omului pe pământ, simțea că trebuie să întâlnească oameni ce ca și el avuseseră astfel de frământări și descoperiseră calea și primiseră lumina și puterea de a se înălța din punct de vedere spiritual mai presus de condiția de păcătoșenie și vremelnicie umană.

„Ar fi prea absurd ca totul să se termine doar aici unde totul uneori este extrem de dureros. Trebuie să descopăr și să contemplem adevărata frumusețe spirituală.” Acele gânduri îi aduseseră lui Eusebiu un freamăt în întreaga sa ființă, era ca și cum o atingere divină venită de dincolo de stele îi atinsese inima și întreaga sa ființă vibrase la acea atingere consimțind să înceapă marea aventură a cunoașterii.

Liviu PENDEFUNDA

Le Talisman

Le pouvoir universel des Celtes pénétrait profondément dans la chair de la fille, et les sens agités du silence l'enveloppaient de douleur. La nuit vira aux heures de cauchemar, la peur et le manque d'air tordirent son corps, avide d'amour, avide d'amour, la seule preuve de ses sentiments étant le talisman d'argent qu'elle portait jusque-là entre ses seins aussi petits que deux pommes.

Il y a quelques jours, il lui avait rendu visite pour célébrer. Elle avait eu vingt-cinq ans, un bel âge couronné par cette relation étrange mais joyeuse qu'elle avait eue avec Bogdan pendant quatre ans, et son fruit avait été Alexandre, une égratignure qui remplissait les journées de la pauvre fille seule ces mois-ci. Lui, d'ailleurs, était parti quelques années en Irlande du Nord, dans le monde magique des Celtes.

Il lui avait alors écrit avec révérence et désir, plein de remords pour l'impossibilité d'être avec elle dans les quelques instants qu'ils pouvaient se permettre, qu'il se considérait comme le cœur pur envers elle: « Je reviendrai comme la plus belle réponse que la femme qui m'aime et qui, Seigneur, chaque fois que je te le dis, vaut plus qu'un homme, quel qu'il soit, peut l'attendre. Souviens-

toi de moi, tu es spécial. Dis ici, et ta valeur est unique, sans pareil. Pourquoi je ne t'ai pas rencontré il y a 20 ans ? " Dis-moi comment je l'aurais gagné. Tu dis que je vais te prendre viril et te dis: réveille-toi ! Quelqu'un de plus honnête avec vous que moi. Peut-être qu'il y a des choses que je ne peux pas faire. En fin. Tu me manques, ces beaux yeux comme ceux de ma mère, la couleur du vent déchaîné, que maintenant, seulement dans mon esprit, je perce encore et la lumière qui brille dans les ténèbres de la vie quand tu me veux et me laisse flotter dans le non-existence".

Je dis piété parce que son âme l'adorait constamment comme une icône. C'est ce qu'il ressentait, et chaque fois qu'il la revoyait, il lui apportait des roses comme une déesse. Elle lui rappelait souvent que lorsqu'il était seul avec elles, il méditait : "... en regardant tes roses, en essayant de leur parler et en voulant me parler de toi... j'entre dans le rêve que je vis et je serais heureux de Je sais que ça ne s'arrête pas..."

Bogdan était revenu et l'attente leur avait donné l'impulsion d'être aussi proches que possible, mais les peurs qui s'étaient glissées au fil du temps les avaient emmenés trop loin. Elle lui écrivait comme une défense contre l'amour qui semblait de plus en plus proche de

l'impossible et qui la rongait de jour en jour : "... je ne veux pas... je n'en peux plus, je ne veux plus ne pouvoir le faire que lorsque l'on a un moment pour s'évader... et devoir toujours oublier jusqu'au lendemain tous ces instants volés, vécus ensemble. Je ne peux pas, c'est tout, et il est facile de comprendre pourquoi... Je t'ai promis dès le début que j'assumerai tout, et l'amour, et le désir, et la douleur éventuelle de la séparation, que je ne te blâmerai jamais de quoi que ce soit (je n'aurais ni le droit) et que peut-être s'il arrivait que certaines choses ou questions paraissent comme ça... non, non elles auront été des reproches, mais seulement mes pensées. Et dans le cas des confirmations, il y avait toujours quelque chose d'incompréhensible, des choses qui n'avaient aucun support, un argument réaliste, pas du tout confortable, encourageant mais agréable. J'assume la responsabilité et si vous voulez je peux reconnaître et je reconnaîtrai toujours que j'ai le pouvoir exclusif de choisir et le pouvoir de décision. Entre l'incompris et le reproche, je choisis l'incompréhensible, ce qui veut dire qu'un amour plein de reproches dans ma langue a beaucoup de compromis et à un moment donné il s'identifie au fardeau de cet amour, seulement sans amour, seulement le fardeau... Un amour incompréhensible, pourtant, reste l'amour, il est encore vivant, il a existé et il l'est encore. Juste pour appuyer ce que j'ai dit, même si avec le temps j'accepterai l'idée que je n'avais pas la capacité et la maturité de pouvoir te comprendre, écoute-moi, peut-être qu'en m'écoutant tu penses que je suis un paradoxe, que je contredis, mais ce n'est pas comme ça, tu as dans ma voix tout ce que j'aimerais pouvoir te dire toujours. Et si le sentiment d'une pure amitié peut rester entre nous, il faut du temps pour qu'il te sorte de mon esprit et de mon âme, tel que tu es maintenant, avec envie et sentiment... pendant longtemps. J'essaierai toujours de trouver cette clairière avec

des iris seuls et... peut-être qu'un jour, je la trouverai... Je souhaite et je vous souhaite beaucoup de force... Il y a la passerelle par laquelle le Prophète a dit qu'elle était la seule à travers laquelle nous pouvions le suivre. Je t'attends jusqu'à ce que tu viennes." C'étaient ses mots errant désespérément à travers les eaux et les montagnes, les questions et les réponses qu'elle se donnait dans l'envie d'être avec lui ou du moins de siroter son amour une fois de plus.

Elle attendait qu'il arrive de l'aéroport. La chair glacée avait tremblé comme des enfants dans l'émotion d'un nouveau moment. Et ils ne savaient pas quoi faire en se touchant. C'est ainsi qu'ils passèrent leur anniversaire, essayant d'oublier qu'on attendait aussi Bogdan, un voyageur à travers l'espace et surtout le temps, s'éloignant des soins d'une famille, même nombreuse, désireuse de se revoir. Et pourtant, il était venu directement dans cet appartement loué sur Dream Street pour le ressentir non seulement avec la pensée mais aussi avec le corps désireux de nostalgie et de caresse. Elle lui avait offert deux roses blanches pour son anniversaire pour lui rappeler des décennies d'innocence et cinq violettes des années pénétrées par le feu de l'amour. Une lutte dont seul Dieu peut avoir été témoin. C'était la redécouverte du monde perdu. Et puis des discussions à nouveau. Le talisman est plus rugueux, un peu plus froid.

Elle était arrivée à la maison plus tard et ne pouvait pas le supporter. Il devait dire ce qu'il ressentait. Elle avait franchi un seuil et était retournée consciemment dans le monde qu'elle avait quitté quelques heures auparavant pour retrouver son amant lointain pour son anniversaire. Au téléphone, il a essayé de lui dire que tout, absolument tout ce qui s'était passé le soir et cet après-midi avec lui... "Je suppose et je veux croire que c'était vrai (à mon sujet, il n'y a pas de doute, peut-être et ce qui ne devrait pas

l'être): des discussions plus ou moins semblables à ce que nous avons jusqu'à présent, pleines de tendresse, de nostalgie, de désir et de beaucoup de respect (très important !), mais à un certain moment, un certain chose... quelque chose m'a tout secoué, tout ce qui vient d'être mentionné (pourquoi ?, ne me demandez pas, je ne sais pas comment vous le dire.) A de nombreuses questions ou faits sur vous et votre vie en dehors de moi, les sentiments "Qu'est-ce qui pourrait exister ou ne pas exister pour les autres? Tu seul pourrais me l'expliquer. Moi seul je serai purement subjectif. Ce que je sais ne suffit pas pour une conclusion éloquent et réelle, mais honnêtement, maintenant je ne veux pas parler de ça." Ça m'intéresse... J'ai dit que ça faisait longtemps que ça ne m'intéressait pas, mais si je veux vraiment voir au loin, c'est très difficile, presque impossible de voir et d'accepter une réalité qui se cache quand il s'agit de sa personne... Ce que je suis... c'est ce que je sais. Et je suis tellement avec des sacrifices et des efforts peut-être surhumains... Mais ce que je peux être n'est que pour toi".

Il écoutait et ressentait ce qu'il avait toujours compris, non pas qu'il n'aimait pas assez ou l'âge le poussait à être plus rationnel, à doser ce que le divin lui donnait pour se remettre du monde qu'il avait perdu, mais le fait qu'elle était entièrement à lui , il voulait la même dévotion, le même chemin qu'il n'avait pas osé avouer et dont il rêvait.

"Peut-être que tu t'es rendu compte qu'à un moment donné ma façon de communiquer est devenue un peu agressive, surtout interrogative, et je t'ai dit que j'argumenterais à la fin pourquoi je pose des questions de cette façon... un peu alerte. maintenant, en utilisant une question rhétorique après tout: quelle est la différence et quelle est la frontière fondamentale, si l'on veut et le bon sens, entre la vulgarité et la sensualité, entre le désir, le fantasme, l'imagination et le grotesque ou la promiscuité?"

Les paroles de la jeune fille étaient de moins en moins intelligibles pour le commun des mortels, et Bogdan n'aurait pas pu deviner: il avait donné à sa femme bien-aimée le pouvoir d'un talisman, tout le pouvoir avec lequel l'univers était capable de s'infiltrer dans les âmes pures de ceux qui méritait la lumière. C'était l'argument des questions et des dilemmes qui révélait plus que le pire cauchemar de sa vie, l'image qu'on aurait pu lui attribuer était plus que la peur: "... et maintenant je viens te demander, chère: je pourrais être perçue, vue ou comme tu veux l'appeler dans le langage courant, par toi en tant que prostituée, femme facile, avide de nouvelles expériences et fantasmes... ou un support à travers lequel tu, en accord avec moi, pour construire ta fantasme ou même une vraie imagination... est-ce seulement que je suis?" Et Bogdan n'arrivait plus à discerner entre rêve et réalité, sentant comment son merveilleux amour se perd, il se glisse dans une zone fragile et tendre. Elle ne comprenait pas exactement ce qui lui arrivait, une transformation sous le joug des forces, qu'elle ne pouvait contrôler, elle apportait une nouvelle facette de l'existence au fur et à mesure de son passage, la faisant se comporter différemment de ce qu'elle avait été jusqu'à présent. ... au moment où il avait placé la chaîne avec ce motif floral et pourtant dans sa stylisation ...

Il l'imagina en magicien, s'approchant pour accomplir un vieux rituel de fertilité. C'était lui, même si son image était différente. C'était son amant, qui l'adorait comme une offrande aux étoiles et pourtant effrayé, ne pouvait pas abandonner, même si ses yeux merveilleux l'exigeaient. "Je pense que tu sais que l'amour pur et vrai est ou peut devenir implacable, et je parle ici de l'intensité de la déception. Je suis convaincu et puis très conscient que lorsque l'on me montre ou découvre quelque chose de nouveau, je réagis

comme ça, plus du tout agréable. Choisi pour l'autre, peut-être précisément parce que certaines choses, qu'elles soient faites dans un but noble et pourquoi elles ne me sont pas bénéfiques, sont nouvelles, inconnues, du moins pour le moment elles semblent encore incompréhensibles pour moi, exactement ce que tu as dit, peut-être que je comprends certaines choses et je le répète, je me donne l'opportunité de découvrir la vie telle qu'elle est, mais je n'ai pas le droit ou le droit d'exprimer ce que j'ai compris... et je ne peux pas dire qu'alors c'est bon pour moi... Mais maintenant c'est autrement, je ne suis même pas cohérent dans ma pensée, même si c'est très clair ce qui m'arrive et l'intensité de mes sens augmente, surtout quand tu n'es pas avec moi et il fait nuit... sois, tu ne peux même pas voir au-delà ... parce que tu ne penses pas là... c'est aussi bien que ça, c'est peut-être juste quelque chose... et je ne veux pas de ça, et je sais que peut-être que parfois je me blesse, te blesse aussi... Je sais ça, mais je ne pense qu'il ne peut y avoir aucun doute que le véritable amour..."

Elle sentit une sensation de brûlure dans sa gorge, elle semblait avoir bu un ou plusieurs verres de la liqueur des dieux, et tout coulait comme du sang sur les papiers sortis de nulle part et pleins de dessins... un état d'ignorance... et maintenant elle les regardait à travers les plis des vêtements rituels dont elle avait été vêtue. Un voile rouge moulé aux hanches qui s'était mis à danser comme pour suivre une chanson, une suite d'harmonies de sphères, de pirouettes et de rotations... Des bougies brûlaient et avec les arômes de rose et de bois de santal jouaient tambours et cordes, musique frénétique dans rythme et tonalité ascendante, la magie du vent semblait caresser le corps et toute la danse.

De temps en temps, les libations étaient répétées et le rituel inconnu était observé par ordre divin. Était-ce juste le talisman?

De la salle du septième étage se trouvaient les forêts où le prophète avait disparu dans sa bibliothèque labyrinthique. Elle vola, un char de rêves glissant avec elle sur les iris des points décrits. Le talisman qu'elle portait lui donnait droit à l'immortalité, mais elle aurait dû traverser les épreuves de l'initiation puis, aussitôt après la consécration, croire, convaincue que cela faisait partie de la merveilleuse fête celtique. Patience! Dans le calme de la forêt, des milliers de vers rythmés exprimant l'érudition druidique attendent toujours. Il sentait qu'il n'avait pas de pouvoir, pas de temps, et que rien ne se passait. Même le sixième jour du sixième mois, les forces anciennes l'encerclaient... Et à son degré d'initiation, les bardes avaient commencé à interpréter des fragments des grands arcanes, mais ils ne pouvaient être entendus que par les élus. Elle sentit une brûlure, un vol d'oiseaux suivit, et leurs cris, le mouvement n'était rien d'autre que la prophétie de ce qui allait arriver.

Lisez, les étoiles s'illuminent une à une et Jupiter est en Scorpion ! Il suffoquait de peur de la vérité, d'accablement. Il est devenu un magicien, un disciple du prophète. Le pouvoir universel des Celtes pénétrait profondément dans la chair de la fille, et les sens agités du silence l'enveloppaient de douleur. Il n'avait pas dormi depuis des jours. La nuit s'est transformée en heures de cauchemar, la peur et le manque d'air tordaient son corps, avide d'amour, aspiré par l'amour.

Et puis, avec un dernier effort, il arracha son talisman de son cou.

María Eugenia SOBERANIS NOGUEDA

Maria Eugenia Soberanis Nogueta din Mexic este avocat, președinta Societății Scriitorilor Hispano-americani și a Congresului Mondial al Poeților. Are publicate numeroase volume de poezie, romane în Mexic, Argentina și Spania. Președinta Congresului Mondial al Poeților, 2023
Prezentare și traducere în română

de **Liviu PENDEFUNDA**

Mi bosque

I.

Mis ojos alucinan los verdes impúdicos,
vanidosos, colgados de todas partes,
que se adormecen en las sombras
y cantan cuando se mecen
la canción inventada sólo para mí.
Me atrevo a adentrarme,
piso el suelo humedecido de aguas bendecidas,
purificadas por los vientos lejanos,
filtradas en elevaciones infinitas, transparentes,
fuente de vida, origen de todo.
Busco entre los troncos desafiantes
las epifideas colgantes para adornar mis hombros,
mientras colibríes y abejas celebran con gracia.
Los ocres viejos y nuevos se desnudan ante el rayo
resuelto que se filtra entre el dosel
a restaurar los colores postergados en la noche,
en que el silencio se corta y duele,
los fantasmas se estiran y se atreven,
se tiñen de púrpura y conspiran con voz de ruindad
sobre mis laberintos herméticos.

II.

Respiro libertad exhalando tempestades,
rastreado las huellas del jaguar que me habita
temiendo el descuido en que pueda devorarme.
Como viejo augur oteo el vuelo de los pájaros rasantes

para adivinar el auspicio de mañana que permita
afrontar el olvido aplazado.
Transito por senderos imposibles,
honduras de hastíos transferidos,
injustificables transgresiones a la honradez,
para seguir develando desde los retazos de aquel cielo
mi propia incógnita.
A impulsos vitales, a ciegas, por instinto,
transito hacia la promesa que se trasluce
entre la maleza en medio de la algarabía de las urracas,
al claro que habitan gnomos, ondinas y salamandras
en regocijo inocente, alucinados por el brillo
exultante de la risa.
Emerjo en liviandad, con rostro dispuesto
y corazón en bandolera, aceptando el camino,
arriesgo, asumo y espero.

My forest

I
My eyes hallucinate the vain,
immodest greens hanging from everywhere,
that fall asleep within the shadows
and sing, while swaying,
the melody created just for me.
I dare to go deeper,
stepping on soil damped by blessed waters,
purified by distant winds,
filtered on infinite, transparent hills,
source of life, the origin of everything.
Throughout defying trunks
I look for dangling epiphytes to adorn my shoulders,
while hummingbirds and bees graciously rejoice.
Old and new ochres reveal themselves
before the resolute beam that seeps through the canopy
to restore the colors held back at nighttime,
when silence is slashed and hurts,
ghosts extend and provoke,
turning purple and conspiring with a miserly voice
over my secret labyrinths.

II

I inhale freedom and exhale storms,
following the trail of the jaguar within me,
fearing a wrong step at which he might devour me.
Like an ancient augur, I watch the low-flying birds
to foretell the future omen
that allows me to deal with delay into oblivion.
I travel on impossible paths,
hollows of transferred weariness,
unforgivable transgressions to honesty,
to continue unveiling, from pieces of that sky,
my own mystery.
By vital urges, blindly, on instinct,
I advance toward the promise revealed among the weeds,
in the midst of chattering magpies,
the clearing where gnomes, nymphs, and salamanders live
in innocent delight,
hallucinated by the joyful sparkle of laughter.
I arise in lightness: with a willing countenance
and a heart hanging over my shoulder, I accept the journey,
taking a chance, assuming, and hoping.

Pădurea mea

I.

Ochii mei halucinează în verdele obscur,
zadarnic, atarnat de peste tot,
care adoarme'n umbră
și leagănându-se cântă
o melodie creată doar pentru mine.
Îndrăznesc să merg mai adânc,
Călcând pe pământul umezit cu binecuvântate ape,
purificate de vânturile îndepărtate,
filtrate în cote infinite, transparente,
izvorul vieții, originea tuturor.
Caut printre trunchiurile sfidătoare

epifidele agățate pentru a'mi împodobi umerii,
în timp ce colibrii și albinele sărbătoresc cu grație.
Nuanțe de ocru vechi și noi se dezvăluie înaintea fulgerului
hotărât să se filtreze prin baldachin
pentru a restabili culorile reținute pe timp de noapte,,
în care tăcerea este tăiată și doare,
Fantomele se extind și provoacă,
devenind violete și conspirând cu o voce avară
peste labirintele mele secrete.

II.

Inspir libertatea și expir furtunile,
urmând urmele jaguarului din mine,
temându-mă de un pas greșit la care m'ar putea devora.
Ca un augur străvechi, privesc păsările care zboară jos
pentru a dezvălui auspiciile viitorului
care îmi permit să fac față în amânata uitare.
Călătoresc pe căi imposibile,
adâncimi de plictiseală transferate,
încălcări nejustificate ale onestității,
pentru a continua dezvăluirea, din fragmentele acelu cer,
propriul meu mister.
Prin impulsuri vitale, orbește, prin instinct,
Mă îndrept spre promisiunea care strălucește
printre tufișuri, în mijlocul țipetelor coțofenelor,
spre poiana unde trăiesc gnomi, ondine și salamandre
într'o încântare nevinovată, halucinată de
de scânteia veselă a râsului.
Mă ridic ușor: cu un chip dornic
și o inimă atârând peste umărul meu, accept călătoria,
asumând o șansă, îmi asum și sper.

Mujer: causa

A las mujeres que luchan contra el cáncer.

Eres pétalo y basalto, agua y pedernal,
corazón de diamante inquebrantable,
cascada fervorosa de tonada relajante.
Majestad entronizada, vigilante de dominios
en custodia de por vida, vigía de tus murallas
sometidas a la erosión del acecho ancestral.

En ti caben mujer, todas las causas y todos los efectos,
cuando el rayo cegador, rápido y certero
atina en tu paraíso..., quiebra la línea vertical
y prende fuego a tus instancias íntimas e irreductibles...,
el agua se descongela en tu mirada y la luz
se apaga..., poco a poco...

La herida la vives de tajo, el dolor te devasta
y te sientes sola ante el enemigo feroz.
Sólo que en ti, viven las causas eternas,
las que sobreviven a las debacles y se levantan
frente a ti y te miran fijamente esperando
ver la desvelada lámpara de tu alma.

Y tú respondes y te atreves a verle la cara
a la bestia mortal que te rastrea,
y de nuevo renaces, te renuevas, te desbordas
porque tú eres la causa principal de itanto y tantos!
y aun temblorosa no te das por vencida,
Y el universo se alinea y conspira a tu favor.

No por eso el miedo te deshabita
y dejas de sentir el sudor escalofriante

al filo del precipicio oscuro, del hielo azul,
en la noche profunda e interminable;
tienes derecho, llora conmigo,
que otro corazón te asista en el parto
de esa nueva mujer... que se está dando a luz

Pero yo te digo amiga, que tú que te has perdido
por cauces pavorosos, tienes un halo indescriptible
y la mirada del oro probado en el crisol,
la vida te traerá un vestuario nuevo
y serás causa de amaneceres de conciencias,
de opciones diferentes, de puertos de llegada
de sombra fresca, de alas infinitas
que alcanzarán cumbres de insuperable esplendor.

Woman: cause

To women who fight cancer.

You are petal and basalt, water and flint,
an unbreakable diamond heart,
fervent waterfall of relaxing tune.
Enthroned Majesty, Domain's Watcher
in your custody for life, watch your walls
subjected to erosion of ancestral stalking.

In you fit, woman, all causes and all effects,
when the blinding ray, fast and accurate
hit your paradise ..., break the vertical line
and set fire to your intimate and irreducible instances,
the water thaws in your eyes and the light
fades ... little by little ...

You feel the wound fell slash; pain devastates you
and it seems you are alone before the fierce enemy.
But, only in you, the eternal causes live,
those that survive the debacles and stand

in front of you and stare at you, waiting
to see the unveiled lamp of your soul.

And you respond and dare to see the face
of the deadly beast that tracks you
and again you are reborn, you are renewed, you overflow,
because you are the main cause of so many and so much!
and even trembling you don't give up,
and the universe aligns and conspires in your favor.

But not for this, fear uninhabited you
and you rein in and feel the creepy sweat
on the edge of the dark precipice, of the blue ice,
in the deep and endless night;
You have the right, to cry with me
may another heart assist you in the childbirth
of that new woman ... who is giving birth

But I tell you, my friend, that you, who have been lost
in dreadful channels, you have an indescribable halo
and the look of gold tasted in the crucible.
Life will bring you a new wardrobe
and you will be the cause of conscience dawns,
of different arrival port's options,
of fresh shadow, of infinite wings
of unsurpassed splendor.

Femeia: cauză

Pentru femeile care luptă împotriva cancerului.

Tu ești petală și bazalt, apă și silex,
o inimă de diamant care nu se sparge,
cascadă ferventă de melodie relaxantă.
Majestatea Încăunată, Observatorul Domeniului
în custodia ta pe viață, supraveghează-ți pereții
supuși eroziunii pândirii ancestrale.

În tine se potrivește, femeie, toate cauzele și toate efectele,
când raza orbitoare, rapidă și precisă

lovește-ți paradisul..., rupe linia verticală
și dă foc instanțelor tale intime și ireductibile,
apa se dezgheță în ochi și lumină
se estompează... încetul cu încetul...

Simți că rana a căzut tăiată; durerea te devastează
și se pare că ești singură în fața dușmanului aprig.
Dar numai în tine trăiesc cauzele eterne,
cele care supraviețuiesc dezastrelor și stau în picioare
în fața ta și se uită la tine, așteptând
să vezi lampa dezvelită a sufletului tău.

Și tu răspunzi și îndrăznești să vezi fața
fiarei de moarte care te urmărește
și din nou renaști, ești reînnoită, debordezi,
pentru că tu ești cauza principală a atâtor și atâtea!
și chiar tremurând nu renunți,
iar universul se aliniază și conspiră în favoarea ta.

Dar nu pentru asta, frica te-a pustiit
și te frânezi și simți transpirația înfiorătoare
pe marginea prăpastiei întunecate a gheții albastre,
în noaptea adâncă și nesfârșită;
Ai dreptul să plângi cu mine
o altă inimă să te ajute la naștere
a acelei noi femei... care dă naștere

Dar îți spun, prietene, că tu, care ai fost pierdut
în canale groaznice, ai un halou de nedescris
în aspectul de aur gustat în creuzet.
Viața îți va aduce o nouă garderobă
iar tu vei fi cauza zorilor conștiinței,
a diferitelor opțiuni ale portului de andocare,
de umbră proaspătă, de aripi infinite
de o splendoare neîntrecută.

Primer Congreso de Anáhuac

Y las aguas bajaban turbias.
Las tormentas no cesaban en la cordillera.
Aquellas que caían claras
se enrarecían al contacto con el miedo:
miedo de dejar de ser,
de dejar de tener,
de permitir crecer
y de dejar ser.
Miedo de verse al natural,
de no poder sostenerse por sí mismos,
a reconocer que solo apegado existo
y muero si no logro sobreponerme.
Preguntarse hasta dónde existe algo
en función de sí mismo,
y descubrir que no existe ese yo mismo,
vuelve insoportable la existencia
al ser superficial y a su inocente entorno,
al que esclaviza y disuelve.
Hasta que un instante bastó
y fue suficiente para el inicio
del orden en el caos incesante.
La oscuridad rasgada por el rayo lúcido
permitió ver la forma de aquel fondo,
y empezó a vislumbrarse nítida la idea:
la mente del estadista pergeñó el encuentro
de espíritus de hombres águila
en vuelo permanente,
que desconocían el temor al vacío,
pues sabían de la fuerza de sus alas.
Y fue un día parecido a cualquier otro
en que se unieron la cordura y la sensatez,
la entrega y la visión,
el deseo y la necesidad...
Y entre todos parieron un Congreso,
y entre todos lo llamaron de Anáhuac,
y entre todos hicieron germinar una patria,
y de entre todos surgió la forma

que luego sería también el fondo
de esta bendita tierra nuestra.
¡Gracias por la revelación,
y gracias a quienes les fue revelada
la verdad que libra, y que tuvieron
el valor de reconocerla,
seguirla y compartirla!
Su fuerza trasciende incólume
el paso del tiempo redondo
que siempre vuelve a la verdad primigenia,
única e inalterable,
del valor del espíritu del hombre
trascendido de sí mismo
para redimirse diluido en sus hermanos.

First Congress of Anahuac

Where Mexico was born.

The waters were coming down murky.
Storms never ceased on the mountain range.
Those that were falling clear
became tainted upon contact with fear:
fear of not being,
of not having,
of letting grow
and of letting be.
Fear of seeing the natural self,
of not being able to support oneself,
of recognizing I merely exist attached,
and I may die if unable to overcome.
Wondering to what extent something exists
based on themselves,
and discovering the nonexistence of such selves
makes existence unbearable
for superficial beings and the innocent environment
they enslave and dissolve.
Until a brief instant was enough
and sufficient to start
order in the constant chaos.
Darkness was torn by the luminous beam,

showing the form of such essence,
and the idea began to be discerned:
the leader's mind designed the encounter
of eagle-men spirits in perpetual flight,
who feared not the abyss, as they knew
their wings were strong.
And on a day like any other,
common sense and sound judgment,
devotion and vision,
yearning and need united...
And a Congress was born from all of them,
and collectively they named it Anahuac,
and together they raised a homeland,
and they all conceived the form
that would later also be the substance
of this blessed land of ours.
I give thanks for the revelation,
and to the recipients of liberating truth,
who were brave enough to recognize it,
to follow and to share it!
Their strength transcends unscathed
the passage of circular time,
that always returns to the original truth,
unique and unchangeable,
of the worth of man's spirit, self-transcending,
to redeem himself within his siblings.

Primul Congres la Anahuac

Unde s-a născut Mexic.

Apele coborau tulburi.
Furtunile nu au încetat niciodată pe lanțul muntos.
Cele care cădeau limpezi
s-a contaminat la contactul cu frica:
frica de a nu fi,
de a nu avea,
de a lăsa să crească
și de a lăsa să fie.
Frica de a vedea sinele real,

de a nu se putea întreține singur,
de a recunoaște că exist doar atașat,
și pot muri dacă nu reușesc să înving.
Mă întreb în ce măsură există ceva
bazat pe ei înșiși,
și descoperirea inexistenței unor astfel de sine
face existența insuportabilă
pentru ființele superficiale și mediul nevinovat
înrobesc și se dizolvă.
Până când o scurtă clipă a fost de ajuns
și suficientă pentru a începe
ordinea în haosul constant.
Întunericul a fost sfâșiat de raza luminoasă,
arătând forma unei astfel de esențe,
iar ideea a început să fie deslușită:
mintea liderului a proiectat întâlnirea
de spirite-vultur în zbor perpetuu,
care nu se temeau de abis, așa cum știau ei
aripile lor erau puternice.
Și într-o zi ca oricare alta,
bun simț și judecată sănătoasă,
devotament și viziune,
dorința și nevoia unite...
Și din toți s-a născut un Congres,
și împreună l-au numit Anahuac,
și împreună au ridicat o patrie,
și toți au conceput forma
care a devenit mai târziu și substanța
acestui pământ binecuvântat al nostru.
Mulțumesc pentru revelație,
și pentru destinatarii adevărului eliberator,
care au avut curajul să recunoască asta,
să-l urmărească și să-l împărtășească!
Puterea lor transcende nevățamată
trecerea timpului circular,
care se întoarce întotdeauna la adevărul originar,
unic și de neschimbat,
a valorii spiritului omului, care se transcende de sine,
să se răscumpere în frații săi.

La sacudida

Se cimbra el mundo,
rasgando los velos ostentosos
de los templos del poder,
sus sumos sacerdotes
cubren una vulnerabilidad sin respuestas...
la hipnosis cercenada de golpe
cuestiona, aclara la mirada
en una búsqueda horizontal,
y no ve nada...

Los Hamelines con la flauta extraviada
dan paso al intermezzo para que
la alquimia de los tiempos
cumpliendo la encomienda
ponga todo en el crisol,
refractando su fuego en la conciencia.

Aparecen *los tiempos precisos*
con espejos multiplicados en soledad,
urga las entretelas de lo imposible,
las entrañas del águila y la florecilla,
y del esquivo corazón del hombre
en la oscuridad acumulada.

La sacudida es fuerte y deforma la imagen
que se diluye y resbala en el cristal.
El tiempo colabora en la búsqueda,
sana la abrasión dolorosa
para continuar, como lo hemos hecho siempre,
hilando y deshilando sobre eras derrumbadas.
Tal vez toque mirar en vertical,
dirección perdida, trasapelada
en los ruidos sordos del enajenamiento... ,
arriba están las estrellas imperturbables,
serenas, impertérritas
esperando contarnos el secreto.

The shock

The world shakes,
tearing the ostentatious veils
of the temples of power,
their high priests
cover a vulnerability without answers...
the hypnosis suddenly cut,
questions, clarify your gaze
in a horizontal search,
but..., nothing can be seen.
The Hamelins with their lost flute
give way to the intermezzo so that
the alchemy of the times
fulfilling the assignment
put everything in the crucible,
refracting its fire in consciousness.
Precise times appear
with mirrors multiplied in solitude,
delve into the intertwining's of the impossible,
the entrails of the eagle and the little flower,
and from the elusive heart of man,
in the accumulated darkness.
The shaking is strong and distorts the image
that dilutes and slips on the glass.
Time collaborates in the search,
heals painful abrasion
to continue, as we have always done,
spinning and unraveling over collapsed eras.
Maybe you have to look vertically;
lost, misplaced address
in the dull noises of alienation...,
Above are the undisturbed stars,
serene, undaunted
waiting to tell us the secret.

Șocul

Lumea se cutremură,
rupând vălurile ostentative
ale templelor puterii,
marii lor preoți
acoperind o vulnerabilitate fără răspunsuri...
hipnoza taie brusc,
întrebări, clarifică privirea
într'o căutare orizontală,
dar... nu se vede nimic.
Hamelinii cu flautul lor pierdut
lasă loc intermezzo-ului astfel încât
alchimia vremurilor
îndeplinirea sarcinii
pune totul în creuzet,
refractându focul în conștiință.
Apar vremuri precise
cu oglinzi înmulțite în singurătate,
aprofundând în împletirea imposibilului,
măruntaiele vulturului și a micii flori,
cât și din inima evazivă a omului,
în întunericul acumulat.
Tremurul este puternic și distorsionează imaginea
care se diluează și alunecă pe sticlă.
Timpul colaborează la căutare,
vindecă abraziunea dureroasă
să continue, așa cum am făcut întotdeauna,
învârtindu-ne și dezlănțuindu-ne peste epoci prăbușite.
Poate că trebuie să privești vertical;
adresa pierdută, deplasată
în zgomotele surde ale înstrăinării...,
Deasupra sunt stelele imperturbabile,
senine, neînfricate
așteptând să ne spună taina.

Vivo

En permanente asombro vivo, ¡cómo evitarlo!
si de tanto mirar a la luna le desaté un rayo...,
que entrando sin permiso en mis oídos
encegueció mis tibias neuronas
que habitan acomodadas en su minarete...
Cómo evitar las mariposas y no ver sus
batientes colores sicodélicos rodeándome,
hipnotizando y entumeciendo mis instintos
primitivos y añejos...
Si la música burbujea en mi plexo,
y sus arpegios y armonías logran el supremo
triumfo de acallar a la vieja parlanchina
que habita enajenada en mi cerebro...,
y me embriaga sin permiso
y me estruja insensible a mi indigencia;
me eleva y derriba sin desconocida lástima
y me lanza sobre mis playas rendida y exhausta...
Si el aire me torna delirante...
y la lluvia me sonrío...
Si contemplo envidiosa la libertad del agua
Presurosa y poderosa, que no detiene la roca
ni se arredra con el trueno...
Si la luz me enseña a vencer el miedo
y huye ante ella la oscuridad más densa...
Y si me asombra todo eso que veo y lo que sé...
Más me asombra todo aquello que no veo y que no sé.

I Live

I live in constant amazement... how can I avoid it?
If from looking for so long at the moon I unleashed a beam
that, entering my ears without permission,
blinded the warm neurons
that comfortably dwell in their minaret...
How can I avoid butterflies?
and not see their flapping psychedelic colors
surrounding, hypnotizing, and numbing
my ancient and primitive instincts?
If music bubbles in my plexus,

and its chords and harmonies achieve
the supreme victory of hushing the old chatterbox
who derangedly lives in my brain,
inebriating me without my consent
and crushing me, insensitive to my destitution,
raising and bringing me down without unknown pity,
and heaving me upon my beaches, tired and exhausted...
If air makes me feel delirious and rain smiles at me...
If I enviously admire the freedom of water,
powerful and hasty, unstopped by rock
and unafraid of thunder...
If light teaches me to conquer fear,
and the thickest darkness flees before it...
And if all that I see and know amazes me,
much more does it amaze me..., all that I do not see and know.

Eu trăiesc

Trăiesc în continuă uimire... cum pot să o evit?
Dacă uitându-mă atât de mult la lună am dezlănțuit o rază
Încât, intrând în urechile mele fără voie,
a orbit neuronii calzi
care locuiesc confortabil în turnul lor...
Cum aş putea evita fluturii?
și să nu-și vadă culorile psihedelice zdruncinate
înconjurând, hipnotizând și amortind
instinctele mele străvechi și primitive?
Dacă muzica vibrează în plexul meu,
iar acordurile și armoniile sale realizează
victoria supremă a tăcerii vechii vorbe
care traiește suferindă în creierul meu,
îmbătându-mă fără să doresc
și mă zdrobește, insensibil la nevoile mele,
ridicându-mă și doborându-mă fără milă,
și aruncându-mă pe-ale mele plaje, obosit și epuizat...
Dacă aerul mă face să delirez și ploaia îmi zâmbește...
Dacă admir cu invidie libertatea apei,
puternic și grăbit, neoprit de vreo stâncă
și fără frică de tunete...
Dacă lumina mă învață să înving frica,
iar întunericul cel mai dens fuge dinaintea sa...
Și dacă tot ceea ce văd și știu mă uimește,
cu mult mai mult mă uimește..., tot ceea ce nu văd și nu știu.

Sophie LU

Sophie Lu, a Canadian Chinese Poet, Master of Computer Science, she is a life member of the World Congress of Poets. She has published two selections of poetry, *Flashback in Time* and *The Sorrow of a Secret Garden*. She was the second-prize winner of the First China Urban Literature Poetry Competition in 2015, and first-prize winner of the Second “Monkey King Cup” Chinese Poetry Competition in 2021.

作者简介:

索菲，加拿大华人诗人，计算机硕士。世界诗人大会终身会员。出版有诗集《倒叙的时光》，《巴卡贝尔的忧伤》。曾获2015年首届中国城市文学诗歌大赛二等奖，2021年第二届“猴王杯”华语诗歌大奖赛一等奖。

Sophie Lu, o poetă chineză canadiană, master în informatică, este membră pe viață a Congresului Mondial al Poeților. Ea a publicat două selecții de poezie, *Flashback in Time* și *The Sorrow of a Secret Garden*. Ea a fost câștigătoarea Premiului II al Primului Concurs de Poezie de Literatură Urbană din China în 2015 și câștigătoarea Premiului I al celui de-Al Doilea Concurs de Poezie Chineză „Cupa Regelui Maimuțelor” în 2021.

Prezentare și traducere în română de **Liviu PENDEFUNDA**

The Leaning Tower of Pisa

I come, not to put it upright.
For to oppose the world,
Neither do I have the might,
Nor the mind.

A bell tower that never rings a day,
More admirers it attracts,
Than all other towers that do play.
Like the Godfather of Sicily who never preached,
But by that name was known,
Inspiring awe and tremor far-stretched.

Imperceptibly inclines the way up,
Till step by step I reach atop.
All around me,
A tilted world I see.

Aloft and silent the alarm bell hangs.
Leaning--leaning without falling,

It has lived to become a wonder real,
Idolized in a world seized with wonder-zeal.

Walking out of the tower,
Everything goes on as ever.
The upright cannot be made aslant,
Nor the slanted upright.
The upright always win in quantity,
While the slanted, in oddity.

比萨斜塔

我不是来扶正它的
我无力也无意与世界为敌

作为钟楼，它未曾撞过一天钟
却比天下钟楼更倾倒众生
堪比西西里教父，一生从没布过道
却以教父之名震慑江湖

绕着察觉不出的斜道
我一步步登上塔顶
环顾四周
整个世界，都是斜的

警世之钟高悬而沉默
斜——斜而不倒的绝技
已然让它活成奇迹
扬名立万于膜拜奇葩的人间

走出斜塔，世道依然如故
该正的正，该斜的斜
正的永远比斜的多
斜的永远比正的惊世骇俗

Turnul înclinat din Pisa

*Vin, nu ca să îl pun în picioare.
Pentru a mă opune lumii,
Nici eu nu am putere,
Nici mintea.*

*O clopotniță care nu bate niciodată,
Mai mulți admiratori atrage,
Decat toate celelalte turnuri care joacă.
Ca nașul Siciliei care nu a predicat niciodată,
Dar cu acest nume era cunoscut,
Uimire inspiratoare și tremur extins.*

*Înclină imperceptibil drumul în sus,
Până când pas cu pas în vârf ajung.
Peste tot în jurul meu,
O lume înclinată pe care o văd.*

*În sus și în tăcere, clopotul atârnă.
Aplecat--aplecat fără a cădea,
A trăit pentru a deveni o minune reală,
Idolatrizat într-o lume cuprinsă de zel-minune.*

*Ieșind din turn,
Totul merge ca întotdeauna.
Cei drepți nu pot fi aplecați,
Nici verticalul înclinat.
Cei drepți câștigă întotdeauna în cantitate,
În timp ce înclinatul, în ciudățenie.*

The Sistine Genesis Frescoes

God created man, in His own image,
Michelangelo created God, in the image of man.
On the Sistine Dome, His fingertips and Adam's
Nearly touching, yet forever separated,
Much like a father and son.
Among the bustling visitors, how many
Come to worship God? And how many
Come to look up at Michelangelo?

2023.9.20 Vatican

西斯廷创世纪壁画

上帝创造了人，照祂自己的样子
米开朗基罗创造上帝，照人的样子
西斯廷穹顶，祂和亚当的指尖
几乎相触，却永远分离
像极了一对父子
熙熙攘攘的游人，有多少
来敬仰上帝？又有多少
来仰望米开朗基罗？

2023.9.20 梵蒂冈

Frescele Genezei Sixtine

*Dumnezeu l-a creat pe om, după chipul Său,
Michelangelo l-a creat pe Dumnezeu, după chipul omului.
Pe Domul Sixtin, vârful degetelor Lui și ale lui Adam
Aproape se-ating, dar despărțite rămân pentru totdeauna,
La fel ca un tată cu-al său fiu.
Dintre vizitatorii plini de viață, câți
Vin să se închine lui Dumnezeu? Și câți
Vin să privească la Michelangelo?*

Rome and Heaven

You say all roads lead to Rome.
But he doesn't want to go to Rome;
He is going to Heaven.

罗马与天堂

你说条条大道通罗马
但他不想去罗马
他要去天堂

Roma și Raiul

*Spui că toate drumurile duc la Roma.
Dar el nu vrea să meargă la Roma;
El merge în Rai.*

Bitter Melon

When my daughter was but months old,
To prevent her from sucking her fingers,
I learned a trick from seasoned others: on her tiny fingers,
I'd dab just a bit of bitter melon juice. Unexpectedly
what was foolproof for other kids proved futile with her.
Just like many things in life, she had her own way.
Gnawing unfazed, she grew fond of bitter melon along the way,
So much so that it remains her favored dish even now.
Tonight, as I stir-fry bitter melon with eggs,
I think of my daughter, far away on the horizon.
Cooking and contemplating, contemplating and cooking:
Could the bitterness she's faced over the years
Trace back to the early days of bitter melon juice
Once smeared on her little fingers?

苦瓜

女儿几个月大时
为了避免她吮手指
我跟高人学了一招：在她的手指头
抹一点苦瓜汁。出乎意料
对别的孩子屡试不爽的招数
对女儿压根不管用
就像许多事情一样，她有自己一套
她照啃不误，顺带还爱上了苦瓜
以至于到现在，仍是她喜欢的菜式
今晚苦瓜炒鸡蛋，想起远在天边的女儿
边想边做，边做边想：
难道这些年来她所受的苦
跟小时候涂在她小手指上的
苦瓜汁有关？

Pepeenele amar

*Când fiica mea avea doar câteva luni,
Pentru a o împiedica să-și sugă degetele,
Am învățat un truc de la alții experimentați: pe degetele ei mici,
Aș tampona doar puțin suc de pepene amar. Neasteptat
ceea ce a fost fără greșeală pentru alți copii s-a dovedit inutil cu ea.
La fel ca multe lucruri în viață, ea a avut felul ei.
Ronțăind netulburată, ea s-a îndrăgostit pe data de pepenele amar,
Atât de mult încât a rămas mâncarea ei preferată și acum.
În seara asta, în timp ce prăjesc pepene amar cu ouă,
Mă gândesc la fiica mea, departe la orizont.
Gătitul și contemplarea, contemplarea și gătitul:
Ar putea amărăciunea cu care s-a confruntat de-a lungul anilor
S-o urmărească din primele zile ale sucului de pepene amar
Odată uns pe degetele ei mici?*

Flashback In Time

Wrinkles disappear, skin as clean and clear as water,
Beaches at low tide, shells left behind by night
Be picked up by leaning over.
Pairs of eyes on poplar trees,
Scabbed scars hurt and itch,
Blood oozing out drip by drip.
Going back to original,
Saplings in green, seeds yet to sprout,
Flowers yet to bloom, snow yet to fall, the moon yet to be full.
I hadn't yet met you; the river hadn't yet turned.
The universe was still a black hole,
Quantum was yet to grasp entanglement.

倒叙的时光

皱纹消隐，肌肤光洁如水
退潮的海滩，黑夜遗留的贝壳
俯身可拾
白杨树上一双双眼睛
结痂的伤口痛且痒
血一滴滴渗出来
回到最初
青涩的树苗，未发芽的种子
花未开，雪未落，月未圆
我未遇见你，河流未拐弯
宇宙还是黑洞
量子不懂纠缠

Amintire în timp

*Ridurile dispar, pielea curată și limpede ca apa,
Plaje la reflux, scoici lăsate în urmă noaptea
Fii ridicat aplecându-te.*

*Perechi de ochi pe plopi,
Cicatricile cu crustă dor și te mânâncă,
Sânge care curge picătură cu picătură.
Revenind la original,
Puieți în verde, semințe încă de încolțit,
Flori încă să înflorească, zăpadă încă să cadă, luna încă plină.
nu te-am cunoscut încă; râul nu se întorsese încă.
Universul era încă o gaură neagră,
Cuantumul nu a înțeles încă încurcătura.*

Mykonos Island

Though unable to swim freely, walking into the sea is a joy,
Though unable to own the ocean, collecting some pebbles
To take home the breath and imprint of the Aegean Sea,
As a humble tribute to this journey.

Stones here in this stretch of sea seem
Distinct from those found anywhere else.
Rough as the mythical monster Minotaur,
Yet delicate and smooth like southern red beans.

As I bend down, a wave rolls in,
Sweeping away the pebble I aim to grab,
Yet some new ones rush forth.
The sea is vast, yet so little can I carry away.

Picking up an orange one is to give up colors other than orange,
Picking up an oval one is to give up shapes other than oval,
Picking up one the size of a ring finger is to give up other sizes,
Picking up this wave is to give up the next wave,
Oh no, I can grasp only pebbles,
But none of the wave.

Elie, my beauty! I shall not be too greedy,
With you, I have but this fleeting moment.

2023.9.27 Elie Beach

米克诺斯岛

不能畅游，海边擢足也一解快意
无法拥有大海，不妨淘些小石子
把爱琴海的气息和印记带回家
何尝不是对这段旅途谦卑的敬意

这一片海域的石子，似乎
有别于他处
粗粝如神话怪兽弥诺陶洛斯
细腻光滑宛如南国之红豆

俯身之间，一阵波浪袭来
瞄准的那颗还来不及抓起
已被卷走；又冲来一些新的
海那么大，我能带走的却那么少

捡起一颗橘红的，就是放弃橘红以外的颜色
捡起一颗椭圆的，就是放弃椭圆以外的形状
捡起一颗无名指大小的，就是放弃其他大小
捡起这一片波浪，就是放弃下一片波浪
哦不，我可以握住一颗颗小石子
却握不住一朵浪花

埃利亚，我的美人！我不能太贪心
我与你，只有这一刻情缘

2023.9.27 埃利亚海滩

Insula Mykonos

*Deși nu poți înota liber, mersul în mare este o bucurie,
Deși nu poți deține oceanul, adună niște pietricele
Pentru a lua acasă aerul și atingerea Mării Egee,
Ca un umil tribut adus acestei călătorii.*

*Pietrele aici în această întindere de mare par
Diferite de cele găsite oriunde altundeva.
Aspre ca monstrul mitic Minotaur,
Dar delicate și netede ca fasolea roșie din sud.*

*Când mă aplec, un val se rostogolește,
Măturând pietricica pe care vreau să o apuc,
Cu toate acestea, unele noi ies în grabă.
Marea este vastă, dar atât de puțină pot lua cu mine.*

*A ridica una portocalie înseamnă a renunța la alte culori decât
portocaliul,
A ridica una ovală înseamnă a renunța la alte forme decât ovale,
A ridica una de mărimea unui deget inelar înseamnă a renunța la
alte dimensiuni,
A ridica acest val înseamnă a renunța la următorul val,
Oh, nu, pot să înțeleg doar pietricelele,
Dar nimic despre val.*

*Elie, frumusețea mea! Nu voi fi prea lacomă,
Cu tine, nu am decât acest moment trecător.*

Cleopatra LORINȚIU

O carte despre esențe

Al treilea volum din seria *"Amprente și voci"*²⁶ de Florea Firan se citește efectiv pe nerăs uflate ceea ce pentru un "compendiu" de literatură care include portrete de autori este ceva, trebuie să recunoaștem, deosebit.

Ideea autorului de a reuni 36 de portrete ale autorilor care scriu românește și trăiesc departe, din felurite pricini, sau cum spune, obiectiv: *"Din varii motive, cele mai mult epolitice dar și în căutarea unui spațiu favorabil manifestării creatoare, își păstrează sau revendică originile românești continuând să scrie, unii în limba maternă, alții în cea adoptată"* este foarte ofertantă dar și onorată pe măsură de aplicația și chiar acribia autorului.

Cartea este o lectură care te acaparează. Minuția documentării se completează cu judecățile de valoare de finețe și substanțialitate, adevărate analize pe care de altfel Florea Firan le inserase (parte din ele) în revista literară pe care o conduce. Dar în carte ele capătă cumva alte dimensiuni, completate de o iconografie selectă, bine gândită, căci totul formează un întreg. Că e vorba despre Nina Cassian ori de Andrei Codrescu, Sanda Golopenția ori Dumitru Radu Popa, sau despre autori precum Basarab Nicolescu, Panait Istrati ori Eugen Ionesco, în succesiunea ce respectă ordinea alfabetică, *"Amprente și voci"* ne dăruiește nu numai informație de preț, sinteză și analiză ci și profilul unui autor devotat și profund atent la istoria culturii românești: adică, un adevărat noroc pentru literatura noastră contemporană.

Unele portrete sunt adevărate eseuri de prezentare a unui autor, spre pildă cel dedicat Ninei Cassian *"este din cei aleși să facă legendă. Prin operă și prin viață. Personalitate complexă, puternică și provocatoare, Nina Cassian a creat dintotdeauna mari pasiuni și mari controverse dar, dincolo de toate, rămâne o artistă de mare talent și forță creatoare. Poetă prin excelență dar și*

prozat

oare, autoare dramatică, eseistă, jurnalistă și ilustratoare, traducătoare și compozitoare, Nina Cassian a atras atenția oricărui auditoriu și a sedus orice public printr-un farmec aparte și o feminitate care sfidează orice vârstă. A avut prieteni celebri cu care s-a mândrit de la Paul Celan la Ion Barbu și Marin Preda, de la Gheorghe Ursu la Ștefan Augustin Doinaș. A fost parte din boema artistică, a trecut din avangardă în proletcultism, de la ostilitate anticeaușistă la alegerea de a se stabili în Statele Unite."

Obiectivitatea analizei unei vieți și unei opere este ceea ce poate fi numit numitorul comun al portretelor și poate că tocmai de aceea cartea devine una de referință. Într-un timp în care istoricii literari și cronicarii chiar preferă să opteze pentru lacune de biografie și de analiză, cumva jenați de contextele politicilor culturale din România, Florea Firan îndeplinește ceea ce este rolul principal al istoricului literar: depune mărturie obiectivă, bazată pe documente și lecturi substanțiale.

Adevărate piese de rezistență sunt cele dedicate lui Panait Istrati, Sandei Golopenția, lui Emil Cioran și Eugen Ionesco. Foarte interesant este atunci când istoricul și eseistul care este Florea Firan face portrete unor autori mai puțin celebri, cum de pildă Leonid M. Arcadie interesant nu doar prin biografie și operă ci și prin eforturile sale de coagulare și solidarizare a scriitorilor români din emigrație în spațiul francez (Cenaclul de la Neuilly sur Seine). Comparat cu Mateiu Caragiale ori Urmuz, acesta își trăiește "aventura franceză" cu intensitate, cultural, social și politic. Dacă Eliade însuși îi scrie în 1966, cam așa: *"Am citit-o pe nerăsuflete (și asta nu e bine, nu e așa?) întrebându-mă mereu ce cunoșteam din acest prodigios text(...) Cum mă aflu eu însumi într-o perioadă de inhibiție și planificare cu orice preț, admir la dumneata ce-am avut cândva, încrederea în creativitatea naivă"*.

Iată că aceste pagini din istoria literară sunt mai puțin cunoscute. E meritul lui Florea Firan de a

²⁶ *Florea Firan, *Amprente și voci****, *Scrisul Românesc, Fundația-Editura, Craiova, 2022*

decupa singularități și de a desena contexte culturale.

Cititorul rămâne adeseori la marile mituri ale literaturii, evident Cioran și Eliade, ignorând faptul că ei înșiși s-au edificat într-un context sau cum ne amintește autorul, presa îi pomenea împreună pe cei trei în felul următor: *"Dar ce har au acești mari români din Paris, care pun în failibil degetul pe trăgaci? Cioran, Ionesco, Arcade, trei poeți ai morții, trei dramaturgi ai conștiinței, trei drumeți ai profunzimilor. Explicația stă în aceea că toți trei au trecut prin iadul istoriei."* (Manuel de Dieguez)

Poate să uimească, dat fiind faptul că este preferat criteriul ordinii alfabetice, alternarea unor nume din generația marilor predecesori cum este desigur Panait Istrati, cu mai tinerii care au ales să trăiască departe de frontierele românești dar au continuat să scrie (unii) și în românește sau, în fine, își recunosc rădăcinile românești. Între aceștia, Grigore Arbore, italianist de renume, poet și critic de artă cu o biografie densă atât în țară cât și după stabilirea sa în Italia despre care Florea Firan scrie *"Personalitate de noblețe intelectuală, Grigore Arbore este un desăvârșit cercetător al istoriei artei, împletind pasiunea pentru cultura universală cu disciplină și o temeinică operă, studiile sale riguroase având formație de literatură și structură clasică, subtilitate și profunzime."*

Biografie extrem de interesantă (adeseori aceste biografii sunt ele însele sâmbântă de roman !) are Anamaria Beligan, tot o personalitate cu fațete multiple, cu succese și recunoașteri internaționale uimitoare, dar și Eugen Ovidiu Chirovici, Emil Hurezeanu ori chiar poeta, prozatoarea Carmen Firan, chiar fiica autorului, ea însăși cu un parcurs literar, cultural, absolut excepțional.

Știința autorului stă în aceea a bunei măsuri.

Este și informație corectă, abundentă, (documentată la sânge!) și analiză acolo unde trebuie, și citate din note critice, articole sau chiar corespondență. Într-un anume fel cartea este făcută pur și simplu pentru Cititor, cel dorit să afle, exact dar nu sec, documentat dar nu arid, un fel de invitație extraordinară la lectura acestor autori.

Căci fie e vorba despre George Astaloș sau academicianul Gheorghe Păun, despre dramaturgul Virgil Tănase ori prozatorul Dumitru Radu Popa, primul impuls al cititorului e acela de a merge la opera acestor, de a-i descoperi, poate sau de-a aprofunda, de-a se cufunda în cărțile acestor oameni care sunt toți, de excepție.

De excepție e și cartea lui Florea Firan, o etapă cuceritoare în aventura temeinică, de cursă lungă, impresionantă de a conserva și transmite esențe de cultură românească.

Aura CHRISTI

Strigonia îndepărtată

de Mihai Șurubaru

Srecia antică, locul de naștere al Culturii Europene ne fascinează și azi. Dar, una este să citești și să te minunezi răsfoind albume și alta este să mergi la fața locului și să privești apusul de soare printre coloanele templelor care sfidează timpul. Mă hotărâsc să plec în ținutul lui Pericle, Fidias, Platon și Alexandru! Sunt fericit! După nu știu cât timp de rătăcit printre coloanele Acropole-lui un soare ucigător m-a orbit, dar odată cu lăsarea serii simțind răcoarea înălțimii, deschid ochii și nu mai înțeleg nimic! Sunt la Termopile lângă soclul statuii lui Leonida. Cu cască, scutul rotund și lancea-i ucigașă mă privea încrunțat! Cu corpul athletic, cu ochi vulturești, îmi vorbi răstit, cu glas metalic – Eu și cu spartanii mei am ținut piept puhoaielor persane. Fără cultura și sacrificiul nostru, Europa voastră n-ar fi existat! Noi, numai 300 de războinici, motivați istoric ne-am dat viața pentru urmași, cu vitejie! Dar voi? Parisul, Atena Europei de azi este în flăcări! Cum de n-ați prevăzut pericolul? Strigonia v-a prins „cu garda jos” și acum Parisul, „Orașul Luminilor” a devenit „Orașul Flăcărilor”! Civilizația Europeană este în mare pericol! Ca totdeauna Europa a fost dezbinată, dar azi, este în ceasul al doisprezece-lea! Treziți-vă! Treziți-vă! Treziți-vă!

La aceste vorbe imperative, mă trezesc, dar mă trezesc în autocarul care gonește spre București, repetând în gând – Ce-i de făcut? Ce-i de făcut? Am numai întrebări și nici un răspuns. Adorm din nou, fugind de realitatea fatidică. Mă refugiez în vise cu maci și fluturași, cu buburuze și panseluțe! / Mihai Șurubaru

Al.Florin ȚENE

Pioșenia ca imn înălțat Divinității în poezia Mihaelei CD

Cartea poetei Mihaela CD, dedicată lui Dumnezeu este o încercare reușită de a-și sonda eul cercetător în a înțelege mai profund înălțimea filozofică la care se găsește divinitatea din noi.

Înainte de avorbi despre esența poeziilor din acest volum, trebuie să spun că Mihaela CD este o prolifică autoare, poetă cu talent, publicând multe cărți din diverse domenii, și un lucru foarte important este, că alături de soțul domniei sale, promovează pe meridianele lumii literatura scrisă în limba lui Eminescu.

Despre această întreprindere a poetei trebuie spus că este cu atât mai îndrăzneță prin faptul că abordează problema prin poezie, care este zeita MUZA din Teogonia grecului Hesiod. Dar, care, nu contravine mediului creștin ce acceptă un singur arhitect al omenirii, Dumnezeu.

Titlul cărții ne trimite direct la cuvântul grecesc *θέωσις*, care transliterat: *théosis*, înseamnă a nu se confunda cu divinizarea, adică „zeificarea” împăraților antici prin apoteoză, este un proces de transformare al cărui scop este asemănarea sau unirea cu Dumnezeu, așa cum ne învață Biserica Ortodoxă și Bisericile catolice de rit oriental. Ca proces de transformare, îndumnezeirea este rezultatul *catharsis*-ului, care înseamnă purificarea minții și a corpului, pe care iată, autoarea o face prin creația poetică, adică *theoria*, „iluminarea” cu „viziunea” lui Dumnezeu. Potrivit învățăturii creștine răsăritene îndumnezeirea este scopul esențial al vieții umane. Ea este considerată realizabilă doar printr-o sinergie, sau cooperare, între activitatea umană și energiile necreate ale lui Dumnezeu.

În textul „Dumnezeul din noi”, poeta face, cu sinceritate, mărturisiri sincere despre perioada copilăriei petrecute la bunici, în legătură cum modul în care a înțeles pe Dumnezeu. „*Bunica mea*

spunea că există o lume de apoi, un rai nesfârșit. Eu cred în acest Rai și știu sigur că ea mă veghează de sus împreună cu tata și cu mulți alți dragi plecați. Acolo în lumea de dincolo vom pleca toți... Indiferent cât suntem de bogati sau săraci, cât suntem de buni sau răi cu toții vom pleca dar oamenii nu realizează și nu cred până nu le moare cineva drag. Atunci își dau seama că viața asta e o luptă pentru nimic. Toate bunurile materiale sunt "nimic" în lumea de apoi, în viața veșnică ce ne așteaptă.

Cartea este structurată în 17 capitole, constituite în cicluri tematice, cu titluri încărcate de metafore, deschizându-se cu „Suflet de copilă” și închiindu-se cu „Urme în florite”. În fiecare ciclu poeta dezbate o temă religioasă, dar și speranțe, întrebări, așteptări de ajutor divin, viziuni asupra Raiului, înecând să înțeleagă sufletul de copil: „*Am regretat atunci atât de-amarnic /Că am crescut și-a trebuit să știu /Era atât de frumos și bine /Când eram doar un neștiutor copil.*” (Harul Divin), dar și al omului în diferite ipostaze. „*Supuși suntem cu toții a pleca /În veșnicie să cântăm cu sfinții /Da-i astă lege tristă greu a accepta /Că nu-și găsește loc în podul minți/Mai ieri ai scris și-ai recitat duos /Poeme triste pe-o tomnatecă vioară /Plecat-ai și-mi plânge sufletul furios /Căci erai grâu în prag de primăvară*” (Prin timpuri efemere).

Temele abordate, în acest volum, sunt foarte diverse, practic este un evantai policrom pe temă creștină, atingând aproape toate subiectele și trăirile omului în legătură cu divinitatea și întrebările lui față de acest necunoscut.

Poezia Mihaelei CD este scrisă în stil clasic, cursiv cu un ritm constant, chiar muzical, iar rima, în majoritatea cazurilor, este încrucișată. Practic, întreaga carte este un amplu poem dedicat lui Dumnezeu, care corespunde tetragramei ebraice YHWH, ce este un acronim; transliterarea acestei tetragrame mai cunoaște și

formele *YHVH, JHVH* sau *JHWH*. În lipsa altor precizări, în vorbirea curentă „Dumnezeu” desemnează Dumnezeul evreilor, al creștinilor și al musulmanilor. Cuvântul Dumnezeu, însă, provine de la expresia „*Domini Deus*” din limba latină. „*THEOS*” din greacă este echivalentul cuvântului „*DEUS*” din latină și înseamnă divinitate. Pentru că ne tragem de la latini și prin coloniștii romani a venit Evanghelia în Dacia, expresia lor „*Domini Deus*”, care înseamnă Domnul Divinitate, fiind pronunțată în popor „*Domni Deus*”, a devenit treptat „Dumnezeu”. Acum, expresia din Biblie care în latină este tradusă „*Domini Deus*” în traducerea românească a Bibliei este scrisă „Domnul Dumnezeu”.

La constatarea poetei că Dumnezeu este în noi am să dezbat această temă în rândurile de mai jos.

Mulți istorici ai religiilor, până și Mircea Eliade, s-au întrebat dacă este cineva acolo Sus. Răspunsurile au fost diferite. Majoritatea concluzionând că religia vine din mintea omului, adică tocmai din Celula lui Dumnezeu, pe care îndrăznesc s-o numesc așa. **„Dumnezeu își exprimă dorințele prin prejudecăți”**. Spunea Mircea Eliade. Dar prejudecățile le fac oamenii. Și atunci? Nu ne rămâne, decât, să tragem concluzia că, de-a lungul mileniilor, creierul uman s-a dezvoltat în asemenea măsură încât am căpătat conștiința de sine. Însă, e necesar să dăm înapoi alte milenii până la „ciorba primordială” a oceanelor. Atunci, în această „ciorbă”, a luat naștere prima celulă vie care s-a transmis din generație în generație a omului, pe care o purtăm fiecare, ce prin procese chimice, s-a transformat în conștiința de sine.

Omul primitiv, sărac în cunoaștere, a început să își spună întrebări. Există cineva care l-a creat și a construit universul? Acest prezumtiv „necunoscut”, acest „ceva” l-au denumit Dumnezeu. Omul și-a mai pus întrebarea, după ce ne săvârșim, arzând ca o lumânare, asta să fie totul sau mai urmează și altceva? Și acel „altceva” cum este, cum va fi?

Tot ce ne înconjoară, în vastul univers a fost creat de o putere de dincolo de noi, pe care unii o numesc Dumnezeu și care continuă să fie interesată de creația sa. Datorită acestui necunoscut a luat naștere religia.

Ceea ce descoperim din ritualurile funerare timpurii în mintea omului de atunci exista credința că cel mort se întoarce în lumea de dincolo, cea a spiritelor, lumea paralelă cu a noastră, nevăzută, reversul lumii în care trăim pe pământ. Era perioada când scrisul nu se inventase. Era perioada în urmă cu mii de ani înaintea erei noastre, un termen ce încerc să-l explic. Calendarul pe care îl folosim acum, este calendarul global, el a

fost folosit și conceput de creștinism în secolul al VI-lea după Hristos, demonstrând cât de mare a fost influența religiei în istoria omenirii... Biserica Catolică a fost una din cele mai mari puteri de pe pământ, încât a pus bazele calendarului pe care lumea încă îl folosește. Nașterea lui Hristos a marcat Anul Unu. Pot să specific, privind unele practici religioase ce datează de circa 130.000 de ani înainte de era creștină și sunt legate de felul în care strămoșii noștri își îngropau morții, că ei erau convinși că moartea nu este decât trecerea într-o lume fericită.

A existat de-a lungul mileniilor, un grup important în istoria religiilor, care au **ghicit** existența unei lumi de dincolo sau, mai precis, destinația sufletelor plecate. Cei care au făcut parte din acest grup au povestit că au vizitat lumea de dincolo sau că au fost vizitați de spiritele celor plecați. Aceștia au răspândit mesajul primit. Ei au atras mulți adepți, care credeau în cuvântul lor și au început să trăiască potrivit percepțelor propovăduite de aceștia. **ASTFEL A LUAT, ÎNCET, ÎNCET, MARELE SPECTACOL AL SLUJBELOR RELIGIOASE:** Prin acești profeți sau înțelepți s-au născut noi și noi religii. Aceste povești ale profeților, la început a fost transmisă pe cale orală, dar, cu trecerea anilor povestea este asternută pe hârtie. Apoi devine, cum o numim astăzi, Sfânta Scriptură sau scrierea sacră, pe care azi o numim BIBLIA: Cartea Sfântă! Aceasta a devenit cel mai puternic simbol religios. A fost scrisă de oameni ce îi putem urmări pe parcursul istoriei. Cartea a devenit o imensă punte ce unește clipa cu veșnicia. Cu eternitatea. Mircea Eliade spune despre această perioadă: **„Dacă nimic nu e real, dacă totul e o creație gratuită și absurdă, ca într-un mare vis, un joc iresponsabil repetându-se la infinit, existența noastră n-ar mai avea nici o semnificație și nici o valoare. Am fi definitiv pierduți”**

Istoria religiei este, practic, istoria vieții acestor profeți și învățători și a ideilor pe care ei le-au inițiat, dar și a scripturilor (din latina târzie **scriptura**, din latină, act sau produs al scrisului, din **scriptus**) care au fost scrise despre ei. Printre primii profeți a fost Moise, fondatorul religiei iudaice.

Însă, niciun profet nu a vorbit despre **Celula lui Dumnezeu**. Să fi fost prea mult pentru înțelegerea lor?

Iată că, poeta Mihaela CD, chiar dacă nu vorbește despre „Celula lui Dumnezeu” o intuiește în versuri eclatante, afirmând că Dumnezeu este în noi. Această concluzie o găsim și în ultima strofă a poemului „Lasă-ne, Doamne” cu care se încheie această frumoasă și interesantă carte: *„Lasă-ne, Doamne, să-ndreptăm /Obrăznicia, necredința și trufia /Că Doamne, în suflet te purtăm, /Această rugă, să aducă bucuria!”*

Tereza LATERZA

Antonella Pane: IL FILO DELLO STUPORE

La vostra visione diventerà chiara solo quando guarderete nel vostro cuore. Chi guarda all'esterno, sogna. Chi guarda all'interno, apre gli occhi.

Rendi cosciente l'inconscio, altrimenti sarò l'inconscio a guidare la tua vita e tu lo chiamerai destino.

Ciò che neghi, ti sottomette.

Ciò che accetti, ti trasforma.

Carl Gustav Jung

Se c'è qualcosa che non va, se avvertiamo disagio o sofferenza, se l'inquietudine sovrasta i pensieri fino ad annichilirli, la scrittura aiuterà a placare il nostro animo, anche se avremo quella strana e sorprendente sensazione – misteriosa – che non sia la nostra mano a scrivere. Solo nelle forme artistiche è possibile incontrare il nostro io più autentico, la nostra versione originale, che forse abbiamo già sperimentato altrove e dimenticato, e che è la sede identitaria del nostro essere, quella fiamma che brucia e scalpita sotto la coltre delle sovrastrutture di una società che ci illude di essere qualcuno (identità) perché occupiamo un determinato posto o posizione. Ecco che questa fiamma ci ricorda che non siamo medici, insegnanti, avvocati, operai ma che facciamo i medici, gli insegnanti, gli avvocati gli operai. L'essere in un modo o in un altro ha a che fare con l'essenza che non potrà mai essere messa a tacere. E quando il peso della società è così forte, così come le aspettative, e si avverte quel nodo alla gola diventare sempre più stringente, è allora che inizia la ricerca di noi stessi dentro noi stessi, poiché esternamente non potremo mai trovare nulla di appagante se non cominciamo da noi. E la ricerca non può che essere spirituale, poiché l'anima non conosce le gratificazioni materiali, non si sazia di materia. L'anima ha fame e sete di sostanza spirituale, di quelle verità che in parte già conosce ma che ha dimenticato e che vuole riscoprire. Così la ricerca, che mette in atto a livello inconscio le cosiddette sincronicità o coincidenze attraverso le quali l'universo ci parla – a trattarle per la prima volta in modo organico e approfondito

è stato Carl Gustav Jung nella sua opera del 1952 dal titolo Sincronicità come principio di connessioni acausali – si delinea come viaggio della consapevolezza verso noi stessi per incontrare l'altro e ricongiungerci all'universo.

Sono queste le riflessioni scritte tempo fa che mi sono venute in mente dopo aver terminato la lettura dell'opera **Il filo dello stupore di Antonella Pane** (Manni editore, anno di pubblicazione 2022, pagg. 222). E poiché l'autrice parla anche di coincidenze, argomento molto interessante trattato da Jung, rimarcando il fatto che nulla nella vita capita per caso, poiché tutto è finalizzato a quel viaggio che porta alla consapevolezza di noi stessi e alla ricerca del vero significato di identità, la riflessione sovrastante mi è sembrata proprio una coincidenza significativa utile all'introduzione di questa opera che è frutto di una disamina delle dinamiche psicologiche individuali in relazione alle aspettative sociali che portano l'autrice, attraverso il personaggio di Angelica, la protagonista, a interrogarsi su comportamenti, scelte, decisioni, convinzioni in riferimento alla sua stessa vita. Antonella Pane riesce a ritagliare un quadro della nostra realtà e a inserirlo nel suo racconto integrando conoscenze sociologiche e psicologiche che hanno un risvolto positivo nella dimensione spirituale. Cosa può accadere quando a un certo punto della propria vita ci si rende conto di agire e scegliere non in base a ciò che desideriamo e aneliamo intimamente ma perché condizionati da dinamiche affettive e travolti da pressioni esterne che annientano ogni consapevolezza e volontà

individuale? Che ruolo e che peso hanno la società e le dinamiche relazionali, affettive e lavorative, nella realizzazione di noi stessi? Il successo e la realizzazione personale come vanno misurati e quanto hanno a che fare realmente con il nostro vero io, la nostra essenza, la necessità di ascoltarci intimamente? Sono questi gli interrogativi che emergono dal racconto dell'autrice attraverso la storia di Angelica che ci mette in guardia sui pericoli di una società che è interessata a formare individui funzionali agli scopi utilitaristici della stessa società – disagio che la protagonista a un certo punto si rende conto di vivere sulla propria pelle – e la nostra sappiamo bene che è una società finalizzata alla produzione e al guadagno, nella quale l'individuo rappresenta solo un ingranaggio utile all'intero sistema; una società che ha completamente stravolto il concetto stesso di identità, facendolo coincidere con quello lavorativo, professionale. È chiaro che noi non siamo la professione che svolgiamo. La nostra identità è quel qualcosa di trascendente, quella originalità che ci distingue da ogni altro individuo e che si esprimerà anche, non attraverso il "titolo" della professione (medico, insegnante, avvocato, operaio, ecc.) bensì dal **modo** in cui svolgiamo quella determinata professione. Lo stesso Maslow, in una versione "rivista" della sua famosa piramide dei bisogni, un Maslow più in là negli anni, introduce il concetto di "self-trascendenza", indicando come l'individuo diventi realmente realizzato, soddisfatto e appagato se si dedica a obiettivi più alti con una visione altruista, olistica, spirituale della vita. C'è quindi bisogno di fare spazio dentro di sé, di mettere a tacere le aspettative sociali per ascoltare indisturbati la voce della propria coscienza, quell'io primordiale che abbiamo trascurato, quel fanciullino che ha ancora tanta voglia di stupirsi di fronte alle meraviglie della vita. Ecco che il titolo scelto dall'autrice per la sua opera non poteva essere più esplicitativo nel ricordarci quanto sia importante ritornare a noi stessi, alla nostra originaria identità per riappropriarci della nostra vita e ritrovare quel senso e quell'equilibrio senza il quale l'esistenza si riduce a una corsa a ostacoli dove non siamo più noi a decidere di correre, e verso quale sentiero. Angelica, che sembra avere all'apparenza una carriera invidiabile in quanto lavora in un'azienda di fama internazionale che opera nel settore del lusso e si occupa di selezione, formazione e sviluppo del personale, avverte così la necessità di

ripercorrere la propria storia attraverso i ricordi della sua infanzia, le situazioni relative alle sue reazioni con l'altro sesso e le sfide professionali, e lo fa immergendosi nella lettura di libri, nello scambio di lettere con un professore di religione, con degli incontri – che non capitano per caso perché è la sua anima a chiedere delle risposte riguardo al suo malessere – e la decisione a un certo punto di intraprendere un percorso di terapia individuale e di gruppo che la apre e la sostiene nel cambiamento e che la condurrà ad avvicinarsi a Dio e a scoprire una necessità spirituale che non aveva fino a quel momento considerato.

«In quel periodo accadde qualcosa di speciale, qualcosa che ancora oggi non riesco a comprendere nella sua totalità ma che ritengo abbia a che fare con la presenza dello Spirito Santo: questa forza, questa energia che, quando meno te l'aspetti, irrompe nella tua

esistenza e ti consola, ti illumina, ti rassicura, ti inonda di calore, ti dà risposte, ti spinge ad osare e a superare i limiti. Per essere più vicina ai valori della solidarietà e della fratellanza che stavano emergendo in me, decisi di dedicarmi al volontariato. Frequentai, così, un corso presso la Caritas. Quando lo finii fui mandata presso una casa famiglia di malati di AIDS per fare compagnia alle persone che vi abitavano. Insieme a me, come volontari, c'erano Tiziano, Alessia e Rino, tre giovani ragazzi in cerca di lavoro. Tiziano, il più audace e risoluto dei tre, un giorno mi disse: "Perché non ci aiuti ad organizzare dei corsi, visto che tu sei esperta di formazione? Potremmo incontrarci e parlarne"».

Ecco che la sincronicità metterà in moto idee e progetti che nel caos della vita della protagonista porteranno a un certo ordine. Esiste un filo invisibile che ci lega all'universo e per quanto fede e scienza possano sembrare di primo acchito antitetiche o distanti, in realtà sono parte di un tutto al quale noi esseri umani apparteniamo.

La penna dell'autrice scorre armoniosa e senza intoppi. Le pagine s'imprimono nella mente del lettore che con estrema facilità riallaccia i nessi logici e sincronici di tutto ciò che capita alla protagonista, trasponendoli alla sua realtà. Un'opera di indiscusso valore spirituale che denota conoscenze psicologiche e competenze sociologiche; una lettura della realtà che ci spinge a riflessioni profonde sul senso e sul significato dell'esistenza. Un libro nel quale perdersi per poi ritrovarsi. Un plauso all'autrice

Discorsi sulla bellezza

Autori vari

A cura di Stefania Aurigemma

“Pensieri che diventano discorsi per tornare a essere pensieri”

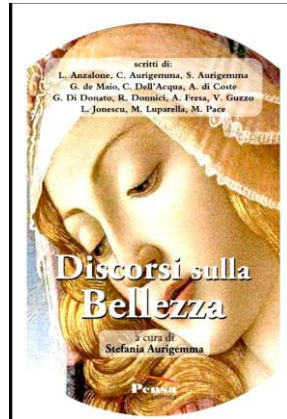
Recensione a cura di Francesca ANDRUZZI

Discorsi sulla bellezza, Autori vari, a cura di Stefania Aurigemma, Pensa Editore, pagg. 260, fa tornare alla mente Platone: **“Pensiero e discorso dunque sono la stessa cosa: solo che l’uno è il dialogo che avviene all’interno dell’anima con se stessa, senza parole, ed è proprio questo che viene chiamato pensiero”** (Platone, “Sofista”). Ebbene, questa raccolta di “Pensieri” dei numerosi Autori che hanno partecipato alla stesura del saggio, dal titolo **Discorsi sulla Bellezza** – poiché i loro pensieri tali diverranno all’atto della lettura da parte di chi si immergerà tra le pagine ricche di spunti di riflessione e ricerca – tornerà nella veste di pensieri nella intimità del lettore, nella profondità dell’anima che non potrà fare a meno di dialogare con se stessa. E non c’è, forse, argomento migliore, per stimolare il pensiero/ discorso/ pensiero, della bellezza. Anzi, della Bellezza, che esige la “B” maiuscola, quasi si trattasse – come si tratta – di un concetto sì vasto, ma nello stesso tempo unico e imprescindibile, come ci spiegano gli Autori, per la stessa vita. Un concetto a volte sfumato, a volte palpabile, oggettivo e soggettivo nel medesimo tempo, tanto da poter apparire un ossimoro. Ma nelle apparenti contraddizioni sta la spinta per la ricerca della nostra essenza, del nostro essere, del nostro divenire. Una pubblicazione che diventa per il lettore un viaggio nell’Arte, in tutte le sue espressioni; nella Filosofia e nella Teologia; nella Psicologia, passando per i Miti dell’Antica Grecia e dell’Antico Egitto. Le tappe di questo percorso di lettura riporteranno alla mente quanto studiato sui banchi di scuola, ma con lo stupore di una visione diversa, anche di piacere, rispetto al tempo in cui lo studio era, spesso, solo dovere. Quando il dovere si coniuga con il piacere, lì, in quella armoniosa commistione, nasce la libertà, nasce la Bellezza. Stefania Aurigemma, curatrice dell’Opera (nonché amministratore di un gruppo social denominato, non a caso, **Arte, Bellezza e Conoscenza**), ci ricorda che la bellezza è come **“una fiera amazzone che in molti vorrebbero afferrare, ma che, libera, fugge dai numerosi tentativi di imbrigliarla in dogmi e definizioni”**. Nel saggio in argomento, non v’è

traccia, infatti, di severe classificazioni per definire la Bellezza. Ogni Autore (tutti impegnati professionalmente in ambiti intrisi di bellezza, quali la storia dell’arte, la letteratura, la filologia classica, la filosofia, la sociologia, la teologia, la psicologia) fornisce al lettore spunti di riflessione sul tema della Bellezza, affinché il lettore stesso possa approfondire (grazie anche alla puntuale bibliografia) e nel viaggio tra le pagine, magari, fermarsi per percorrere sentieri, per scalare montagne, per fermarsi semplicemente in riva al mare o per decidere di attraversarlo, a nuoto o in barca; insomma, potrà fermarsi quando e dove vuole, libero anche di perdersi, per poi ritrovarsi e ritrovare i compagni di viaggio, le autorevoli guide, che sono gli Autori stessi. I pensieri degli Autori sulla Bellezza diventano discorsi appena si inizia la lettura e tornano a essere pensieri in chi legge. Nella libertà, che viene concessa da ognuno di questi ottimi Autori, di poter pensare anche in modo differente da loro – ma sempre fornendo quella fascinazione che l’argomento Bellezza ha in se stesso – senza distrazioni, lo spirito si eleva. Essi catturano l’attenzione con la loro sapienza, commuovono con le loro riflessioni, emozionano con la loro franchezza, stupiscono nella narrazione di particolari. Parlando della Bellezza, senza presunzione di esaustività, la donano senza riserve. Accarezzano il lettore, ognuno nella trattazione dell’argomento particolare che costituisce tessera del puzzle infinito chiamato, appunto, Bellezza:

Luigi Anzalone, con **L’arte come epifania dell’Essere. Heidegger e l’estetica**: le riflessioni del filosofo davanti a un quadro di Van Gogh che rappresenta un paio di scarpe da contadino; la poesia quale massima espressione dell’arte e l’essenza della poesia come istituzione in parola dell’essere; il colloquio essenza del linguaggio. **Ciro Aurigemma, con La bellezza esteriore e interiore dal punto di vista psicologico**: le varie forme della bellezza, che non è perfezione, ma armonia; la risonanza della bellezza, che varia a seconda dello sviluppo psicofisico, nel subconscio e nell’inconscio; l’importanza della meditazione e della contemplazione. Stefania Aurigemma, con

Emozioni e dominanza emisferica nell'arte: il tocco della bellezza sui sensi; l'emozione che è movimento, che supera le differenze culturali; emozioni e sentimenti; l'estasi provocata dalla bellezza. Giovanna de Maio, con **...E vide che era cosa bella e buona...**: il Creato specchio della bellezza divina; il Salmo 8; la contemplazione, lo stupore, il silenzio dello spazio; l'evento sonoro che crea; la Parola di Dio, la risposta dell'Uomo; sacralità e bellezza della Natura; il termine aramaico per definire essere e bellezza; cosa buona, perché buona, bella, utile; la ricorrenza del numero 7; la musica per capire Dio; l'arte che rappresenta il visibile che è invisibile; le parabole che non definiscono, ma infiniscono; la bellezza di Cristo; la scelta di Dio tra Giustizia e Misericordia. Chiara Dell'Acqua, con **"La cosa più bella"**: la bellezza che, in greco, chiama, invoca; il più giusto è il più bello; gli Eroi omerici, modelli di comportamento per l'umanità; lo scempio della bellezza come massima ingiustizia. Antonella di Costa, con **Eroi e dèi nella "Bibbia", della bellezza omerica e dei Lirici greci. La visione del bello in Platone:** l'interesse di Platone per l'anima; la grazia dell'anima che rende bello o più bello il corpo. Gianluca Di Donato, con **Il concetto di Bello nella storia della musica:** perfezione ed equilibrio; l'oggettività e la soggettività del bello; la consonanza come bellezza nella musica; la ricerca del bello anche nel brutto; il bello nascosto. Rosalia Donnici, con **L'arte di vivere in bellezza e armonia:** la via dell'arte; pensare oltre l'odio; il consumismo per riempire il vuoto; la radicalizzazione religiosa per cercare un senso; la negazione della identità umana tramite la robotizzazione; la pietà; senza pietà, l'altro è oggetto; l'abusato sarà abusante; chi disumanizza l'altro, disumanizza se stesso; il conflitto anche dentro noi stessi; la figura del Mediatore; la mancanza di comunicazione genera violenza; i mille volti del male; una sola arma, il bene; la ricerca di chi ci guardi come fiore, come albe, come tramonti. Antonio Fresa, con **L'impossibile certezza:** la bellezza come armonia, relazione tra elementi e fatti. L'estetica, studio del bello e/o dell'arte; l'istanza morale nella bellezza; analisi del rapporto tra bellezza e salvezza; la bellezza non è riposante; il Cantico delle Creature di San Francesco, inno alla bellezza del Creato; il lato mostruoso del progresso; consumo e sfruttamento impediscono la bellezza; bellezza, bene e verità, i tre aspetti portanti della Creazione; il Magistero dantesco, la bellezza è l'arte della speranza. Vincenzo Guzzo, con **La Bellezza tra anima e mistero:** la farfalla tra le dita; analisi del

Novecento tra guerre e progresso; la sensibilità collettiva nei confronti del sacro; coniugare la bellezza all'idea dell'anima; i polmoni azzurri alle spalle di Venere ne La Primavera del Botticelli; analisi del tempo e del suo ritmo sempre diverso; il mistero; l'anima coglie il valore della bellezza; intuizione, pensiero, fare, esserci e sognare. Lia Jonescu, con **Cosa scatta in noi per farci dire che un'opera è più bella di un'altra o apprezzare con identica emozione due opere totalmente diverse?:** ciò che è semplicemente bello e ciò che è bello e ci emoziona; il discorso di Paolo VI agli artisti (anno 1965) e il suo monito a ricordare "siete i custodi della bellezza nel mondo". Marika Luparella, con "La bellezza e l'umanità della narrazione e della poesia": D'Annunzio, Leopardi, Foscolo; la notte di Natale del 1914; nel ricordo la bellezza si amplifica, ma la bellezza è anche attesa. Maria Pace, con **Nefer... L'essenza della Bellezza nell'Antico Egitto:** regina bella, aggraziata e sensuale; la bellezza legata alla sfera spirituale; cura del corpo e motivi trascendentali; la vita terrena preludio a quella eterna.

Non è possibile leggere quest'Opera senza avere la tentazione di sottolineare i passaggi che toccano l'anima, le scoperte che provocano stupore, i ricordi che commuovono, le rivelazioni che inducono al pensiero, come riflessione, non solo sulla Bellezza in sé, che sembra apparire sempre più misteriosa, quanto sugli effetti della Bellezza nella vita personale e collettiva. Un'Opera che, certamente, indurrà il lettore ad approfondire i temi trattati nell'analisi principe di un unico tema, la Bellezza; a riprendere il filo sulla Poesia, sulla Musica, sulla Pittura, sull'Arte in generale, sulla Spiritualità, sulla Religione, sulla Natura. Un filo che, a volte, si è annodato, altre volte spezzato nella odierna quotidianità, fatta solo di velocità. Velocità nel lavoro, nei rapporti familiari e amicali, nella consumazione dei pasti e, soprattutto, nella comunicazione: rari, sempre più rari i pensieri che diventano discorsi per tornare a essere pensieri. Forse è vero, forse non c'è una sola definizione per la Bellezza, proprio perché percezione di qualcosa o di qualcuno che la contiene. Ma l'unico modo per percepire (non comprendere, non ricordare) un concetto, soprattutto quando esso sia difficilmente assimilabile dalla mente umana, è fermarsi. E lasciare che l'anima trovi il giusto ritmo del tempo: un adagio con brio, per dirla in termini musicali. Allora, solo allora, "i Discorsi" di questa Opera, scritta a più mani, non saranno solo lettura, ma diventeranno pensieri: discorsi dell'anima che dialoga con se stessa. E sarà, indiscutibilmente, Bellezza.

Ilie RAD

Dialog epistolar cu Nae Antonescu

Cunoscută nu doar în mediile culturale și literare din țară, ci și în cele din diaspora românească (unde a ținut numeroase conferințe și și-a lansat mai multe cărți, din cele peste 30 pe care le-a publicat), Doamna Anca Sîrghie ne propune, iată, un nou volum, *Dialog epistolar cu Nae Antonescu*. [Cu o prefață – *De la Radu Stanca la Constantin Noica* – semnată de profesorul universitar dr. Florian Roatiș (Editura Techno Media, Sibiu, 2023).

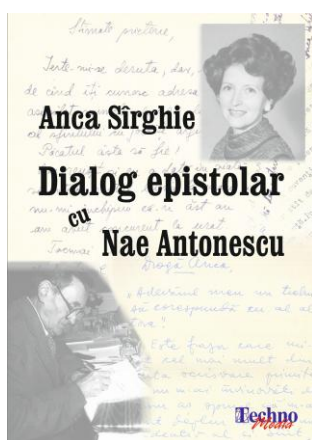
Pentru cei care ar fi curioși să afle cum s-a născut acest dialog epistolar între autoarea trăitoare la Sibiu și cunoscutul critic și istoric literar din Terebești, din nordul țării, vom spune că dialogul a debutat sub semnul lui Radu Stanca, personalitate emblematică a Sibiului, pentru cel puțin două decenii (1941-1961), autor despre care Doamna Anca Sîrghie a scris o teză de doctorat (coordonată de

ale lui Nae Antonescu și doar 42 ale preopinentei sale.

Ocupându-se, așadar, temeinic de Radu Stanca, Doamna Anca Sîrghie a întâmpinat nenumărate dificultăți de documentare, unele publicații ale epocii fiind incomplete, inexistente sau interzise de la utilizare, de către cenzura comunistă. În acest context, tânăra doctorandă s-a adresat unui reputat specialist în istoria presei interbelice, Nae Antonescu. (Și eu am procedat la fel când am început redactarea tezei mele de doctorat despre Aron Pumnul, scriindu-i o scrisoare profesorului Ion Buzași, de la Blaj, despre care știam că deține toate informațiile legate de subiectul care mă interesa.) Iar solicitarea tinerei doctorande nu a rămas fără răspuns, Nae Antonescu oferindu-i toate informațiile necesare.

Dar dincolo de problematica literară, scrisorile celor doi parteneri de dialog sunt pline de alte referințe culturale, sociale, economice chiar, tipice pentru spiritul epocii în care au fost scrise epistolele. Aflăm date despre nivelul învățământului românesc, despre instituția doctoratului. Transpar din scrisori și unele neîmpliniri ale celor doi (nerealizarea de către Doamna Anca Sîrghie a unui proiectat interviu cu Marin Preda, din cauza stării bahice în care se afla prozatorul, ori nepublicarea unor recenzii ale lui Nae Antonescu, din cauza spiritului critic al acestora, care nu convenea unor redacții).

Un capitol fascinant îl constituie în scrisori referințele la Constantin Noica, un prieten al celor doi epistolieri, mai ales al Doamnei Anca Sîrghie, pe care filosoful din Păltiniș o vizita la școală sau acasă. Aflăm detalii necunoscute despre dialogurile lui Andrei Marga și Eugen Simion cu Noica. Efectiv tulburătoare este ampla scrisoare în care Doamna Anca Sîrghie descrie ultima zi din viața lui Noica, petrecută la un spital din Sibiu (filosoful a refuzat să se interneze la un spital din București).

dascălul nostru iubit, Gavril Scridon, care mi-a girat și mie teza), consacrandu-i apoi acestuia mai multe cărți. Vreau să spun, de la bun început, că dialogul epistolar nu s-acantonat doar în jurul vieții și operei lui Radu Stanca, fiindcă cei doi interlocutori își extind observațiile în diferite zone culturale și literare, ceea ce constituie un alt avantaj al cărții. Dialogul a început în 1976 și s-a încheiat în 1990.

Lucrarea de față a ținut să atingă situația ideală într-un dialog epistolar (scrisoare – răspuns), ideal greu de realizat, din diferite motive subiective și obiective. Am constatat eu însumi acest lucru, când am tipărit volumul de corespondență Zăciu-Șchiau. În cazul de față, avem ocazia de a citi 104 scrisori

E interesant apoi că, având în vedere regimul comunist în care au fost scrise majoritatea scrisorilor, autorii bănuiau că acestea ar putea fi interceptate de Securitate și erau vigilenți în acest sens („Dar despre aceste lucruri poate vom avea ocazia să vorbim, și nu să ne scriem, din motive lesne de înțeles”, afirmă Nae Antonescu la un moment dat, la p. 111).

Lectura cărții este una extrem de profitabilă sub raport intelectual. Nu știam, de pildă, de o afirmație a lui Emil Cioran, care spunea: „Adevărul despre un autor e de căutat mai degrabă în corespondența sa decât în opera sa”. Dacă știam aceste cuvinte, le puneam ca motto la recenta mea carte de scrisori ale lui Lucian Blaga către Elena Daniello.

O felicit sincer pe Doamna Anca Sîrghie, în primul rând pentru că a avut privilegiul să corespundeze cu Nae Antonescu (autor cărui și eu îi port o mare stimă și recunoștință, pentru că, la Carei, în 1998, mi-a prezentat în fața publicului prima mea carte, *Peregrin prin Europam*, 1999). În al doilea rând, o felicit pentru că a avut inspirația să publice acest dialog epistolar, care se va bucura, nu mă îndoiesc, de aprecieri din partea publicului și a criticii de specialitate.

Pentru că sunt convins că va urma și ediția a II-a, aș vrea să îi fac editorului cărții propunerea ca numele prefațatorului să fie scris pe pagina de titlu (în cazul de față, distinsul universitar Florian Roatiș).

Mihaela CD

Radiografia unui viitor iminent

Dacă până în prezent talentata autoare SIMONA MIHUȚIU ne-a obișnuit cu volume de proză lungă sau scurtă, versuri, eseuri și diverse articole, iată că asistăm acum la un debut pe cât de inedit pe atât de spectaculos într-un domeniu nou.

Scrittoarea **Simona Mihuțiu** marchează în agenda sa personală încă un succes notabil prin abordarea unui nou gen literar și anume piesa de teatru SF, un domeniu pe care reușește să îl stapânească cu mare ușurință și naturalețe fiind parcă făcute una pentru cealaltă.

Piesa de teatru "**Speranța nu urcă niciodată cu liftul**" depășește domeniul strict al SF ului (inimaginabil) îngemănându-se cu realitatea unui viitor probabil și iminent care ne înfricoșează pe toți în mare măsură.

Cunoscută și respectată de colegii de breaslă și de cititori pentru opiniile sale drepte, verticale și fiind o înverșunată apărătoare a demnității umane și a salvării umanității, autoarea Simona Mihuțiu dorește să atragă atenția cititorilor asupra realității în care ne aflăm și a prăpastiei în care urmează să cădem prin robotizarea accelerată și

transhumanism, chiar și prin subiectul ales al acestei piese de teatru.

Citind cartea de la un capăt la altul inclusiv recenziile și impresiile care s-au scris despre această carte, nu doresc să mai povestesc și eu întreaga piesă, lăsând această plăcere să fie descoperită de cititor, dar voi evidenția câteva aspecte care m-au impresionat.

Piesa de teatru "**Speranța nu urcă niciodată cu liftul**" a Simonei Mihuțiu semnalează și explică cititorului povestea viitorului iminent printr-o radiografie clară, prin punerea în scenă a fiecăreia din cele trei părți în 7 scene bine detaliate fiecare. Conflictul prezentat aici dintre uman și robot ne trage un semnal de alarmă că ne aflăm mai aproape ca niciodată de acea linie ce separă realul de ireal, posibilul de imposibil și ordinea de haos.

Drept vorbind latura SF nici nu ne mai pare atât de fantastică în ziua de azi mai degrabă profund dramatică prin pierderea sentimentelor și a empatiei. Până și lacrimi au fost fabricate roboților nu din dorința de a exprima sentimente ci din dorința de a copia cât mai bine omul

Firul narativ al textului dramatic se desfașoară între dramă și comic, pe alocuri cu dialoguri spumoase cu un voit accent satiric spre deliciul cititorului.

Faptul că scriitoarea Simona Mihașiu este de profesie medic îi dă acesteia un bilet în față la abordarea unor teme medicale care prin detaliile medicale oferite dau veridicitate poveștii.

Autoarea pune degetul pe rană și abordează tematica seniorilor care ajunși la vârsta a treia necesită îngrijire medicală permanentă, multă răbdare și empatie. Cu un sens al realității care e de-a dreptul dureros Simona Mihașiu relevă comportamentul mai puțin elegant al unei persoane în varstă care nu mai așteaptă nimic de la viață, căreia singurătatea și suferința i-au împietrit finețea și răbdarea, fiind teribil de frustrată de situația fără scăpare în care se află.

Lipsa personalului, a mâinii de lucru care să îngrijească bătrâni este una reală în România iar înlocuirea acestora cu roboți este foarte probabilă într-un viitor mult mai apropiat decât am crede.

Schimbarea scării valorilor, scoaterea din uz a empatiei și a sentimentelor sunt vizibile peste tot în viața de zi cu zi, inclusiv în relația copii și părinți, angajatori și angajați, etc. Părinții trăiesc drama singurătății iar copiii au devenit ei înșiși roboți ai vieții, deșrădăcinați globali care nu mai au sensibilități.

Drama realității este frumos îndulcită de dialogurile dintre om și robot care te fac să zâmbesti prin folosirea sensurilor proprii ale cuvintelor.

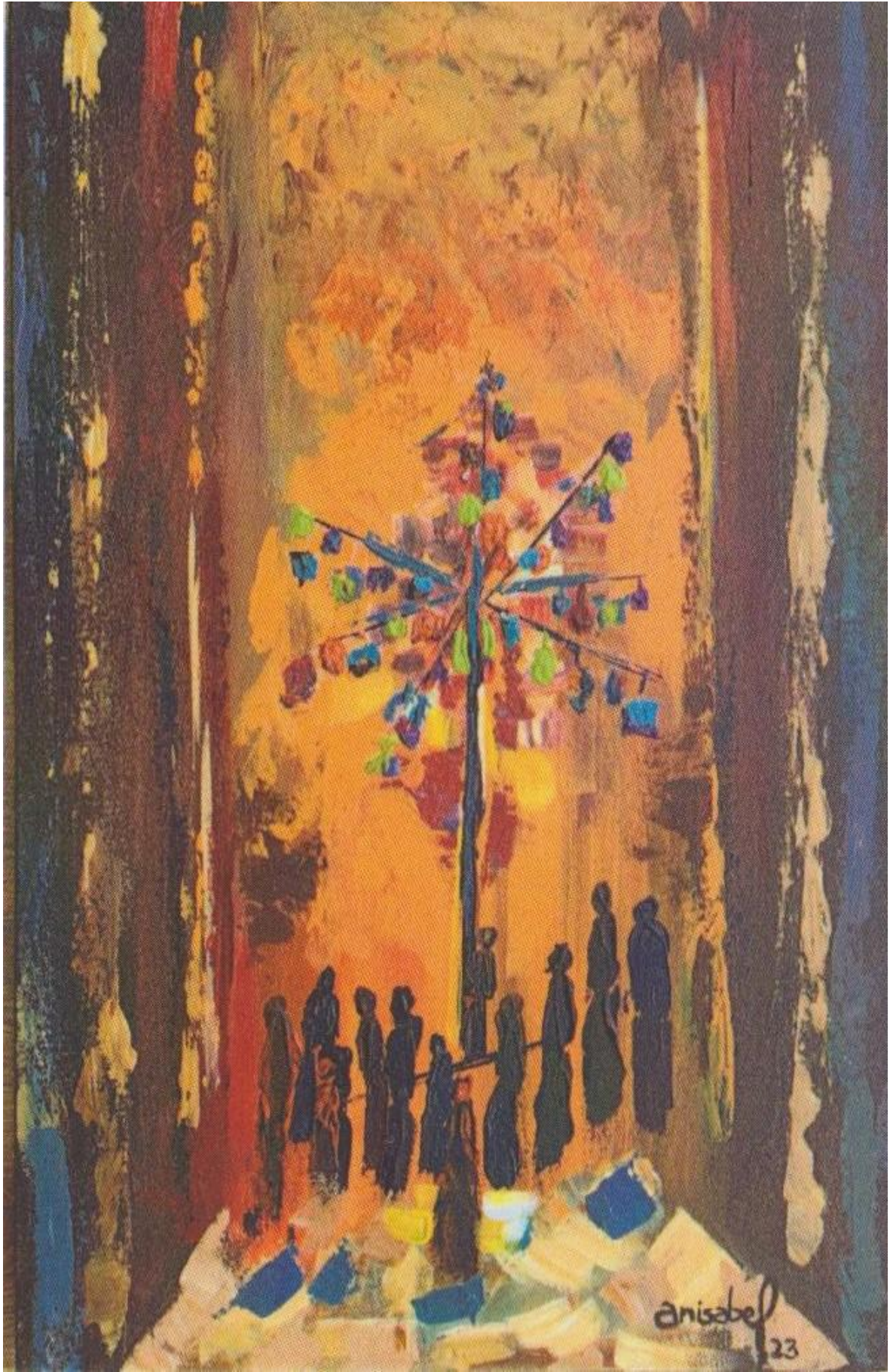
Autoarea evidențiază diferențele dintre uman și robot punând un accent deosebit pe faptul că nici aceștia din urmă nu sunt veșnici ajungând la fiare vechi. Iar dacă teribilul "etern" dispăre din ecuație și totul are o durată de viață și un termen de expirare inclusiv roboții, se pune întrebarea de ce să vrem cu atâta râvnă să renunțăm la sentimente, la umanism și la trăirile reale? Nu-i păcat să ne auto distrugem umanitatea?

Scăparea de drama vieții prin moarte ca soluție ultimă m-a impresionat peste măsură, este reală din păcate pentru multă lume și auzim acest lucru tot mai des.

Din fericire povestea acestei piese de teatru se termină cu gustul speranței pe buze, lăsând să se înțeleagă că până și roboții pot fi umanizați iar forța și voința Celui de Sus este în fapt cea care conduce totul iar El are întotdeauna ultimul cuvânt.

Subiectul acestei piese de teatru ascunde adevăruri dure care ar trebui să ne pună pe gânduri pe fiecare dintre noi. Felicitări autoarei pentru încă o realizare de excepție!

A portrait of Ana Isabel Márquez Peña, a woman with long dark hair, wearing a white button-down shirt. She is smiling and looking towards the camera. Behind her is a painting featuring a large, circular, spiral-like structure in shades of brown and gold, set against a background of soft, muted colors. The portrait is framed by a dark, curved border.

ANA ISABEL
MÁRQUEZ

ANA ISABEL MÁRQUEZ PEÑA

Ana Isabel Márquez Peña es una artista que a lo largo de su vida y su carrera ha trabajado y se ha formado en diferentes espacios y técnicas, demostrando su gran sensibilidad artística, capturando con los más diversos materiales elementos ese ser del arte y la expresión cultural, con ello nos muestra los diferentes momentos en los cuales su entorno cambia, se percibe a través de las expresiones artísticas.

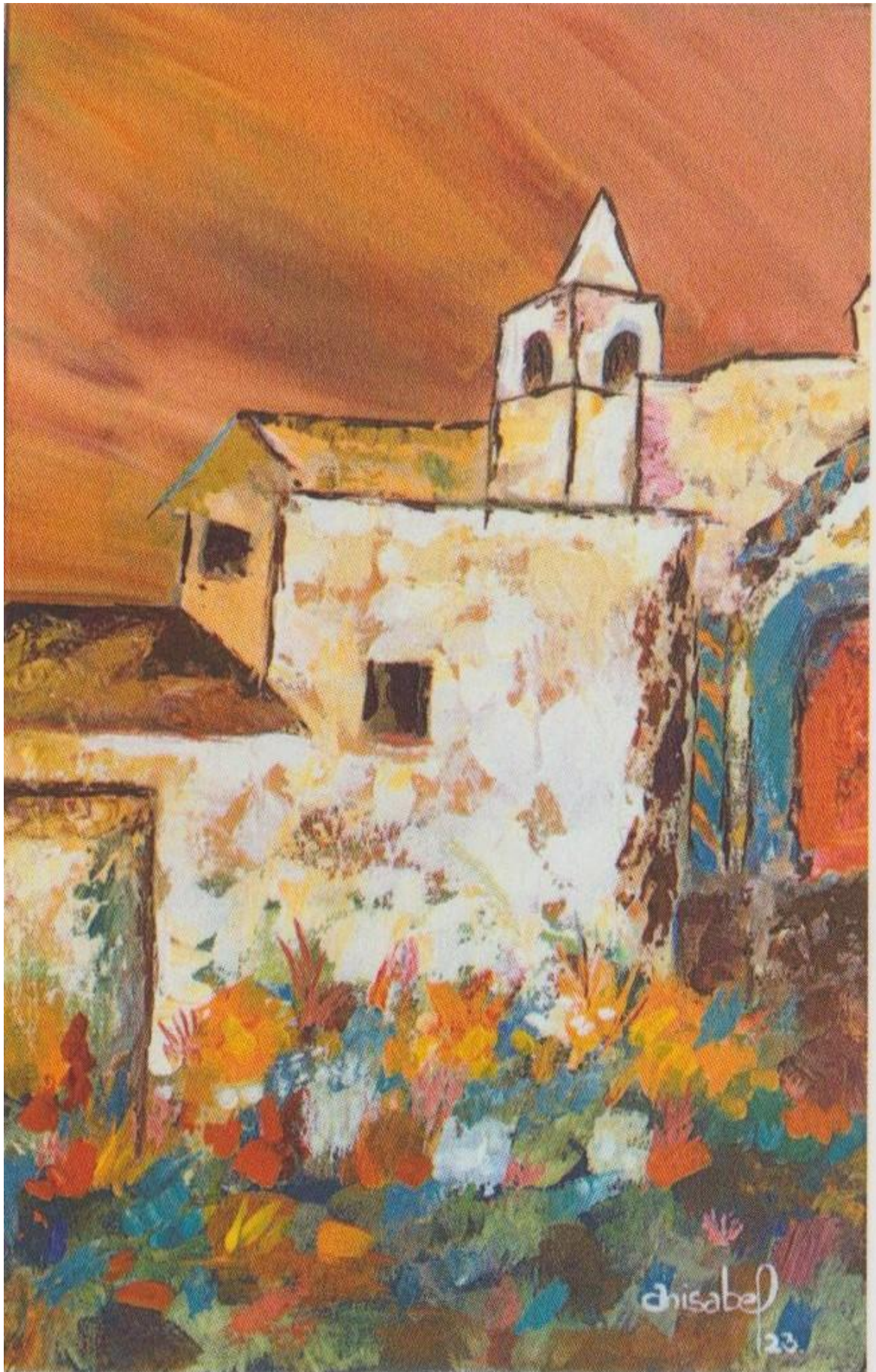
Ana Isabel ha participado desde los años noventa en exposiciones colectivas e individuales, tanto en Cuenca como en galerías en Quito, Guayaquil, Machala y Manta 2022.

Su vida está reflejada en sus cuadros, familia, marido, hijos, nietas son el entorno que le ve crecer artísticamente y el como va generando magia de color y textura.

Su obra sobre todo nos trae cuadros que hablan de su ciudad natal Cuenca, pero también encierra momentos en torno a los viajes que ha realizado por el mundo, podemos al mismo tiempo que mirar paisajes y fiestas típicas azuayas apreciar en otros cuadros el enigmático mundo oriental.

Una artista que ha través de los años ha trabajado con carboncillo, papel maché, textiles, cerámicas, óleos y lienzos ahora nos presenta ventanas hacia Cuenca y el sincretismo religioso cultural que la ciudad encierra.

Desde 2023 está vinculada al Congreso Mundial de Poesía presentando en Manta sus obras y hoy nos trae al Mediterráneo esta muestra especial.

Liliana POPA

“Capcana parfumului” de Nicoleta VIȘAN

Du știi dacă absolutismul e un vis al Renașterii sau mai mult al Antichității. Pe ruinele templului lui Apollo îndemnul de a ne cunoaște “pe noi înșine” devenise o realitate dar și o rețineră pentru cei care vedeau realitatea neînvăluită de mister.

Formularea lui Aristotel, precursor al umanismului “devino ceea ce ești”, soluționează prin formularea “omul este bun prin temeiul ființei sale” și de aceea “datoria lui morală constă în a-și realiza bunătatea originară a esenței sale” ideea că omul se deosebește prin spirit, rațiune, logos.

Scriitoarea Nicoleta Vișan și-a făcut botezul livresc prin lansarea romanului “Capcana parfumului” sâmbătă, 5 august 2023, la Constanța.

Un roman clasic, scris la persoana întâi, un roman tulburător, în care granițele dintre real și ideal, dintre iluzie și întâmplări devin înguste, sau se întrepătrund adesea.

Pare un roman memorialistic la început, psihologic, introspectiv.

Este un roman structurat pe capitole, pe planuri paralele, cu plasticități metaforice dar mai ales vizuale:

“Brusc, copacii au început să-și strângă crengile, lipindu-și-le de trunchi, înspăimântați și ei, ca și mine – le puteam simți frica, era aceeași ca și a mea. Arătau ca niște rachete spațiale, sinistre, gata să-și ia zborul. Vântul ce s-a pornit din senin îmi sugera să stau locului, liniștit, dar nu l-am ascultat. Mi-am închis ochii și am continuat să te chem, strigându-ți numele, obsesiv. La un moment dat, ți-am auzit vocea îngrozită care, treptat, s-a transformat într-un urlet continuu, apoi a venit liniștea, o liniște de mormânt”.

Descrierile lui David, personajul tăcut care visează, cititorul jurnalului, e cel care glisează între oglinzi paralele, între inocența păstrată pînă cînd devine conștient de inutilitatea ei, între iubire și

renunțare, David, un personaj tăcut, devenit narator, dar ca toți oamenii tăcuți, posesorul unei minți zgomotoase:

“Terifiat ca de moarte, mi-am ridicat pleoapele, încet, și am privit împrejur. Pârtii sinuoase, multiple și înghețate s-au deschis sub ochii mei uluiți. Copacii se transformaseră în imitații nereușite a ceea ce fuseseră mai înainte, trosnind reumatic sub bătaia vântului nemilos, iar crengi.”

Personajele schițate capătă contur, esență, consistență, pe rând. Ca pe un eșafondaj sunt expuse într-o tipologie dicotomică, încât te întrebi dacă sunt reale sau ficționale:

“Eu am vrut, dintotdeauna, să devin pictoriță sau agronom. Iubesc tot ce este frumos și îmi încântă privirea. Mă simt vrăjită de perfecțiunea și fragilitatea unei flori, iar un peisaj minunat, ei bine, acela îmi taie respirația. Nici profesia de medic veterinar nu mi-ar fi displăcut. Aș fi fost în stare să mă dedic bietelor animale atât de neajutorate... Acum, însă, nu vreau decât să termin liceul și să plec cât mai repede din orașul ăsta în care fantoma ei încă bântuie”.

Sensurile existențiale se pierd dar devin de-a dreptul misterioase:

“Hariton a intrat în clasă nervos. Când este iritat se tot trage de mustața lui neagră tip creion, gen Clark Gable, actorul din filmul preferat al mamei, „Pe aripile vântului”. Dacă n-ar fi atât de încrunțat aproape tot timpul, Hariton chiar ar arăta bine. Cred că are peste 50 de ani, e slab și înalt, îmbrăcat întotdeauna în costum. Poartă niște ochelari de vedere rotunzi, prin care poți vedea niște ochi întunecați și pătrunzători. Când te privește, ai senzația că-ți citește în suflet. În pauze îl vezi afară, fumându-și țigările preferate, marca Moods. Dacă treci pe lângă el, simți un miros plăcut, o combinație de parfum bun și tutun. A trecut aproape o lună de la incidentul din clasă, de când Hariton a reușit să

declanșeze furtuna în sufletul meu stingher. De atunci am tot încercat să-i atrag atenția, ridicând mâna pentru a-l face să mă asculte și pe mine, dar el mă ignoră în continuare”.

Suspansul e perfect întreținut prin dialoguri dar plutește în aer și după lecturarea povestirii:”— Doriană, Doriană, ce mă fac eu cu tine?, îi aud șoapta în timp ce buzele lui umede le caută pe ale mele cu sălbăticie. Încearcă să mă sărute, furându-mi respirația pentru moment. Sunt derutată: nu-i pot răspunde la fel, pentru că nu am experimentat încă sărutul. Doar eu și Dumnezeu știm cât de mult aș vrea să-i răspund, dar nu știu cum!!! Se oprește și începe să râdă, în timp ce ochii lui mă privesc cu o forță care mă face să-mi cobor privirea. Obrajii mi s-au aprins sub focul privirii lui cu străluciri drăcești. — Avem de învățat ceva împreună, Doriană. După cum spuneai tu singură, totul are un început. În privința asta pot să-ți fiu profesor, și încă unul destul de bun. Mă uit la el, zâmbește diabolic. Își ia o țigară din pachet și iese pe terasă. Of, dac-aș putea, m-aș teleporta imediat în camera mea. M-aș arunca pe pat și mi-aș trage palme”.

Amintirile personajului principal, Doriană, sunt de fapt momentele cele mai frumoase, ce aparțin adolescenței, momente pe care nu le va mai putea, nici ea, nici noi, să le mai cuprindem în căușul sufletului. Amintirile acelea sunt de la vârsta la care încă nu știam să mințim, când nu conștientizam că putem deveni un Hamlet, un Romeo, un Shylock, un Iago, Prospero, Miranda, Caliban...

Spirit înalt și fin, Nicoleta Vișan este o scriitoare contemporană atentă la societatea civilă de azi, un narator obiectiv, ubicuu, clasic, creând dihotomii realitate/reverie, pasiune/luciditate,

iubire/răzvrătire:“La un moment dat, gândurile mele legate de David s-au refugiat, speriate, în cel mai ascuns colț al creierului meu, gonite de „ciripitul” neîntrerupt al surorii mele. „Dotty, îmi pare rău pentru ce s-a întâmplat aseară”, asta-i tot ce am auzit din pălăvrăgeala ei. Mă uit la ea mirată. „Aseară?” — Nu știu ce m-a apucat aseară. M-am supărat aiurea pe tine, se simte datoare să completeze. Nu trebuia să insist să-mi povestești despre David dacă tu nu ai avut chef, dar eram și eu curioasă, doar mă știi. De asta ai închis ușa, și-era teamă că o să vin iarăși să te tracasez? Clatin aprobator din cap. — Îmi pare rău, să știi, sincer! Dar dacă tot a venit vorba de David, chiar nu vrei să-l mai vezi niciodată? De ce? Te-a deranjat cu ceva? Nu-i răspund, dar o privesc atent, în timp ce ochii mi se îngus tează. — Gata, Dotty, am întrebat și eu, nu te supăra! Știi că te iubesc, și mă sărută ștregărește pe obraz. Hai să mâncăm împreună, te aștept în bucătărie, mai spune, apoi fuge bucuroasă că ne-am împăcat. Se comportă ca un copil, de fapt este un copil. Nu este o ființă rea, ci doar e curioasă, imatură, alintată și vulcanică, dar este singura mea soră și o iubesc. Orele trec foarte încet. Timpul parcă a încremenit în așteptarea mea încordată de a primi un apel de la David”.

Doriană este singulară în singurătate.

Firul evenimentelor face o fuziune perfectă între arta de a gândi, de a scrie, de a vorbi, pentru că poate fi și un scenariu filmic.

Este un roman ce trebuie citit în singularitatea noastră, un roman ce se citește cu ochii reali, ai minții și ai sufletului.

Proza Nicoletei Vișan e scrisă cu o mare bucurie amestecată cu tristeți, cu sfială, cu smerenie, dar mai ales cu iubire.

Eul autorial e dominant, capturează imagini în cuvinte, tăcerea ei e tăcerea din tăcere și astfel crează un labirint al trăirilor.

Realismul unei ficțiuni

Nuvela "Regăsire în ceruri" a lui **Vladimir Florea**, scriitor de origine română, este o nuvelă amplă, aproape un roman. Povestirea este scrisă în stil realist, clasic, la persoana întâi, deci confesiv, dar și epistolar, la persoana a treia. Lumea văzută prin ochii naratorului de moment, istorisirea unor întâmplări de demult nu sunt motiv pentru a deduce sentimentele personajelor, ci pentru a le înțelege și chiar a le judeca.

Fluxul amintirilor se manifestă prin interiorizări, analizând destine devenite mituri.

Pe rând sunt expuse ca pe un eșafodaj personajele într-o tipologie dicotomică, încât te întrebă firesc dacă au existat sau dacă e ficțiune.

E scris cu o mare bucurie, amestecată cu tristeți, cu smerenie, cu sfială și profunzime. Totul curge firesc, cu eufemism, fără pastişe. Exemplele sunt motivate, documentate.

Apar situații aparent absurde, legate de întâmplări de factură spirituală. Realitatea ficțiunii absoarbe realitatea imediată. Duritatea vremurilor premergătoare celui de Al Doilea Război Mondial este prezentată documentar:

În anul 1941, Hitler oferea Transnistria României în compensație cu Transilvania. În același an a fost instituită sterilizarea femeilor române. În anul 1942 s-a hotărât deportarea în Transnistria a romilor sedentari cu trenul, inclusiv a copiilor fără părinți. Acolo condițiile de trai au fost foarte grele, foamete, frig, boli cu transmisie foarte rapidă, iar cei ce voiau să scape erau uciși pe loc. Conform unui raport final realizat de Comisia Internațională pentru Studiarea Holocaustului în România, 25.000 de romi au fost deportați de autoritățile române, iar 11.000 dintre aceștia au murit.

Pe lângă acțiunea lui Kogălniceanu, amintită mai sus, I.C. Brătianu, care pe atunci era președintele Partidului Național Liberal, protestează printr-o scrisoare adresată Mareșalului Antonescu la data de 16 septembrie 1942 în termeni duri deportarea. Cunoscutul om de cultură George Enescu a afirmat că pleacă și el în caz de-i duce muzicanții la Bug.

Vladimir Florea creionează personaje într-un limbaj aproape liric, folosind metafore, imagini plastice, detalii, amănunte. O schiță de portret la început, ce capătă contur... Portretul celei promise de către părinți că îi va deveni nevastă aduce în prim plan, prin fluxul amintirilor, o fetiță delicată, cu bluză roșie și sandale roz. Descrierea fetiței, devenită adolescentă, este realizată cu minuțiozitate artistică:

Soția mea, Cerasela, frumoasă ca întotdeauna, cu trăsături fine de indiancă, ușor creolă, ochi mari, negri, buze proeminente, sprâncene arcuite perfect, părul negru, ondulat, lăsat să cadă într-o neglijență controlată. (...) În picioare avea papucei roz cu talpa albă, dar prăfuită ușor, o rochiță tradițională multicoloră, o bluziță roșie cu mâneci scurte și cu șiret la baza gâtului. Purta mărgele ieftine din plastic albastru, cercei lungi, care nu știu ce simbolizau, o basma albastru cu roșu, legată la spate și două codițe strânse cu doi ciucuri din cârpă roșie. Buzele proeminente, roșii ca focul, un nas perfect între doi ochi migdalați negri precum abanosul.

Importanța personajului feminin răzbate de la început, când, rămânând în casa viitorului soț, știe să conducă fără răspântii, ca într-un joc al destinului, tot ceea ce o înconjoară, dar fără a deveni personajul central al nuvelei:

Nevasta ta este ca o viță roditoare înăuntrul casei tale, copiii tăi stau ca niște lăstari de măsline împrejurul mesei tale.

Și, în sfârșit, Dumitru, personajul principal, cel care se trezește și pleacă spre centrul urbei să își bea cafeaua dând binete celor întâlniți, o lume colorată, ca peste tot:

Pe drum mă întâlnesc cu florăreasa orașului. Este una dintre țigăncile cu care am copilărit. Viața, soarta ne-au dus în direcții total diferite. Dar cu toate astea nu am uitat de unde am plecat. De câte ori am ocazia îmi ajut țiganii.

Florăreasa apare desprinsă dintr-o lume idilică cu coșul ei mereu plin cu flori, toposul numelui este legat de tema identității, așa încât cititorul intuiește că femeia ieșită în calea lui Dumitru are nume de floare, Roza, alintată Rozica:

– Dar tu, tu cum ești, Rozico?

– Dacă nu m-ar durea picioarele astea..., în rest sunt bine.

Plătește tribut anilor petrecuți pe străzile orașului vânzându-și florile prin ploi, vânt, soare. Chiar și acum, cu mersul greoi și cu un coșuleț plin cu flori de câmp foarte frumoase, tot pe străzi o gădesc.

Descrierile spontane, lumea văzută cu ochiul unui artist, orizonturi înfiorate ale copilăriei petrecute în căruța cu coviltir sau în popasuri conduc la reconfigurarea unui univers îndepărtat, dar atât de frumos. Interpretările povestitorului devin filozofice într-un imperiu misterios:

Recunosc, erau și momente frumoase. Seara, după un drum lung și anevoios, opreau toate căruțele la marginea satului, acolo unde era pajیștea

mai frumoasă, iarba mai grasă. Căruțele erau așezate înemicerc, caii erau lăsați slobozi, dar împiedicați. Noi, copiii, alergam în voie prin iarba deasă în timp ce țigăncile pregăteau mâncarea cu miros ademenitor la foc, pe pirostrii. Îmi plăcea să alerg cu Rozica de mână până oboseam amândoi. Când ajungeam la capătul puterilor, ne aruncam pur și simplu acolo unde iarba era mai mare. În timp ce ceilalți copii ne căutau și ne strigau de zor, noi ne uitam pe cerul albastru, găsind câte un norișor, încercând să îl asociem cu diferite vietăți.

Replierea disolutivă a afectelor, vraja trăirilor se volatilizează, iar luciditatea guvernează vraja realului dezvrăjit. Amintirile scriitorului lucid, legăturile sale cu ceilalți copii, cu lumea, clipele fugitive sunt descrise într-un fel de ralenti ce le mărește intensitatea:

Cum să îți placă să trăiești într-un cort la marginea satului, unde niciun copil nu se oprea să se joace cu tine? Poate ar fi vrut, dar nu erau lăsați (riscau să fie furăți), făcea parte din educație... Recunosc, sunt ironic și sarcastic, risc comentarii negative, dar asta este adevărul.

Dar viața liniștită a lui Dumitru se schimbă când pe scena politică a Germaniei și apoi a lumii apare Hitler. Totul se schimbă odată cu pătrunderea trupelor germane în România, descrierile continuând într-un ritm amețitor, evaluând el, povestitorul, cu darul său epic, situația:

În toiul nopții ne-am trezit toți de la loviturile puternice în ușă. Iau halatul pe mine și cobor. Am ajuns când menajera voia să deschidă. Îi fac semn să intre în cameră, că voi deschide eu. Am mai lăsat să mai bată o dată și am deschis. Am fost orbit de lumina unei lanterne. Nu vedeam mare lucru, doar auzeam.

– Familia Dumitru?

În secunda următoare sunt dat brusc într-o parte și în casă intră soldați germani înarmați. Invadează casa și din țipătul strident al Ceraselei mi-am dat seama că au ajuns până la etajul superior. Intru în hol după ofițerul german înalt, blond cu ochi verzi, nas ascuțit, ținută călcată perfect și cizme lustruite de parcă erau din lac.

Tratați precum animalele, cu toate că expresia nu ne onorează, cei deposedați de case și bunuri sunt urcați în vagoane cu forța:

S-a deschis oblonul unui vagon ce era tras de mult timp acolo. Un ofițer german a urcat și ne-a anunțat cum să ne așezăm. Bărbații în partea dreaptă, iar femeile și copiii în partea stângă. Începe zarva. Am înțeles cu toții imediat că vom fi separați. Familiile nu erau de acord. Nemții loveau cu patul armiei pe cei ce nu voiau să se supună. Nu aveai nicio șansă.

Notațiile lui Dumitru îl țin pe cititor gradual la curent cu momentele și finalul călătoriei cu trenul:

Ne oprim și primim ordin să coborâm toți. Habar nu am unde suntem. E întuneric beznă. Doar

lanternele soldaților brăzdează noaptea. Prin culoarul făcut de ei mergem încolonați. Suntem imbarcați pe un bac. Toți. Mult prea mulți. Era un bac fără margini de protecție. După ceasuri chinuitoare în bezna nopții, doar farul bacului veghea marea, ne era foarte greu să ne menținem echilibrul. Nu aveam de ce să ne ținem. Mulți dintre noi fiind pe margine, puteam ajunge în apă foarte ușor. De oboseală, ațipeam în picioare.

Partea a doua a nuvelei pare un jurnal cu note asumate în timp, o conștientizare a drumului propriei vieți:

Mergem câteva minute până se termină pădurea deasă și ne trezim într-un luminiiș (...). Înaintam și la un moment dat văd mișcare și aud soldați vorbind între ei. Mă arunc la pământ. Nu înțelegeam nimic din cauza distanței. Neamțul rămase în picioare. Înaintează. Înaintează și cei din partea opusă. Gata, îi văd. Sunt soldați germani!

– Drepti! Îmi ordonă o voce autoritară.

Mă împiedic, apoi mă lovește și ajung în mijlocul curții. Sunt chemați mai mulți soldați, inclusiv comandantul aceluia obiectiv.

Printr-o transfigurare grafică, naratorul, personajul Dumitru, își descrie viața trăită pe o insulă al cărei nume nu îl știa:

Din cauza gerului năprasnic ciorapii se lipeau de gheața de pe asfalt și câteodată se rupeau. În fiecare seară eram nevoit să îi cos cu păr împletit din coada calului. Nu numai calul m-a ajutat în această perioadă, ci și purceaua, care a fâtat opt porci. Am ajutat la venirea lor în lumea morților. Într-o noapte geroasă m-a salvat, m-a acceptat între porci. Așa am trecut peste acea perioadă de ger dur. Iar eu răsplăteam animalele dându-le de mâncare, făcându-le curat și suferind când Vera mă pune să mai sacrific câte unul pentru a le face nemțalăilor de mâncare.

Un episod violent îi amintește de poveștile altor romi traumatizați, supuși bătăilor și pedepselor nemotivate:

– Cântă-mi, cioară!

– Îmi pare rău, nu știu să cânt..., spun, mai mult șoptit.

– Ha, ha, haaa, voi, toți țigani, știți să cântați!!! Înseamnă că nu vrei!!!

Și a început să mă lovească din nou. M-a lovit orbește, peste tot. Îl rugam să se oprească, pentru că nu știu să cânt.

Povestea ajunge în actualitate în partea a treia a cărții: Câteva ani mai târziu. După revoluția din 1989, anii 1990... După terminarea războiului începe o altă perioadă grea pentru personajul nostru. Începe un nou sistem politic... Acum naratorul este jurnalistul Vasile Mateescu, care, printr-un concurs de împrejurări, îl cunoaște pe Dumitru:

– (...) Hai să facem cunoștință. Eu mă numesc Vasile Mateescu și sunt jurnalist.

- Dumitru, îmi răspunde în cele din urmă, cu privirea către țigara din mână.

- Ce dorești, mai exact?

- (...) Am văzut că tot timpul te oprești vis-a-vis și privești către cafenea. (...) Totuși este o zonă selectă. De ce alegi să vii permanent în același loc?

- Consideri că nu-i demnă pentru un om al străzii?

Relația dintre cei doi devine tot mai strânsă, iar jurnalistul vrea să-l ajute pe Dumitru, după ce îi află povestea, să recapete ce a pierdut:

- Chiar nu înțelegi? Nu mai contează. Ce mi-ai dori să recapăt nu se mai poate recăpăta. De altfel, ce să fac cu proprietățile? Cât am să mai trăiesc? Cui să le las?

- Ba eu cred că are importanță! Pentru familia ta, pentru etnia din care faci parte. Toate acestea fac parte din viața noastră și pot deveni repere pentru mulți. Poți face ce vrei cu ele! Este vorba despre altceva, despre a merge până la capăt și a nu renunța.

Spre sfârșitul părții a treia, Dumitru revine la rolul de narator, pentru a-i sugera cititorului propriul sfârșit, iar nuvela este încheiată de glasul autorului, care explică ceea ce rămăsese neexplicat din poveste.

Pe lângă ideea de etnie, implicit familie, predominantă pe tot parcursul nuvelei, un alt personaj, non-uman și secundar, dar definitoriu, întregeste personalitatea protagonistului. Acesta este câinele Bruno:

Acest nelipsit câine este singura prezență constantă din viața lui. (...) Nu pot să povestesc cu afecțiune sau umor despre perioada trăită alături de ele. Se spune că cei ce aleg să trăiască alături de un animal caută, de fapt, o oază de liniște sufletească. Dezamăgirile provocate de oameni te pot împinge către o relație specială cu animalul. Aceasta, cu o formă de recunoaștere necondiționată, întregeste relația de prietenie.

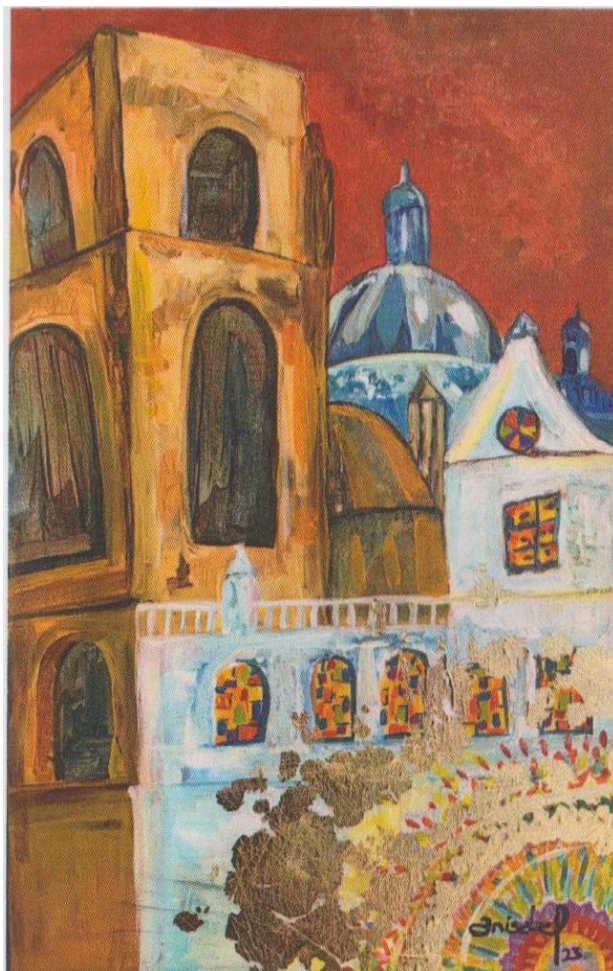
Vladimir FLOREA

Cuvânt înainte

Încerc, cu bucurie nestăvilită, să vă împărtășesc câte ceva despre esența și mesajul acestei nuvele, în mare parte ea fiind o ficțiune, cu mici inserări din fapte reale, ca, de exemplu, moartea mamei, numele personajului principal (Dumitru este numele bunicului meu) și altele.

Cartea de față transmite empatie, sensibilitate... În preambulul acestei povestioare am să descriu întâi pe scurt cronologia faptelor și câteva date istorice despre această etnie.

Rromii, cunoscuți și drept țigani, reprezintă un grup etnic originar din India Medievală. Limba romani cuprinde mai multe dialecte, numărul total de vorbitori fiind estimat la două milioane. Menționarea documentară a țiganilor a fost făcută sub denumirea de atsincani/atsingani/tsinganoi, termeni dați de bizantini, ce aveau ca semnificație: de neatins/intangibil/păgân/impur. În limba țigănească nu există termenul de țigan sau vreo altă variantă. În limba romani cuvântul ROM înseamnă OM, BĂRBAT, SOȚ.

Începând cu anul 1500, termenul românesc Tsigan devine sinonim cu sclavul. Slavii sunt divizați în mai multe categorii – sclavi ai nobililor, sclavi de curte etc. Execută diferite munci, cum ar fi servitori, săpători de aur, fierari. Proprietarul de sclavi țigani, pe lângă faptul că îi folosea la toate muncile posibile și imposibile, avea și alte drepturi asupra lor. Să îi vândă, să îi pedepsească, să îi maltrateze în diferite situații sau când aceștia greșeau. Nu se puteau căsători fără consimțământul proprietarului. Prețul unui sclav țigan era stabilit de instanță în funcție de vârstă, starea fizică și cât de dibaci era în meseria pe care o practica. De cele mai multe ori țiganii sclavi erau vânduți în târguri precum animalele și uneori

copiii erau vânduți separat de părinți, chiar dacă la acea vreme era o lege în vigoare ce interzicea clar acest lucru.

Kogălniceanu, recunoscut drept un mare Țiganolog român, scrie următoarele:

Când eram tânăr, am văzut pe străzi ființe umane cu mâinile și cu picioarele înlănțuite, unii chiar purtând inele de fier în jurul gâtului, pe cap. Pedepsele crude de biciuire, de foame, de fumat, de țințire goală în zăpadă sau în râul înghețat au fost tratamentul aplicat Țiganilor. Sfințenia căsătoriilor lor și legăturile lor de familie nu au fost respectate. Femeia a fost ruptă de soțul ei, fata a fost separată de mama ei, copiii au fost smulși din brațele părinților lor, separați și vânduți în toate părțile României. Nici bărbații, nici legile nu au milă de aceste ființe umane nefericite.

Același Kogălniceanu, în lucrarea sa de doctorat, face referire la torturile aplicate romilor sclavi:

Acest soi de tortură crudă constă în lovirea tălpilor cu nuiete, picioarele fiind legate de un drug pe care doi oameni îl țin ridicat, astfel încât cel bătut să nu se poată sprijini de pământ decât cu capul și umerii.

*În alte cazuri, când fugarul era prins, pedeapsa aplicată era următoarea: Una dintre pedepsele administrate fugarului era ca acesta să încerce să ajungă la malul unei ape după ce era aruncat în ea, fiind legat de picioare. Pentru ca fugarul să depună un efort supraomenesc, i se promitea iertarea, dacă reușea să ajungă la mal. Dar atunci când ajungea aproape de mal, fugarul era tras înapoi în albia râului până când acesta, epuizat, se îneca. La toate aceste scene teribile asista întreaga șatră. Puțini știu, probabil că și dintre romi, că de aici vine vorba **te-ai înecat ca Țiganul la mal.***

Pentru simpla reproducere, căsătoriile dintre Țigani erau de cele mai multe ori aranjate de către proprietari. În acea vreme exista un cod asemenea unei legi: **un Țigan care violează un alb trebuie ars în viață**, însă din păcate, reciproca nu era valabilă. Legea nu permitea ca vreun proprietar de sclavi să își poată ucide sclavul, dar de cele mai multe ori așa se întâmpla fără ca cineva să plătească pentru crima comisă. Din fericire, voci puternice încep a-și expune în spațiul public punctul de vedere pro-modernism cu privire la abolirea sclaviei. Kogălniceanu apare ca exponent al acestei idei, scriind diferite articole în anul 1837.

Am tot făcut referire și am citat din această mare personalitate istorică pe nume Mihail Kogălniceanu, deoarece abolirea sclaviei s-a împlinit cu marele ajutor al acestui OM. Abia în anul 1864 sclavia a fost anulată în România. Însă chiar și așa, eliberați, Țiganii (romii) au trăit clipe foarte grele și, în plus, neavând încredere în autorități, majoritatea au fugit în țările vecine. În anul 1941, Hitler oferea Transnistria României, în

compensație cu Transilvania. În același an a fost instituită sterilizarea femeilor rom. În anul 1942 s-a hotărât deportarea în Transnistria a romilor sedentari cu trenul, inclusiv a copiilor fără părinți. Acolo condițiile de trai au fost foarte grele, foamete, frig, boli cu transmisie foarte rapidă, iar cei ce voiau să scape erau uciși pe loc. Conform unui raport final realizat de Comisia Internațională pentru Studiarea Holocaustului în România, 25.000 de romi au fost deportați de autoritățile Române, iar 11.000 dintre aceștia au murit.

Pe lângă acțiunea lui Kogălniceanu amintită mai sus, I.C. Brătianu, care pe atunci era președintele Partidului Național Liberal, protestează printr-o scrisoare adresată Mareșalului Antonescu la data de 16 septembrie 1942 în termeni duri deportarea. Cunoscutul om de cultură George Enescu a afirmat că **pleacă și el în caz de-i duce muzicanții la Bug.**

Radu Rosetti, istoric, scriitor și politician scria următoarele:

Cu desăvârșire odios era chipul în care se uza de fetele și femeile acelor nenorociți. Plecând de la principiul că trupul robului este lucrul stăpânului, Țigăncile, fete mari și femei măritate în toată regula, în fața altarului, erau privite de stăpâni ca adevărată carne pentru plăcere. Se uza de ele în această înșușire cu știrea părinților și a soților. Și patru veacuri de asemenea supunere abjectă degradaseră într-atâta pe acei nenorociți, ucisese în astfel de grad orice sentiment de demnitate omenească într-înșii, încât ei priveau această îngrozitoare batjocură ca lucru firesc, împotriva căreia nu cunosc exemplu de opunere, de revoltă, de încercare de răzbunare.

Se spune că „omul e supus greșelii” sau că „învățăm din trecut”, dar adevărul, ca întotdeauna, este undeva la mijloc. *Vanitas vanitatum et omnia vanitas*, cu o astfel de afirmație începe cartea Ecclésiastul din Vechiul Testament, iar mai apoi în *Psalmii lui David*, tot din Vechiul Testament: „Omul cu deșertăciunea se aseamănă, zilele lui ca umbra trec”.

Relațiile dintre generații se clădesc greu. *Vanitas vanita*. Noi, cei trecuți prin viață și cunoscătorii propriei istorii, am putea folosi toate canalele de comunicare știute pentru a anula noțiuni ca rasism, eugenism sau antisemitism. Tinerii cărora cu speranță le predăm ștabela ar trebui să cunoască aceste noțiuni doar din punct de vedere istoric. Ideal ar fi!

Nu pretind că sunt un înțelept, incontestabil; îmi doresc totuși ca această carte să fie citită de către cei curioși, dar de cei dornici de schimbare. Nu contează vârsta, rasa sau religia, motivul fiind acela ca trecutul să nu se mai repete sub nicio formă de încălcare a drepturilor omului.

Alții au spus-o mai bine decât mine și ei chiar sunt incontestabili: *Dubito, ergo cogito; cogito ergo sum.* („Mă îndoiesc, deci cuget; cuget, deci exist.”)

"Te întrebi cine sunt..."

Într-o lume tot mai greu de îndurat, de neânsingurate însingurări, virusate, retoricele întrebări încep să ne dea tîrcoale și să nu mai plece...

Ieri la Muzeul Național al Țăranului Român, a apărut scriitoarea **Ecaterina Petrescu Botoncea**, cu fața strălucind de bucuria unei cărți nou apărute, străluminată parcă de florilegiul adus în dar...Mă uitam cu cîiă în sufletele vorbea și mă miram de rezonanța cuvintelor alese ce mă făceau să îmi aud bătăile inimii.

Citiseam un volum de proză scurtă chiar în ziua de Înviere scris de Ecaterina Petrescu Botoncea, povestiri atât de vii încît m-au făcut să plîng și să rîd, povestirile nopților de gardă din spitalul de la Țirgoviște, apoi romane și câteva eseuri. Nu îți trebuie mult pentru a realiza că are inteligență artistică, că e dăruită cu har, că este o scriitoare adevărată, de mare anvergură. Îmi asum cuvintele pentru că zgărcită fiind în epitete ornanante, unii mă ocolesc.

Volumul de poeme "Te întrebi cine sunt..." se deschide precum floarea de crin, cu Trinitatea parfumând aerul, cu poemele peregrinului poet, medic prin vocație în viața asta pămînteană, părăsind ontologicul pentru a transcende dincolo, în legănări de lumini trecînd fiorul hotarelor cu o siguranță și o eleganță ce se regăsesc într-o alteritate devenită gnoseologică în scrierile sale.

Ecaterina Petrescu Botoncea transcende realitatea impusă a zilei și ajunge într-o reverie reflexivă asupra ființei himerice care este până la urmă omul, într-o întoarcere inițiativă.

Interogațiilor aproape permanente le răspunde conștientizînd de unde vine - dintr-un calendar pe stil vechi - în timp ce mama pregătea aluatul ...de lut într-o copaie de frasin. Imaginea plastică este atât de clară încît și un copil o vizualizează cu ochii minții. Și totuși importanța mamei e atât de mare și atât de apropiată de înalt pentru că știa că plămădește din acel Lut. Bucuria acelei revelații de demult, cu mâinile pline de îmbrățișarea cerului, pășind din nor în nor, în călătoria ființei înspre neființă....cînd joacă zănele lunatice înainte de adormirea pruncilor, cînd din scorburi ies pitici încălțați în ciuboșica cucului, iar Ea, poeta, descultă..."doar cu himerele și rîsul meu, care îți hohotește mereu la fereastă, sunt iarba de sub zăpadă"

Și asta am scris după primul poem, v-am convins ?

Răsfoind mai departe volumul Ecaterinei Petrescu Botoncea constat că este un dialog cu

natura sub toate formele ei, cu pămîntul, cu oamenii dar mai ales cu Dumnezeu. Pare o transfigurare a tot ceea ce există în jur - o strigare a pămîntului către cer

*căutare de adevăr dincolo de forme
uimire sunt, inimă purtată de vînt
rază de spaimă și abur sînt
rană și vindecare
lup și miel în același timp
curg pe coline și mă preschimb în anotimpuri
tăcere pot fi dar și fulger
odată voi fi apa clară a unei zăpezi
topindu-mă în Tine....
deschide-mi porțile și vei vedea !
Nenumărate vieți și morți sunt
un suspin al Universului
ploi de sfinți și de călugări îmi lipesc hainele de trup
călătorie printre demoni și îngeri sunt
sete sunt pentru tin
apă și hrană
poveste rostită prin tăcere despre iluzii și împliniri...*

Accentele fluide ale gândului ce par a curge într-o rugă au aromele timpului și sunt rostite către universul tot, către Dumnezeu, cu acuratețea și simplitatea gânditorului ce înțelege și se înclină în fața vieții și a morții, în fața stihilor și a luminii...

Lumina cînd nimeni nu o ascultă
nu o vede, nu o știe
decît amurgindu-se
pentru a deveni apoi, dimineață...
Te întrebi cine sunt ?
un fenomen,
care nu poate fi rostit decît în genunchi
în fața unui altar cu pînză albă
de casă
și împodobit cu crine
sunt o Ființă
din Marea Ființă care se numește Tu, Eu, Dumnezeu...

Nu e doar oglinda unei stări de spirit, e interpretarea în fața lumii întregi a ceea ce suntem, cu toții. Mai mult de atât realitatea (de fapt sub textul realului) transcende ca într-o încercare de regăsire a unui paradis ca alternativă a unei lumi pe care n o mai putem înțelege....

Motto-ull cărții este un citat, o rugăciune a poetului Lucian Blaga "O sngură rugăminte am, Doamne, să nu mă lași niciodată să fiu mulțumit de mine însumi".

Ales nu la împlinire de cea care iubește
"toate mișcările astrale, chimia Lunii,
toate începuturile
e ușor să iubești cu ceea ce nu poate fi văzut
nici rostit, nici simțit
dar mi-a fost greucînd am devenit trup
lut rostogolit de ape
bătut de furtuni și
modelat în simțuri și cuvinte atît de greu de
strunit

*roibi albi care îmi cară în tropotul lor
singurătatea dureroasă a ecoului..."*

Acea chimie o simțea și Blaga, cel care asculta
tăcerea și auzea izbîndu-se de geamuri razele de
Lună în liniștea din juru-i.

Dar întoarcerea poetei este tot spre Domnul,
urcînd spre El, "aidoma sevei copacilor spre cer...."

Trecerea la realitate o face firesc, ca orice
scriitor adevărat, se identifică, se simte o planetă
albastră, își asumă toate împlinirile, uitările,
neputințele, eșecurile, umanității, dar "visîndu-se
mereu în lumină" ! [Ecaterina Petrescu
Botoncea](#) reface Drumul Crucii - Via
Dolorosa,ascultă pe malul Mării Galileei și urcă pe
delul Golgotei, rostind printre emoții "Te iubesc...

Convinsă sînt viața spirituală a scriitoarei este
una compusă precum o partitură de la prima
scînteie și pînă la conștientizarea necuprinsului
ceresc. Volumul "Te întrebî cine sunt..."cuprinde
poeme pe care Ecaterina Petrescu Botoncea le
definește ca fiind necanonice și mi se pare firesc
fiindcă nu încalcă vreun canon, nu ocolește vreo
dogmă, dar sunt construite în urma propriilor
revelații. Pare o relație nu doar de zi cu zi, ci
permanentă, clipă cu clipă fiind într-un dialog
interior al sufletului cu Dumnezeu.

Panteismul care identifică divinitatea cu
întreaga materie și universul. Sau cum spunea
Spinoza: Deus sive Natura („Dumnezeu sau
Natura”, pentru Spinoza Dumnezeu fiind Natura).
Atât concepția panteistă cât și cea deistă au în
comun crezul în existența divinității, respectiv a lui
Dumnezeu, însă concepția panteistă susține că
Dumnezeu este prezent în tot, identificându-se cu
materia și universul, cu propriile sale creații, fiind
schimbător și imperfect, spre deosebire de
concepția deistă, care consideră că Dumnezeu a
creat lumea, ulterior asistînd impasibil la procesul
de evoluție al acesteia. Unii panteiști acceptă ideea

liberului arbitru (susținînd că indivizii fac unele
alegeri între bine și rău, chiar dacă au oarecum
sentimentul unei ființe mai mari din care ei sunt o
parte) și eu cred că este ideea îmbrățișată de mare
parte dintre scriitori....

Vă amintiți cum răspundea Sadoveanu întrebare
fiind de ce preferă să meargă singur la pescuit ?
Pentru că dorea să fie doar el cu Natura și cu
Dumnezeu !

Cuvintele rostite se întorc cu ecoul, ca într-un
templu grec. Iată:

*"Sunt cutia de rezonanță a inimii Tale
sunt vibrația și reverberația cuvintelor
rosite de Tine
pe malul lacului Marea Galilee..."*

O liniște sublimă pune stăpînire pe cel ce
citește și se identifică aproape fără să vrea cu
autoarea.

Sinceritatea domină, versurile transcriu trăirile
marcate de plenitudinea clipelor, de trăirile
extatice. Este aici și o poetică a sugestiei,
întreprinde poeta un fel de cunoaștere - trăire.

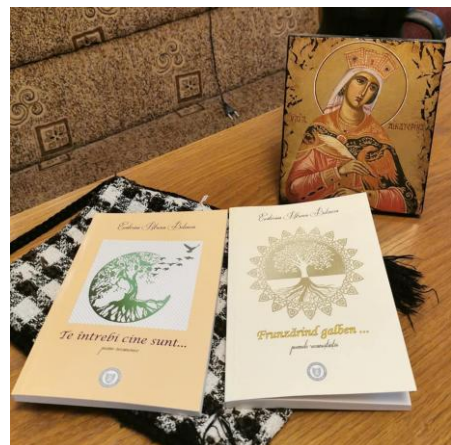
*Mă frămînt în distonanțe de liniște și de durere
abrupte sentimente zdrobindu-se în ele
sunete ample și înălțătoare
urmate de tăceri încordate și-năbușitoare
îngeri și demoni percepuți în vibrații
mefistofelice clape accentuînd contrarii de
intonații*

pauze, vârtej, pulverizări sublime spre

Dumnezeu

*în urgia afectivă ce-o simt, mă întreb
unde ești Tu, Doamne...și unde sunt eu....*

(Din poemul Nuntă în cer)

Ecaterina Petrescu Botoncea, cea care
descoperă sau creează Floarea Lunii, este poeta
căreia Luna i s-a așezat de bunăvoie în palme, în
transparența ei aurorală. Luna, asemeni
Demiurgului s-a coborît într-o noapte pentru a o
cunoaște pe scriitoarea/creatoare ca să îi pună o
întrebare "dar tu cine ești, cioplitor în stele ?"

Centrul de greutate este aici Eul pe care
dumneavoastră cititorii spectatori îl veți descoperi.

Elena QUIDELLO

Docente lingua inglese e freelance journalist

Angelica Laterza: Fiori di Luce

Bello e invitante il libro “Fiori di Luce” di questa scrittrice il cui stile narrativo agevole e ben articolato nelle descrizioni di situazioni e personaggi non è mai appesantito da lunghi monologhi. Al contrario, l’autrice interrompe le riflessioni e i ritratti psicologici dei suoi personaggi con dialoghi e intermezzi naturalistici così da rendere reale e viva la partecipazione del lettore alle vicende che si dipanano come in una fiction televisiva. Certamente uno stile personale e inconfondibile dove ogni parola proietta una immagine che, con gli occhi della mente, sembra animarsi nitida e viva.

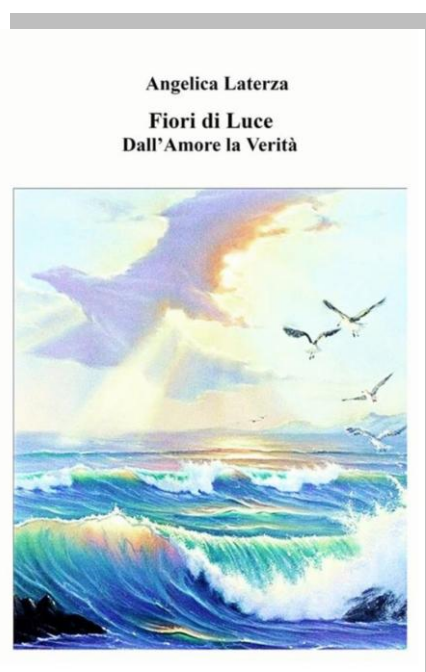
Parole, precise, pertinenti e cariche di un potere connotativo che, in armonia con i ritratti psicologici dei protagonisti, risolvono sempre la loro “melodica espressione” in un accordo tonale.

Uno stile impeccabile e giovanile dunque, per una narrazione essenziale dove gli elementi naturali partecipano attivamente agli accadimenti, quasi a voler rafforzare ancor più i legami tra l’uomo e la natura.

Grazie alla sua capacità di immedesimazione e di percezione, l’autrice riesce a fare sue tutte le esperienze dei protagonisti fondendole in Una sola grande esperienza umana senza tempo né luogo.

Il lettore, come ha già fatto la scrivente, può indugiare piacevolmente sulle descrizioni trasportato dalla musica delle parole, potenti evocatrici di ricordi e di sensazioni che la scrittrice alterna a razionalità e analisi.

Il libro narra di giovani vite che si incontrano casualmente ma le cui storie personali apparentemente isolate e lontane, sembrano collocarsi, come guidate da una Mente Superiore che tutto sa e tutto dispone, nelle caselle di un puzzle, secondo un disegno predefinito che lentamente rivela ai protagonisti i segreti nascosti di una Provvidenza amica e presente.

I giovani subiscono inspiegabilmente e inconsapevolmente in parallelo una trasformazione in positivo dei loro conflitti interiori e delle loro inquietudini immersi nella tranquillità di una vacanza estiva su un’isola dove il tocco magico della luce rigenera e rassicura gli animi.

Discreta protagonista è infatti la luce, mezzo immateriale che invade con la sua penetrante e impalpabile magia la coscienza dei giovani per illuminare gli angoli bui della incomprendenza, della intolleranza, della paura. Tutto si risolve con e nella luce: quando questa apre improvvisamente la mente dei protagonisti, il piccolo o grande miracolo quotidiano si compie e la realtà assume contorni nuovi, profumi intensi, e sensazioni di profondo rilassamento.

Le rose di Chiara nella casa che ospita i giovani vacanzieri diventano, infatti, presenza viva alla cui emblematica fragranza l’autrice assegna un ruolo di occulto e benefico protagonismo.

Brava l'autrice nel cogliere le sottili e profonde verità psicologiche dei personaggi che si muovono in sintonia con la vita della natura della quale, ella, con squisita perizia descrittiva, riesce a tradurne la bellezza utilizzando altresì, un vocabolario spontaneo, qualitativamente ricco e appropriato alla varietà delle emozioni e alle diverse mutazioni di colori che la natura stessa offre nelle diverse ore del giorno.

Incantevoli descrizioni che accomunano il lettore al sentire stesso della scrittrice che dall'analisi e dalla riflessione fa emergere una realtà vibrante e concreta, niente affatto irrealista, ma verosimile e riproducibile nella quotidianità trasformando così la sua narrazione in un profondo atto d'amore verso la vita.

In tutta la narrazione aleggia una serenità che traspare dalle conversazioni equilibrate e pacate dei personaggi, mai turbati da emozioni violente, anche quando il dramma piomba improvviso su alcuni protagonisti, bensì dominate dalla forza rigeneratrice dell'ambiente come se quest'ultimo con i suoi profumi, la sua vegetazione rigogliosa, ed il suo scintillante mare, si fosse protesa in un abbraccio francescano per smorzare le paure e i conflitti interiori che si agitano e si alternano nell'animo degli stessi.

Un libro dunque che si legge con la curiosità di scoprire cosa accade dopo, ma soprattutto con il piacere di gustare e di ascoltare la musica interiore delle parole.

Alessandra FERRARO

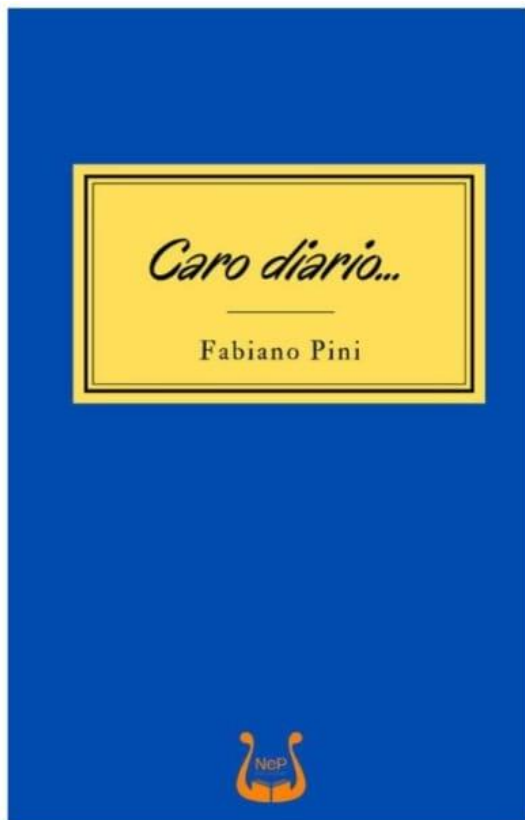
Fabiano Pini: *Caro Diario*

Benché tenere un diario sia una pratica diffusa tra teenager e adolescenti – considerando che il periodo adolescenziale in Italia va oltre i 19 anni –, almeno quelli di un tempo, quando la tecnologia, o meglio, l'uso che se ne fa di essa non aveva ancora annichilito gli ultimi neuroni "dissidenti", leggere l'opera *Caro diario...* (Casa Editrice Nep Edizioni, anno di pubblicazione 2023, pagg. 152) dell'autore **Fabiano Pini** fa venir voglia, anche a chi ha ormai superato la critica fase adolescenziale, di iniziare a scriverne uno. I motivi potrebbero essere tanti, ma il più importante è racchiuso in quella famosa frase "gnōthi seautón" posta all'entrata del tempio dell'oracolo del dio Apollo a Delfi e che significa *conosci te stesso*. Ed è fondamentale per questo – conoscere se stesso per vivere meglio la propria vita – che a Roberto, ragazzo alle prese con i timori tipici dell'età che segna il passaggio dall'adolescenza all'età adulta, servirà raccontare delle sue giornate, delle emozioni, delle decisioni e di tutti quei cambiamenti sociali che avranno ripercussioni sulla sua vita.

Ciò che attrae di questo diario non è solo la semplicità e la schiettezza del linguaggio utilizzato, al quale chi ha avuto il piacere di leggere le precedenti opere dell'autore sarà abituato, ma

soprattutto quel ciclone di emozioni che investe il lettore nel sentirsi "simile" al protagonista delle vicende e nel rievocare o paragonare il proprio passato a quello di Roberto – almeno per chi ha vissuto l'adolescenza e il periodo universitario a partire dalla fine degli anni novanta quando la vita era relativamente semplice e le relazioni avvenivano ancora in presenza e non dietro uno schermo come purtroppo sovente accade ora –, quando c'era la cosiddetta comitiva di amici, il punto di ritrovo che poteva essere un locale o una piazza e ci si accordava per organizzare le feste e discorrere di tutto ciò che era tipico di quell'età. Ognuno di noi può essere quel Roberto che l'autore descrive: semplice ma al contempo complesso, con il timore di non essere all'altezza delle situazioni e di sbagliare; sensazioni, tipiche non solo di una età di transizione, che accompagnano l'essere umano, anche se con intensità e modalità diverse, durante tutto l'arco della vita. L'errore che spesso si commette, infatti, in giovane età è quello di pensare di essere i soli ad avere timori, a non sentirsi abbastanza capaci nel far fronte alle sfide che la vita ci riserva. Col senno di poi, quando si raggiunge la maturità, magari ci si volta indietro con un sorriso di tenerezza. Ed è proprio il sentimento di tenerezza che accompagna il lettore

scorrendo le pagine del diario nel quale Roberto, il protagonista, narra delle sue vicende sentimentali (la fine di una storia e la conoscenza di Patrizia), di quelle personali (l'ambito affettivo familiare) e di quelle concernenti gli studi e la prospettiva lavorativa. Il diario ricopre la transizione che va dal 1999 al 2000, periodo in cui il giovane protagonista vive inizialmente un momento di crisi legato alla fine di una relazione sentimentale e ai dubbi relativi alla scelta del percorso universitario.

Ma tutto ciò che investe il protagonista accade maggiormente nel periodo in cui il diario non viene scritto dato che la penultima confidenza riporta la data del 16 gennaio 2000, mentre l'ultima risale al 2021. In realtà Roberto decide di iniziare a scrivere il diario dietro consiglio della sua amica psicologa, Cristina, per cercare di superare la sua paura di sbagliare, interrompendo allorquando prende sicurezza ed è investito dalla velocità e dinamicità di una vita che lo impegna totalmente, per poi riprendere a scriverlo vent'anni dopo, in seguito a un piccolo infortunio. Ecco che il diario si manifesta in tutta la sua funzione terapeutica, come quando si decide di rivolgersi a un professionista nei momenti di difficoltà, per poi abbandonarlo quando la vita torna a scorrere velocemente. Paradossalmente però l'intensità della vita e la crescita interiore sono inversamente proporzionali alla velocità dei cambiamenti sociali ai quali dobbiamo, volenti o nolenti, adattarci. Nel

momento in cui capita un inghippo, si torna a ricercare noi stessi nell'autenticità del nostro essere, attraverso la scrittura e il racconto di noi a un amico immaginario.

Il diario che ci propone Fabiano Pini è il racconto di una vita che scorre, quella di un bravo ragazzo, magari anche fortunato, che potrebbe essere quella di chiunque ma che risulta originale per la modalità in cui l'autore la narra. Qualcuno si rivedrà nei primi tentativi di approccio all'altro sesso, altri in quella complicità familiare che rappresenta per un adolescente un punto fermo, o nel rammarico di non essere stato così fortunato da poterla sperimentare, altri ancora nella leggiadria di quegli anni in cui i pensieri erano circoscritti alla vita sentimentale e alla necessità di costruire un proprio percorso per un futuro lavorativo. Pur trattandosi di un'argomentazione poco impegnativa, lo scrittore riesce a far emergere significati e verità importanti. Ma soprattutto la trovata dell'autore, in riferimento al genere, risulta vincente perché è un ragazzo a scrivere un diario. E, considerando che la cultura sessista vede tale pratica più conforme al genere femminile, è una impresa coraggiosa. In realtà molti nomi conosciuti come Leonardo Da Vinci, Winston Churchill, Charles Darwin, Mark Twain, Marco Aurelio, George Lucas, Ludwig Van Beethoven lo hanno già fatto in passato. In questo avvincente diario, storia personale del protagonista e fatti riguardanti gli avvenimenti sociali si intrecciano abilmente, dal Millennium Bug – che rappresenta l'input dell'interesse per l'informatica del protagonista e che lo indirizzerà verso scelte importanti – ai fatti più recenti come l'avvento dell'euro, l'attentato alle torri gemelle fino alla drammatica realtà pandemica degli ultimi anni. *Caro diario...* è un'opera positiva – leggendo la quale ci si diverte, si sorride, ci si commuove e si riflette – che narra il percorso di un ragazzo che, attraverso battute d'arresto, voglia di vivere, coraggio e determinazione, diventa uomo.

Fabiano Pini con quest'opera conferma ancora una volta la sua brillante versatilità.

Anca SÎRGHIE

O triadă inedită în “CARTEA CU MITURI”

a lui Dumitru Cristănuș

Am văzut în răstimpuri cărți pe care poeții, mai ales când este vorba de bunicuțe emoționate să-și primească primul nepot, ca Maria Ujică de la Bistrița sau ca Tina Țene din Cluj- Napoca, le dedică nepoților cu toată iubirea încercată la un asemenea dar dumnezeiesc. Așa socotesc eu că sunt nepoțeleii pentru bunicii lor. Eu însămi am trăit experiența conceperii unei cărți bilingve a nepoțelei mele de 8 ani, trăitoare în U.S.A., care mi-a dictat, iar eu am scris la computer, o întâmplare de vacanță făcută în România. Cartea a fost intitulată *Povestea celor trei cățeluși/ The Story of the 3 Puppies* by Alyssa Sîrghie, translated by Gabriela Sîrghie și publicată la Editura TechnoMedia, Sibiu, în 2015. Câteva exemplare donate unor biblioteci din școli sibiene au fost citite de clase întregi de elevi. Asemenea abordări literare pe o temă ca aceasta pot prezenta o diversitate spectrală.

La Dumitru Cristănuș, în *Cartea cu mituri*, publicată la Editura Agnos, Sibiu, în 2023, noutatea este cu totul alta ca exprimare a bogatei trăiri pe care o presupune dialogul unui bunic cu nepoțeleii lui. Poetul ne apărea în primele sale volume de versuri, publicate cu o constanță pe care aș numi-o bacoviană, (cu deosebirea că George Bacovia și-a scos primele antologii de versuri la distanță de 10 ani, iar Dumitru Crăstănuș la fiecare doi ani) poet al unui univers funebru, de care nu părea dispus să se îndepărteze. După *Întemeierea somnului*, 2015, poetul publică *Morminte insomniace*, 2017, *Livada nopții*, 2019, *Citirea oaselor*, 2021. De-a lungul celor 6 ani, autorul trece de la exerciții de admirație la prietenia cu moartea. Apoi, poetul găsește puterea să sfideze pe Urâta, privită ca obosită, îmbătrânind și “lăsând omului șansa vieții într-o livadă a veșnicei înfloriri, cea în care se proiectează iadul și raiul.” (Vezi A. Sîrghie, *Oglinda lumii existențiale în optica lui D. Cristănuș din vol. „Citirea oaselor”*, recenzie publicată în „Rapsodia”, Sibiu, an XVII, nr. 205, sept. 2021, p.7-9 ; „Nord Literar”, Baia Mare, an XIX, nr.10 (221), octombrie 2021, p. 17) .

În 2023, iscodind pe mai departe tainele existenței, Dumitru Cristănuș are o altă proiecție a vieții, cea pe care o aduce copilăria nepoților lui, David, Vlad, Dominic și Dragoș. Pe aceasta, poetul o va pune în vers: “veșnicia/ să țină/ minte/ comoara/ ascunsă/ între copertile/ din scoarța/ de fag/ ale unei cărți/ cei patru/ nepoți/ când o vor/ deschide/ au să vadă/ visul lor/ împlinit/ ce bunic/ minunat/ au moștenit”. (p. 96-97). Noua apariție se intitulează *Cartea cu Mituri*, publicată la Editura Agnos, Sibiu în 2023. Coperta cărții este ingenios realizată de Francesca Anamaria Lörinczi, exprimând prin roata timpului și ecranul ceasului, cadrul în care se desfășoară meditația existențială propusă de autor.

Dialogul vârstelor din noua carte are ca actanți, așadar, un bunic și nepotul său, unul care simbolic îi preia chiar și numele. Titlul cărții ne pune în fața unei dileme, întrucât substantivul mit, -uri folosit majusculat desemnează în mod neașteptat pe cei doi actanți, Mitu, aflați într-un dialog monologat plin de candoare sufletească: „cum / mă alintai/ pe mine/ să crească/ voinicul/ legănat/ de bunicul”. (p. 9). Teoria pedagogiei vârstelor consemnează diferența între copiii crescuți în familii cu bunici, al căror aport este indiscutabil, ca îmbogățitor atât sufletește cât și spiritual, față de cei aflați doar în grijă parentală. O altă ipostază simbolică este cea a plimbării la care bunicul și nepotul iau parte ținându-se de mână „prin livada copilăriei/ căutând zâna/ cea bună”. Poetul antrenează în imaginarul noului ciclu de versuri diverse flashuri aparținând anilor prunciei, flashuri metaforizate în mod plăcut, dar fără ostentație: primul ghiozdan, creioanele colorate „să desenez/povestea/ unei poezii” sau jucării cu care „împreună/ vom naviga/ pe un ocean/ de bucurii”. Poetul - copil urcă pe un vapor/ cu pânze/ albe de nor” transformându-se, la modul ludic, într-un scafandru ca „să pot înota/ prin sufletul tău/ tandru”(p. 15). Prind contur scene domestice, ca masa în familie, când fiecare are îngerul său păzitor. În transfigurarea nepotului, care se

confesează bunicului: „Sigur știi/îngerii/ sunt ca noi/ ai cerului/ copii” (p. 17). Copilăria are o pasăre a ei, așezată “în cuibu-i/ de soare”(p. 18).

Ca dintr-un același caier al imaginației, firul tors al poeziei se compune din gândurile celor doi actanți, gânduri care se împletesc, se îngemănează, ajungând să se substituie, astfel că bunicul se face tot mai mic, iar nepotul lui crește tot mai mare. Fulgurant, gândul poetului atinge și ipostaza îndepărtat viitoare a morții nepotului: “când vei urca/ la cer/ într-un avion stingher”, dar imaginea nu-și pierde strălucirea, întrucât “copilăria/ sub formă/ de stea/ te va întâmpina”.

Metamorfozele existențiale nu ocolesc nici ipostaza nupțială, căci “mire să vie/ mitule/ treci pragul / bisericii/ acasă/ copilăria/ te așteaptă/ mireasă”.(p. 65 - 66) Motivul este reluat mai puternic la p. 78, bunicul închipuindu-se așezat pe tron împărătesc, asistând la nunta de basm a nepotului său. Ca într-un puzzle, ipostazele omenescului se completează cu fiecare nouă pagină a volumului într-un melanj de euri, unde Mitu-bunic și Mitu-nepot își

întrepătrund gândurile, într-o curgere lină, în care poeziile nu au titluri, tocmai spre a nu segmenta mărturisirea în unitatea ei.

Tema centrală a confesiunii duale este vârsta de aur a omului, pruncia. Un pivot ideatic este rostit de nepot: „bunice bun/ copilăria / niciodată/ nu moare/ ai grijă/ce îți spun” (p. 11). Sigur că mintea proaspătă a copilului nu avea nevoie de înțeleapta cugetare a lui Constantin Brâncuși: „Când nu mai ești copil, vezi că ai murit de mult.”, care vine dintr-o îndelungată străbateră a timpului de către celebrul artist de la Paris. Nu, Mitu, ca personaj al poetului Cristănuș, vede în copilărie o permanență existențială din care nu acceptă să iasă. Pentru că prospectăm mințișoara crudă și înțeleaptă a picului din cartea lui Cristănuș, hai să părăsim pentru un moment filele volumului, ca să-mi amintesc de un copil care spunea apăsător că el nu vrea să crească mare, ci „dorește să crească mic”. Așadar, el nu acceptă să rămână cum este, pentru că nu refuză ideea devenirii, ca lege a firii, dar direcția schimbării lui era alta. Nici vietățile ce-l însoțesc pe prunc nu trebuie să accepte îmbătrânirea, pentru că aceasta este monstruoasă în gândirea pruncului. Cățelușul cu care se joacă vesel și fericit n-ar trebui să mai mănânce, ca să nu devină “un dulău, gata să-l muște”.

În imaginarul lui Cristănuș, însuși Soarele „mai vrea/ să fie/ copil/ odată cu noi”. (p. 13) Elemente de basm, ca drumeția prin „pădurea minunii/ de aur/ curat al/ lunii/ lângă un/ lac fermecat/ să văd/ leul/ cu coama/ de cer/ bogat/ de după/ un gard/ de stele/ alesul/ mire/ în poiana/ cu iele”.

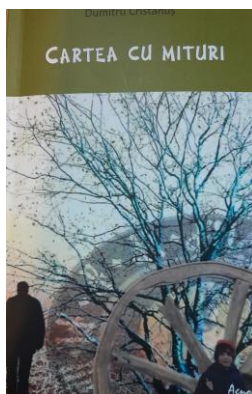
(p. 19). Împreună străbătând, cei doi Mitu trăiesc o aventură a cunoașterii, plimbându-se prin livada copilăriei. Ei poartă diferite măști, devenind detectiv și hoț sau, ca un mic meșter Manole, înalță „castel după castel”. Nu este uitat nici suitul în cireș ori plimbatul cu tricicleta prin Sub Arinii Sibiului etc.

La poetul Cristănuș, inedit este felul cum copilăriile bunicului se multiplică, iar nepotul va deveni bunic alături de Mitru, cel care l-a răsfățat în copilărie: „...apoi ne vom/ strânge/ mâinile/ ca de la/ bunic/ la bunic/ fericiți/ am copilărit/ împreună/ fiecare/ toamnă/ fiecare/ brumă/ și în primăvara/ de apoi/ am fost/ tot copii/ amândoi/ chiar dacă/ pe câmpia/ unei furtuni/ am alergat/ ca doi nebuni/ să ajungem/ din urmă/ anii unei minuni”(p. 56) Perspectiva acestui dinamic exercițiu ludic este nemurirea cea tainică, iar cartea de față se dorește fi un model de atingere a acestui ideal.

În întregul volum, așadar, versurile converg spre tema copilăriei, privită ca o constantă a existenței, întrucât “atunci/ când ești/ cu mine/copilăria ta / va învia/ cu fiecare zi/ din calendar”. (p. 75) Fără să detectăm vreo influență directă, ideea aceasta îmi amintește de cuvintele lui Lucian Blaga: “Copilăria este inima tuturor vârstelor.”, afirmație la care merită să cugetăm.

În fapt, poetul se lasă atras de jocul rimelor facile, ce dau însă, versurilor o cantabilitate fluidă. O anumită stăruință în cizelarea versurilor ar fi putut elimina anumite impurități și stângăcii prozodice. Copilărindu-se el însuși ca artist al cuvântului, poetul se mișcă în lumea lui Făt Frumos și a zmeilor. Alteori, „împărat/ te-ai înălțat/călare pe un nor/ poruncind/ să-ți devin/ prințul tău/ moștenitor”. Dl Cristănuș practică un lirism ludic, în opoziție absolută cu volumele precedente. Aici, încearcă un respiro revitalizant, uneori cu accente umoristice:“...apoi plimbat/cu onor/sonor/ de mașina/ salvării / direct/ la spital”. (p. 33) Volumul are metafore ce intensifică emoția trăirii: “deschide/ fereastra / sărbătorii/ a venit/ să ne colinde/ copilăria/ ninsorii”. (p. 64)

În esență, noua carte a lui Dumitru Cristănuș luminează o triadă, constituită din bunic, nepot, ca mărturisitori, și mitul copilăriei, având și ea “o noapte de înviere” (p. 120). Este o triadă pe care mașina de scris o imortalizează sub forma unui dialogul spumos ca imaginație și subtilitate ideatică. Ineditul acestui volum al lui Dumitru Cristănuș devine astfel de necontestat, asigurându-i un loc singular în evoluția creației sale și, nu mai puțin, în literatura română.

Popasuri ale poetei Cristina Bejan în România

Mă bucur să aflu că în reuniunea literară din 3 decembrie 2023 a Cenaclului Românesc "Mircea Eliade" de la Denver Colorado, USA, se prezintă cărțile scriitoarei Cristina Bejan. Mi-am pus întrebarea firească: "Oare câți dintre dumneavoastră ați aflat despre Cristina?" Așa am decis să vă fac cunoscut interviul pe care eu i l-am luat în anul acesta. Realitatea este că pe universitara Cristina Bejan²⁷, tână româncă trăitoare în Denver, orașul la 1000 m altitudine din USA, am remarcat-o în câteva reuniuni ale Cenaclului internațional "Mircea Eliade", unde prin zoom a citit din versurile sale, iar în plin Mărțișor 2023 ne-am întâlnit cu mare emoție la Primăria Sibiu, unde a sosit cu volume de versuri bilingve. Așa am decis să realizăm un interviu, dar Cristina l-a acceptat numai după ce termină anul universitar în curs, care îi absorbea prea multă energie. Iată că ziua așteptată a venit²⁸.

1. **Anca Sirghie:** *Ce ne poți spune despre familia în care te-ai născut? Ce rol au jucat părinții și apoi profesorii și școlile urmate în formarea ta intelectuală și scriitoricească?*

-**Cristina Bejan:** Datorz totul părinților mei, am moștenit intelectul lor (amândoi au obținut doctoratul), de asemenea, le mulțumesc că m-au crescut pe mine, pe sora și pe fratele meu, în așa fel încât să ne simțim mereu liberi să ne urmăm visele. Când am crescut, părinții m-au ajutat să descopăr cine sunt cu adevărat și m-au sprijinit în fiecare etapă ca artist și scriitor. Am fost, de asemenea, rebelă familiei, dar m-au sprijinit și atunci. Când m-am mutat într-o insulă din Pacific, în 2010, n-au încercat nicidecum să mă oprească. Mi-au spus doar: „Sună-ne când ajungi acolo”. Ceea ce am făcut în fiecare zi și voi continua să fac toată viața. Când am locuit în Vanuatu, am scris o piesă de teatru despre drepturile femeilor. Când le-am spus părinților că asta fac acolo, reacția lor a fost: „Ei bine, are sens ce faci.”

²⁷ Cristina Bejan are un doctorat în istorie obținut la Oxford, este profesor, om de teatru și poetă ce locuiește și creează în Denver, Colorado. Pentru mai multe informații: cristinabejan.com.

²⁸ Răspunsurile date de Cristina Bejan în limba engleză au fost traduse în limba română de prof. Sebastian Doreanu.

2. **A.S.:** *Care este domeniul tău de competență profesională și ce lucrări mai importante ai publicat? La ce manifestări științifice și artistice te-ai afirmat până în prezent în America?*

-**C.B.:** Sunt un autor publicat, cu trei cărți, în cele trei genuri de care mă simt atrasă: istorie, teatru și poezie. Am publicat, în timp, numeroase poezii și traduceri de poezie în reviste literare. Sunt profesor de istorie și teatru la Universitatea Metropolitană din Denver, Colorado. Predau cursuri universitare din anul 2010, de când am obținut doctoratul în istorie modernă la Universitatea din Oxford, unde am studiat ca bursieră Rhodes și Fulbright. Am lucrat ca istoric la Muzeul Holocaustului din Washington D.C. și am publicat 64 de articole în *Enciclopedia Lagărelor și Ghetourilor, vol. III*. De asemenea, am fost co-autor la Introducere(a) volumului despre Africa. O carte de istorie a mea, despre Asociația „Criterion”, și cea de poezie *Cai verzi pe pereți*, tocmai au fost publicate în traducere românească și le-am lansat cu ocazia turului meu prin diferite orașe din România, în martie 2023.

3. **A.S.:** *Care este temelia relațiilor tale cu România? De când ai început să călătorești în România?*

-**C.B.:** În timpul Războiului Rece, nu am avut voie să călătorim în România, deoarece tatăl meu era un transfug, încălcase legile statului român prin rămânerea lui în Statele Unite ale Americii. Eu și familia mea am reușit să călătorim în România doar după Revoluția din 1989. În anii '90 am fost în fiecare an cu familia, iar după 2000 de una singură. Iubesc România, de asemenea familia și pe prietenii mei de acolo. Am învățat limba română cu adevărat în anii 2007 - 2008, când am avut o bursă Fulbright pentru a studia la Universitatea din București. Iubesc limba română, o vorbesc cu plăcere, dar cu un inevitabil accent american. Prietenii și familia din țară nu au probleme să mă înțeleagă, doar unele persoane din diaspora românească sunt mirate că cineva crescut în America, în timpul Războiului Rece, de către un „dușman al statului”, nu a vorbit românește în copilărie.

4. **A.S.:** *Ce impresie ți-au făcut țara tatălui tău, cu tradițiile ei istorice, folclorice, culturale, și oamenii cu calitățile și defectele lor? Poți face o comparație cu cele americane?*

-C.B.: Așa cum am spus, iubesc România. Am crescut cu sentimentul că lipsește o parte din mine, atâta timp cât tot ce era legat de România îmi era interzis. Mă simt ca și când aș fi regăsit o parte din mine în România. Cei mai mulți americani nu-și cunosc originile și asta este o mare problemă în America. Mă simt norocoasă că nu este la fel în cazul meu dar, în același timp, câteodată am și un sentiment de frustrare. Să știi că ai avut membri ai familiei tale care au suferit în perioada fascismului și comunismului este ceva care te apasă ca un bagaj greu. Cât despre tradiții, îmi place mâncarea românească, pe care o găsim tot timpul la cele câteva magazine europene din zona noastră în Colorado. Iubesc muzica pop și rap românească. De fapt, ascultând muzica actuală, învăț mai bine limba română. Bine-nțeles, iubesc cultura română, istoria și pe scriitorii români. Consider toți membrii fostei Asociații „Criterion” niște genii creative care m-au inspirat. Despre țara în sine, este greu să spun care zonă este cea mai importantă pentru mine. Familia mea este din Galați, dar consider București orașul meu de suflet, unde am locuit și studiat.

5. A.S.: Tocmai te-ai întors dintr-un turneu poetic prin România, prilejuit de lansarea volumului *Cai verzi pe pereți*, adus în două variante - engleză și română. Cum a fost primită fiecare dintre ele?

-C.B.: M-am simțit onorată să-mi prezint poezia (atât prin recitare cât și prin spectacol live, sub numele meu de scenă, „Lady Godiva”, pe parcursul turneului meu în România. Succesul a fost mai mare decât m-am așteptat. Am fost de două ori invitată la Televiziunea Națională, de asemenea am dat interviuri la posturi locale și naționale de radio. Și în engleză, și în românește, cu accent cu tot! Poezia mea a trezit interesul publicului, mai ales că este un gen cu totul nou în România: *spoken word poetry*, poezia cu mesaj deschis. În ultimul timp, au apărut și la București și la Timișoara asemenea cluburi de poezie și limbaj la marginea poeziei și a fost foarte fain să mă conectez cu artiști care scriu în acest fel. *Spoken word* este poezia cu mesaj de suport pentru o cauză și își trage rădăcinile din tradiția povestirilor orale din Africa de Vest. Acest fel de poezie abordează de cele mai multe ori probleme dificile ale societății actuale. În multe privințe *spoken word* este, de fapt, activism și are nevoie de o comunitate unde să se facă auzit.

Acest fel de poezie trebuie spus cu voce tare. Eu consider că faptul în sine de a scrie o asemenea poezie este o acțiune radicală. Cei care reacționează negativ la poezia pe care o scriu cred că au dificultăți în a accepta această formă de artă. Dar, întâlnirea cu acești artiști ai poeziei cu mesaj, așa cum am menționat, mă face să sper că România

își va deschide mintea și inima pentru această puternică tradiție poetică.

6. A.S.: Pentru că acum trei luni ai făcut un turneu literar în România, te rugăm să rezumi fiecare popas în marile orașe pe care le-ai vizitat. Cum s-au desfășurat întâlnirile cu publicul iubitor de poezie din România?

-C.B.: În acest tur livresc al meu, fiecare oprire a fost diferită. Am lansat volumul de versuri *Cai verzi pe pereți* la Librăria Cărturești „Verona” din București, chiar de Ziua Internațională a Poeziei. Librăria a fost plină ochi, iar evenimentul a fost transmis în direct pe Facebook. Am avut ocazia să recit din versurile mele alături de actrița Zita Moldovan. A avut loc o discuție aprinsă despre carte, discuție moderată de Mugur Grosu (unul dintre artiștii *spoken word* apăruiți în București, de care am menționat mai devreme). De acolo, eu și prietenul meu ne-am deplasat la Sibiu, unde am lansat cartea în Curtea interioară a Primăriei din Sibiu, alături de doamna primar Astrid Fodor, într-o prezentare moderată de cunoscutul poet

Radu Vancu. M-am bucurat că ați fost și dumneavoastră prezentă, doamnă profesor Anca Sîrghie, și că ați luat cuvântul. Primăria își are sediul într-o clădire extraordinară, dar surpriza a fost recitarea poeziilor mele, pe muzică, de către artistul local Charlie Falamas.

Următoarea etapă a fost Brașov, unde, atât eu cât și prietenul meu, la invitația profesorului Adrian Lăcătuș, am vorbit în fața studenților. Am lansat volumul de poezie la Centrul Cultural al Universității „Transilvania” și am avut onoarea să-l am alături, pe scenă, pe un cunoscut autor și profesor brașovean, Romulus Bucur. Audiența, în seara respectivă, a fost formată, în special, din studenți. A urmat la rând Timișoara, Capitala Culturii Europene 2023. Ambele cărți ale mele s-au găsit la Bookfest Timișoara și am avut ocazia să le prezint pe amândouă și să recit din poeziile mele. O neașteptată onoare a fost o prezentare a versurilor mele, în direct, pe Instagram, din fața bisericii unde a izbucnit flacăra Revoluției din 1989. Ne-am întors apoi la București pentru a-mi prezenta volumul de istorie la Librăria Cărturești „Carusel”, alături cu un grup de prieteni și colegi și o audiență numeroasă, în rândurile căreia s-au aflat și fratele meu mai mare împreună cu soția lui. Întregul tur național a fost ca un vârtej, ca un vis. Încă mai trebuie să îmi revin de pe urma acestui efort, o adevărată aventură ce ți se poate întâmpla doar o dată în viață.

7. A.S.: *Ce planuri de viitor îți faci profesional și ca scriitor ?*

-C.B.: Câteodată am impresia că nu pot ține ritmul cu numeroasele planuri pe care le am. Vreau să realizez un audiobook al volumului *Cai verzi pe pereți* împreună cu Charlie Falamas, artistul muzician pe care l-am

Sibiu. Tocmai au ieșit de la tipar un mic volum, cu o piesă de teatru *Buchenwald*, de asemenea, un alt volum de teatru intitulat *În sfârșit, liniște*. Patru piese de teatru *De la București la Washington*. Am pregătit și un alt volum de poezie, care va fi publicat în curând. Titlul ales este *Câinii latră, caravana trece*, așadar o altă expresie tipic românească, la fel ca în primul volum. Am și multe piese de teatru care așteaptă să fie publicate. Vreau să mă reîntorc și la „prima mea iubire”, aceea de actor, vreau să am timp să joc pe scenă. Voi prezenta din poezia mea *spoken word* în luna Iulie, la Washington, la Festivalul Românesc. Voi recita la microfon, mâine, din volumul *Cai verzi pe pereți*. În plus, am un milion de cărți pe care aș vrea să le citesc în vara aceasta. Nu am destul timp pentru tot și, ca să fiu sinceră, nu am nici un plan sigur pentru viitor. Lucrurile se vor întâmpla de la sine, atâta timp cât voi avea inspirația nesecată.

A.S.: Mulțumesc, dragă Cristina, pentru modul cum ai reușit să esențializezi aspectele semnificative din activitatea ta literară, căci numai aceasta ne-a interesat acum, urmând ca data viitoare să dialogăm și despre lucrările tale dedicate istoriei, domeniul tău esențial de competență științifică. Atunci vom stăruii și asupra biografiei tale și asupra istoriei familiei tale, peste care de data aceasta am trecut în fugă, ca să nu scăpăm ceea ce era cel mai valoros, anume noutatea viziunii tale literare, *spoken word*, care interesează și pe unii poeți din România.

(Interviu realizat de Anca Sîrghie în zile de Cireșar, 2023)

Potecă de Brahms

De cărări transilvane, un spirit al profunzimilor, dar și un pictor al sentimentelor înnobilate de vremile prin care s'a strecurat de-a lungul anilor, **Victor Albu** realizează o panoplie uriașă de experimente lirice. De la scurtele poeme cu iz de haiku, concise și pline de energie ideatică, în care vitalitatea cuvântului solicită imaginația și tinde să înrăurească meditația, nu'ți poți desprinde degetele pentru a întoarce o altă pagină. Este darul și harul poetului de a fascina cititorul și de a'l determina să zăbovească, să recitescă și să se transpună prin versuri în lumea creată de divinitate. În același timp, chiar dacă imaginile sinestezice par a te cuprinde în realitatea cunoscută, există o originalitate care destăinuie puterea autorului de a sugera lucruri inedite și care par a face parte și din trăirile cititorului. Remarcabilă este și prezentarea doamnei prof. Anca Sîrghie la volumul *Dorm într-o coajă* (ed. Techno Media, Sibiu, 2021), ceea ce formează o introducere pertinentă în ansamblul ontogenic al autorului.

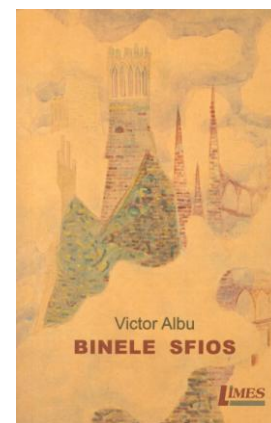
Poetul nu'și alege cuvintele. Se simte o cascadă de fior care îl îndeamnă să scrie reflectând o intuiție, un imbold subteran, o viziune cosmică ce îmbracă lumea terestră: *dorm pe-ndelete/ într-o coajă de timp,/ luminile serii/ sapă dâre pe chip// mă lepăd de talpă/ ca mînzul de frâu,/ cum stele de abur/ calc coajă de râu// ard heruvimii/ într-o coajă de danț/ privind la poteca/ pe care mă-nalț...* (*dorm într-o coajă*). Toate aceste versuri, care se vor laolaltă să creeze o realitate virtuală, mă încurcă în actul meu de a le recepta, analiza, comenta și chiar, citindu-le, apreciez valoarea unui imens poet pe care abia acum îl descopăr. Din păcate nu am citit din volumele sale apărute în 1999 – *Perpetuum mobile*, 2008 – *Dincolo de rai*, 2009 – *Cascadele dulci* și 2013 – *Ultima luncă*, deși starea de spirit, sunt convins, a frizat mereu performanța lirică.

Nu știu ce să aleg, îmbătrânind de înțelepciune și frumusețe pe meleagurile cărților editate în România și Germania, în limba străbună și în traducerea eminentului medic chirurg, poet, eseist Christian W. Schenk în germană din volumele *Raiul cu arțari/ Himmel mit Ahorn* (editura Crono Logia, Sibiu 2022) și *Ahorn Paradies – Gedichte* (ed. Dionysos, Boppard am Rhein/ Germany, Rheinland-Platz, 2022). Întâlnim aici versuri în stil clasic, cu ritm și rimă sau în vers liber, la rândul

lor, însă, nedesmințind grăuntele de talent binecuvântat divin: *întinzi o mână/ și mîngâi pe/ creștet un pui/ de stea//din când în/ când/ puiul ascultă/ peste umăr/ foșnetul tău// mirându-se/ cât de bine/ tălmăcești/ limba luminii... (limba luminii)*. Un adevăr nescris, dar în memoria poetului adânc înscris e tocmai ceea ce am remarcat în toate aceste prea scurte dar concentrate scilipiri de lumină care, dacă le surprinzi cu atenție inundă un creier avid de cunoaștere dumnezească.

Uneori informațiile venite ca din rai, sunt fermecătoare, dar trăiri și influențe sociale umbresc verdictele înălțătoare ale universului, simboluri pline de sens profund prezentând zbaterea unui suflet pur întinat de lume, dar care nu cedează speranței și împlinirii unui vis suprem: *șontâc, șontâc/ pe creste în zori/ poteca desparte/ zdrențe de flori// râul meu, râu tău/ se adapă din fragi// dintr-o culme/ ce curge/ prin fumuri de stele/ privim peste umăr/ la cocori deșirați/ cum cern în pridvor/ cenușa de rai... (cenușă de rai)*. A comenta școlărește epitetele, metaforele, simbolurile și simțămintele pe care fiecare vers le crează, pare astfel o împietate. Aș remarca, însă, un semn, poate singular, dar edificator – fiecare poem se încheie, greșit spus se încheie, cu trei puncte, ceea ce lasă cititorului senzația de infinit. Și autorul demonstrează ființarea sa într'un etern infinit, de unde culege pentru noi, fructele raiului, acelea pe care Creatorul le-a aruncat prin Cuvântul luminii.

Oscilând din nou între rimă și vers liber, volumul *Binele sfios* (ed Limes, Cluj-Napoca, 2023), poetul păstrează temele pline de gingășie, dăruite mamei, dragei sale și credinței, se încapăținează să treacă peste vicistitudinile vremii: *după fiece ușă/ puzderie de răni// cu luna de mână/ în foșnet de nuc/ ascult năpârlirea/ unei/ pleoape de cuc/ / pe partea ei de/ rană/ cu dor și credință/ lacrima mamei/ devine sămânță... (după ușă)*. Pășind ca un cuc, sârmanul păstor de cuvinte este în acest volum, ce pare mai ușor lizibil, mult mai interiorizat, ca să nu afirm că substratul ocult emană dintre versuri cu o forță prea puțin obișnuită. Atenție la ascunsele simboluri ale acestui mare magician al liricii contemporane: *nimeni mai/ nefericit ca/ sârmanul/ păstor/ întrebând/ din lacrimă/ răzorul/ de fragă:/ unde sunt/ mierlele mele/ dragă?... (sârmanul păstor)*.

Poezia ca mărturisire și doxologie

Vasile Dan Marchiș este un poet al arderii doxologice.

Așa cum există o stare arzândă a regretului, ca în episodul întâlnirii lui Luca și Cleopa cu Iisus în drumul spre Emaus („Au, oare nu era inima noastră arzând întru noi, când mergea cu noi pe cale și ne tâlcuia Scripturile?” – Luca 24, 32), la fel, există și o stare a arderii mărturisirii și a celei doxologice.

Aceste stări sunt omniprezente în volumul *Bio metaforizare extremă* (Napoca-Star, Cluj, 2023, 94 pp.) o reușită antologie care-l definește pe autor ca pe un apostol al divinității trimis să conștientizeze lumea despre frumusețea divină din noi și din creație și să propovăduiască întoarcerea la aceasta.

În dialogurile sale cu muza – revelația și inspirația divină – Vasile Dan Marchiș recunoaște că își înțelege pe deplin vocația, aceea de a fi alături de Dumnezeu, după ce L-a descoperit în inima sa, dar și de om față de care are misiunea de a binevesti, căci frumusețea se bine vestește, dar și de mărturisire a condiției ontologic doxologice a ființei umane.

Când Filip, apostolul, l-a întrebat pe famenul reginei Candachia a Etiopiei, el citind din cartea profetului Isaia: „Înțelegi ce citești?”, acesta a răspuns: „Cum aş putea înțelege fără un călăuzitor?” (Fapte 8, 30-31). Vasile Dan Marchiș, prin poezia lui, este un astfel de călăuzitor.

El îl conduce pe cititor luându-l de mână (și nu mânăndu-l din urmă) și trecându-l pas cu pas, urcându-l treaptă cu treaptă spre descoperirea lui Dumnezeu. Două trepte esențiale în acest proces sunt recăștigarea copilăriei și mirarea, uimirea.

Recăștigarea copilăriei, revenirea la inocența începuturilor, în predica lui Iisus, este condiția de bază a câștigării Împărăției cerurilor (Marcu 10, 15). Poemul *Nepotul* din acest volum se constituie într-o superbă mistagogie specific creștină dar și general filosofică în acest sens: „Se joacă cu mine Dumnezeu omeneste / totodată învățându-mă cum să mă joc cu El dumnezeiește” (!) Iată marele adevăr paradoxal care trimite direct la celebrele cuvinte ale Sf. Atanasie cel Mare: „Dumnezeu s-a făcut om pentru ca omul să devină Dumnezeu”.

Mirarea autentică de care vorbește autorul izvorăște din inocență, din curăția inimii („Fericți cei curați cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu”, Matei 5, iar exprimarea acesteia, nu neapărat în termeni expliți, pentru că Dumnezeu nu este explicitabil, poate fi suficientă pentru o mărturie și mărturisire a dumnezeirii.

Este important și frumos că Vasile Dan Marchiș vorbește despre

Dumnezeu referindu-se la una dintre paradoxalele Sale caracteristici: smerenia.

Dumnezeu „se joacă” cu copilul (chiar și cel din mine) știind că la

acesta joaca este cel mai important aspect al vieții sale, marcând-o până în ultima zi. Cam așa cum spune L. Blaga: „Copilul râde: înțelepciunea și iubirea mea e jocul; Tânărul cântă: jocul și înțelepciunea mea-i iubirea; Bătrânul tace: iubirea și jocul meu e-nțelepciunea.” Deci Dumnezeu vine la nivelul copilului pentru a sădi sau re-sădi în sufletul lui sămânța frumuseții legăturii cu El pentru tot restul vieții.

Consecința întâlnirii cu Dumnezeu în sufletul curat este mirarea, uimirea. Aceasta este temelia oricărui început. Poetul proclamă cu forță: „La început a fost uimirea” (Literaturizarea uimirii), excepțională parafrază a cuvântului Sf. Ioan Teologul în prologul evangheliei sale: „La început era Cuvântul”, Cuvântul Însuși fiind motivul uimirii, însăși uimirea, pentru profeții cărora le-a fost dat să scrie despre Marele Început și astfel și despre cele viitoare, dar, iată, și pentru poetul inspirat, în fața tainei când este în prezența lui Dumnezeu: „Zi de zi mă mir de Tine” (Confesiunile poetului nevăzător) sau când mărturisește aforistic: „Exist pentru că Dumnezeu îmi apreciază mirarea” (Extrema mirare); cu alte cuvinte mirarea este starea normală existențială: miror, ergo sum.

Învățăm din acest volum doxologic că atunci când ești în fața lui Dumnezeu (coram Deo), atunci când descoperi frumusețea creației, scopul, ordinea, sensul, (Decizie), mirarea nu mai este un act ocazional, ci o atitudine permanentă, o stare care implicit generează mărturisirea, doxologia; căci dacă el nu va mărturisi, „pietrele vor striga” (Luca 19, 40).

Poetul o spune în felul lui: „voi trăi cât timp mai am ceva de scris” (Concursul iadului), cu alte cuvinte dum spiro, scribo.

Și Vasile Dan Marchiș scrie cu verb incandescent: „Să nu ia foc cuvântul consum doar apă” (Ibidem), sugerând aici postul și rugăciunea așa cum face iconograful înainte de a se apuca de lucrarea sa sfântă. Și tot el, în același poem: „Scriu parcă mă dezbrac de haine cuprinse de foc”.

Vasile Dan Marchiș este poetul de care timpul nostru are nevoie dar și poetul vremurilor viitoare.

interview with Daniel REVACH

by *Lucreția BERZINTU*

I had the pleasure of meeting the talented poet, Daniel REVACH, at the XLII World Congress of Poets, Rome, Italy, which took place on the Divina Cruise between September 22 and 29, 2023. He is a scientific researcher, PhD student in psychology and linguistics at the University of Oxford, national director of IFLAC, United Kingdom, writer, translator (English, Spanish, Arabic, Hebrew) teacher... at a fairly young age, and holder of several awards. That's why I asked him for an interview, which he graciously accepted.

Lucretia BERZINTU (L.B.): Who is Daniel Revach for the reading public?

Daniel REVACH (D.R.): I always feel awkward summarizing myself, but I'll try. I'd say I'm both a citizen of the world and an Israeli of French and Moroccan origins. I'm both a writer and an academic – and I don't see these two practices as separate. My poetry and my research are two complementary ways of exploring the human condition. My poetry takes a close look at every facet of what it means to be human – life, love and loneliness, death and war, and our relationship with nature, to name a few. Meanwhile, I've published scientific articles on cognition and consciousness, as well as opinion articles in several newspapers.

L.B.: If you were to analyze the world event we participated in together, XLII World Congress of Poets, how would you describe it in a few words and what was the spiritual impact in dialogues with other poets in the world, with organizers, etc.?

D.R.: It was a bubbling microcosmos of the world, with poets from every continent finding a common language through art (and rarely through English!). Taking part in the creation of this global community, of lasting friendships, and a united humanity that rises above all that divides humanity, is refreshing and fills one with hope

LB: What did you like and what did you not like about the event mentioned above? Do you have any suggestions for the upcoming 2024 Congress in Taiwan?

D.R.: I think many of us attendees felt that the cruise was at odds with the spirit of the congress. That floating city of a ship was a massive, well-oiled machine of consumerism, gluttony and hedonism... it was hard to immerse ourselves in the more spiritual poetic experience, especially when the events were so sparse and not so interactive.

But I would be lying if I said I didn't enjoy every minute of the cruise, with all its madness and mediterranean glamor. Having the space to bathe in the sun or read a book in the jacuzzi is no torture! Let's not kid ourselves.

As for the congress, I loved all these passionate, fascinating, weird, talented poets from all around the world, meeting them, chatting with them, drinking together and creating strong friendships. It was such a privilege to learn about different cultures and languages, and also indulge in our all too common humanity. And of

course sharing poetry and even co-authoring poems with people from all around the world was a unique experience. Plus, we got to make a few precious stops around the Mediterranean.

Next congress I would emphasize interactive events, activities and co-creation. In other words, events that help poets get to know each other and discover each other's work and dreams. Not surface self-promotion, but deeper connections, with each other, and with the craft. Find a space that encourages our poetic journey, perhaps by connecting us to nature or culture, would only be to our benefit.

L. B.: In 2022 you won the First Prize, Oxford's Digital Futures Writing. What did the test of participation in the competition consist of?

D.R.: The university was trying get ideas or rather inspiration for how it should make use of technology to improve education. The idea was to imagine a scene in the near future that would portray a successful implementation of such technology at the university. I wrote a pseudo-journalist piece set in 2027, where AI and a new approach to academia and education revolutionized, in a plausible way, both student and researcher experience. You can find the piece online.

L. B.: In 2022 you won the First Prize, Oxford's Digital Futures Writing. What did the test of participation in the competition consist of?

D.R.: The university was trying get ideas or rather inspiration for how it should make use of technology to improve education. The idea was to imagine a scene in the near future that would portray a successful implementation of such technology at the university. I wrote a pseudo-journalist piece set in 2027, where AI and a new approach to academia and education revolutionized, in a plausible way, both student and researcher experience. You can find the piece online.

What is OxBrain?

D.R.: „OxBrain” is my fictional brainchild (pun intended). It stands for „The Oxford Connectional Student - Based Recommendation Artificial Intelligence Network,” a chimeric name with a catchy acronym. It's supposed to be a platform powered by machine learning that provides students with an ever-evolving personal space in which they can choose and manage their own education. We'll have to wait for 2027 to see if anyone has cared, or dared, to make it a reality.

L. B.: What impact has the Digital Education Revolution at Oxford had vis-à-vis the outdated education system? What did your story present?

D.R.: Oxford is far from revolutionary, but my story presented a thought experiment, where the prestigious university became a student-centered institution that grants its students the means to personalize the way they acquire knowledge, skills, and experience. They can digitally interact with each other and with Oxford's digital platform from anywhere, managing their own education and dictating the value and prioritization of academic resources.

L. B.: The International Association of Writers based in Brussels and Pristina awarded you the "Bogdani" Award for your contribution to world literature and for best international writer translated into the Albanian language, an award that is given every year on Kosovo's Independence Day on February 17. What impact did this award have for you?

D.R.: I received this award for the work I had done over the past few years, mainly in poetry and translation. The Bogdani literary award is given every year on

Kosovo's independence Day, to writers who have contributed to world literature. My poetry was translated by Jeton Kelmendi into Albanian, and has been well received in Kosovo and Albania. I was one of two Israelis to receive it, the second being my friend and talented poet Shoshanah Vegh.

It was quite a shock to receive the award, and I'm very grateful. The award has confirmed and highlighted the value of my work in non-English and non-Hebrew speaking countries. I want to write for the entire world, and I want to translate other people's work so many readers of all lands, cultures, and languages may read them. And if the Bogdani Award has taught me anything, it's that the world is waiting for us with open arms.

LB: As an honorary member of the Paz – Pax Organization of Artists for World Peace, what made you become a peace activist?

D.R.: I was a peace activist a while back. After my military service in the IDF, before my undergraduate studies at the Ben Gurion University in Israel, I joined an Israeli NGO called Darkenu, which works for minority rights, democratic values, against the occupation of Palestinian territories and for the two state solution. My efforts were focused on Israel and Palestine, though for true and lasting peace we must look at humanity as a whole. A few years ago I met Ernesto Kahan, a spectacular man, doctor, artist, thinker, and leader, and we soon became close friends. The idea of pursuing my fight for peace while wielding my pen was very attractive to me, and so I joined the organization.

Paz Pax brings together artists from every continent, from many religions, nationalities, and walks of life, to create and propagate art around the world in the pursuit of peace. It is a community, an ideal, and a force for good, capable of mobilizing in the short-term – in response to a crisis anywhere in the world, or in the long-term, by bringing humanity a little closer together through art and friendship.

L. B.: What role can international communities and organizations play for peace in the world?

D.R.: There are short-term, medium-term and long-term actions that such organizations can carry out. The short term is to express ourselves in a crafted, insightful, and effective way about current events. In doing so, we might give a voice to the innocent, as well as counteract the politicized, dividing and superficial rhetoric people often use when talking about conflicts and tragedies around the world.

The medium-term role is to expose ourselves and our readers to each other's cultures, values, and humanity, through translations and anthologies for example. The long-term role of Paz Pax and similar organizations of artists for world peace, such as IFLAC, is to create, as I often say, new shared narratives. As Shelley said, poets are the unacknowledged legislators of the world. We legislate by imagining and then artistically presenting new ways of looking at humanity – new stories, new values, new identities, new goals, new ideals. By creating the human narrative – not the narrative of a single religion or nation or group, but a narrative that will place all of humanity center-stage, and perhaps nature at our side; a narrative that will point in a direction we can aspire towards. That's what poets can and must do.

L. B.: How do you see the current war situation in Israel where there are a lot of human losses, on both sides of the conflict?

D.R.: It is tragic and disheartening. The horrors that took place on October 7 and since will haunt us Israelis and Jews around the world for many years to come. And now Gazan Palestinians are also paying for Hamas's actions - the death and destruction caused by Israel's wrathful retaliation.

People around the world think that this is about two clans vowing to kill each other over religion or territory. Some of the surface rhetoric might support this. But in truth it's really more of the same old song and dance of power, corruption, and greed by the few - leaders and extremists, ours and others around the world - at the expense of the people, whether Palestinians or Israelis or anything in between.

The conflict has been ongoing for decades - a century, I dare say. This October it has officially reached a new low. Going forward, will we be able to pick ourselves up from the ashes and finally make the tough choices for a better future, or will we let our rage, pain, and fear dig us deeper in the bloody mud? Time will tell.

L.B.: Do you think that Israel, with its latest intelligence and technology, could not detect the attack of the terrorist organization Hamas on Black Saturday, October 7, 2023? It looks incredible!

D.R.: Israeli intelligence, technology and military are among the best in the world. So we are all surprised. No one has yet pieced together how Hamas and the Palestinian Islamic Jihad slipped under Israel's radar, but there are a few factors that we know played a role, and sooner or later we will have a full picture of the reasons for this colossal failure to prevent the atrocities of October 7.

Intelligence-wise, we know that the Israeli intelligence deprioritized to the point of dropping the monitoring of some of Hamas's communication channels, which were used to plan and carry out the attack. Second, as an ex-IDF soldier who had served in the Israeli intelligence, I can tell you that the intelligence corps of the IDF and those of other modern armies are very effective at detecting changes in behavior - odd, new, or sudden activities - that's why it's been easy to detect and stop Hamas's previous short-term operations. But the attacks of October 7 were in the making for years, and the terrorist units were in a routine of training and preparation. Modern intelligence isn't so good at detecting danger in routines that go on for years. It's kind of like trying to see the sun move across the sky - it's too slow, too subtle for the eye to detect. Third, after decades of conflict, Hamas

knows the IDF like no one else does, and they know how to hide from it. Put all three components together and you have the perfect recipe for a security disaster. On a psychological level, both within the military and in Israeli politics, we have been over-confident, believing that Hamas was completely deterred, unwilling to risk a conflict, and was focusing on Gaza's domestic issues.

On a political level, Israel's current government – the worst leadership in the country's history – has been obsessed for the past half a year with the West Bank – setting fires and putting them out all across the occupied territories, in light of their ongoing provocative pro-settlement and pro-occupation actions and rhetoric. This also required focusing military efforts – and the military's attention – on the West Bank, drawing units and resources away from the Gaza envelope. This despicable, anti-democratic government has also been obsessed with Israeli protestors and with minorities, fighting its own people and imagined or conjured threats instead of attending the countless real threats lurking out there.

L.B.: If Israel was informed about that attack, why, the political establishment. Israel's military and intelligence didn't react, so that those horrors don't happen?

D.R.: This is just like what happened to Israel in the 1973 Yom Kippur War, where we ignored internal and external warnings of a planned invasion by the surrounding Arab countries.

Days before October 7, 2023, Israel was apparently warned by Egypt and had its own suspicions, but such warnings are vague and hard to confirm by nature, and they weren't taken seriously. This has to do with what I previously said – over-confidence clouded the military's judgement. They simply couldn't believe that Hamas would do something like that.

Of course there's other theories and plenty conspiracy theories, but I don't see the point in indulging them here until there's more evidence.

L.B.: Why did Hamas attack Israel if the Gaza Strip was given to the Palestinian people in 2005 when Ariel Sharon was prime minister?

D.R.: Unlike what a lot of people around the world think, Gaza is an independent entity with its own government – it's not occupied by Israel. Though of course its fate is tied with that of the West Bank.

It's important to understand Hamas's goals. Hamas has systematically and deliberately been sabotaging the Two-State Solution and thus Palestinian independence, advocating for Palestinian armed resistance, the total destruction of Israel, and the annihilation of Jews "from the river to the sea." The plight of the Palestinians is a meager price to pay for their aloof leaders and foreign powers pulling the strings. Far from being a price, the Palestinian plight is a currency.

The overwhelming majority of funding keeping Hamas and the PIJ alive comes from the Iranian regime. Iran's proxy war strategy involves providing these terrorist organizations with anything that supports their efforts against Israel, from funding to weapons, technology, and training. This heavy support was vital for the acts committed by Hamas and the PIJ on October 7.

Palestinian terrorist organizations that were founded on the premise of defending the Palestinian cause have become well-oiled killing machines steered by Iran. So they thrive on the status quo. The conflict is their *raison d'être*: perpetuate the war against Israel or go out of business.

So why did they carry out the attack of October 7? There's countless reasons. Above all, we can point to Hamas's and Iran's desire to disrupt the peace process between Israel and Saudi Arabia, and the Abraham Accords in general. You got to give it to them – it worked. For now.

L.B.: It is said that Iran is behind Hamas, publicly stating that it will erase Israel from the map and lately it has developed a close relationship with Russia. In this situation, how can you negotiate with someone who wants you dead?

D.R.: We know for a fact that Hamas is a puppet of the Irani regime, another tentacle in its wide-reaching proxy wars in the Middle East. And together with Russia, the two have been advancing their own agenda in the region, counteracting the West and Sunnite efforts. To a large degree, the events of October 7 have less to do with the Palestinian cause and far more to do with Iran's regional ambitions and motivations for destabilizing the region.

You can't negotiate with someone who wants you dead. You need to negotiate with those involved who want to prosper more than they want you to fail. That includes many Palestinians, the secular Fatah party who is the sworn rival of Hamas and governs as the Palestinian Authority in the West Bank, the many Arab and Muslim countries. Do this, and you isolate the uncompromising extremists. Of course, we must be self-critical as well. Stopping with the settlements and ending the occupation of the West Bank will strongly delegitimize and weaken Hamas, and will make Iran's involvement in the region even less justified. Israel must make sure it does not play a role in propping up its enemies through its own illegitimate actions.

L.B.: During the attack on October 7, 2023, the terrorist group Hamas burned Israelis alive, burned them in their homes, shot mothers while their children watched, shot children while their mothers watched, beheaded babies, raped women... Despite all these horrors, there are many pro-Palestinian demonstrations in the world, but no demonstration against HAMAS, which caused a genocide of an innocent civilian population. How do you see this situation?

D.R.: The support we have been seeing for Hamas around the world is disappointing and troubling, but far from surprising. People of all nationalities and religions applaud Hamas's horrendous acts of October 7th because they consider them an expression of Palestinian resistance, and therefore legitimate. They believe Hamas represents Palestinian views, goals, and principles. In other words, they unapologetically support Hamas because they support the Palestinian cause.

Hamas is implacably opposed to the two-state solution. It is a fundamentalist organization which rejects compromise and embraces violence. For three decades, the terrorist leaders have been suppressing free speech and women's rights, and actively sabotaging, with violence, any progress towards an independent Palestinian state.

This should be obvious to everyone by now, but through a combination of intellectual laziness, anti-Jewish racism and a selfish love of shallow virtue-signaling, many people in Britain, especially on the liberal Left, simply refuse to see that Hamas is causing appalling harm to Palestinians. And so the Hamas message is being endorsed by people of all backgrounds and walks of life in Britain because they imagine they're acting in support of an oppressed people.

I see this in Oxford all the time, and around the world via the media. People in the UK have an entrenched, simplistic view of this conflict. They think they must pick a

side, as though it were a football match, Israel vs Palestine, and they can't support both teams. The Palestinian 'team' is the obvious choice to lots of people after decades of demonization of Israelis, something far from new to the Jewish people. As a result, these people have lost their ability to feel the most basic human empathy for Israelis.

The messages that pro-Palestinian regurgitate are appalling. Many of them clearly have no idea what they are saying or what the implications of their rhetoric are. For example, when you hear a mob chant, 'Palestine will be free,' ask yourself — 'free of what?' The meaning is: 'free of Jews'. And when they yell 'from the river to the sea', a regurgitated slogan brandished by Hamas, the implication is the total destruction of Israel, home to 9 million people, Jews and Arabs, Muslims and Christians. But hey... it rhymes.

They are confidently ignorant. Zero understanding of geography, history, or what Palestinians actually have and want. They think Palestine is a country outside of Israel, so free Palestine makes sense to them (and those who know Palestine includes all of Israel simply don't care). They don't know what river and what sea they're talking about. And they think Gaza is occupied by Israel... they talk about apartheid, genocide, ethnic cleansing, and colonizing, instead of talking about Israel's real transgressions and the real problems that need to be addressed. Meanwhile, the Palestinian PLO has long recognized the state of Israel and signed peace agreements for the two-state solution. The vast majority of Palestinians just want to live side by side with Israel, and call for the end of the occupation of the West Bank; I, and many Israelis, strongly agree.

L.B.: How do you see the final scenario of this conflict, Israel - Hamas, Israel - Hezbollah and the collateral victims? Do you think that the territory will be cleansed of Hamas, as Israel hopes?

D.R.: Hamas must be eliminated, we can all agree on that. But Israel's response must draw lessons from the US after 9/11. Israel needs to make sure that its response and ground offensive is not driven by rage, humiliation, and revenge. The idea that this is how we will "destroy Hamas" is naive, and I suspect most people high up the ladder know it. Destroying Hamas can't be a hot-blooded impulsive operation - it should have involved a long-term strategy spanning over decades, operating on political, economic, psychological, military and intelligence levels all at once. Instead the corrupt and cynical among our leadership, with Netanyahu first among them, have been propping up Hamas all these years. So no, I don't think the territory will be cleansed of Hamas. We are expecting a long war, probably several months. After that, the IDF might maintain presence in Gaza, at least until a third-party peace-keeping force is put in place. We are seeing the US increasingly involved, and Iran as well, mobilizing its other proxy forces such as Hezbollah and the Yemenite Houthis. With Europe reluctantly supporting Israel, and Russia and China supporting Iran, the whole world is starting to get sucked in. Let's hope it doesn't escalate into a world war. I think it's not impossible, but not very likely either, since everyone has so much to lose.

L.B.: Which will be the main obstacles to a lasting peace agreement between Israelis and Palestinians?

D.R.: I believe it was Bill Clinton who said, the Israeli-Palestinian conflict is the only conflict where everyone knows what the solution is but nobody knows how to get there.

The main issues for either side were always clear and simple: Israelis want terrorism to end as well as the denial of their right to exist, and Palestinians want the occupation to end and a chance at independence.

So on the Palestinian end, the obvious obstacle is Hamas and other terrorist organizations. On the Israeli end, it's the occupation of the West Bank and the building of settlements. These are making any chance of progress towards peace very unlikely.

The reason why it's more complicated than it should be is because we point our fingers at the wrong people. We need to stop thinking in terms of Palestine vs Israel, we need to stop being pro- or anti - Palestine or Israel. We need to realize that the vast majority of people in the region want the same and above all want a quiet life of dignity. We must point our fingers at those who have been causing all the problems, as always - the extremist politicians and leaders, no, not just on both sides - let's drop the „two-side" equation altogether. Palestinian terrorist organizations, Israel's radical right and cynical politicians, and external powers such as Iran that have everything to gain from perpetuating the conflict.

L.B.: What would be the solution to promote dialogue, leading to lasting peace between Jews and Palestinians?

D.R.: We all need to understand, and say it loud and clear: Israel and Palestine are here to stay; Israelis and Palestinians deserve to live side by side in their independent states, and to do that we need to stand up together against all the corrupt, extremists, and war-mongers who have been making our lives a living hell.

To do this we need a shared narrative instead of directly opposed narratives. A story, a belief, and a goal that put us on the same team. We also need to speak

each other's languages – Arabic and Hebrew. Perhaps this is where poets, translators, and teachers come in.

L.B.: What does literature, poetry and culture mean for the development of world peace?

D.R.: As I said when talking about Paz Pax and IFLAC and in answer to the previous question, literature, poetry and culture all lay the foundation for how we think, talk, act, and make decisions. These two pillars, or three if you want to give poetry its due respect, shape the way individuals and collectives see themselves and the world, consciously as well as subconsciously.

With this in mind (literally), the development of world peace requires what I might call *the human narrative*. We have religious narratives, national narratives, ethnic narratives, social narratives, even individual narratives. We need a global narrative that will highlight our belonging to the human race, and our common values and goals.

We need this to be established, expressed and internalized through books, movies, rituals, ceremonies, language, the whole lot.

L.B.: What attracted you to scientific research and motivated you to become a doctorate and researcher at the University of Oxford, UK?

D.R.: I was always fascinated by the human mind, from the basic neurocognitive building blocks to the complex phenomena of language, group dynamics, belief systems and culture.

After my studies in Israel at Ben Gurion University I knew this is something I want to dedicate myself to, and so I moved to Oxford to study and work in research.

As soon as I arrived in Oxford, I knew I wanted to stay here for a while longer. The university is amazing, with its research, staff, and facilities being of the highest standards in the world. And the city is absolutely mesmerizing, with its old buildings, gothic landscape, and traditional pubs and cafes. It's small but bustling, and surrounded by nature.

L.B.: Can you tell us about your field of research and future projects?

D.R.: My main research is in psycholinguistics, or the relationship between psychology, brain and language. We're looking at how different cognitive, psychological, and socio-cultural parameters affect, or reflect, the rigidity or flexibility with which a word's meaning is interpreted – or the variational entropy of word meaning. In simpler terms, we are looking at why some speakers accept and use language in a more creative, ambiguous, individuated way, while others stick to what is proper, accurate, and unambiguous.

This can illuminate the relationship between language, mind, and culture. It can inform how and why languages evolve faster or slower. It might even help understand language disorders and why conditions such as ASD might impact language. On a more personal note, it might tell shed light on the noble art of poetry, which is all about the psychological impact of language when used creatively.

I'm also involved with the Centre for the Study of Social Cohesion (CSSC) at the university. We have been looking at how negative shared experiences shape personal and collective identity and guide morality and behavior. So far we've studied places of conflict such as Bali, Indonesia and Northern Ireland. If you ask me, it's high time we have a look at Israel-Palestine.

L.B.: What advice do you have for young people who want to follow a career similar to yours?

D.R.: My first instinct is to tell them - don't! Run away! Academia is rarely a sensible career choice, but I'm a masochist.

Seriously though, I'm hardly in a position to offer wisdom. All I can say is immerse yourselves. Devote yourself. Whatever you want to succeed in, read about it, work at it, surround yourself with people who know more about it than you or who are as passionate. Be consistent and persistent.

As for my specific trajectory - I think cognition, psychology and linguistics are fascinating fields and full of possibilities - so much is left to discover, and today these scientific fields are extremely valued. Besides, it all ends up feeding my art.

L. B.: From your master's thesis in science, "Cognitive Evolutionary Anthropology", an interdisciplinary field, what conclusion did you reach regarding the cognitive evolution of man? What about consciousness?

D.R.: Perhaps above all, that to understand the mind we need to understand the body, and beyond the body, we need to understand the context - the social and physical environment. Consciousness isn't something that is „inside“ the head. It's something that emerges from a living being's interaction with their environment.

L.B.: After the October 7 massacre by the terrorist organization Hamas against Israeli civilians, you initiated a project that you put into practice. For our readers, what is this project about and what led you to do this?

D.R.: After a few days following October 7, where writing just seemed absurd - words seemed senseless, something changed and in a frenzy I wrote two dozen poems or so. It was a strange experience, not my usual style of writing, like something inside me was moving the pen and not me. And it was almost entirely about people, scenes, images. Some have written, in response to October 7, about "the day after" or about big questions and grand statements, abstractions and reflections. I couldn't. It was like I had zoomed in to the point where my eyeball was kissing the faces of the dead. Sorry for the gruesome image.

Maybe I didn't want to lose their faces by abstracting, by stepping back. The hand refused to move on to the bigger picture - where poetry would bite on more than it can chew, where language was still naïve, absurd, and pretentious, and no words gave justice to each dead and each living (war? Peace? Love? Hate? Give me a break). There was so much raw detail left to process.

By then, I had decided to compile a book and publish it, and to donate all proceeds to charity. I chose 17 poems and turned to my poet friends from all around the world to ask if they'd each like to translate a poem into their language. I'm not sure I had a masterplan, but I guess I wanted the world to know, to feel, to remember.

So the result was a collection that tries to grasp, describe, and process the experience, or experiences, of what happened on Black Sabbath; and through that, about the horrors of war and what it does to individuals. And to never forget. Never forget.

I consulted with my friend Shoshanah Vegh, who is a poet and publisher, and we decided the only way to make any real money for charity would be through crowdfunding. Then my other friend Benjamin Friedman, also poet and publisher, joined me as we set up the campaign.

The campaign is due to end on December 7th, after which we will donate all proceeds, both from the campaign and from book sales, to the charity Social Delivery.

L.B.: In conclusion, I propose that you send a message of peace to the whole world.

D.R.: Even in the darkest of times, there is hope. Trust with all your heart that no matter their faith, race, culture, or gender, human beings are capable of change and growth, constantly. Don't hate the blind man for walking down the wrong path. Pity him. People aren't evil – their evil acts ensue when ignorance, fed by fear, guides the best of intentions. So be afraid of nothing except fear itself. Love is the greatest antidote to fear, and when fear dissipates, clarity arises to guide our intentions shaped by universal human values.

Cornelia Victoria DEDU

Între mângâiere și brutalizarea culorii cu dragostea copilăriei pentru jocul mirific al anotimpurilor

Cornelia Victoria Dedu vine dintr-o lume a picturii percepută de public ca fiind cea de la mijlocul secolului XX și ajunge până la noi cu o grație și o inteligență artistică cum rar mi-a fost dat să văd.

De fapt contactual vizual cu pictura l-a avut din copilărie. Bunicul său picta, făcea chiar reproduceri după măestrii ai barocului sau grafică după artiștii interbelici.

Bunica, Alexandrina, a fost cea care a dus-o să vadă colecția regală și alte colecții din București. Impresionată a fost, cum Cornelia Victoria Dedu mi-a mărturisit de colecția Zambaccian, de tablourile lui Luchian - "Safta florăreasa", "Lăutul", de portretul lui Zambaccian realizat de Corneliu Baba, de desenele lui Gheorghe Petrașcu, de "Senna" lui Pallady, de tușele lui Alexandru Padina sau Theodore Gericault.

La colecția "Dona" impresionată a fost de structura pastei lui Pătrașcu și de dialogul luminii

alămurilor cu fructele. Transparențele picturilor italieni veniți ca profesori sau mentori în România demonstau o mare măiestrie, cum ar fi realizarea într-o pictură a unei dantele care acoperă o mână sau un umăr.

De la portretistică la peisaje sau natură statică, Cornelia Victoria Dedu pictează, creionează cu o dezinvoltură uimitoare, are o aparentă simplitate și o seninătate bine studiată distribuită în compoziții.

Magnoliile din curtea ei sînt pictate în nenumărate tonuri de alb, încît pentru moment albul devine principalul personaj, dar urmează tonuri, nuanțe care parcă foșnesc, vorbesc între ele în acel timp și spațiu iar apoi totul devine atemporal. Pare un joc alteritate dintre desen și paleta cromatică, dar e un joc interpretat și interpretabil, dar nerepetabil. Un joc interpretat, în trepte, uneori puternic, cu stabilitate, conținut, cu

coerență, într-o manieră liberă, alături cuminte, raportat la intensitatea luminii acelei zile sau la starea sufletească a artistei.

Cornelia Dedu are catifelări între tonuri și nuanțe, are interpretări alese de ochiul de artist, diafane ce creează o încărcătură, un miraj, așa se explică de ce lucrările ei rămân în memoria privitorului. Asta înseamnă măiestrie !

Dacă creionează un tablou al naturii având în prim-plan elementele ale naturii pe care le descrie în felul său caracteristic, recognoscibil, o face într-o armonie cu tot ceea ce o înconjoară încât te gîndești ca la un pastel al poeziei.

Pictează, așa cum ea însăși declară, cu "dragostea copilăriei pentru jocul mirific al anotimpurilor".

"Peisajul pentru mine este o stare de suflet", declară Cornelia Dedu.

Artista a absolvit în 1967 Institutul de arte plastice, la clasa profesorului Ion Marșic. A fost impresionată de măiestria celo doi profesori Corneliu Baba și Alexandru Ciucurencu, asistând la multe dintre corecturile lor.

Așa se explică pictura sa ce are o seninătate sufletească, o inteligență artistică ce descinde din modalitățile lui Luchian sau ale lui Pallady.

Peisajele sale au ținută, par trasate din tușe sigure, puternice, uneori peisajele sînt realizate direct din culoare, demonstrînd, cred eu, o delicatețe a viziunii. Am văzut-o de multe ori intervenind și modificînd un copac, florile, un petec de cer sau întreg tabloul.

Cromatică rafinată, aleasă într-un acord tacit creează registre variate ce ajung la vibrații strălucitoare în peisajele citadine. De fapt există o alteritate între subiectul ales, desen și cromatică.

Compozițiile Corneliei Victoria Dedu vorbesc de la sine, este o artistă care privește realitatea pe care o stăpînește cînd cu calm, cînd tumultos și astfel fiecare lucrare are un mister propriu. Pictorița are vocația spontaneității, are harul de a transmite efectele înregistrate sau imaginate ca pe o acceptare a realității, pînă la nivelul detaliului pitoresc, aceasta presupunînd un îndelung exercițiu.

Contemplarea lirică a naturii dezvoltă o mare libertate în execuție. Fluiditatea desenului, înțelegerea subtilă a atmosferei, a cerului senin sau înnorat, a unui sat, o unei case sau unei căpițe de fân au o interpretare lirică emotivă ce se lasă descoperită încet....Spectaculosul reiese din faptul că știe cînd și unde să accentueze și unde să se oprească.

Lumea predilectă, aleasă de artistă este cea a pitorescului expresiv aflate de ea în mahalalele Bucureștilor sau sate uitate de lume.

Formele sale expresive devin semnificative. Are un mod viu de a portretiza casele, periferia orașului, o lume care nu vrea să abdice. De aceea poate desenul artistei este alert și plin de vigoare.

Prin temele alese, prin forma stilistică și expresivă, Cornelia Victoria Dedu are ceva din poezia interbelică a lumii....

Liliana POPA

istoric de artă

Cornelia Victoria Dedu s-a născut în data de 11 septembrie 1942, în București.

A învățat la Liceul de arta Tonitza București și la Liceul Teoretic Ion Creanga, București.

A studiat Pictura la **Institutul de arte plastice "Nicolae Grigorescu" București**, profesori: **Corneliu Baba**, Alexandru Cumpăta, Călin Alupi, Ion Marsic, Grigore Vasile. Membră Uniunea Artiștilor Plastici din România.

Cornelia Victoria DEDU, pictor
Cornelia Victoria DEDU, pictor
Cornelia Victoria DEDU, pictor
Cornelia Victoria DEDU, pictor

Din anul 1967 a participat la peste 130 de expoziții de grup și colective organizate în țară și în străinătate (Iugosavia, URSS, Grecia, Italia, Franța, Spania, Bulgaria, Italia, Turcia, Slovacia).

Cornelia Victoria DEDU,

pictor

„Reperle artistice ale Corneliei Victoria Dedu sunt de sorginte modernă, școala românească de pictură interbelică lăsându-și amprenta asupra formației sale în ceea ce privește organizarea câmpului imagistic după criteriile compoziționale, cu mase de culoare așezate în pete pe suprafețe mari și într-o picturalitate care se desfășoară de la delicate griuri colorate la nuanțe pastelate, unele apropiate de laviuri prin transparențe și efecte de tonalități stinse sau strălucitoare.” Decebal Mihalache

Grafică reprezentând personaje este realizată începând din anii 60 ai secolului al XX-lea și a parcurs deceniile de activitate ale artistei concomitent cu pictura de șevalet.

Grafica Corneliei Victoria Dedu reprezintă peisaje, personaje și compoziții cu un grad evident de abstractizare. Realizate în acuarela și guașă sau în scriitura dezinvoltă a tușului sau cărbunelui, acestea au nota de picturalitate specifică ansamblului operei, structura desenelor variind de la plăcerea redării emoțiilor în fața naturii prin tușe persistente, ritmice, până la planuri de culoare ample, ce sintetizează o idee plastică în acord cu influența modelului asupra artistei. Folosind

deseori tehnicile mixte, pictorița reușește să redea cu măiestrie ideea în simple crochiuri și schițe, dar și în complexe forme analizate atent prin construcția liniilor ce provoacă o viață interioară lucrărilor.

Lăsând la vedere spontaneitatea trăsăturii de penel sau a instrumentului cu ajutorul căruia grafiază instantanee din arealul selectat, desenele Corneliei Victoria Dedu au o profunzime plastică ce ține nu numai de experiență, ci și de plăcerea de a lucra. Romantica linie modulată ori trasată în drepte ce denotă siguranță și severitate în ceea ce privește notația directă, la fața locului, se integrează regulilor expresivității, similitudinii și complementarității, care conferă viziunea tensională și asimetria armonioasă, de unde nu lipsesc contrastele, perspectivele și centrele de interes.

Lucrările de grafică reprezentând personaje se concentrează pe figura țăranului, pe plasticitatea corpului său în momente de odihnă sau în mișcare, ambele atitudini sugerând tendința artistei spre o minimalizare a expresiei și deopotrivă către o analiză pregnantă a liniei care parcurge o serie de modalități de descriere a formei umane, de la gestul dezinvolt al unei scriituri analitice, la modelare și modulare cu ajutorul culorilor de apă.

În atitudine statică ori șezând, în momente de nostalgie, pozând artistei care desenează starea de o clipă a modelului întâlnit în călătoriile sale,

personajele evocă un anumit moment existențial dominat de efortul fizic lizibil în palmele noduroase, în vehemența privirii și în umerii lăsați, în vestimentația simplă specifică omului de la sat și în chipurile primordiale. Această gravitate a reprezentării are susținerea unui stil, sobru consecință a adecvării subiectului la demersul plastic.

Surprinsă din diferite unghiuri, din care perspectiva inversă și cea geometrică domină, la fel dispunerea în plină pagină a personajelor, aceste desene semnate de Corneliei Victoria Dedu cuprind și portrete compoziționale unde mijloacele de expresie nu sunt rezumate la nivelul schiței, ci cunosc o mai riguroasă insistență asupra compoziției printr-un demers decorativ sau cromatic. O parte dintre acurele și guașe, prin tipul de aplicare a culorii cu ajutorul pensulației, când vibrată, când în mase compacte de laviuri ori tonuri mai dense, se află în vecinătatea picturalității.

Fiireșul care apare în linia descriptivă, supusă forței sugestive a tușului, acurelei, guașei sau cărbunelui, degajă implicit naturațea personajelor susținută de potrivite formule grafice și de o înțelegere afectivă a omului simplu înzestrat cu întreaga încărcătură spirituală care îl definește

Sudhakar GAIDHANI

Multe reflecții ale unei fețe pentru Radha

Radha, iubita lui Krishna, a fost șocată
să-și vadă propria față în apele liniștite ale râului Yamuna

Dar ea nu știa care era adevărata ei față...

Pentru că multe reflexe ale chipului ei frumos original s'au reflectat
în apă

Nu-și putea recunoaște adevărata ei reflecție

Apoi și-a încrucișat mâinile
și a întrebat-o pe Yamuna, zicând:

„Mamă, ce este această minune,
cum este ea atât de mult o reflecție
a uneia dintre fețele mele?”

„O, dragă Radha,
de îndată ce reflexia ta cade în apă,

Krishna însuși a devenit
oglinda suprafeței apei”.

Traducere de **Liviu PENDEFUNDA**

Porumbița din templu

Urmam un ritm devastator.
Urcușul devenea imposibil
și lumina devoratoare,
când am intrat brusc în templu
cu sufletul la gură.
Am închis ochii.
Trebuia să mă obișnuiesc
cu lumina de-acolo:
palidă, aproape obscură.

Stam față în față:
eu – un om,
ca un arbore desfrunzit,
ea – o pasăre,
ca o ancoră a cuiva
mult mai puternic
și mult mai mare.
Mi-am ținut respirația
din teama de a o speria.
Ea și-a ținut privirea
agățată de respirația mea,
ca o liană, ca un braț atârând
de-a lungul unui trup obosit,
după un efort suprauman
prelungit.

Ea și-a plecat capul mic
a mirare pe o parte;
și mă privea.
Ah, cum mă privea!
Și tot ciugulea
dintr-o tavă așezată
în miezul altarului...

Țin minte felul în care
mă fixa porumbița,
care știa că brusc
am înțeles totul.
Țin minte
lumina bubuitoare,
în care
m-am aruncat
la ieșirea din templu.

Din vol. „Orbita zeului”, 2016
Volum apărut în limbile engleză, chineză,
italiană, spaniolă, ebraică
Portret 1996

Irina Lucia MIHALCA

Beyond the dream

Translation- Cosmina Simona Mihalca

We're looking until exhaustion
Lost letter - road to light -
Blossoming among the drops of pain.

They dawn will also come when
We will open the Great Gate of the Clouds,
For us angels will sing,
For the saints will accompany us
At the crossing of the river, without wetting their feet!

Seasons inseparable! We'll listen
The song of the two coupled voices
- the child and the old man -
The word of beginning and end, love.

Everything that begins earlier, ends sooner ...
Beyond what gathers in us
We are lights
- souls returned to the beginning-
This snowfall of flowers is the great meeting.
A world of story in the eyes scattered with great dedication!

Everything grows in the sky, a star, a butterfly,
A silver breeze is lost in the light of the wave.
From moment to moment, day to day,
From season to season, we run from the death inside.
Cast out the gray clouds off the blue of your sky!

Beyond thoughts
We will find the wish weeping, its sigh!
No driveway to you hurrying the end,
Neither the place nor the time
What blossoms the flower and the last road to us!

We find ourselves in the sky beyond the sky.
Let's listen to the wind
And the song of the flowers, beyond the dream!

After a fruit ripens, it falls,
Like leaves, like flowers, like man,
The heart breaks more at peace.

Raw and ripe green, and dead - the pointers look like -
No matter from where you look, they all lead to death!
To a new, other life ... The other body - a new life!

Alexandru CAZACU

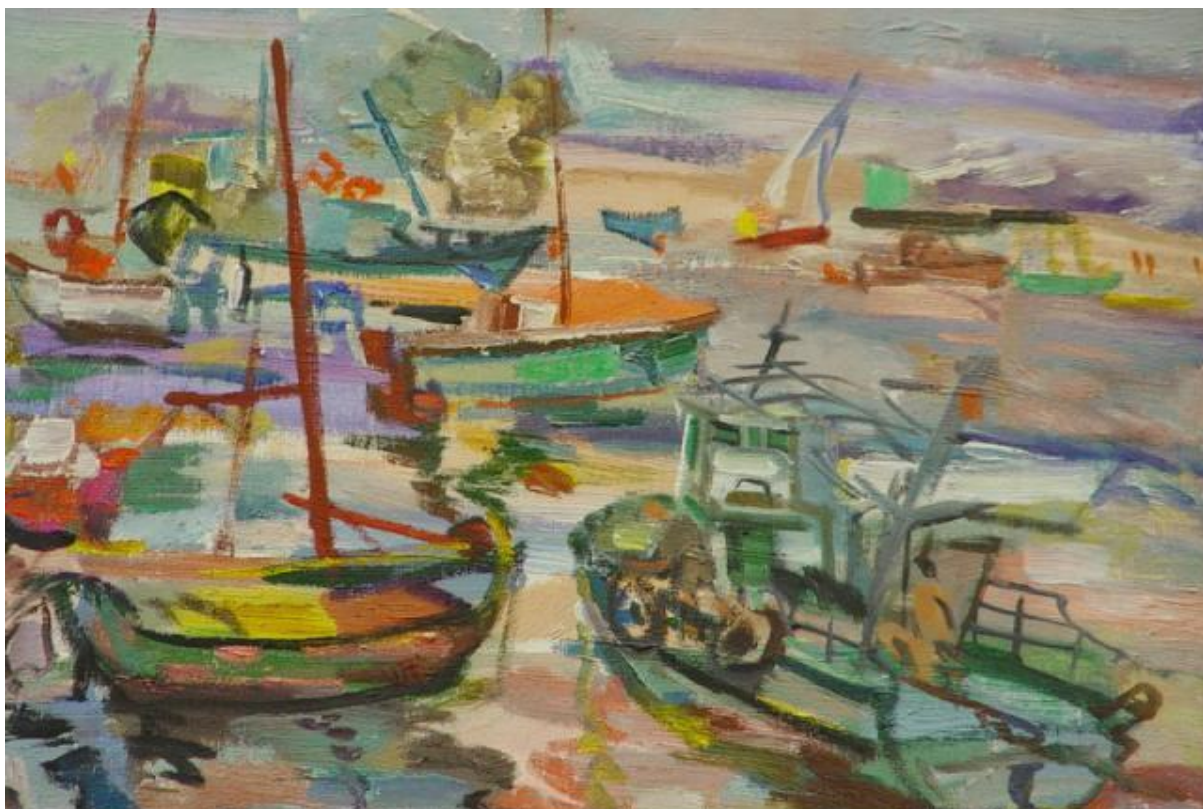

O dimineață abajur

Un fel de a regla socotelile
această dimineață abajur
când trecem pe străzi
ca și cum am străbate culoarele
unui muzeu ce expune distanța
dintre neant și inimă
când amintiri levitează pretutindeni
aici în Bizanțul înflorit a nu știu câta oară
la capătul liniei de tramvai
lângă vechiul cimitir de mașini
și fosta întreprindere industrială
printe razele unui soare străin
unde porumbei sălbatici se ridică-n stoluri
cătrec norii translucizi coborâți aproape
și parafrazând titlul unui roman de aventuri
am putea exclama „Vino iluzie, vino! “

Firul de iederă

Gestul aproape eroic de-a trage perdelele groase
la trecerea mărfarului ca o tulburare
pe calea ferată vis à vis de hotelul
ce poartă numele unui compozitor
care nu a trecut niciodată pe aici
la orele serii albastre ca niște pene de pasăre măiastră
alungate de o ploaie puhavă ce a făcut o înțelegere
cu această singurătate
devenită pod de netrecut între tine și tine
plin de trape secrete
când simți iarna în nările ce testează
parfumul unei femei ce nu te-a iubit
și știi că undeva pe zidul cu scara de serviciu
firul de iederă își infixe degetele în var
cu un calm disperat ca și cum ar fredona
odată cu televizorul deschis în camera 321
„Wie viele Stunden hat die Nacht?“

Jumătate amintire

Miezul acestei zilei
un nod de lumină ce micșorează copacii
și apasă săgeata cablului dintre stâlpi
când este târziu, îngrozitor de târziu
la ore 14:21 și plouă încet
pe străzilele dintre clădiri familiare
iar conturul nopții trecute stă ascuns
în dreptul ferestrelor jumătate amintire
în pereții deveniți niște pleoape închise
Un fel de regrete sau mai mult de atât
defilează pe acoperișuri
ca niște manechine pe un cat walk
și niciun cuvânt
nu poate recupera trecutul
Frunzele de pe marginea rigolei îți par
imaginea vizibilă a unor răni știute
iar picăturile de ploaie peste lucruri
sunt solzii lucitori ai peștilor amfibie

It takes two to tango

Rotițele ceasornicului mai fac un efort
și se face Decembrie
iar fulgii ninsorii
cad asemeni unor lilioci albi într-o grotă
prin clipa împuținată de ea însăși
când o sanie trage întreg orașul
peste lacul înghețat de la marginea zilei
unde noapte de noapte
va bântui de acum dragostea noastră ca o prințesă burgundă
ce ne-a învățat să atacăm cu tot ce avem mai puțin ofensiv
și o muzica pentru dansatorii de tango
venită prin ușile de vizitare ale centralelor termice
devine o amintire neterminată
lăsată în zăpadă
precum un tatuaj pe trupul înțelepților
unui trib amazonian

Aducerea și neaducerea aminte

Am putea învinovăți
mersul pe catalige al veacului
pentru toate cele petrecute
prin urbea aflată în mijlocul
câmpiei
lângă blocurile cvartalului
unde camere suprapuse
adăpostesc și acum speranțe
ca într-un experiment social
ce a uitat să se termine
iar dincolo de pereții transpirați
ai unui birt din apropiere

voci răgușite țin treze
îngrijorările lunii Noiembrie

Aducerea și neaducerea aminte
ascute cuțitele timpului în carnea
noastră
și-n vechiul teren de fotbal cu porți
ruginite
peste care umbrele devin verticale
când în ochii iubitei strălucesc
stelele nopții de poimâine

Un perimetru variabil

Amănunte vagi
și lătratul unui câine vagabond
ce mai vine din când în când
în fața fostei cârciumi din cartierul lumpen
astăzi o cladire decrepită
cu geamurile sparte
când visele nu sunt niciodată vise
ci fluturi de noapte
ce zboară dintr-o zi în alta
Jerfirea de sine a unei probabilități
odată cu pelicula de rouă
ce se așază peste lucruri
și istoria antică a norilor înaintând
deasupra malului unui râu
dintr-o urbe uitată
unde camioanele înșirate
peste un perimetru variabil
cară tot ce-a mai rămas
dintr-o superbă duminică

Si l'amour existe encore

La parterul blocurilor în L
Octombrie este plin până la refuz
de zgomotul lipsă al telefonului
ironic
și vag inteligent
de imaginea unui debit de tutun
devenit o cutie de tablă ruginită
de ușa întredeschisă
ce nimeni nu o deschide
de călătorii întrerupe către mare
în această lună a frigului suportabil
de spațiu atât de strâmt al camerei
reduc la dimensiunea trupului
când te întorci acasă
printre dărâmăturile

unui cartier neconstruit încă
și chipuri comparabile cu viața de zi
a iubirilor de-o noapte
îți devin oglindă
odată cu descreșterea zilelor
în devălmășie
și muzica franceză a secolului
douăzeci
ce își țese legenda într-o absență
până la iertare când nu mai știi
dacă este sâmbătă sau joi
când pretinzi totuși ceva
și nu mai contează
dacă ai dreptul să faci asta
aici, acum sau vreodată

Reverențe și îmbrățișări

Străzile șerpuitoare și amestecate
precum intestinele unui animal spintecat
la ceasul acestei zile
mărunțite de ploaia rece
când uitarea de sine a sângelui
se vede în coloritul frunzelor
lipite de ferestrele clădirilor de patrimoniu
ca niște ochii exoftalmici
în a căror iriși poți citi
cuvintele săpate adânc în inima
unui azi nesfârșit
lângă aripa de fum a păsărilor
plecate spre niciunde
prin mansarde suspendate în sine
unde masca trădării
peste masca iubirii
se suprapune
cu reverențe și îmbrățișări
ce ne apropie și ne îndepărtează

Triplu salt

O luminoasă ninsoare traversează amiaza
pe străzile unde zăpada împietrită
pare blana unei feline uriașe
intrate într-o misterioasă hibernare
Geamurile devin hublourile unui submarin acoperit
de sarea mărilor sprijinite pe două continente
unde învățăm alfabetul alfabetul economiei circulare
și răceala polară a cristalelor din colier
ca și cum ai șterge aburul unei lentile
cu mâneca cămășii
din care ies vrăbii, frig și revoltă
iar totul devine demonstrație
de triplu salt privit de public în picioare
cu sufletul la gură
când venele lor subțiri
sunt barele trapezului
și tu ești acrobatul

Alexandra BÂRNEAȚĂ

Pluviala

Argint,
În picături,
Cade la fereastră
Și mângâieri de vânt
Mă cheamă
Iar...

Le simt
În ale tale sărutări
Și în privirea ta albastră.
Să mă desprind de pământ?
Îmi este teamă,
De-i în zadar ...

Și ard
Și mă aprind
Ca o flamă
În palma ta.

Argint
Și mângâieri de vânt...

Te cuprind,
Mă desprind.
Mă îndeamnă, mă cheamă
Privirea ta

Până ce-o simt,
În mine,
Picurând.

În prag de apus

Trandafiri rătăcesc în valuri albe...
Cerul e în prag de apus,
Tu ți-ai ridicat aripile să zbori
Și oricât aș încerca nu te pot
ajunge atât de sus,
Rămân la mal și mă pierd în
tomnaticе culori.

Melancolia și albastrele ei viori...
Cerul e în prag de apus
Și n-a rămas decât marea și un
potop de flori...
Timpul s-a scurs, n-a fost de ajuns
...
Melancolia și albastrele ei viori...

Cu tălpile goale

Nici nu știi ce ploaie ieri a căzut...
Și gândurile astea fără minte
Nu-mi lăsau inima să fie cuminte,
Nu-mi lăsau în pace trupul de lut.

Vroiau să alerg în ploaie cu tălpile goale.

Vroiau să mă audă cântând!
Și afară nici o geană de lumină,
Norii s-au întins ca o plumburie cortină
Și gândurile mă împingeau rând pe rând.

Vroiau să alerg în ploaie cu tălpile goale.

Ca ieri n-am văzut niciodată așa un pastel...
Tot văzduhul părea o pânză de păcură
Aprinsă și simțeam în fiecare picătură
O cumplită enervare – de fiecare dată altfel.

Vroiau să alerg în ploaie cu tălpile goale.

Vroiau gândurile de suflet nebun
Să-mi dezlănțui toate visele promise,
Să nu-mi las dorințele stinse
Și nici nu mai știu cum să-ți spun

Că vroiau să alerg în ploaie cu tălpile goale.

Sentița

S-a dat sentița:
Spiritul uitării va fi pentru întotdeauna îngropat în mine.
Nu-ți încerca puținul ce ți-a rămas din credința
Că mi te voi aminti, ca ieri, și mâine.

Degeaba-ți aprinzi-n focul lumânării dorința
Că voi mai iubi încă un veac –
S-a dat deja sentița:
Voi uita și-n uitare am să tac.

Prea multe vorbe, prea multe gânduri, mult prea multe,
Când eu credeam că viața se cumpără ca un chilipir
Și am irosit atâta timp și atâta suflu...
Degeaba acum mă-ncrunt, degeaba acum mă mir
Că glasul de vorbe nu pot să mi-l mai umplu.

S-a dat sentința:
Tu ferește-ți speranța, ferește-ți credința
Că voi mai iubi încă un veac –
În tăcere am să uit și-n uitare am să tac.

Heşvan

Fă-ți jurământul -
Spuse îngerul, glacial -
Îngenunche și udă pământul
Cu sânge, căci mi-ești vasal
Și nu îndrăzni a da înapoi,
Aici nu suntem nici lași, nici eroi.

Fă-ți jurământul -
Tună îngerul, cutremurător -
Lasă-ți mintea deoparte și dăruie-mi trupul,
Căci am foame să redevin un muritor,
Să mușc din trupul femeiesc,
Să-i simt căldura, să-i spun că o iubesc.

Fă-ți jurământul -
Mă prinse înnaripatul de umeri prea adânc -
Altfel cu mâna mea îți voi săpa mormântul
Chiar în infernul în care vor unii să m-arunc
Și în lanțuri cu mine te voi lega,
Fă-ți jurământul și nu mă obliga ...

Așa am făcut, căci știam ce va urma.
Acum iartă-mă de asupra ta năvălesc,
Mi-e foame de tine și foamea nu mi-o pot curma,
Până ce-n focul meu nu te am, nu te topesc,
Iartă-mă de te vreau numai a mea,
De-n trupul tău sufletul mi-l risipesc.

Am jurat, căci știam ce va urma.

Dragoș NICULESCU

Aproape de liman

Mi se făcuse somn de-atîta mers și m-am întins pe tăietura galbenă a unui copac. Nu am mai apucat să adorm, căci spatele mi s-a udat de seva albă care mustea înăuntru și se ridica la suprafață prin venele lui tăiate, lipicioasă ca un sînge. Mi-am scos merindea și m-am tras la umbră să mănînc și să beau apă din izvorul pămîntului, care-mi curgea, printre pietre și mușchi, la picioare.

Cît mai aveam oare de mers pînă la castelul sau cetatea care se zărea în depărtare? O zi? Sau poate două? Poate acolo va fi chiar sfîrșitul lungului meu drum, acolo, între pereții groși de piatră, încoronați cu maiestuoase creneluri. Acolo poate fi totul – frumoasa domniță însingurată ce-și așteaptă, ca și mine, izbăvirea, bătrînul învățat care mai tot timpul adorme printre ocheanele lui, cu capul pe ceasloave, cu lumînarea aprinsă, servitorul hoț pe care îl voi elibera în pustie, punîndu-i în palmă cîțiva bani mari, de aur, biblioteca în care mă voi afunda nesătul pentru totdeauna, cu stîlpii ei bruni, din lemn cireș, cu tainițele întunecoase în care voi adormi și voi visa atîția și atîția ani de-acum încolo.

Drumul meu trebuie să fi avut un rost.
Pașii eu doar i-am tras după mine, iar înaintea urmelor ce le-am lăsat trebuie să fi fost urmele pe care am mers, firul întins de călăuza nevăzută care m-a adus pînă aici, în luminișul aceste păduri.

Iată o pasăre rotindu-se și țipînd deasupra bătrînei cetăți!
Oare nu e chiar acvila care m-a însoțit prin munți, peste ape,
pe deasupra colinelor și cîmpiilor care se uneau cu cerul
învinețit, ca un mozaic al răbdării tăcute, fierbinți, istovitoare?

Acolo trebuie să fie limanul a toate, capătul meu de drum
și sfîrșitul. E prea adîncă liniștea acestor păduri, statornicia fără
moarte a locului, a acestor ziduri brumării, despre care nimeni pe
lume,
niciodată nu ar putea spune cînd au fost ridicate, întărituri care
vor cădea odată cu pămîntul.

Mai departe de acele ziduri nu mai poate fi nimic.
Doar marea, după care voi tînji pînă cînd voi închide ochii
și chiar mult, mult după aceea, cînd foșnetul valurilor va răsuna
în seva mea albă, luminoasă precum aripile unei eternități
pierdute.

Ieșirea de serviciu

Azi nu se lucrează, se-nchid lacătele, se trag obloanele.
Vine ursul să ne întindă oasele, să ne calce în picioare.
Străzii acesteia de pulberi n-o să-i mai rămînă nici numele,
Oficiul Stării Civile se va muta într-o moară încăpătoare,
iar darul de nuntă cel mai sigur va fi tradiționala jimblă cu sare.

Dați-vă jos, clopotari adormiți pe funii, ucenicii voștri
își doresc de-o viață să mănînce și ei o pîine!
S-au mai împruțit apele Venetiei așteptînd întoarcerea lui
Ștefan ce Mare ca să-și răscumpere păcatele.

Visînd într-una la patimile purificatoare, s-au înmulțit ciorile-n gard și bețivii neamului, zarurile măsluite își decantează spuza în tîrțițele puilor prăjiți.

Mama soacră țipă că a ologit-o lumina, vecina aia singură, de la 4, iar s-a încurcat cu pompierul din schimbul 3, iar și-a dat foc la casă. Războaiele civile beau Marghiloman și mănîncă icre la “Dragomir”, în timp ce fetițele deochiate adorm în scaune, sub ventilatorul mare al frizeriei.

Ia mai ascute-mă, Doamne, într-o luptă de clasă cinstită, ia mai pitește-mi în gaura din beci o cotă obligatorie! Dă-mi zațul vieții la remaiat ca pe-un ciorap de damă ofilită și cîntă-mi din trompetă Valurile Dunării pînă la imbecilizarea completă, pînă la uitarea de sine.

Mi-e dor și mie, fraților, de-o revoluție! Unde mai sînt revoluțiile de altă dată!?... N-a mai rămas mai nimic de cules de prin terciul vieții. Ar trebui să ne bîzîie muștele, să vină în galop o herghelie întregă de cai albi peste urbea asta stătută, peste ifosele fiicelor de servitoare ajunse țoape naționale.

La cantina publică s-a mărit porția de pilaf, s-a îngroșat compotul. Iubiții fac varice în așteptarea patului conjugal, stau de șase la closetul bătrînilor. Cei mai mulți dintre noi au cotit-o, au ieșit din sistem, au murdărit cerul cu lehamite, cei mai singuri au luat calea codrului frate, să înființeze o casă de cultură și odihnă pentru tătarii rămași pe-acolo, care se cred încă în război.

Ieșirea de serviciu e ca pe vremuri, nu trebuie să plătești nimic; oricum te-așteaptă niște chiloți întinși la uscat.

Domnișoară

Stimată domnișoară, sînt îngerul tomnatic,
născut dintr-o beție a saltului în gol,
port în genunchi sfielnici elan de cal sălbatic
și vulturii dorinței, flămînzi, îmi dau ocol.

Privește, domnișoară, cum construiesc soldații
un pod de bărci legate pe fluviul dintre noi
și ne întind bucata de pîine evadații
din închisoarea clipei ce-apasă pe-amîndoi!

Prin vene-mi curge seva podgoriilor apuse,
cînd mă zbăteam ca leul în cușca unui vis
și salahorii pîclei se zguduiau de tuse,
cărînd în lăzi de zestre nămolul din abis.

Cum să-mi îndrept aripa cea frîntă și murdară
cînd plouă-acid pe timpul rămas ca un șantier
înpustiit, pe care doar ciorile coboară
în spasmul cumințeniei ce strînge ca un fier?

M-am petrecut în falduri, alunec pe lumină
și simt răcoarea nopții ca un ogar de soi,
sînt predispus la taină și fluier peste vină,
usuc pe răni noroiul și-apoi mă spăl cu ploi.

Mi-aș construi aripe din lemnuri de baladă
și-aș exploda în jerbe topindu-mă în mit,
ca să mai mușc din mărul ce stă-n curînd să cadă
ca un păcat de aur pe sufletu-mi coclit.

Ascultă, domnișoară, cum cîntă veșnicia!...
În trupul meu de înger tomnatic port scînteii.
Sînt cel ce-a fost și spaima, precum și bucuria.
Sînt liber, domnișoară. Atîta doar: să vrei.

Foc în exil

Te-aștept în colibă, e balta aproape,
Pădurea, aici, este verde mereu
Și caii sălbatici adorm lângă ape
Și ploaia miroase a lacrimi de zeu.

Te-aștept, fără noimă, când trenul mai țipă,
Când lemnul pocnește a semn dureros,
Te-aștept în tăcere, te-aștept în risipă,
Te-aștept fără spaimă și fără folos.

Aprind câte-un foc, să îl vezi de departe,
Prin papuri și sălcii, – lumină în drum,
Și-o barcă din trestii anin, să te poarte
Ea singură-n locul cu flăcări și fum.

Ți-e viața uscată, o simt dintre valuri,
Și nici n-ai copacul să-l îmbrățișezi,
Întinzi și în somn câte-o mână spre maluri,
Să ieși din vârtejuri și să te salvezi.

Dar nu e scăpare, orașul e-o groapă,
Și-n jurul lui, viața – un câmp pustiit,
Pe care o barză, tîrîndu-se șchioapă,
Își simte pămîntul, sub ea, pregătit.

Încearcă măcar să te-abăți pîn-la mine,
Prăji-vom un pește la jar, vom bea vin,
Și-n tainele nopții spăla-vom rugină,
Cu ochii spre lună șopti-vom “Amin!”.

Te-aștept unde doarme adînc veșnicia,
În mijloc de smîrcuri și plauri, și stuf,
În locul în care se-ntoarce pruncia

Din mersul ei silnic, cu glod și zăduf.

Se-aude iar trenul. Încet, fantomatic.
Un șuier... Apusul a fost mîngîiat.
Te-aștept în coliba din mediul acvatic,
Te-aștept lîngă Dunăre, la Calafat.

Lacustră

Stăteam de vorbă sub ape, într-o liniște desăvîrșită.
Domneam, pe fundul lacului, ca un rege și o regină
într-un palat acoperit cu o cupolă de sticlă, prin care
pătrundeau, pînă la noi, razele de lumină, jucînd,
în dreptul chipurilor noastre, un dans feeric de brocarturi
scumpe, înșelătoare. Așezați pe buturugi, la masa
scoasă din vechiul barcaz scufundat, ne sprijineam
de coloanele de trestie și papură; mîna ta se odihnea
pe capul unui sceptru împletit din stuf.

Verzi deveniseră ochii noștri și nu mai aveau pupile.
Se lăsase peste lumina lor semnul eternității și al împăcării,
deschiși, acolo jos, într-o lume stranie, în care
toate dimensiunile sublimau într-una singură, uniformă.
Beam esențe de alge și mușchi, îndulcite cu miez de trestie,
din căni scobite în lemn. Mîinile noastre se mișcau încet
prin densitatea fluidă, degetele ne erau albe și reci, lunecoase,
cu pielea ridată cumplit, ca a unor bătrîni.

Vorbeam sub ape, și vorbele noastre se înălțau –
ciorchini de aer globular – către suprafață, spărgîndu-se,
fără sunet, în albia valurilor tăiate de vînt. Afară, tot peretele
de stuf șoptea sub lumina soarelui ce pălea. Dedesubt,
noi nu simțeam nimic; aici, umbrele și sclipirile se
îngemănau în permanența unor timpuri prinse sub un
cavou de sticlă străvezie, care nu trădau nimic despre neputința
dinainte, care sfidau orice silință de închegare a ceea ce va urma.

În împărăția negrelor scoici și-a mîlului era liniște.
Peștii șerpuiiau în voie pe lîngă noi, argintii ca niște linguri
scăpate sub ape de fantomele unor pescari bărboși
și veșnic flămînzi. Așteptam amîndoi o nouă înserare...

Frumoasa altor vremi

Tu mă adormi, căci porți miros de
lapte
Și-n părul tău curg rîuri cu smochini,
Iar pe genunchii-ți roz iau foc în

noapte
Vechi acatiste scrise-n iambi felini.

Atunci cînd popii, galbeni, cad în
transă,

Cînd falși fachiri se scurg pe funii-n
jos,

Lovindu-mă de frunze-ți cer o șansă
Și pregătesc pocale cu spumos.

O, tu, sălbatico, ce porți în vene
Suav parfum de străzi și de-nserat,
Lasă-m-o clipă să-ți fac vînt cu pene
Și să te ung cu-arnică pe păcat!

Tu cea crescută-n nunți de felinare,
Împărățind hoteluri de nevoi,
Aprinde-mi foc și scrișnet din
amnare
Și-apoi aruncă-mi zdreanța în noroi!

De-ai împușca cu glonțul rece-n fluturi
Și dintre toți doar unul te-ar iubi,
Trăgînd cu ochi legați, de după scuturi,
Pe mine-n piept, rîzînd, m-ai nimeri.

În rochia ta se zbat adieri febrile,
Pantofii tăi pocnesc scînteii pe nervi,
Am să te-aștept încins cu proiectile
Sub asistența foștilor tăi servi.

Mi-ai nins pe timp, femeie îndrăcită,
Spurcatu-ți mers l-am altoit de hram
Și pielea de pe suflet, jupuită,
Ți-am atîrnat, s-o vezi cînd treci, la
geam.

Acolo, printre pietre, la Oracol,
Cînd aprindeai platane mari de foc,
Cît n-adormisem încă la spectacol,
Parc-am simțit că nu ești cu noroc.

Tu, ce mi-ai lunecat amar prin vise,
Ție buchete la ruini ți-aduc,
Frumoasă doamnă-a tainelor ucise,
Și-apoi mă-ntind în patul tău de nuc.

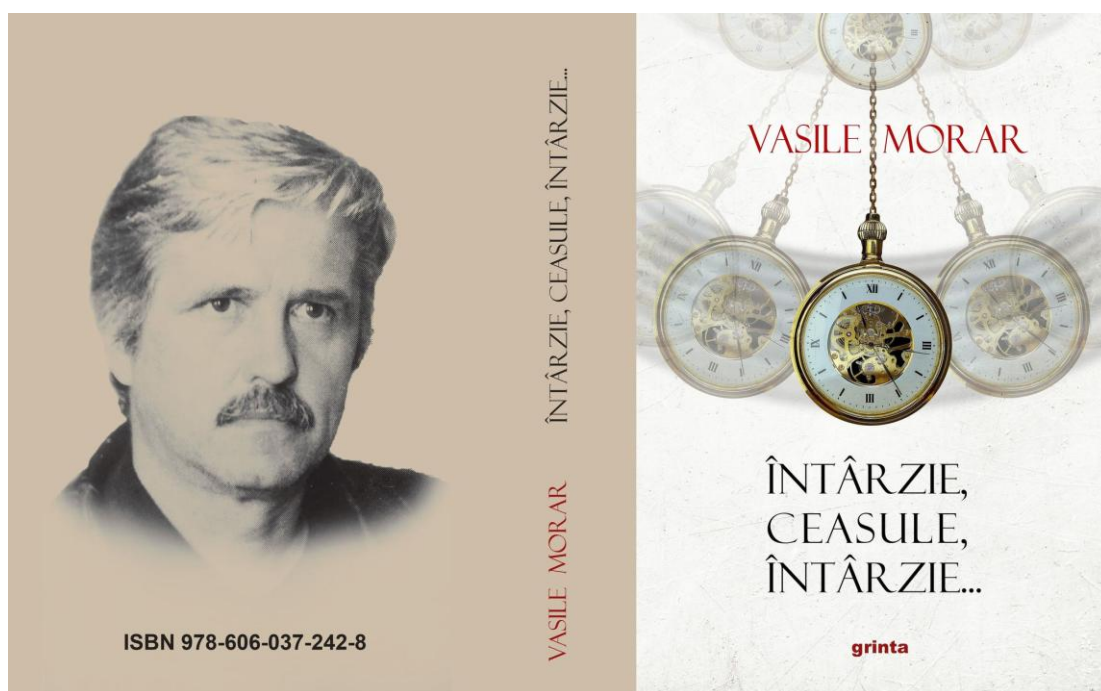
Vasile MORAR

Fără mine

Ce să cer eu de la ceasul
îngropat în varul moale
al unui perete tandru
adunat de-un timp din șale

Sărut ceasul doar pe frunte
curios de ce-l sărut
nimeni nu-mi știe răspunde
locul unui început

Ceasul însă își învâрте
forma roților prea pline
mă întreb cum o să fie
învârtirea fără mine

Eu râdeam și chiuiam

Mult s-a rugat mama pentru mine
la Dumnezeu, la Maica Sfântă, la îngerime
la sfinți, îi știa pe toți pe de rost
se ruga în zilele de post

Când îl ținea pe tata departe de ea
se ruga, Doamne, cu câtă patimă se ruga
eu râdeam și chiuiam printre copii
făcând prostii după prostii

Se ruga să fiu sănătos și să am un pic de noroc
eu mă bucuram că cireșele vecinilor se coc
să am de unde fura de erau un pic rumenite
și cuiburile le știam și câte ouă-s clocite
cărările toate și prunele grase
și fumurile ieșite din case

Plănuiam să facem cu toate nod
și să trecem peste ele ca peste pod
să nu mai frământăm noroaiele drumurilor desfundate
care se întindeau la vremea aceea prin sate

Mama îl ruga zi și noapte pe Dumnezeu
alte preocupări aveam pe-atunci eu

Ionuț PANDE

Boieriu natur

Pământul scrie în fiecare zi;
cu flori, cu frunze, cu copaci;
și, mai ales, cu oameni despovărați de umbre.

Scrie cu călimara-ntoarsă,
amestecând culori în croncănit de corb.
Prea mult albastru pentru o zi de doliu.

În răzorul de cer, pașii zdrobesc muguri de stele.
Buze lacome desfrunzesc săruturi.
O pasăre moțâie pe lemnul putred al gândului.
Mă izbește timpul violet al ochiului de flaut.

S-au descălțat zorii de iarbă;
nevertebrată lume de haos ordonat.
Pământul scrijelește o poezie de boieriu natur.

Liniști de aur

Lemnul alege scrinul dintr-o pădure de nuanțe muzicale.
Scoabește în geometria spațială culcușul clipelor veritate.
Peste fibra răscolită, cad pulberi de neant colorat.
În afunduri strămutate, oasele își storc seva de strugur mumificat.
Timpul cioplește tăceri negurate dintr-o fâșie de stejari flămânzi.
Un șotron adună pătrățele de amintiri în irisul de fosfor al ochiului.
Mai vâjâie prin aer un zbor de ieruncă în lopeți măsurate de luturi.
Inima se balansează între secunde de eterizări consecutive.
Doar gândul împunge, cu unicornul, învelișul arid al așteptărilor
definitive.

Spiritul s-a altoit pe ramul cerului, un agregat minuțios de
misterioase creșteri.
Tăcutele liniști de aur presărat...

Limbi ecouri

Bătrâne Univers de iască, ai adormit sub gene grele
și tot îți cad genuni peste genunchi de stele!
Ți-atârnă plete albe în haosuri de galaxii
și tot mai strângi în pumni de pulberi
căluți și lei și capricorni, puzderii mii de mii.
Ajunge-atâtea nemăsurate căi de ingeri mestecați lumini
în raiul modelat de spațiali ciorchini.

Și-au vuit de glasuri, repetate-n limbi ecouri
miriadele frecvențe de avide inimi
răsărite-n săltărețele rondouri.

Când am ajuns în Ursa Mare,
mi-a căzut timpul la picioare:
Am obosit, flăcău de humă
arsă-n cuptoarele de Lună!
M-apasă infinituri verzi,
secundele când îmi dezmierzi.
Și und' te pierzi! Și und' te pierzi!

Măciniș de graf

Murmur de izvoare seci;
Te aud de prin granitul măcinat,
Clipă vagă, cum petreci
Ca un foc de apă într-un însetat!

Și m-alungă un alean zglobiu,
Într-o ocnă de un metru sec,
Unde întunericu-i pustiu
Și n-am pași cu care să mai plec.

Și adorm, adorm, adorm,
Ca un semn de veci striat
Pe izvorul cruciform,
Ochi de lemn nemângâiat.

Alb și negru nu se mai atrag,
Ci din un' în altul, epitaf
Zimțuit pe-o margine de prag;
În clepsidră, măciniș de graf.

Petru SOLONARU

Canonul brâncușian

Iată Răspunsul către cei ce susțin că Brâncuși rămâne: 1. **inanalizabil**, 2. **inclasabil**, 3. **nu i se cunosc izvoarele** și 4. **nu are filiație** (... citind Retrospectivele din 1995, Paris și Philadelphia)!

... **Codul Brâncușian** își desfășoară ecuațiile în **Simboluri theometrice** (Spirala logaritmică **fără început și fără de sfârșit**, Anch-ul, **Za-Moksha**, Purusha, **Laminina**, Cercul generator al Torului Genezei, **Anahata** etc.), așteptând **Măsurarea, Observatorul-Conștiința!**... O lumină ce strălucește cuminecător la întâlnirea cu Hermes. **Opera sa** e un arhetip energetic, hologramă **fractalică a Spiralei Genezei**, descifrabilă prin Matheseosophia Artei (vezi Pius Servien)...

Acesta (**Pius Servien**), românul ignorat de câteva generații, atrăgea atenția că:

„Timp de milenii, oamenii n-au reușit să întemeieze o **Estetică (matematică, n.n)**, în ciuda insistenței cu care s-au ocupat de probleme de acest ordin și a succeselor mereu crescânde obținute în celelalte științe, deoarece aproape niciodată nu se întâmplă ca **același om** să aprofundeze în mod suficient cele două domenii la fel de necesare pentru acesta: **cel al Artei și cel al Științei**”... Iată că Brâncuși este acest Om, **chemat** de Arhitectul divin să reveleze Spirala autosimilarității „**fără început și fără de sfârșit**”... Însă, lipsa instanței „Pinealice” până azi ne-a privat

de revelarea Operei sale, ce evocă celui trezit ideea: **Tat tvam asi!**... (Acesta ești Tu!)...

Decriptare: Holograma **fractalică a Spiralei Mirabilis** este obținută **dacă rotim curba în cauză pe tangenta sa**, astfel Centrul Spiralei (Osia) se mișcă pe o linie dreaptă (la Târgu Jiu aceasta, virtual, leagând vortexurile, înălțimile celor Trei Elemente-Cote)... Aici deslușim **intuiția genială a lui Constantin Brâncuși!**... Vestea Sa!

Armonizarea între înălțimile celor Trei Elemente-Cote („Masa”, „Poarta”, „Coloana”) precum și a distanțelor atât la sol (abscisă) cât și între vârfurile lor (pe vectorială) este realizată de Brâncuși în spiritul **Spiralei Genezei**, o Curbă logaritmică de tip Bernoulli, echiangulară, dirijată de divinul Număr al lui **Euler** ($e = 2,718281828...$)... unde „rația” este: $I = e^{k\theta}$ iar $e = I^{1/k\theta}$.

Spirala echiangulară de la Târgu Jiu ne arată că fiecare segment de rază abscisială ori rază vectorială al Ei va fi mai larg decât precedentul segment, „precum sus și jos”, **într-o progresie geometrică** a unei „rații”, a **kaliogenezei**. Ecuația osială fiind: $r_v = a_v(e^{k\theta})^n = a_v(I)^n$ $n = 180...$ $I = e^{k\theta}...$ Așa încât curba crește, **dar** (atenție!) **nu-și schimbă Forma!** („eadem mutata resurgo!”); **nu are nici început și nici sfârșit!**... susținând **autosimilaritatea**: $I = e^{k\theta}...$

La fel, **înălțimile celor Trei Elemente** („Masa Tăcerii”, „Poarta Cerului” și „Coloana fără de sfârșit”) vor **spori cu aceeași „rație”** amintită [$I = \sigma \times (p_{180})^v$], unde „ σ ” ($5,67W/m^2$), este constanta **energiei radiate de corpul negru**, zisă Stefan-Boltzmann, și $(p_{180})^v$, ultima „**pantă**” a Spiralei Brâncuși ($r_a \times \text{tg}\theta^0$), a180-a, la puterea: $v = \alpha_{gd}/10$...

Vorbim de un **șir de Numere** ai cărui termeni sunt **media geometrică** a termenilor vecini: **Poarta²** (înălțimea sa) = **Masa** x **Coloana**... ($5,141652^2 = 0,9020416m \times 29,307507m$)... Astfel se așează theometric și **distanțele** dintre cele Trei Elemente („pante”): 46,7622m- până la „Masă”... 266,5448m- până la „Poartă”... 1519,30116m- până la „Coloană”... $p_{180} = 1,030229 \times 10^{137}m$... este ultima „**pantă**” a Spiralei; iar $\kappa\theta = \ln(I) = 1,74046919$... echiangularitatea... **Șirul de Numere Brâncușian** – vezi teoria Strunelor – desemnează, astfel, fundamentul Creației, universul fiind o hologramă imensă susținută informațional de **inseparabilitate**.

Iar toate acestea sub corola principiului al II-lea, al corespondenței, din Kybalion: „**ceea ce este sus, este ca și ceea ce este jos, spre a împlini minunea**”. Prin Templul Omului de la Târgu Jiu dăm, trezindu-ne în sfârșit, că un quantum de energie electromagnetică, încetinind, devine particulă, are masă („a Tăcerii”), dar menținându-și calitățile ondulatorii... **Suntem cristale, fire, de lumină și mult, mult gol**... Altfel spus, frecvențele Operei Sale dispun simultan de proprietăți corpusculare (cele Trei elemente-pante, ale privelnicului), dar și ondulatorii (Spirala Mirabilis, cea rezevată numai Vederii!)... Așadar: Obiecte, pentru profani, însă, dincolo, o simetrie a unor „câmpuri energoinformaționale”, pentru inițiați.

Nu întâmplător kaliogeneza (coeficientul de creștere/descreștere al Mirabilei Curbe), circumscrie egalitatea: $I = 153e/[\alpha_c \times (\cos\theta^0)^{\alpha_s/\alpha_{gd}}]$... unde întâlnim: **constanta de cuplaj a**

interacțiunilor electromagnetice (α_c), **constanta gravitodinamică** (α_{gd}), (drept mesaj atlant al Piramidei Khu!), **constanta interacțiunilor nucleare tari** (α_s), dirijate, toate acestea de la numitor, de Bagheta Spiritului absolut, adică **Numărul lui Euler** (e) prin **Conștiința Omului**, anume **Cei „153 Pești”** Pithagoreeni... **Za-Moksha** – Calea Mântuirii, a Eliberării!

Spirala **enneadică, autosimilară**, Brâncușiană, simbol al creării Lumii, are calitățile:

1. Plonjează etern din „Vidul Punctului”, deci este „fără început și fără sfârșit”... **Esențială rămâne aflarea Centrului!** Punctul lui Brahma!

2. Factorul de scală: $a_a = (\alpha_{gd} \times e) \times 10^5 = 46,762116m$ (distanța virtuală de la „Punct” la **Anahata**, la „Masa Tăcerii”, Centrul Iubirii și Compasiunii al celor **12 Petale „nelocuite”**). Acest **factor de amploare** al Spiralei (a_a), în Inch, înseamnă: 1838,68!... Semnificând Raportul dintre **masa neutronului și masa electronului**, răspunzător de **echilibrul energetic al universului**.

3. Factorul (a_v), cel de pe raza vectorială $a_v = a_a \times 10^5 / \cos\theta^0 = 46,7708m$... $\cos\theta^0 = r_a/r_v$.

4. Raza abscisială a Spiralei (r_a)... Este „**Calea Trezirii Omului!**”... **Za-Moksha!**... Axa de echilibru... Aici e vorba de acoperirea doar a unei jumătăți/semicerc din circumferința Cercului Generator al Torului Genezei, după care Spirala logaritmică a Creației se **resoarbe** (vezi Brahma!) către „Punctul Zero”. $r_a = a_a \times I^{180} = 5,3407075 \times 10^{137}m$. Ea leagă baza „pantelor”... rădăcinile!

5. Raza vectorială, (r_v): $r_v = a_v \times (e^{\kappa\theta})^{180} = a_v \times I^{180}$... aceasta este ecuația fundamentală a **Spiralei logaritmice a Genezei**. Ea leagă vârfurile „pantelor”, fiind **Unda, starea ondulatorie**...

6. Unghiul polar al Spiralei Creației. Unghiul ($\theta^0 = 1,1051^0$) este legătura celor două raze (abscisa și vectoriala), fiind **Unghi de difuzie al Genezei**... $\text{tg}\theta^0 = 0,0192908554$... pe când:

$\text{tg}\theta^0 = (1/4) / (12,96)$... o diviziune a unui unghi de o **secundă trigonometrică** (1.296.000")... Raportul **Înălțime/Bază** în cadrul Conului drept (având unghiul vortexului $2\theta^0$) în care, **virtual, se înscrie Spirala Genezei** este: $4 \times 12,960 = 51,840$... vezi Platon, Republica, Eugenia!

7. Unghiul de tangentă, $\text{tg}(t^0) = 90,237^0$... $\text{tg}(t^0) = k$ din ecuația: $I = e^{k\theta}$. $k\theta = 1,74046919$.

8. Constanta kaliogenezei (I)... $I = e^{k\theta}$... $I = 137,036/17\sqrt{2}$... Ea creionază „Rația” geometrică de creștere a Spiralei logaritmice de tip J. Bernoulli, a Spiritului absolut... (Spirală revelată, hologramic în fractal, la „Templul Conștientizării Prezenței”, cel de la Târgu Jiu). $I = 5,70001700423$... Amintim că: $I = 137,036/17\sqrt{2}$... ori $I = \ln(137,036)/(17\pi \times I_p)$... deci: Sommerfeld, jumătatea cercului Generator al Torului Genezei, lungimea Planck... sau $I = 1/(\alpha_c 17\sqrt{2})$... $I = (4\pi\epsilon_0 \hbar c)/(17e^2\sqrt{2})$... e^2 reprezintă $(1,602176487 \times 10^{-19})^2$, **sarcina elementară a electronului** la pătrat, în același timp este: $\log(369)$, legătura cu N.Tesla!... $\log(369) = e^2$.

Ea (kaliogeneza) intră în Șirul geometric: $a_v I^0, a_v I^1, a_v I^2, a_v I^3, a_v I^4, \dots, a_v I^{180}$.

9. „Cotele” (la Târgu Jiu, **Cele Trei!**) și raportul dintre abscisă și vectoare: $\cos(\theta^0)$. $I/N = 2e \times k\theta(\cos\theta^0)^{\sqrt{3}}$... Kaliogeneza (I), apoi „N” ce desemnează **Numărul lui Avocado** ($6,02214 \times 10^{23}$), unitatea cantității de substanță, numărul particulelor constituente (atomi) într-un mol/gr, în diviziune inversul unității atomice de masă, apoi, **Euler** și $k\theta$, echiangularitatea spiralei logaritmice și cosinusul... Pantele: $p_n = a_{an} \times \text{tg}\theta^0$... n de la 1 la 180... La Brâncuși, primele Trei!

Așadar, **proprietățile** Spiralei Genezei de la Târgu Jiu consonează cu:

- dimensiunea răsucirilor crește cu rația geometrică „I” (kaliogeneza), însă, atenție! **Forma rămâne neschimbată** ... Eadem mutata resurgo!

- creșterea este geometrică: $I, I^2, I^3, I^4, \dots, I^{180}$.

- parametrul $a_a = (\alpha_{gd} \times e) \times 10^5$ este cel ce determină amploarea cât și direcția... $\alpha_{gd} = 1/5813$.

- unghiul $t^0 = 90,237^0$... realizat de tangenta la orice punct al spiralei logaritmice cu vectorul radius la punctul de tangentă este **constant**... $\text{tg}(t^0) = k$ din ecuația: $I = e^{k\theta}$. $k\theta = 1,74046919$.

- în **orice loc din Natură** în care expansiunea sau compresia se contopesc cu rotația, apare o **spirală logaritmice!**... „**Spirală a Genezei**”... Aici tutelează **Numărul lui Euler** (e), iar, odată cu El, **progresia geometrică a kaliogenezei** (I), căci: $I = e^{k\theta}$ când: $e = I^{1/k\theta}$. Să reținem! $I = (e \times \alpha_c)/(\kappa\theta \times 2\cos\theta^0)$, iar: $e = (I \times \kappa\theta \times 2\cos\theta^0)/\alpha_c$... $\alpha_c = 1/137,036$... $k\theta = \ln(I)$.

- reacția **Fuziunii nucleare** expandează logaritmice!... O aflăm în **Soare** și în **miliardele de Stele ale Văzduhului**, în procesul **Nucleosintezei primordiale, temei al Genezei Vieții pe Pământ**, în primele circa 570 secunde, deslușite, metaforic, în cele „Șapte zile” ale Facerii” (**o zi** desemnând divizionar produsul: **(e x c)** în secunde cosmice!)... când raportul dintre numărul de **protoni** și numărul de **neutroni**: $n_{pr}/n_n = e^{-\Delta mc^2/kT}$ urcă **de la 1 la 7**... Vezi, cum cele 7 Chakre!...

Fuziunea nucleară din Aste reprezintă scenariul când 2 nuclee atomice de Hidrogen (respectiv deuteriul ^2H și tritiul ^3H) reacționează, în anumite condiții speciale, pentru a forma un nou nucleu mai stabil, mai greu, cu masă mai ridicată față de nucleele inițiale, adică un atom cu 2 protoni, numit Helium ^3He , proces care presupune o degajare imensă de energie, de lumină și farmec ce favorizează Viața, minunea minunilor.

Legea statistică Maxwell-Boltzmann, în mare a evoluției raportului dintre numărul de **protoni** și numărul de **neutroni**, revelează ecuația: $n_{pr}/n_n = e^{-\Delta mc^2/kT}$ unde apar: Numărul lui Euler (e), al creșterii/descrășterii logaritmice a Genezei, mutațiile energetice ($-\Delta mc^2$),

constanta termodinamică Boltzmann ($k_B = 1,380649 \times 10^{-23} \text{ J/K}$) și (T) temperatura Kelvin din sistemul de echilibru termodinamic, sistem ce mai cuprinde: volumul, entropia, presiunea etc.

Introducând parametrii în egalitatea $e^{-\Delta mc^2/kT}$, adică: Numărul **Euler** ($e = 2,718281828$), $mc^2 = E = 19,560916747 \text{ J}$ (Energia Planck-Einstein) și $k_B = 1,380649 \times 10^{-23} \text{ J/K}$, descoperim că $e^{-\Delta mc^2/kT} = e^{-14,167914} = 7,029964464...$ Mai departe: $n_{pr}/n_n = e^{-\Delta mc^2/kT} = (9 \times I)/\alpha_c...$ așadar, deducem că: $I = (\alpha_c \times e^{-\Delta mc^2/kT})/9...$

Din cele de mai sus, vedem comuniunea între: **Fuziunea nucleară din Soare** și din **miliardele de Stele ale Văzduhului, Lumină**, prin **constanta de cuplaj a interacțiunilor electromagnetice** ($\alpha_c = 1/137,936$), **Enneada Sphinxului (9)**, constanta Boltzmann ($k_B = 1,380649 \times 10^{-23} \text{ J/K}$), **Energia Planck-Einstein** ($mc^2 = E = 19,5609167 \text{ J}$) și **progresia geometrică a kaliogenezei (I)**, cea de la **Templul Trezirii Omului, Templul lui Brâncuși**.

E bine de amintit că reacția în lanț a **Nucleosintezei primordiale** merge, în etape, în herme, până la atomul de Fier ce are **26** protoni (nu întâmplător Numărul lui **IHWE!**).

- de altfel, corelat și cu **Fiziunea nucleară pământescă**, de data aceasta, cu Dezintegrarea radioactivă, avem a descoperi, prin **Timpul său de înjumătățire** că: $e^{1/2} = 1,64872127$. $e^{1/2} = I \times \pi^2 \times 29,307086$, firește în diviziune, că doi parametri esențiali ai Spiralei logaritmice a Genezei de la Târgu Jiu: **kaliogeneza (I)** și **Înălțimea „Coloanei” (29,307086m)** au tangență cu Ecuațiile Fiziunii nucleare.

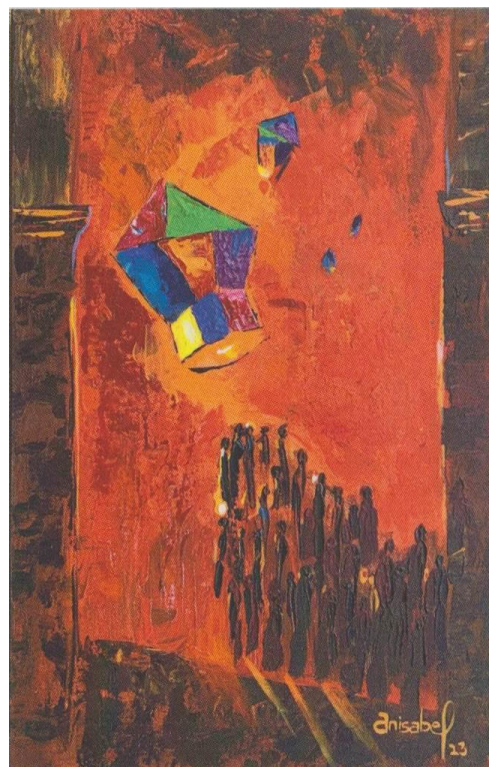
Necesar e ca Holograma să circumscrie **Trei „raze”**: învăluirea **abscisială**, coregrafia **vectorialei** și descifrarea acestora prin a III-a: **Pineala Observatorului!**... Însă, lipsa instanței „Pinealice” până azi ne-a privat de revelarea Operei, ce evocă celui trezit ideea: **Tat tvam asi!**... (Acesta ești Tu!)...

Acesta ești Tu, Omule!... Verigă a Mântuirii... **Za-Moksha!**... Soluția: **Matheseosophia Artei!**...

Unicitatea Operei ține, așadar, de: **Energia Formei**, aici „Spirala Mirabilis”, arătată prin: **Unghiul Polar** ($1,1051^0$), rația de expansiune geometrică (**I**), **Numărul lui Dumnezeu (137,036)**, **Numărul Euler (e)**, constanta **Stefan-Boltzmann (σ)**, constanta **Sommerfeld (α_c)** constanta Boltzmann ($k_B = 1,380649 \times 10^{-23} \text{ J/K}$), **Energia Planck** ($mc^2 = E = 19,56091 \text{ J}$), **lungimea de undă Compton (λ_c)**, **Fuziunea nucleară** din Stele, constanta gravitodinamică (α_{gd}), **Fiziunea nucleară**, **raza protonului** și consonanța cu **Legea Hubble** ($h_{ex} = H_0 d... I = h_{ex}/4$).

Consecință: Brâncuși e hermeneutizabil în **Cheia Esteticii matematice**, chemat de Arhitectul absolut să reveleze Holograma Spiralei autosimilarității „**fără început și fără de sfârșit**”, izvorul Operei fiind **Ascultarea celestă(!)**, într-o „filiație inversă” a **Celor ce se întorc la Pithagora!**

29 nov. 2023 La Trestiana.

Bogdan MANDACHE

Despre lectură sau suflarea vie a sanctuarelor

A fost o vreme cînd un text scris, un manuscris era citit de mai multe ori pînă era memorat, cititorul devenind el însuși o carte sau mai multe cărți. În mănăstirile apusene unde se păstrau vechi texte, izbucneau de la lumînări uitate incendii care mistuiau comori scrise; erau călugări care aveau putere de memorare, devenind astfel ei înșiși biblioteci

Numeroase miniaturi medievale surprind imagini ale unor călugări aplecați asupra unor manuscrise fie pentru a le copia, fie pentru a le citi și reciti pentru a le memora, fie pentru a le citi, pentru a le pătrunde slova, pentru a le pune într-un nevăzut dialog cu alte scrieri. Într-un tablou al lui Caravaggio, sfîntul Ieronim este reprezentat aplecat asupra unei mese încărcate de manuscrise, într-un colț fiind un craniu, simbol al trecerii ireparabile a timpului, îndemn la a nu irosi nici o clipă. Bărbați și femei citind au devenit un subiect tot mai răspîndit în pictura modernă, și amintim aici doar cîțiva pictori care au transpus artistic imaginea cititorului: Emmanuel Benner, Torsen Vasastgema, Fabio Hurtado Ensueno, Jean-Honore Fragonard, Berthe Morisot, Sylvere Seguin, Suzanne Valadon, Carl Vilhelm Holsoe, iar în pictura românească Theodor Pallady, Gh. Petrașcu sau Nicolae Vermont. În toate creațiile lor plastice în care au redat nobila îndeletnicire a cititului, pictorii au surprins cititorii și lectura făcută cu sîrg, cu plăcere, într-o atmosferă dominată de o blîndă tăcere.

Cunoscutul scriitor argentinian **Alberto Manguel** și-a dorit toată viața să trăiască printre cărți. La patru ani a învățat să citească, de scris abia la șapte

ani; nu e nimic surprinzător, Manguel susține că ar fi putut trăi fără să scrie, nu și fără să citească: „Citim ca să înțelegem ori ca să începem să înțelegem. Nu avem cum să nu citim. Cititul, aproape în aceeași măsură ca respirația, este o funcție vitală.” Pentru Alberto Manguel fiecare carte era o lume în sine, o lume în care își găsea refugiul. Un „refugiu” care a început în 1964, cînd avea 16 ani, și s-a angajat la librăria Pygmalion din Buenos Aires. Povestește cum citea cu pasiune cărțile venite în librărie, cum se atașa de o anume ediție, cum de multe ori nu mai aducea cartea în librărie, proprietara îngăduind ca în anumite limite angajații să nu aducă înapoi cărțile luate spre lectură. Manguel povestește despre întîlnirea cu Jorge Luis Borges care orbise și căruia tînarul elev și librar îi citea în timpul liber: „sub o gravură de Piranesi înfățișînd ruine romane circulare, am citit Kipling, Stevenson, Henry James, cîteva articole din enciclopedia germană Brockhaus, versuri de Marino, de Enrique Banchs, de Heine (dar pe acestea din urmă le știa pe de rost, așa că abia începeam să citesc cînd vocea lui ezitantă prelua și recita din memorie; ezita doar la cadență, nu și la cuvintele în sine, pe care și le amintea fără greș). Nu-i citisem, pînă atunci, pe mulți

dintre acești autori, așa că ritualul era unul ciudat. Eu descopeream textul în timp ce-l citeam cu voce tare, în timp ce Borges își folosea urechile așa cum alți cititori își folosesc ochii, ca să exploreze pagina în căutarea unui cuvânt, a unei propoziții, a unui paragraf care să-i confirme o amintire.” În acele lecturi, în alegerile făcute de Jorge Luis Borges se simțea „duhul libertății”, despre care vorbea scriitoarea Virginia Woolf asemuindu-l cu suflarea vie a sanctualelor pe care le reprezintă bibliotecile. Un sanctuar în care nu trebuie să lăsăm pe nimeni să ne spună cum să citim, ce să citim.

Fiecare cititor are propria istorie a lecturii, fiecare poate povesti experiența sa de cititor. Alberto Manguel vorbea despre istoria lecturii nu ca despre o cronologie care privește șirul aparițiilor cărților, fie ele în forma manuscriselor, sau a cărților tipărite; există o istorie a lecturii văzută ca act de a citi, iar acest act nu este doar unul făcut în tăcere. Este grăitoare evocarea pe care i-o face Augustin lui Ambrozie, un teolog cunoscut pentru plăcerea de a se retrage în solitudinea chiliei, pentru a citi. „Cînd citea”, scria Augustin, „ochii îi erau conduși pe pagini și inima îi brăzda mintea, iar glasul și limba îi erau în liniște. Adesea, cînd eram de față – căci nu era oprit ca cineva să intre, sau cînd cineva venea, să fie anunțat – l-am văzut așa, citind în tăcere și niciodată altfel și, păstrînd o tăcere îndelungată (căci cine ar fi îndrăznit să fie o povară pentru un om atît de atent?), ne retrăgeam și ne închipuiam că, în acel scurt timp, pe care-l dobîndea pentru întărirea forțelor spirituale, lăsat în pace de zarva afacerilor altora, nu voia să fie chemat la altceva și că, poate, se ferește ca nu cumva, fiind de față un ascultător atent și atras de cele ce auzea, dacă autorul pe care-l citea ar fi pus vreo problemă mai încurcată, să fie nevoie să facă vreo expunere sau să discute

despre anumite probleme mai grele și, cheltuind, pentru această discuție, timp, să citească mai puține volume decît ar fi voit, deși motivul mai drept pentru care citea în tăcere ar fi putut să fie nevoia de a-și ocroti glasul, care i se strica foarte ușor.” Consemnarea lui Augustin trebuie așezată în cutumele vremii cînd cititul în tăcere, parcurgerea silențioasă a unei pagini era ceva neobișnuit, la acea vreme, de cele mai multe ori, lectura făcîndu-se cu voce tare. Descrierea făcută de Augustin poate fi văzută ca o primă mărturie clară înregistrată de literatura occidentală. În 1927, Josef Balogh a încercat să demonstreze că lectura în gînd era necunoscută în lumea antică, afirmație contrazisă de Bernard Knox care susținea că în antichitate cărțile se citeau în mod normal cu voce tare, deși nu este nicăieri consemnat că lectura în gînd ar fi fost ceva neobișnuit, dar exemplele pe care le oferea nu susținea deloc convingător afirmația sa. Antichitatea a cunoscut mai multe moduri ale lecturii, dar cel mai răspîndit era cititul cu glas tare, atît din cauza puținătății manuscriselor, cît și din slaba răspîndire a științei scrisului și cititului, rezervată unei elite. Se citea cu glas tare și din bucuria de a se desfăta cu sunetul cuvintelor, literele fiind inventate, după spusa lui Aristotel, pentru a putea conversa cu cel absent. Pe urmele lui Henri Jean Martin, Alberto Manguel afirmă că „în fața unui text scris, cititorul avea datoria să dea glas literelor tăcute, **scripta**, dîndu-le prilejul să devină, după cum se observă cu finețe în Biblie, **verba**, cuvînt rostit-spirit. Limbile primordiale ale Bibliei – aramaica și ebraica – nu fac deosebire între actul citirii și actul vorbirii; le numesc pe amîndouă cu același cuvînt.”

În scriptorium cititul și scrisul se făceau în tăcere, comunicarea între scribi făcîndu-se prin semne. Pentru Ambrozie cititul era un act solitar, lectura era un act spiritual, dar unii dogmatici s-au grăbit să

combată această tendință, motivînd că cititul în tăcere face loc reveriei, primejdiei accidiei, „molima care bîntuie întru amiază”, demonul amiezii. Sigur, o carte citită în intimitate excludea orice formă de cenzură, de condamnare a unor pasaje care ar fi putut stîrni nedumeriri sau interpretări neconforme cu dreapta credință. Era o comunicare fără martori între carte și cititor, lectura în tăcere devenea normă, așa încît se poate spune că observîndu-l pe Sfîntul Ambrozio citind în acea după-amiază din anul 384, Augustin vedea născîndu-se o lume.

Cititul în tăcere care l-a uimit pe Augustin a adus în discuție și capacitatea de memorare, imprimarea textului „pe tăblițele de ceară ale memoriei”; discuția era mult mai veche, din vremea lui Platon și Socrate. Dialogul **Phaidros** este unul în care discutîndu-se despre frumos se ajunge la tema platoniciană a inferiorității limbajului scris, a superiorității oralității. Încă înainte de Platon, scrierea a căpătat la Atena drept de cetate; Eschil vorbea despre inventarea „grupărilor de caractere scrise” care constituie „memoria tuturor lucrurilor”. De acum scrierea era cea care deține funcția teaurizării mnemice. Deși dialogul platonician este unul despre natura dragostei, spre sfîrșit accentul cade pe meșteșugul literelor. Zeul Theuth se înfățișează într-o zi regelui Thamus, al Egiptului, vorbindu-i despre invențiile sale, numerele, socotitul, geometria, astronomia, jocul de table, zarurile și scrierea, toate urmînd să-i facă pe egipteni mai înțelepți. Ascultînd toate acestea, regele îi spuse meșterului Theuth: „Tu, acum, ca părinte al literelor, și de dragul lor, le-ai pus în seamă tocmai contrariul a ceea ce pot face ele. Căci scrisul va aduce cu sine uitarea în sufletele celor care-l vor deprinde, lenevindu-le ținerea de minte; punîndu-și credința în scris, oamenii își vor aminti din afară, cu ajutorul unor icoane străine, și nu dinlăuntru, prin caznă proprie. Leacul pe care tu l-ai găsit nu e făcut să învîrtozeze

ținerea de minte, ci doar readucerea aminte. Cît despre înțelepciune, învățăceilor tăi tu nu le dai decît una părelnică, și nicidecum pe cea adevărată. După ce cu ajutorul tău vor fi aflat o grămadă de prin cărți, dar fără să fi primit adevărata învățătură, ei vor socoti că sînt înțelepți nevoie mare, cînd de fapt cei mai mulți n-au nici măcar un gînd care să fie al lor.”

Întîmplarea a fost un bun prilej pentru Socrate de a-i aminti lui Phaidros, care voia să-l încînte cu un discurs al lui Lysias, învățat pe de rost, că pentru cei din vechime important era ce spunea un stejar sau o piatră, nicidecum ceea ce era turnat în cuvinte scrise. Socrate compară scrierea cu pictura, continuînd să reproșeze scrierii neputința de a furniza răspunsuri, învăluindu-se într-o „foarte solemnă tăcere”. Gîndul scris dacă va fi întrebare va răspunde numai un singur lucru, mereu același, „și de îndată ce a fost scrisă, odată pentru totdeauna, fiecă cuvîntare colindă pretutindeni, păstrînd aceeași înfățișare și pentru cei ce o pricep, și pentru cei cărora nu le spune nimic. Era vremea oralității, a dialogului, manieră în care este redată gîndirea lui Platon, teren de înfruntare filosofică, din vechime pînă în zilele noastre. Socrate avea dreptate că gîndul scris rămîne la fel indiferent ce ochi l-ar citi, dar nu lua seamă că același gînd scris putea stîrni înțeleșuri diferite. Plină de tîlc rămîne o întîmplare, povestită de Andronikos și de Aulus Gellius, în **Noptile attice**, avîndu-i protagoniști pe Aristotel și pe Alexandru cel Mare. Aristotel preda dimineața în Lyceu disciplinele acroactice, esoterice, destinate celor cu însușiri intelectuale, dragoste de studiu și putere de muncă, în vreme ce seara preda discipline exoterice tuturor tinerilor. Cînd Alexandru a aflat că Aristotel a publicat cărțile acroactice i-a trimis o scrisoare filosofului cu reproșul că n-a făcut bine publicînd cărțile cu disciplinele acroactice, „Căci prin ce altceva voi putea fi mai presus de ceilalți, dacă cele ce am învățat

de la tine vor fi comune tuturor. Eu aş vrea să mă disting prin învăţatură mai mult decât prin puterea armelor şi prin bogăţie.” Aristotel i-a răspuns astfel: „Cărţile acroactice de care te plîngi că au fost publicate şi de aceea nu mai sînt ca nişte taine ascunse, să ştii că n-au fost publicate nici nepublicate, fiind că ele sînt inteligibile numai pentru aceia care m-au ascultat.”

În plin Ev Mediu, la mijlocul secolului al XIII-lea, Richard de Fournival, cancelar al catedralei din Amiens, teolog de mare deschidere intelectuală, un erudit recunoscut, polemiza în **Bestiarul iubirii** cu Socrate, era în dezacord cu afirmaţiile filosofului grec despre scris, arătînd că prin scris oamenii ajungeau să-şi îmbogăţească tezaurul cunoaşterii. Dar de Fournival preia ideea lui Socrate privitoare la imagine şi cuvînt, porţile prin care la memorie ajung văzul şi auzul, imaginea slujind ochiului şi cuvîntul-urechii: „Şi se ajunge la acelaşi efect prin imagine şi prin cuvînt. Căci văzînd imaginea pictată a unei istorii, cea a Troiei sau o alta, vedem faptele bărbaţilor viteji care au trăit în trecut, ca şi cum ar fi fost de faţă. [...] Şi în acest scop vă trimit prin această scriere şi imaginea şi cuvîntul pentru ca, nefiind de faţă, această scriere să mă aducă în memoria voastră prin imaginile şi prin cuvintele sale, ca şi cum aş fi de faţă.” Cartea, scrisul păstrează şi transmite amintirile. Socrate a trăit într-o vreme în care textul scris nu era la îndemîna oricui, deşi existau cărţi scrise, iar comerţul cu cărţi începuse să se dezvolte.

A fost o vreme cînd un text scris, un manuscris era citit de mai multe ori pînă era memorat, cititorul devenind el însuşi o carte sau mai multe cărţi. În mănăstirile apusene unde se păstrau vechi texte, izbucneau de la lumînări uitate incendii care mistuiau comori scrise; erau călugări care aveau putere de memorare, devenind

astfel ei înşişi biblioteci. Pe vremea cînd studia la călugării cistercieni, Jean Racine a fost surprins citind romanele greceşti **Iubirile lui Theogenis şi Haricleea**, iar cartea a fost aruncată în foc; a găsit un al doilea exemplar, s-a ascuns ca să-l citească, a fost din nou prins şi cartea condamnată focului. După ce a citit-o şi a treia oară a învăţat textul pe de rost, apoi a mers la paraclisierul vigilent şi i-a spus că poate arde cartea, o memorase. În dialogul **Secretum meum**, Petrarca imaginează un dialog cu Augustin care îl îndrumă să facă notiţe pe marginea cărţilor citite: „De cîte ori citeşti o carte şi dai peste unele fraze minunate care simţi că-ţi mişcă ori îţi încîntă sufletul, nu te încrede în puterea propriei inteligenţe, ci forţează-te să le înveţi pe de rost şi fă-ţi-le familiare meditînd asupra lor.” Unul dintre profesorii lui Alberto Manguel îi povestea elevului său despre tatăl său, care în anii petrecuţi în lagărul de concentrare era biblioteca din care au citit tovarăşii lui detenţie, peste ani Manguel văzînd în tatăl profesorului său unul dintre cei în memoria căruia fusese salvată o carte ca în distopia **Fahrenheit 451**, a lui Ray Bradbury.

Lectura lui Platon oferă o plăcere intelectuală unică, dialogurile sale filosofice aducînd bucurie, bogăţie intelectuală, prospeţime cu fiecare nouă lectură, autenticitate, forţă simbolică, sentimentul că sub ochii cititorului renaşte atmosfera ateniană. Socrate nega scrisului posibilitatea de a reproduce gîndirea în manieră integrală, dialogurile platoniciene trimiţînd la o altă sferă, la un al doilea plan specific tradiţiei antice aferente filosofiei orale cultivate de Platon. Nu avea Socrate de unde să ştie că după mai bine de două mii de ani, un filosof, N.A. Whitehead, avea să scrie că întreaga filosofie occidentală nu este decît o notă în subsolul unei pagini din Platon...

Ion GĂNGUȚ

Catedrale gotice

(II)

Lumea europeană, în măsura în care este europeană, este o creație a Evului Mediu care, aproape simultan, a destrămat unitatea, cel puțin relativă, a civilizației mediteraneene și a aruncat de-a valma în creuzet popoarele cândva romanizate și cele pe care Roma nu le-a supus niciodată. Atunci s-a născut Europa, în sensul omenesc al cuvântului... Și această lume europeană astfel definită a fost de atunci încoace străbătută neîncetat de curenți comune.²⁹

În ce ne privește, ne situăm în limitele părerilor școlii franceze a *Analelor* care consideră că nu există o falie între Evul Mediu și Renaștere, ci un lung Ev Mediu prelungit între antichitate și modernitate. Revista *Annales* a pus bazele curentului numit *Noua Istorie*, fundamentat de istorici cu recunoaștere mondială de talia lui Lucien Febvre, Fernand Braudel, Henri Pirenne, March Bloch sau, din generația mai nouă, nume precum Jacques Le Goff și Jean Delumeau, ultimul demonstrând cum se preiau anumite idei în mod mecanic și apoi se transmit pentru decenii sau sute de ani, încurajând o lene a gândirii: *Dacă s-ar putea înlătura din cărțile de istorie cei doi termeni solidari, și solidari inexacți: Ev Mediu și Renaștere, înțelegerea perioadei care se întinde de la Filip cel Frumos și Henric al IV-lea ne-ar fi ușurată. Dintr-un singur condei s-ar lăsa deoparte o serie întreagă de prejudecăți. Am scăpa, în primul rând, de convingerea că o ruptură*

*brutală a despărțit o vreme a întunericului de o alta a luminii*³⁰. Reprezentanții *Noii Istории* consideră omul medieval în toate dimensiunile sale, economică, socială, politică, mentală, inclusiv în dimensiunea imaginativă, a reprezentărilor sale. Dacă vom cerceta bibliografia enciclopedistului Umberto Eco, vom observa cu ușurință atracția sa către perioada medievală despre care discutăm. După ce îngrijește și publică *Il Medioevo* (4 volume editate de *Encyclomedia*) între 2010-2011, o adevărată călătorie prin istorie, cultură, artă, muzică, filozofie, iată că în 2014 își întregeste efortul, scoțând o operă monumentală în 14 volume, *Il Medioevo*, Casa Editrice Repubblica e L'Espresso, el asigurând *Introducerea*, strângând în jurul său peste 300 de intelectuali din toată Europa. În volumul 14, Umberto Eco lasă câteva rânduri memorabile care sintetizează sfârșitul de Ev Mediu și intrarea hotărâtă prin Renaștere în Epoca Modernă: *Europa se populează cu catedrale, adevărate enciclopedii ale cunoașterii (s.n., I. Gănguț) și ale unei debordante imaginații...Este o scenă luminată de vitralii, de manuscrise cu miniaturi strălucitoare, de culorile țesăturilor italiene și flamande care circulă pe mare și pe uscat, în nordul și sudul Europei, traversând o lume nouă care se dezvăluie în împetriștata ei multiplicitate*³¹... *Orice aș face, m-am născut ca să cercetez străbătând păduri simbolice,*

²⁹ M. Bloch, *Histoire et Historiens*, texte reunite de Etienne Bloch, Armand Colin, Paris, 1995, p. 126.

³⁰ Jean Delumeau, *Civilizația Renașterii*, Editura Meridiane, București, vol.I, 1995, p. 9.

³¹ *Introduzione al Medioevo*, a cura di Umberto Eco (14 vol.), Casa Editrice Repubblica e L'Espresso, 2014.

locuite de unicorni și grifoni, și comparând structurile ascuțite și pătrate ale catedralelor cu împunsăturile maliției exegetice[...] Această înclinație și această pasiune nu m-au părăsit niciodată, chiar dacă mai târziu, din varii motive, nu am urmat ca profesie academică medievistică. Astfel, Evul Mediu a rămas, dacă nu meseria mea, hobby-ul meu – și tentația constantă – și îl văd în toate, transpărând în lucrurile de care mă ocup, care nu par medievale și totuși sunt. Evul Mediu reprezintă **creuzetul Europei și al civilizației moderne**³² (s.n., I. Gănguț).

Jacque Le Goff s-a remarcat drept cercetător al Evului Mediu, în special al perioadei secolelor XII și XIII, scrierile sale insistând pe sublinierea aspectelor culturale, intelectuale și sociale ale vieții Europei acelei perioade, menționând frecvent elemente reprezentative ale vieții de zi cu zi a oamenilor obișnuiți. Lucrările sale se axează, astfel, mai puțin pe prezentarea cadrului politic și militar. Viziunea sa asupra Evului Mediu este a unei perioade cruciale în istoria europeană, marcate de ample progrese economice și sociale și de influența masivă a Bisericii Catolice. Una dintre cele mai importante idei aparținând lui Jacques Le Goff face legătura dintre conceptul de purgatoriu ca posibil traseu către rai, concept apărut în secolul XII, și dorința catolicismului de a se potrivi stilului mercant bazat pe creditare al societății. Aceste idei sunt detaliate în *Nasterea purgatorului*, apărută în 1981 sau *Banii și viața*, publicată în 1986. A urmat Școala Normală Superioară, unde a luat contact cu istorici mari contemporani, cum sunt Fernand Braudel sau Lucien Febvre, cofondatorul revistei *Annales* și al secției de științe sociale de la Școala Practică de Înalte Studii în Științe Sociale. În timpul celui de-al Doilea război Mondial, a participat la Rezistența Franceză și a

călătorit, după terminarea conflictului, la Praga, Oxford și Roma. În 1950 a obținut titlul de profesor de istorie și a început să predea în Lille, fiind curând atras de dorința de a coordona cercetări în domeniul istoriei. Le Goff a avut mai multe posturi academice, retrăgându-se de la catedră în 1993. A scris numeroase cărți de istoriografie, printre care *Imaginarul medieval*, *Intelectualii în Evul Mediu*, *Omul medieval*, *Evul Mediu și nasterea Europei*, *Civilizația Occidentului medieval* și două biografii remarcabile: viața regelui Ludovic al IX-lea, singurul monarh francez sanctificat, și viața Sfântului Francisc de Assisi.

Este evident că Umberto Eco și Jacques Le Goff fac parte din aceeași familie spirituală, atrași irezistibil către Evul Mediu, pe care l-au considerat drept o epocă plină de semnificații majore și capitale pentru istoria omenirii. În anul 2006, într-un interviu, Jacques Le Goff făcea referiri esențiale asupra uneia dintre cele mai mari realizări ale Evului Mediu, anume **catedrala gotică**.³³ *În jurul anului 1000, Franța a fost acoperită cu „mantaua albă” a catedralelor romanice, numeroase și impunătoare, care au păstrat principalele trăsături arhitecturale ale antichității romane, în special zidurile solide și arcul de mijloc.*³⁴ Apariția extraordinară a catedralelor care a avut loc în secolele al XII-lea și al XIII-lea a fost contemporană cu trei fapte istorice majore care au format contextul despre care au făcut precizări istoricii care au studiat respectiva epocă.

Primul fapt consemnat de istorici este apariția unui boom demografic fără precedent: între anul 1000 și începutul secolului al XIV-lea, populația Occidentului s-a mărit de 2-3 ori. Astfel, Franța trece de la 6 la 18 milioane de locuitori, Anglia de

³² Umberto Eco, *Scrieri despre gândirea medievală*, Polirom, Iași, 2016.

³³ <https://www.nouvelobs.com/histoire/20190417.OBS11725/notre-dame-quand-jacques-le-goff-racontait-le-temps-des-cathedrales.html>.

³⁴ Art.cit.

la 1,2 la 3,8 milioane.³⁵ Se poate crede logic că această creștere a populației a dus la ridicarea unor clădiri religioase foarte mari pentru a reuni credincioșii și a satisface nevoia de spațiu. Catedrala din Amiens, de exemplu, poate găzdui 10.000 de oameni, adică întreaga populație a orașului.

În secolul al XII-lea și mai ales în secolul al XIII-lea, o competiție dovedită și declarată s-a desfășurat între orașele Franței. În 1163, Notre-Dame de Paris este, cu o înălțime de boltă de 35 de metri, cea mai înaltă catedrală din Europa. În 1194, Chartres o depășește cu 36,55 metri. În 1212, bolta Reimsului atinge 37,95 metri. Catedrala Beauvais a doborât acest record în 1272 cu o boltă ridicată la 48 de metri deasupra solului – dar care s-a prăbușit în 1284. Construirea celei mai frumoase și mai înalte catedrale a devenit o chestiune de prestigiu regional.

Al doilea fapt istoric este aplicarea unei reforme religioase, reforma gregoriană (inspirată în special de Papa Grigore al VII-lea, papă din 1073 până în 1085) care întărește funcția episcopală. Această reformă va scoate Biserica de sub influența feudalilor de care fusese acaparată, sporind în același timp puterea episcopilor și mai ales a papei.

A treia schimbare istorică ce marchează acest „timp al catedralelor” este **creșterea puterii și autonomiei orașelor**. Stăpânii feudali locuiau în mediul rural în castelul lor pe care nu l-au părăsit în oraș decât în secolul al XVII-lea. Regii locuiesc adesea în afara Parisului, cum ar fi Louis cel Sfânt care locuiește în Vincennes. În orașe, deci nu palatele sau reședințele domnești, ci **catedrala** devine cel mai spectaculos, cel mai simbolic monument. *Eu văd catedrala ca pe unul dintre acele monumente extraordinare – precum anumite temple hinduse sau*

budiste – care vorbesc la fel de mult celor mai cultivați, celor mai spirituali oameni, cât și celor mai simpli oameni. Acesta este miracolul catedralei. Îi întâmpină pe toată lumea, are sens pentru toată lumea. E plin de sens, senzații, viziuni, o catedrală. Este probabil cel mai semnificativ monument [...] Și apoi catedrala este probabil cea mai europeană expresie arhitecturală, unul dintre acele locuri în care turiștii europeni simt că aparțin aceleiași civilizații – considera unul dintre cei mai fini și buni cunoscători ai realităților Evului Mediu.³⁶

Apariția luminii în biserică, pe care noua arhitectură o face posibilă, reprezintă o schimbare de mare importanță față de epoca anterioară. Catedrala este concepută atât pentru a capta, cât și pentru a elibera lumina. O lumină care scoate în evidență înălțimea navelor, impulsul turnurilor și turlor, alternanța umbrei și axele stâlpilor. O lumină care este mereu colorată. Aspectul somptuos al vitraliului devine apoi un element esențial al goticului. Culoarea este esențială și în sculpturi, fresce, tapiserii. Lumina din catedrală are și o semnificație spirituală, teologică. Pentru constructori, Dumnezeu este lumină. Este o mare schimbare. Creștinismul a insistat asupra smereniei omului în fața lui Dumnezeu. Marea încarnare a omului în Biblie a fost Iov. Dar la mijlocul secolului al XII-lea, s-a pus accentul pe ceva cu totul diferit, pe faptul că omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu. În arta romanică, l-am sărbătorit pe Hristos triumfător, Hristos înviat. În arta gotică este reprezentat Hristosul Patimilor, Hristosul suferind, mai aproape de om. Imaginea lui Iov se estompează, catedrala se ridică la cer. Creștinismul medieval a reorientat spațiul oamenilor. În antichitate, marea opoziție era între dreapta și stânga. În Evul Mediu,

³⁵ Bois, Guy, *Une approche de la croissance médiévale (XIe-XIIe siècles)*, *La Grande Dépression médiévale. Le précédent d'une crise systémique*, sous la direction de Bois Guy. Presses Universitaires de France, 2000, pp. 11-53.

³⁶ <https://www.nouvelobs.com/histoire/20190417.OBS11725/notre-dame-quand-jacques-le-goff-racontait-le-temps-des-cathedrales.html>.

este între sus și jos. Catedrala este expresia acestui impuls ascendent.

Evul Mediu a fost bântuit de cei trei călăreți ai Apocalipsei: **foamete, războiul și epidemiile**. Foametea, din cauza supraaglomerării și a schimbărilor climatice, a durat din 1315 până în 1322. Războiul de 100 de Ani a fost purtat între Anglia și Franța în intervalul 1337-1453. Marea *Moarte Neagră* face ravagii în Europa, care pierde mai mult de o treime din populație. Catedralele supraviețuiesc pentru că, într-un mod curios, rămân legate de gustul goticului și sunt reconstruite în acest stil.

În Evul Mediu, existau distincții epistemologice importante între conceptele de *lux*, *lumen* și *splendoare*, cuvinte folosite pentru a descrie lumina prin diferite niveluri de atribute metafizice. În timp ce termenul *lux* se referă la lumina naturală emisă de soare, *lumenul* este lumina care interacționează cu lumea materială, în timp ce *splendoarea* este lumina reflectată. Pentru Suger și toți cei care l-au urmat, ideea a fost nu doar să inunde complet catedrala cu lumină, ci și să difuzeze *lux*, *lumen* și *splendoare* în moduri specifice. Adăugarea rozei din Saint-Denis este un exemplu perfect de utilizare a luminii pentru a ghida viziunea vizitatorului către un plan ridicat, atât din punct de vedere material, cât și simbolic, către o imagine a tărâmului divin.

Un alt exemplu de lumină călăuzitoare în catedralele gotice este la Catedrala Chartres, unde culoarele formează un contur luminos al naosului, atrăgând vizitatorii către ceea ce este cea mai mare navă a oricărei catedrale din Franța. Iluminarea interiorului catedralelor gotice a progresat între secolele al XII-lea și al XIII-lea, din perioada cunoscută sub denumirea de gotic primitiv până la perioada gotică târziu (uneori numită prerenascentist). O parte din această schimbare poate fi atribuită dezvoltării vitraliului alb. Un alt fenomen interesant este mărirea treptată

a rozei în mai multe catedrale, începând cu Saint-Denis. Un trandafir și mai mare se găsește la Chartres, în timp ce cel al Westminster Abbey este atât de lat încât atinge balustradele de ambele părți.

Credințele filozofice în plină schimbare sunt cele care susțin aceste transformări manifestându-se direct în arhitectura bisericească. Evul Mediu a făcut loc Renașterii și, odată cu aceasta, concepția metafizică a luminii a luat o întorsătură mai științifică. Acest punct de cotitură în însăși concepția despre ideea de lumină a fost o evoluție pornind de la o concepție literală a luminii ca manifestare a divinului, la o viziune mai simbolică în care lumina constituie o reprezentare a divinului. Însăși ideea că lumina trebuie să interacționeze cu lumea materială și felul în care materialitatea luminii în sine este reprezentată și utilizată s-a schimbat. Pe măsură ce a început să fie studiat într-un aspect mai științific și mai puțin metaforic, poate că lumina a devenit o metaforă a divinului, mai degrabă decât o reprezentare fizică a acestuia. Cu toate acestea, este imposibil de înțeles ce a însemnat forma gotică pentru oamenii din Evul Mediu pentru care au fost construite aceste structuri fără a înțelege mai întâi convingerile lor despre lumină și materialitate care i-au inspirat și au inspirat aceste schimbări arhitecturale fascinante și frumoase. Din textele de secol VI rămase de la **Pseudo-Dionisie Areopagitul**, înțelegem că cele trei trepte ale desăvârșirii pe care trebuie să le parcurgă omul demn de adevărata sa condiție (purificarea, iluminarea și unirea mistică) nu sînt decît trei momente succesive ale reabsorbției sufletelor în lumina originală.³⁷

„Cel care se unește cu lumina devine el însuși lumină” – va scrie, în pragul veacului al XII-lea, Abatele Suger de la Saint-Denis, de al cărui nume se leagă debuturile vitraliului medieval.

³⁷ Andrei Pleșu, Arta vitraliului în Dilema veche, nr. 882, din 4 - 10 martie 2021.

Fățarnicia religioasă.

Cuprins.

1. Fățarnicia și ipocrizia.
2. Fățarnicii religioși.
3. Biblia despre fățarnicie.
4. Fățarnicia religioasă și lenevia.
5. Fățarnicia religioasă și lăcomia îmbogățiri fără muncă.

1. Fățarnicia și ipocrizia.

„*Ipocritul este acea persoană care, după ce a scris o carte ateistă, se roagă la Dumnezeu să aibă succes*”. (Autor necunoscut).

„*Ipocrit: omul care și-a ucis amândoi părinții... cerând milă pe motiv că este orfan*”.

(Abraham Lincoln).

A vorbi despre *fățarnicii religioși* este destul de dificil, atât din cauza numărului tot mai mare al acestora, cât și al mării diversități de forme, dintre cele mai ascunse și mai perverse, sub care se manifestă aceștia.

Sinonim al cuvântului „*fățarnic*” este cuvântul „*ipocrit*”, ambele indicând o persoană care, în mod deliberat și obișnuit, se declară bun, când de fapt știe că nu este bun.

Fățarnicul și ipocritul sunt *gemenii monoziagoți*, *gemenii univitelini*³⁸, *gemenii adevărați*, sunt *gemenii identici*.

În general, în vorbirea curentă, și în DEX, *fățarnicul și ipocritul* sunt definiți cu următoarele sensuri:

1) **fățarnicul**: corupt; fals; fariseu; imoral; *ipocrit*; mincinos; machiavelic; perfid; prefăcut; șiret; viclean; cu mai multe fețe și cu nici un obraz;

2) *Ipocritul*: persoană care se arată altfel (de obicei mai bun) de cum este, care simulează sentimente pe care nu le are; prefăcut; **fățarnic**, care trădează fățarnicie; care este lipsit de sinceritate; duplicitar; mincinos, perfid, șiret, viclean; om la care adevărul și falsul nu mai puteau fi distinse.

Și *fățarnicul și ipocritul* sunt oameni cu dublă gândire³⁹ și acțiune pentru aceeași faptă și/sau pentru aceeași persoană.

³⁸ *Gemenii monoziagoți, gemenii univitelini, gemenii adevărați sau gemenii identici*, sunt gemenii care provin din scindarea unui singur ovul fecundat înainte de ziua a 14-a de dezvoltare intrauterină. Provenind dintr-un singură celulă-ou, cei doi gemeni posedă același patrimoniu genetic și, deci, au același sex. Spre deosebire de aceștia, gemenii dizigoți provin din fecundarea a două ovule și nu posedă în comun decât jumătate din patrimoniul lor genetic.

³⁹ În romanul „1984”, George Orwell a scris: „*Dublă gândire* înseamnă capacitatea de a avea

Cuvintele „*ipocrit*” și „*fățarnic*” își găsesc corespondent în cuvântul ebraic „hanep” (scris incorect din lipsa semnelor grafice specifice ebraicii), care are sensul de „*fără Dumnezeu*”, „*nelegiuit*”.

În continuare referirea la acești „*gemeni identici*” se face prin cuvântul *fățarnic*, care este blamat și în Biblie ca fiind „*on om de râsul lumii*”.

2. Fățarnicii religioși.

„*Și diavolul poate invoca sfânta scriptură ca să-și atingă scopul.*” (William Shakespeare)

„*Decât catolic ipocrit, mai bine ateu.*” (Papa Francisc).

Dintre toți fățarnicii, *fățarnicii religioși* prezintă caracteristici și particularități distincte și aceasta din cauză că aceștia se folosesc de cele sfinte pentru a induce în eroare oameni în scopul satisfacerii unor interese personale, uneori satanice.

Fățarnicii religioși (1) fac rugăciuni publice lungi, folosesc măsuri extreme pentru a se asigura că ceilalți le observă religiozitatea (falsă), arată un devotament (numai exterior) față de Domnul, își joacă bine rolul ca exemple publice de virtute religioasă, (2) dar în realitate sunt cu totul altceva (Matei 6:2, 5, 16), sunt oameni care falimentează mizerabil în viața intimă a inimii lor, unde se află adevărata virtute (Matei 23:13-33; Marcu 7:20-23).

Fățarnicia este **cauzată**, în general, de dorința unor oameni (răi) fie de a trăi cât mai bine (chiar în lux și în desfrâu) fără a muncii, fie de a acumula bogății cât mai mari, fie de a-și satisface anumite interese personale, uneori satanice.

simultan două convingeri contradictorii și de a le accepta pe amândouă. ... Să rostești minciuni deliberate crezând cu sinceritate în ele, să uiți orice fapt ce se poate dovedi neconvenabil. ... Să știi și să nu știi, să fii conștient de o completă veridicitate în clipa când spui minciuni cu grijă ticluite, să ai simultan două opinii care se anulează reciproc, știind că ele sunt contradictorii și să crezi în amândouă”. Sunt și puncte de vedere care susțin că aceasta este definiția teologiei.

Este un adevăr confirmat de întreaga existență a omenirii faptul că „omul are de ales între *a trudi și a trăi bine și a lenevi și a trăi greu*”.

Numai că unii oameni doresc fie „*să trăiască bine ducând o viață în lenevie*”, fie „*să se îmbogățească prin fățarnicie*”, și într-un caz și în altul dorind să-și atingă scopul apelând la cele mai perfide metode, inclusiv *prin folosirea în scop satanic a religiei*.

Data fiind marea diversitate de forme, dintre cele mai ascunse și perverse, sub care se manifestă *fățarnicii religioși*, este foarte dificil, chiar imposibil, de făcut o prezentare a acestora printr-o singură definiție.

Din toate timpurile au existat preocupări pentru o definiție cât mai sugestivă a *fățarnicilor*, în general, și a *fățarnicii religioși*, în special, dintre care am făcut următoarea selecție:

„*Un om fățarnic are două fete și niciun obraz.*” (Nicolae Iorga). Altfel spus, fățarnicul este acel individ care are mai multe fețe și nici un obraz, care este când cu Satan, când cu Domnul, după cum îi dictează interesul lui mefistofelic.

„*Cu trupul în biserică și cu gândul la dracul.*” (Proverb).

„*Ipocritul este acea persoană care, după ce a scris o carte ateistă, se roagă la Dumnezeu să aibă succes.*” (Autor necunoscut).

„*Ipocrit: omul care și-a ucis amândoi părinții.. cerând milă pe motiv că este orfan.*” (Abraham Lincoln).

„*Și diavolul poate invoca sfânta scriptură ca să-și atingă scopul.*” (William Shakespeare).

„*Decât catolic ipocrit, mai bine ateu.*” (Papa Francisc).

„*Singurul viciu care nu poate fi iertat este ipocrizia. Pocăința pentru ipocrizie este ea însăși ipocrizie.*”, sau „*Pocăința unui ipocrit este în sine o ipocrizie.*” (William Hazlitt).

„*A spune una și a face alta. Trebuie să discernem distinct și aparte predica și*

predicatorul.” (Michel de Montaigne).

La cele de mai sus, eu mai adaug și următoarele definiții:

„Ipocrizia este direct proporțională cu distanța dintre vorbe și fapte, dintre ceea ce este un om și ceea ce vrea să pară a fi.”

„Ipocritul cu fapta sărută și o mână pe care cu gândul o dorește tăiată.”

„Sărutul, îmbrățișarea și prietenia ipocritului sunt dezonorante pentru omul moral”

„În condițiile în care Biserica promovează tot mai mult religia și prea puțin credința, ipocrizia religioasă va prinde aripi tot mai mari până se va întuneca cerul”

„Ipocriții sunt suspușii, ipocriții sunt și supușii.”

„Fățarnicul este ca un ceas defect: permanent arată o oră cu totul diferită de cea reală/exactă”

3. Biblia despre fățarnicie.

„Singurul viciu care nu poate fi iertat este ipocrizia. Pocăința pentru ipocrizie este ea însăși ipocrizie.”, sau **„Pocăința unui ipocrit este în sine o ipocrizie.”** (William Hazlitt).

„A spune una și a face alta. Trebuie să discernem distinct și aparte predica și predicatorul.”

(Michel de Montaigne).

În Biblie sunt zeci de referiri la oamenii fățarnici, în general, și la cei religioși, în special, dintre care menționez (sublinierile îmi aparțin):

„Tu, dar, când faci milostenie, nu suna cu trâmbița înaintea ta, cum fac fățarnicii, în sinagogi și în ulițe, pentru ca să fie slăviți de oameni.” (Matei 6:2). Hristos muștră greșea de a face o mare publicitate faptelor de caritate.

„Când vă rugați, să nu fiți ca fățarnicii, cărora le place să se roage stând în picioare în sinagogi și la colțurile ulițelor,

pentru ca să fie văzuți de oameni.” (Matei 6:5).

„Când postiți, să nu vă luați o înfățișare posomorâtă, ca fățarnicii, care [...] se arate oamenilor că postesc.” (Matei 6:16).

„Fățarnicule, scoate întâi bârna din ochiul tău, și atunci vei vedea deslușit să scoți paiul din ochiul fratelui tău.” (Matei 7:5).

Degeaba Mă cinstesc cel care „se apropie de Mine cu gura și Mă cinstește cu buzele, dar inima lui este departe de Mine”. (Matei 15:7).

„Vai de voi, cărturari și farisei fățarnici! Pentru că voi închideți oamenilor Împărăția cerurilor: nici voi nu intrați în ea, și nici pe cei ce vor să intre nu-i lăsați să intre.” (Matei 23:13). „Închideți oamenilor Împărăția” cu sensul de „împărăția harului divin, dar cândva și împărăția slavei divine (vezi Matei, cap. 4,17; 5,2). Cărturarii și Fariseii făcuseră aproape cu neputință ca oamenii sinceri la inima să găsească drumul ce duce la mântuire, mai întâi, făcând religia o povara de nesuferit (Matei, cap. 23,4) și al doilea, prin propriul lor exemplu fățarnic (Matei, cap. 23,3). În loc de a ilumina calea mântuirii, tradiția rabinică o întuneca în așa fel incit, în cel mai bun caz, oamenii nu puteau decât sa-și bâjbâie calea, ca într-o ceață densă (vezi la Marcu 7,5-13).

„Vai de voi, cărturari și farisei fățarnici! Pentru că voi mâncați casele văduvelor, în timp ce, de ochii lumii, faceți rugăciuni lungi; de aceea veți lua o mai mare osândă.” (Matei 23:14).

„Vai de voi, cărturari și farisei fățarnici! Pentru că voi înconjurați marea și pământul ca să faceți un tovarăș de credință; și, după ce a ajuns tovarăș de credință, faceți din el un fiu al gheenei, de două ori mai rău decât sunteți voi înșivă.” (Matei 23:15).

„Vai de voi, cărturari și farisei fățarnici! Pentru că voi dați zeciuială din izmă, din mărar și din chimen și lăsați nefăcute cele mai însemnate lucruri din Lege: dreptatea, mila și credincioșia; pe acestea trebuia să

le faceți, și pe acelea să nu le lăsați nefăcute.”. (Matei 23:23). Cărturarii și Fariseii dădeau o mare însemnătate rânduielilor făcute de oameni și formelor exterioare ale ținerii Legii (vezi la Marcu 7,3-13), dar uitau aproape cu totul adevăratul spirit al Legii însăși: iubirea față de Dumnezeu și față de semeni (vezi la Matei 22,37.39).

În condițiile în care, în zilele noastre, (1) avem tot mai multă religie și tot mai puțină credință, (2) religia este tot mai mult dogmă și profit, și (3) fățarnicia cuprinde tot mai mulți slujitori ai bisericii, vor fi tot mai puțini oameni cu credință adevărată.

4. Fățarnicia religioasă și lenevia.

„*Cine nu vrea să lucreze nici să nu mănânce.*” (Biblia, Epistola a doua către Tesaloniceni a Sfântului Apostol Pavel” Capitoul 3, versetul 10).

„*Tinere! Nu te-ai născut ca să muncești; dar trebuie să muncești ca să trăiești.*” (Pitagora).

Fățarnicia, în general, și cea religioasă, în special, este unul dintre mijloacele cele mai „elegante și onorabile” de lenevie, de trândăvie, de a evita munca, dar cu dorința de a trăi bine, pe cât posibil pe seama muncii altora.

Cum nu peste mult timp vom ajunge să avem mai multe zile de nemuncă, de sărbători legale și religioase decât zilele de muncă, este ușor de înțeles cum se va ajunge să avem tot mai mulți fățarnici religioși, de persoane care simulează religiozitatea cu scopul de a evita munca.

Dacă privim un calendar ortodox vom observa că acesta este înroșit de zilele de sărbătoare marcate cu cruce roșie, în care munca este interzisă.

La acestea mai trebuie adăugate și cele 52 de duminici și alte (deocamdată numai) 15 zile de „sărbători legale”, obligatorii la nemuncă.

Spre exemplu, conform calendarului

ortodox, nu este bine să lucrezi nici în zilele de sărbători religioase, precum în fiecare joi, timp de 6 săptămâni după Paști, în prima săptămână de după Paști (adică în Săptămâna Luminată), în Joia Mare, în Vinerea Mare etc.

Problema este mult mai complicată în mediul rural din cauză că, în frecvente cazuri, (1) în zilele în care vremea este bună pentru muncă, sunt zile de sărbători legale, iar (2) în zilele în care religia permite să se poată munci, nu permite vremea (ploaie, terenul umed etc.).

Așa că oamenii din mediul rural au de ales (1) între fățarnicia religioasă, care îți oferă un belșug de lenevie, dar cu burta goală, și (2) între o viață dedicată muncii, în care muncesc mult, cu rezultate bune spre satisfacția lor și a mării majorități a populației acestei țări.

La modul general, exemplele sunt numeroase, dintre care voi menționa numai categoria acelor „fățarnici religioși fără de credință”⁴⁰ care, în lenevia lor (nu au făcut nimic toată viața prin muncă cinstită), care vor să trăiască bine prin înșelătorie, prin a se înfrupta din sudoarea muncii altora, chiar prin a-i deposeda de bunurile lor (precum prin căsătorie cu copii acestora etc.) și, cel mai grav, prin a nu le mai purta nici chiar respectul cuvenit.

Preoții care îi cunosc pe acești *fățarnici religioși*, dar care le acceptă mincinoasa pocăință, uită că „*Singurul viciu care nu poate fi iertat este ipocrizia. Pocăința pentru ipocrizie este ea însăși ipocrizie.*” (William Hazlit).

Feriți-vă oameni buni, cinstiți și muncitori să vă împrieteniți, să stați la masă și/sau (și mai grav) să vă înrudiți cu familia de *fățarnici religioși*, care toată viața urmăresc să trăiască din *pâinea lăcomiei, a leneviei și/sau a hoției folosindu-se de falsa lor religiozitate*, cu care reușesc să înșele numeroase

⁴⁰ A se vedea articolul subsemnatului „Distincția dintre religie și credință”.

persoane de bună credință. La „religioșii satanici”, ca și la farisei, religia lor se transmite, de peste 2.000 de ani, din generație în generație.

5. Fățarnicia religioasă și lăcomia îmbogățiri fără muncă.

„Oamenii lacomi ademenesc pe cei săraci cu vorbe lingușitoare și-i păgubesc de bunurile trebuincioase.” (Esop).

„Viclenii mută hotarele țarinilor, fură turma de oi cu cioban cu tot.” (Iov 24:2).

În esență, lăcomia de îmbogățire *fără muncă* este o dorință nemăsurată sau excesivă de a avea mai mult, indiferent că este vorba de bani, bunuri materiale, putere, relații sexuale sau alte lucruri.

Istoria oferă și numeroase exemple de „oameni de succes prin puterea minții lor”, unii religioși, alții nu, care au muncit mult, din greu, cinstit, acumulând mari bogății, de care au știut să aibă grijă și să se bucure de ele, fiind cu adevărat fericiți.

Nu același lucru se poate spune și despre fățarnicii religioși.

La fățarnicii religioși lăcomia de îmbogățire *fără muncă* (a) se manifestă prin mijloace foarte diferite, (b) este o adevărată *cursă a lui Satan* din cauză că poate fi satisfăcută (1) fie pe seama muncii altora, (2) fie prin înșelătorie, prin mijloace ilegale, infracționale, unele chiar prin tâlhării și/sau crime.

O analiză atentă a oamenilor ajunși bogați fără muncă demonstrează faptul că bogățiile dobândite prin înșelătorie, prin fățarnicie, nu le-au adus fericirea, că aceștia au fost oameni bogați cu vieți dezastruoase, unele chiar satanice (a se vedea, spre exemplu

<http://www.ziare.com/vedete/vedete-straine/banii-nu-aduc-fericirea-5-oameni-bogati-cu-vieti-dezastruoase-galerie-foto-1254509>). „**Aceasta este soarta celor lacomi de câștig; lăcomia le aduce pierderea vieții.**” (Pildele lui Solomon,

cap. 1:19). „**Lăcomia a dus la pierzare pe mult mai mulți decât foamea, fiindcă au voit să aibă o parte mai mare.**” (Theognis).

„**Țineți minte aceste lucruri și fiți oameni! Veniți-vă în fire, păcătoșilor.**” (Isaia 46:8), și fiți conștienți de faptul că „**Ticăloșia câtorva este o nenorocire pentru toți**”. (Syrus, 663).

„**Cine are minte, să ia aminte!**”. „**Cine are urechi de auzit să audă**”. (Biblia, Luca 8, 3). **Amin!!!**

*

Pentru ca acest articol să fie și amuzant, să ne facă să și zâmbim, am ales următorul *banc*.

Un *ateu* genial, dedicat muncii cinstite, dar mândru, și un credincios *fățarnic*, dar isteț, leneș și lacom de îmbogățire, fac un pariu.

Ateul spune:

• Pentru fiecare întrebare pe care ți-o adresez și nu știi răspunsul, îmi dai 5 dolari. Și dacă îmi adresezi tu o întrebare la care nu îți pot răspunde, îți dau 500 de dolari.

Credinciosul răspunde: de acord!

Ateul întreabă: „Câte continente sunt în lume?”.

Credinciosul nu știe, așa că îi întinde 5 dolari.

Acum e rândul credinciosului, care îl întreabă pe ateu: „Care este dovada că Dumnezeu este ateu?”.

Ateul, rămas perplex, se tot gândește, dar nu știe răspunsul, așa că îi dă idiotului 500 de dolari și spune:

• La naiba, am pierdut. Apropo, care era răspunsul la întrebare?

La care credinciosul îi dă 5 dolari.

Concluzia: oricât de deștept ești, nu te pune cu un fals credincios *fățarnic*, cu atât mai mult cu cât acesta este și isteț (în a înșela), și leneș (având mintea odihnită) și lacom de îmbogățire (pe seama muncii altora).

Lumina Din Taina Cuvântului

Niciodată nu vom întâlni măcar două călătorii prin lumea această identice. Ne gândim atunci că Înțeleptul Dumnezeu a statornicit în fiecare dintre noi o lucrare ziditoare aparte. Suntem înzestrați cu daruri minunate precum cel al văzului, auzului, vorbirii, etc, și le prețuim atât de puțin când reușim să ne bucurăm de ele, concepem totul ca pe o normalitate care ni se cuvine. Abia când uneori încercări diverse năvălesc peste acest firesc al nostru, facem loc și Lui introducându-l în această ecuație a propriei vieți.

Cunoaștem oameni alături de care ne bucurăm, pe care îi prețuim, le suntem alături necondiționat, le apreciem îndemânarea de a urzi lucruri deosebite, oameni care la rândul lor prin tot ceea ce fac ne induc starea de bine. Talentul lor, pus înainte de toate în slujba lui Dumnezeu ne fac să le găsim un loc aparte acolo, în odaia inimii noastre. Un suflet de noblețe aparte, pentru că nimic nu este întâmplător, am avut bucuria să-l cunosc nu demult.

Manuela Cerasela Jerlăianu, căci de ea este vorba, s-a născut pe 27 octombrie 1976 în orașul Fetești (județul Ialomița). A fost la școala generală în zona natală, apoi a absolvit studiile liceale în Brănești (județul Ilfov, promoția 2005) și a urmat studii de licență în management și agroturism la Universitatea de Studii Agronomice și Medicină Veterinară în București (promoția 2008) precum și Școala Postliceală Sanitară Carol Davila din București (promoția 2009). A debutat literar online pe 1 aprilie 2015 pe *regatulcuvantului.ro*, iar editorial cu volumul de poezie *Desenând pe cer* la Editura Beta din București care a apărut pe 16 octombrie 2015. De asemenea a publicat versuri în mai multe antologii: *Conviețuiri* (Editura Beta, București, 2015), *În căutarea paradisului pierdut* (Editura Karta Graphic,

Ploiești, 2015), *Colinzile zăpezilor târzii* (Editura Liric graph, Galați, 2015), *Femeia omniprezentă* (Editura StudIS, Iași, 2016). A urmat reeditarea cărții de debut sub titlul *Desenând pe cer*, vol. I (Editura Stef, Iași, 2016) și o altă carte titlul *Desenând pe cer*, vol. al II-lea (Editura Inspirescu Satu Mare, 2016). De asemenea a avut un dialog poetic cu Ion Vanghele care a văzut lumina tiparului în volumele *Ce este iubirea?* (Editura Stef, Iași, 2016), *Două inimi bătând pe același portativ* (Editura Stef, Iași, 2016) precum și *Hermeneutică voll. I-II* (Editura Stef, Iași, 2016). Tot în anul 2016 a mai publicat un volum de poezie sub titlul *Miez de ardere și fum* (Editura Stef, 2016) și unul de versuri pentru copii, intitulat, *Gânduri spirituale pentru copii*. (Editura Stef, 2016).

Volume în curs de editare: *Virtutea tăcerii*, (Editura Armonii culturale, 2016). Volum, epicio-liric, semnat, Cezarina Adamescu și Cerasela Jerlăianu.

Volume de poezie: *Prin trecerea lumii*, (Editura, Armonii culturale, 2016). *În leagănul timpului*, (Editura, Armonii culturale, 2016).

Ce poate fi mai frumos decât să dai cele mai frumoase conotații cuvântului, să tânjești după cer șlefuit sufletul pentru întâlnirea supremă?

Acum, să lăsăm povestea Manuelei Cerasela să curgă lin, frumos precum sufletul ei, un suflet mereu pregătit să-și ducă menirea în veșnicie, demn, răbdător, resemnat, învăluit în aura protectoare a divinei pronii.

M-am întrebat mereu, ce culoare are Lumina? Astăzi mă întreb ce culoare are Poezia? Mâine sau mai devreme, o să găzduiesc în casa sufletului meu, alte și alte întrebări. Rămasă de o vreme acasă, am tot avut tot felul de preocupări, aș da câteva exemple pentru că de la treburile casnice la

poezie, am așezat o gamă destul de vastă de culori cu activități care să preocupe o persoană care își dorește să cuprindă totul, ca apoi să se surprindă. Așadar, am vizionat la TV. tot ce am simțit că mă ajută sau mă face să mă simt ancorată în această lume. Este un mod de educare, însă te face să devii pasiv, ori eu am fost un om activ și încă îmi place să cred că mai pot fi așa. Am citit și am scris, însă tocmai șederea mea acasă m-a făcut să îmi îndrept atenția către activități creative, știam că pot face ceva din nimic, așa cum știu că o simplă sintagmă poate schimba sau ghida omul.

Noți întregi am confecționat diverse obiecte din materiale reciclabile pe care le-am dăruit cu mare drag, aceluia pe care inima mea i-a simțit că vor prețui lucrul manual făcut cu mare chibzuință. Nu spun acest lucru la întâmplare ci o spun pentru că eu ca și alți colegi de distracție ca să zic așa, avem mușchii mâinilor și picioarelor paralizați, aceasta paralizie, fiind survenită în urma unei afecțiuni a celulei nervoase. De aici încolo să socotească fiecare de ce și eu, dar și cei ca mine, mai dorim să ne facem utili nouă dar și societății. Să îmi fie cu iertare că vorbesc și despre altcineva însă cu tot respectul, o fac în cunoștință de cauză.

În alta ordine de idei, neavând copii, pot să mă ofer cu ușurință prichindeilor, am făcut acest lucru de nenumărate ori cu atâția copii încât aș putea să cred că am deja copiii mei. Mi-a fost și îmi este foarte simplu, dat fiind faptul că am fost prâzlea cel voinic acasă și am tot așteptat să mi se ia locul ca să am și eu pe cine alinta, dar nici o șansă, așa mă vedeam alergând la alte mămici cu prunci în brațe ca să le rog să împartă cu mine bucuria lor de a îngriji bebelușii. Iată că toate și totul parcă se înlănțuie încă de la primii ani ai existenței mele până în momentele acestea în care mă descriu astfel încât dumneavoastră să cunoașteți câte ceva despre mine.

Așa a început totul. Tot din acea perioadă am căutat să înțeleg viața și ca aproape orice copil, aveam o dorință și anume: să fiu odată om mare. Iată că am ajuns om mare, dar paradoxal, am rămas tot copil.

Acum scriu cu acel copil din mine, scriu cu inima omului mare, dar cel mai important este că scriu cu pana sufletului, acea pană înmuiată în aceeași culoare de Lumină. Am să las o poezie să vorbească despre acest lucru.

Copil am fost și eu - Pe când copil am fost și eu, / M-am tot rugat la Dumnezeu, / Din mine să facă om mare, / Să calc tot greul în picioare. / Și-odată mare m-am făcut, / În brațe rolul mi-a căzut, / Iar Domnul Sfânt mă tot ajută / Să car povara mult cerută. / Și-am pus pe mine port nebun, / Îl port și-n Paște și-n Crăciun, / Dar un somn dulce mă-nfioară / Când văd cum anii vieții zboară. / Absurd, abject și ticălos, / M-a ars durerea pân'la os! / Firescul vieții mele-ngălbenite, / Mi-ndeplinise, vechea rugămintă.

Nimic nou, ar spune un scriitor. Așa scriem toți. Bine, bine, le-aș răspunde cu mult respect. Perfect adevărat, însă cum viața este o mare plină de întrebări, aș avea o întrebare. De ce scriu și eu? Răspunsul este atât simplu. Aici fac paralelismul la întrebare – răspuns: De ce n-am născut eu? Întrebare pe care mi-am adresat-o încă din primii ani de viață. Răspunsul pe care l-am primit a fost: Dumnezeu m-a ales pe mine, să fiu aici, acum, în această casă, pentru că mă iubește. Iată cum fiecare ființă primește în dar, un dar – Viața. Așadar astăzi sunt aici și scriu poezie.

Am scris volume întregi în mai puțin de un an. Scriu direct la computer, o fac cu un singur deget, degetul mic de la mâna dreaptă, pentru că este singurul care încă se mai mișcă din articulații, celelalte fiind afectate, au ajuns să se închidă, rând pe rând, iar palmele stau strânse continuu. Palmele mele sunt pumni.

Am dăruit cărțile. Păstrez câteva exemplare de la fiecare carte editată. Tirajele au fost mici. Mulțumesc Tatălui, pentru că a îngăduit să se întâmple așa.

Am scris poezie încă din adolescență, fără să gândesc vreodată că voi publica ceva. În urmă cu unsprezece ani, am hotărât să păstrez orice scriu, numai și numai pentru mine. Am așternut în acest timp, o sută șapte zeci de poezii în câteva caiete. Le

citeam apropiaților mei care doreau să asculte, din curiozitate sau nu. Mă tot îndemneau să le fac publice. Eu, nu și nu, sunt ale mele, am scris cu mine înmuiață în inima cerului și am sentimentul că îmi aparțin. Acest lucru a ținut zece ani. După cei zece ani am simțit că nu-mi mai aparțin eu, mie. Am hotărât să vorbesc telefonic cu Distinsul Domn *Nicolae Negulescu*, scriitor, poet craiovean. L-am rugat să își exprime părerea pentru câteva poezii, pe care i le-am citit cu mari emoții. Răspunsul dânsului a fost acesta: „Esti un diamant neșlefuit.

Domnul *N.N.Negulescu*, este cel care mi-a deschis ușa ca să intru în camera sufletelor dumneavoastră. Dânsul a fost primul ales de Tatăl meu ca să facă munca cea mai grea și anume, conturul desenului meu spiritual, este primul om care a început să șlefuiască ce Tatăl alesese. Au urmat alți aleși, menționez două nume: Academicianul *Cristian Petru Bălan*, membru *U.S.R.* și membru *A.R.A.* și *Cezarina Adamescu*, membru *U.S.R.* Nimic întâmplător, sunt oameni de marcă ai literaturii românești, oameni cu suflet de aur la care nu mi-am propus vreodată să ajung, să le bat la ușa sufletului. Au venit fără să îi caut. Efectiv, au apărut într-un moment în care un prunc are nevoie și de mamă și de tată. Spun acest lucru, pentru că fiecare are acesastă latură comportamentală cu mine. Mă declar fericită. În ascensiunea mea către Lumină, pot spune în versuri așa: *Lumea este minunată/ Am și mamă am și tată, Dar pe orișunde sunt/Am pe Tatăl meu cel Sfânt. Sunt cu El din veșnicie,/ Dud și Pace – Armonie,/ Dar acum pe-acest pământ, /Port cu Tatăl legământ./Tatăl meu mă ocrotește/Și nimic nu-mi poruncește/Ci m-ajută să dezleg/ Calea pe care azi merg.* Sunt câteva din versurile poeziei: ***Lumea este minunată.***

Eu le urmez indicațiile și mă așez exact în poziția propice dâșilor ca finisarea să fie făcută perfect. Pas cu pas, zi cu zi, urcăm, Tatălui îi plac lucrurile perfecte. *Dumnezeu Tatăl*, să îi dea putere și har pe mai departe primului ales dar și celorlalți care vin cu dragoste să răspundă Lui. Eu le mulțumesc

tuturor. Răsplata vine de Sus, cred cu tărie că Tatăl nu rămâne dator nicio dată.

Dumnezeu a preluat conducerea întregii mele ființe. În mai puțin de un an, am scris volume întregi, am o mie cinci sute de poezii scrise din care am publicat mai mult de jumătate. Acest aspect se întâmplă de când Domnul scrie cu mine și de când eu am sentimentul că mă confund cu cerul. El îmi trimite îngerășul să mă trezească în toiu noptii, iar eu exact ca un copil, mă ridic din pat și scriu ce mi se insuflă. Pot fi spuse diverse în urma acestei destăinuiri, eu nu fac decât să spun ce trăiesc, să judece oricine, oricum, cu mintea, cu inima, cu spiritul.

Mă simt o unealtă. O unealtă care este șlefuită în aceste momente de mâini îngerești. Nimic nu îmi aparține, nimic nu e al meu, primesc totul de Sus. Drumul a fost lung, mă pregătisem profesional, pentru alte treburi. Poezia era ultima pe listă. Credeam că o fac pentru mine. Părintele meu a îngăduit să fac tot ce mi-am dorit pentru dezvoltarea personală și a revenit să mă așeze la treabă, făcându-mă să fiu ucenic al Său. Îmi așeză înaintea oamenilor potriviți care grăiesc pentru El, oameni care mă șlefuesc la îndemnul Său și astfel, se arată încă o dată în desăvârșire. Poate că așa a făcut pe parcursul evoluției umane, scoțând înaintași în fața celorlalți, ca să spună ce El ar vrea să transmită, dar azi o face cu mine așezându-mă într-un loc pe care nu l-am căutat, oprindu-mă din alergătura lumii.

Acum poezia are rolul întâi în inima sufletului meu, celelalte lucruri pentru care am alergat și m-am zbatut să le dobândesc, au locul lor, un rol mult prea secundar față de dragostea pe care o am astăzi pentru poezie.

Cu Doamna, *Cezarina Adamescu*, tocmai am terminat lucrul la o carte care are amprenta cerului pe ea. Am lucrat la aceasta trei zeci și cinci de zile. Sunt convinsă că atât cât am scris ai eu și Doamna Cezarina, a fost atât cât Tatăl a voit dar și ce a voit.

Voi lăsa liber să vorbească versurile poeziei: ***El m-a scris din veșnicie.Scrisă-n cartea vieții mele./Este cerul plin cu stele/Scris e și cerul cu îngeri,/Dar și zidul***

marii plângeri./Scris cu literele-albastre,/Sunt cuvintele măiastre,/Și în roșu foc aprins/Drumul vieții dinadins./Fiindcă El nemăsurate/Viețile le-a scris pe toate,/Și cu verde Paradis/Pentru cel mai pașnic vis./El m-a scris din veșnicie/ Cu a vieții armonie/Și m-a trimis pe pământ/Să descopăr cine sunt./Că sunt om pe jumătate,/Dar cu Tatăl sunt de toate/Sunt și înger pe pământ,/Dar și-n ceruri în Cuvânt./El m-a scris, El mă citește/ Și cu inima cinstește/Lutul meu ca legământ/Făcând Pace pe pământ.

Eu sunt aici acum și gust din darul veșniciei care are un parfum minunat. Sunt fericită că exist prin această lume care trece. **DOMNUL ARE GRIJĂ DE NOI TOȚI, DOMNUL ESTE CU NOI CU TOȚI.** El ne-a dat viață pentru că El este viață. Cât de trist trebuie să se simtă un părinte în inima lui atunci când aduce la viață un copil, iar copilul după ce crește, pleacă de acasă pe termen nelimitat! Mă gândesc câtă tristețe a adunat Tatăl nostru de la toți copiii Lui care au plecat în lume și au uitat de scânteia din pieptul lor, care îi ajută să ducă pașii pe cărările pământului.

DUMNEZEU, Tatăl veșniciei, nu ne uită pe niciunul, trist este că această aducere aminte de Părintele nostru, nu o avem toți, deși așa trebuie să fie, pentru că toți suntem veniți aici prin voia Sa.

Mă bucur să fiu aici pe pământ, însă mărturisesc că mă simt uneori străină, mă simt ca un musafir, am totul de-a gata, doar să mă servesc, doar să mă bucur, doar, doar să fac lucruri într-o casă perfectă pe care nu am făcut-o eu, ci am primit-o moștenire. Mă aflu la o nuntă la care după ce beau și mănânc trebuie să plătesc, fie că-mi place sau nu, sunt în horă, mă văd, mă simt, mă ciupesc să văd dacă este real și iată este cât se poate de real, sunt aici, sunt pentru că Tatăl Sfânt a îngăduit să fiu la nunta Iubirii. Aici în acest peisaj pot să mă îmbăt, cu miresme fine sau cu parfumul din vântul cenușii. Alegerea este a mea, startul a fost dat atunci când m-am născut. Eu aleg ce gust de la masa bogată, însă nu vreau să uit că la sfârșitul acestei frumoase întâlniri cu lumea, trebuie să achit consumația. Astăzi dacă

pentru mine se termină totul, achit cu moartea adamică, cea pentru care Isus, Fiul Domnului, a plătit cu viața Sa de om. Dacă nu voi sfârși acum, prin îngăduința Domnului, voi trece de la viață la Viață, dar până una alta, nu uit că plec de la o întâlnire care este plină de miresme pe care le imprim în spiritul meu, la fel cum se impregnează rochia mea de gală cu diverse mirosuri atunci când vin de la peteceri lumești. Este singurul colet pe care îl iau cu mine, el va arăta ce am făcut prin trecerea lumii.

Mireasma Iubirii și miresmele plăcerilor lumești îmi stau aproape, atât de aproape încât ele fac din mine omul care sunt azi așa cum mă puteți distinge fiecare. Eu știu că sunt doar om, omul care astăzi a scris despre el.

Demn, de multe ori demn, este acela ce nu-și irosește vremea în zbuciumul unei lumi corupte, nepierzându-și prețioasele clipe ale vieții în tulburi și trecătoare preocupări. Demni sânt aceia ce își închină darul vieții Celui Prea Înalt, slujind Lui și semenilor contribuind astfel, călăuziți de Duhul Sfânt, la marea operă de mântuire. Cât de măreață și plină de sens este veșnicia comparativ cu limita unei vieți pământești numărată pe parcursul câtorva ani buni, decenii-trăind mereu cu speranțe; ani parcurși alături de bucurii ori completați de dureri fizice sau de ordin sufletesc.

Înțelepții lumii grăiesc vrute și nevrute promițând bunăstare și belșug,uneori aducând încercări și deznădejde în plan social și peste care, spun ei, vom trece doar încercați de broboane de sudoare sau...niciodată.

"Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii" care se revarsă cu adevărat peste „luminătorii” puțini de la marginea veacului acestuia atât de controversat. Viața de credință împuținându-se ne face să uităm adesea de „propovăduitorii drepti” din trecut sau din prezent, ignorându-I adesea.

Slava Cerescului Părinte se lasă așteptată în inima noastră văzându-ne zgârcenia cu care ne dedicăm Lui, uitînd adevărată menire și identitate (de creștin) în preocupări fără de sens.

Egoism, indiferență, uitare? Poate la un loc toate acestea ne umbresc idealul propriei mântuirii peste care tronează eu-l personal, orbitor și nimicitor. Cât mai avem în preajmă „luminători” să-i purtăm pe brațele inimii noastre făcând loc mesajului lor aducător de veșnicie. Mărturia acestora ne obligă mereu.

"Luminători" la marginea unui veac prăbușit, în disperare, sunt printre noi făcându-și datoria pe care o avem fiecare de fapt. Trebuie să le facem loc aproape de noi încercând să le înțelegem grija cu care vor să ne aducă binele ceresc.

Un moment cultural remarcabil al Asociației Casa Română de Cultură Getafe în cadrul „Serilor la Ambasadă”

Casa Română de Cultură din Getafe, membri și public simpatizant, a trăit o zi cu adevărat semnificativă pe data de 29 noiembrie. Evenimentul, organizat la sediul Ambasadei României în Regatul Spaniei, a fost marcat de prezentarea numărului 4 al Revistei „Spania Literară”, număr omagial dedicat Sărbătorii naționale a României.

Reuniunea a fost onorată cu participarea unor personalități din domeniul cultural, reprezentanți ai Ambasadei României în Regatul Spaniei și ai Guvernului Român. Moment organizat sub egida Casei Române de Cultură, acesta s-a conturat și ca o excepțională celebrare a Zilei Naționale.

Maxima emoție a fost marcată la decernarea Premiilor Revistei „Spania Literară”.

Marele premiu: Radu Botiș
Premiul I: Laura Cătălina Dragomir
Premiul al II-lea: Marieta Coman
Premiul al III-lea: Mioara Baciuc
Mențiune I: Vasile Bele
Mențiune II: Radu Munteanu

Radu Botiș, în onorantul rol de câștigător al Marelui Premiu, a ținut să fie prezent prin intermediul unui mesaj în care a subliniat amalgamul de emoții prilejuit de obținerea acestei recunoașteri, cu atât mai mult cu cât, prin fericită coincidență, îi este înmănat în perioada premergătoare sărbătorilor de iarnă.

Radu Botiș, cu generozitate, a accentuat rolul echipei publicației „Spania literară”, afirmând că Juan García a știut să aducă alături de proiectele Casei profesioniști de valoare, dublați de oameni minunați.

Ministrul Consilier al Ambasadei României în Regatul Spaniei, Laviniu Enii, a ținut un discurs de bun venit plin de energie, adresat Secretarului de Stat, Adrian Țuțuianu, autorităților prezente și publicului. A evidențiat efortul neobosit al Casei Române de Cultură și al echipei sale, punând accentul pe angajamentul lor în promovarea culturii, angajament răsplătit printr-o diplomă onorifică acordată secretarei Casei, doamna Eugenia Mucea, pentru întreaga sa activitate. De asemenea, a ținut să treacă în revistă excelenta colaborare dintre Casa de Cultură și Ambasada României, o alianță care susține proiecte menite să transmită generațiilor viitoare bogăția limbii și a tradițiilor românești.

Președintele Asociației Casa Română de Cultură Getafe, Juan José García, în dubla sa calitate de reprezentant al conducerii organizației dar și de „un român lângă ceilalți români”, caracterizare cu care este tot mai cunoscut în Diaspora din Spania, a subliniat că:

„În această zi aș vrea să-mi exprim recunoștința față de Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, cei care fac posibilă susținerea culturii, traducerilor și obiceiurilor românești în toată diaspora și, de aceea, felicit, domnule Țuțuianu, Guvernul României pentru că respectă în mod clar articolul 7 din Constituția țării.

Johnny CIATLOȘ DEAK

O toamnă cu daruri de suflet pentru românii din Montreal!

Gheorghe Gheorghiu- 2 spectacole "Mai lasă-mă să te iubesc"

Răspunzând invitației editurii Globart Universum și Universum Vip Studios, talentatul artist Gheorghe Gheorghiu a susținut la Montreal în această toamnă două spectacole de mare sensibilitate artistică, ce au purtat denumirea unuia dintre șlagărele sale: MAI LASĂ-MĂ SĂ TE IUBESC! Ambele spectacole au îmbinat poezia cu muzica având la bază o frumoasă colaborare a maestrului Gheorghe Gheorghiu cu poeta MIHAELA CD și având invitați artiști și poeți din Montreal: artista Catalina Mirica, baritonul Dan Zamfirescu, solista Ecaterina Băjenaru, poeta Alexandrina Iurcu Bălan și poetul Cristian Chistrugă

Cele două spectacole "Mai lasă-mă să te iubesc" aflate la o săptămână distanță, au oferit publicului montrealez ocazia de a petrece momente de neuitat în compania trubadurului iubirii, în două locații diferite, primul la Domeniul Roman din Berthierville (28 octombrie 2023) și al doilea la sala festivă a bisericii Sf Dimitrie cel nou din Montreal (4 noiembrie 2023)

Cu un program artistic amplu și variat, prezentat de Johnny Ciatlos Deak, realizatorul emisiunii Salut Românesc din Montreal, cele două reprezentații s-au bucurat de un mare succes demonstrând încă o dată ca publicul romano-montrealez iubește muzica de calitate, poezia și actul artistic în sine, răsplătind artiștii cu generoase aplauze.

Evenimentul de înaltă ținută artistică "Mai lasă-mă să te iubesc", desfășurat la Domeniul Roman în 28 octombrie 2023 a cuprins în prima parte și lansarea romanului "Femeia care a uitat să mai plângă" a scriitoarei Mihaela CD. E vorba despre o fascinantă poveste de viață care te absoarbe încă de la primele pagini și care a primit din partea criticii literare numai aprecieri la superlativ.

Invitații au fost așteptați la intrare cu pahare de șampanie și cărți. Fiindcă în România a fost lansată de curând o carte despre scriitoarea MIHAELA CD, scrisă de președintele Ligii Scriitorilor Români, domnul Al Florin Tene, cu ocazia acestui eveniment cartea cu titlul: "Mihaela CD și opera sa în opinia criticului literar Al Florin Tene", a fost oferită doritorilor alături de noul roman al autoarei.

În deschiderea programului prezentatorul Johnny Ciatlos Deak a adus mulțumiri maestrului GHEORGHE GHEORGHIU sosit special din România pentru acest eveniment iar publicul entuziasmat l-a primit cu ropote de aplauze.

Prima parte a programului a cuprins scurte luări de cuvânt, prezentări ale cărții lansate, recitări de poezie în interpretarea poetelor Alexandrina Iurcu Bălan și Mihaela CD, intercalate cu momente de muzică clasică în interpretarea baritonului Dan Zamfirescu și muzică ușoară în interpretarea tinerei artiste Ecaterina Băjenaru, o adolescența de 15 ani cu o voce impresionantă.

Momentul mult așteptat al serii a fost evident recitalul maestrului Gheorghe Gheorghiu care a fost gustat pe deplin de public și răsplătit cu aplauze furtunoase și ovații.

După servirea tortului înfățișând imaginea cărții lansate, s-au ciocnit pahare de șampanie, s-au dat autografe, s-au făcut poze și s-au schimbat impresii.

Aceeași atmosferă de prietenie și iubire a caracterizat și cea de a doua parte a programului care a continuat cu multa muzică, dans și voce bună, artiștii Dan Zamfirescu, Ecaterina Băjenaru și Cătălina Mirică oferind publicului momente de bucurie. Apoi a urmat trubadurul iubirii, veșnicul romantic îndrăgostit care i-a incantat pe cei prezenți cu un recital de zile mari, interpretând melodii mai vechi și mai noi. Șlagărele sale au invadat atmosfera Domeniului Roman, publicul cântând alături de artist: *"Unde dragoste nu e, nimic nu e!"*, *"Mă gândesc la tine"*, *"Doi ochi căprui caut și acum"*, *"Eu sunt nebunul care te iubește"*, *"Și cât te-am iubit"*, *"Visul meu"*, *"O iubire-ți schimbă viața"*, *"Steaua mea"*, *"Prima iubire"*, *"Ultimul tren"*, *"Mai lasa-ma sa te iubesc"*, *"Îndrăgostește-mă de tine"* etc

Dansul și veselia au continuat până târziu, când, stelele nopții strălucind pe bolta cerului ne murmurau noapte bună...

După o săptămână de relaxare petrecută cu prietenii din Montreal, timp în care ecurile primului spectacol nu au încetat să apară, în sâmbăta care a urmat, adică în 4 noiembrie 2023 a avut loc cea de-a doua reprezentație a spectacolului cu același titlu "Mai lasă-mă să te iubesc" de această dată un spectacol în sala festivă a bisericii ortodoxe romane Sf Dimitrie cel Nou din Montreal, o sală imensă, cu o scena amplă și primitoare.

Bucuria reîntâlnirii cu publicul romano-montrealez a fost evidentă, mărturie fiind zecile de poze, autografele și aplauzele generoase primite de inegalabilul Gheorghe Gheorghiu alături de invitații săi: poeta Mihaela CD, poetul Cristian Chistruga, artiștii: Ecaterina Băjenaru, Cătălina Mirică și baritonul și actorul Dan Zamfirescu. Spectacolul a fost prezentat de același prezentator Johnny Ciatlos Deak care la finalul spectacolului i-a înmănat maestrului Gheorghiu Diploma de Excelență pentru promovarea culturii și graiului românesc în lume, din partea editurii Globart Universum și a revistei de cultură, literatură și artă Poezii pentru sufletul meu.

Publicul a fost entuziasmat aplaudând cu frenezie fiecare moment artistic prezentat pe scenă iar atunci când au fost invitați la dans de maestrul Gheorghe Gheorghiu au încins o horă imediat, fără a sta pe gânduri. Atmosfera superbă creată a învăluit în magie întreaga sala care aplauda și cânta la unison. O seara minunată, un eveniment de excepție pe care-l vom purta în suflet cu dorința revederii în anul care urmează căci indiferent ce vremuri trăim, avem nevoie de iubire, avem nevoie de muzică, avem nevoie de poezie în suflet.

Emilian M. DOBRESCU,

membru titular Academia Oamenilor de Știință din România

Edith Mihaela DOBRESCU,

cercetător științific III,

Institutul de Economie Mondială, Academia Română

Piața pământurilor rare 2018-2022

Pământurile rare conțin un ansamblu de 17 metale esențiale pentru tehnologiile de vârf și prezente în smartphone-uri, ecrane cu plasmă, bateriile vehiculelor electrice, dar și în armament.

Mineralele alcătuite din pământuri rare sunt utilizate în mod obișnuit în dispozitive de înaltă tehnologie, automobile, energie curată și apărare: pământurile rare sunt esențiale în tehnologia de vârf, de la electronice la vehicule electrice și până la sateliți și avioane.

Anunțul chinez de care nimeni nu a ținut cont la vremea respectivă

Cu o simplă vizită făcută pe 20 mai 2019 la o obscură fabrică din China, președintele Xi Jinping a indicat că ar putea răspunde în războiul comercial cu Statele Unite prin blocarea exporturilor de metale rare, o măsură care ar lovi multe sectoare importante ale economiei americane, arată o analiză realizată sub auspiciile Foreign Policy⁴¹. China depinde de tehnologia cipurilor electronice produse în SUA, iar toată lumea, inclusiv SUA este dependentă față de China, care prelucrează peste 90% din pământurile rare ale planetei, care conțin un ansamblu de 17 metale esențiale pentru tehnologiile de vârf, metale rare prezente în smartphone-uri, ecrane cu plasmă, vehicule electrice, dar și în armamentul de vârf produs acum pe Terra.

În spatele vizitei președintelui Xi Jinping, promovată intens în presa de stat, există un mesaj: "China are la dispoziție un mijloc eficient de presiune" asupra Statelor Unite. Istoria recentă arată că Beijing-ul nu ezită să apeleze la această armă: în 2010, ca represalii la un diferend teritorial, China a întrerupt brutal exporturile de pământuri rare către Japonia. Companiile de înaltă tehnologie din Japonia, dependente atunci de vecinul chinez pentru aprovizionare, au fost dur afectate.

Încă din 2015, pentru a-și proteja resursele amenințate de epuizare, China a stabilit cote de export. Statele Unite, Uniunea Europeană și Japonia au adus dosarul în fața Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), care le-a dat dreptate în acel an. Iar Beijingul a lansat în ultimii ani importante proiecte de pământuri rare în afara Chinei. Această strategie este implementată de grupul Shenghe, care exploatează de la începutul anului zăcămintul Kvanefjeld din Groenlanda, considerat al doilea din lume. Acest grup este de asemenea prezent în consorțiul care a permis preluarea exploatării

⁴¹ Vezi site-ul <https://cursdeguvernare.ro/posibil-raspuns-al-chinei-in-razboiul-comercial-cu-sua-interdictia-exportului-de-pamanturi-rare.html>, postat și vizitat pe 22 mai 2019

minei din Mountain Pass în Statele Unite, unde o mare parte a producției este destinată exportului spre China. În 2020, ca semn al vulnerabilității americane, pământurile rare, ca și medicamentele, au fost excluse din majorările de taxe vamale care au vizat cvasitotalitatea produselor chinezești importate în Statele Unite.

Cel mai mare zăcământ de pământuri rare din Europa

Pe 12 ianuarie 2023, Grupul minier suedez LKAB a anunțat că a identificat în regiunea Kiruna, în nordul îndepărtat al Suediei, „cel mai mare zăcământ cunoscut” de pământuri rare din Europa, care conține peste un milion de tone de metale⁴²: descoperirea este importantă în contextul în care Europa este îngrijorată de dependența sa de China pentru aprovizionarea cu aceste minerale care sunt utilizate cu precădere pentru fabricarea bateriilor pentru automobile. „Acesta este cel mai mare zăcământ cunoscut de elemente de pământuri rare din partea noastră a lumii și ar putea deveni un element de bază important pentru producția de materii prime esențiale, absolut cruciale pentru tranziția ecologică. Ne confruntăm cu o problemă de aprovizionare, iar fără mine nu pot exista vehicule electrice...”, a subliniat directorul executiv al grupului public, Jan Moström.

Potrivit estimărilor preliminare, zăcământul de la Kiruna conține mai mult de „un milion de tone de oxizi de pământuri rare”, însă compania subliniază că încă nu a cuantificat deocamdată valoarea sa exactă. Până la exploatarea acestui zăcământ mai este încă „un lung drum” de parcurs, a atenționat LKAB: „Ne așteptăm că va dura câțiva ani pentru studierea zăcământului și a condițiilor de exploatare profitabilă și durabilă”, a spus Moström. Întrebat în cadrul unei conferințe de presă când preconizează că va începe exploatarea, el a răspuns că acest lucru va depinde în mare măsură de viteza cu care sunt obținute autorizațiile de exploatare, adăugând că, după experiența sa, probabil va dura „între 10 și 15 ani”.

Cererea de magneți din pământuri rare și modul de acoperire a ei în UE

În UE, în septembrie 2021, 95% din magneții permanenți din pământuri rare sunt importați din China⁴³. Alături de Statele Unite și Marea Britanie, UE vrea să dezvolte mineritul și procesarea de pământuri rare pentru îndeplinirea țintelor de reducere a emisiilor de carbon. Cererea pentru magneții permanenți ar urma să crească de zece ori până în 2050, când UE și Marea Britanie s-au angajat să-și reducă la zero emisiile nete de gaze cu efect de seră.

În 2020, UE a lansat Alianța Europeană pentru Materii Prime (ERMA), pentru a se asigura că blocul comunitar are mineralele necesare pentru tranziția ecologică și acordă prioritate pământurilor rare. Obiectivul este crearea unei industrie locale de extragere a pământurilor rare și de procesare a magneților, pentru reducerea dependenței de furnizorii chinezi. UE ar trebui să investească până la 200 de milioane de euro pe an pentru a sprijini producția internă de magneți din pământuri rare, a anunțat ERMA. Magneții sunt vitali pentru vehiculele electrice, roboți și turbinele eoliene, și pentru a-și reduce dependența de China.

Companiile din domeniu au nevoie facilități fiscale, spune ERMA, un organism finanțat de UE. Investițiile ar urma să facă parte a planului UE de a produce o cincime

⁴² Vezi site-ul [Cel mai mare zăcământ de pământuri rare din Europa - descoperit în Suedia](https://cursdeguvernare.ro) (cursdeguvernare.ro), postat și vizitat pe 12 ianuarie 2023

⁴³ Vezi site-ul <https://cursdeguvernare.ro/ue-investitii-200-mil-euro-anual-productia-magneti-pamanturi-rare.html>, postat și vizitat pe 1 octombrie 2021

din cererea pentru magneți din pământuri rare până în 2030, informează ERMA. Certificarea de mediu și achizițiile susținute de stat se numără printre propunerile ERMA, care susține că sectorul magneților din pământuri rare trebuie să fie o prioritate strategică. “Trebuie să acționăm rapid. Deficitul față de China se extinde și cererea pe plan global este în creștere. Avem dovezi că va exista un risc major de întrerupere a lanțului de aprovizionare, cu implicații pentru întreaga industrie europeană”, a avertizat Bernd Schäfer, director general al EIT Raw Materials, care gestionează ERMA.

Propunerea cheie este lansarea unui “Fond punte” de 150-200 milioane de euro pe an pentru a ajuta la finanțarea proiectelor. Companiile au depus la ERMA 14 proiecte, în valoare de 1,7 miliarde de euro, care ar permite blocului comunitar să majoreze producția de magneți permanenți la 7.000 tone până în 2030, de la 500 tone în prezent. Firmele din Europa susțin că nu pot concura acum cu producătorii chinezi, care obțin subvenții în valoare de aproximativ o cincime din costurile lor cu materiile prime, ceea ce-i ajută să furnizeze magneți pe 90% din piața globală.

Groenlanda: zăcămintele de pământuri rare

Groenlanda, teritoriu autonom, parte din Regatul Danemarcei, are un PIB de doar 3 miliarde de dolari – similar cu Andorra și Burundi⁴⁴. Oamenii săi trăiesc aici din pescuit și granturi de la Copenhaga, iar guvernul este dornic să atragă investiții străine.

Specialiștii în pământuri rare susțin că Groenlanda poate asigura SUA și Europei controlul resurselor strategice, iar SUA și Europa nu ar mai depinde astfel de China: pământurile rare ale Groenlandei sunt și o șansă pentru SUA și Europa să recapete controlul asupra acestor resurse strategice. Potențialul insulei ca sursă de pământuri rare necesare pentru tehnologii de vârf actuale a câștigat teren în 2010, când China a amenințat că va tăia furnizarea de metale rare către Japonia și că va restricționa cotele alocate clienților internaționali. Prețurile pentru o parte dintre metale a crescut mult în ultimii ani și ultimele luni, din cauza cererii tot mai mari pentru automobile electrice, luând în considerare temerile privind restricționarea vânzărilor de pământuri rare de către Beijing.

Poziția Groenlandei lângă flancul estic al SUA o face un spațiu geopolitic sensibil. Fostul președinte Donald Trump s-a oferit să cumpere insula în 2019; nu a fost primul președinte al SUA care a făcut asta. În 1946, Harry Truman a oferit Danemarcei 100 de milioane de dolari pentru achiziția ei. Un acord de apărare între Danemarca și SUA, ce datează din 1951, oferă Statelor Unite drepturi militare aproape nelimitate în acea zonă, iar Groenlanda găzduiește cea mai nordică bază militară americană.

Groenlanda, care este și cea mai mare insulă din lume are resurse uriașe de metale cunoscute drept “pământuri rare”, folosite pentru fabricarea magneților compacți și foarte puternici ce ajută la funcționarea turbinelor eoliene, a mașinilor electrice, avioanelor de luptă și sistemelor de armament. Metalele rare nu sunt abundente la nivel global, iar procesarea lor este dificilă și poluantă, astfel încât SUA, care obișnuia să domine producția, a renunțat la această poziție în favoarea Chinei acum aproape 20 de ani. Dar, pe măsură ce calotele glaciare și ghețarii Groenlandei se retrag, două companii miniere din Australia – una care vrea să obțină finanțare din SUA și cealaltă cumpărată parțial de o firmă susținută de statul chinez – se grăbesc să obțină

⁴⁴ Vezi site-ul <https://cursdeguvernare.ro/miza-groenlanda-al-doilea-mare-detinator-de-metale-rare-dupa-china-ar-putea-asigura-intreg-necesarul-americii-si-europei.html>, postat și vizitat pe 10 martie 2021

aprobarea necesară pentru a putea exploata două mari zăcăminte de pământuri rare ale Groenlandei; dezvoltarea unei mine de extragere a pământurilor rare presupune însă costuri de exploatare și prelucrare de cca 500 de milioane de dolari.

Cursa pentru pământurile rare ale Groenlandei scoate în evidență și poluarea generată de această exploatare, precum și dificultatea cu care Occidentul încearcă să se detașeze de China în producția acestei resurse vitale. Pe măsură ce tensiunile dintre SUA și China cresc, administrația Joe Biden a declarat în februarie 2021 că va verifica lanțurile importante de aprovizionare ale SUA, inclusive cele de pământuri rare, pentru a se asigura că alte state nu le pot folosi ca "arme economice" împotriva SUA..., fapt care deja se întâmplă...

Mina de pământuri rare de la Mountain Pass, din California (SUA) este parțial deținută de o companie a statului chinez, care trimite materia primă extrasă din SUA pentru a fi procesată în China (sic!). Cele două zăcăminte de pământuri rare din Groenlanda – Krinlerne și Kvanefjeld – se află situate la mai puțin de 16 km unul de celălalt în sudul insulei, lângă un sit UNESCO! Dezbaterile privind exploatarea celor două zăcăminte au declanșat o criză politică în capitala Nuuk, ducând la organizarea de alegeri generale care au avut loc în aprilie 2021 pe insula locuită de 56.000 de oameni.

Deși sunt îngrijorați de poluare, mulți groenlandezi cred că mineritul este cheia pentru dezvoltarea economiei lor fragile. Într-un sondaj din 2013, puțin peste jumătate dintre ei spuneau că vor ca materia primă să devină principala sursă de venit a țării. Statul ar putea în cele din urmă să susțină oricare dintre cele două proiecte, sau niciunul, însă pentru acei groenlandezi deschiși la posibilitatea mineritului, cele două propuneri se reduc la alegerea între o mină care nu ar produce material radioactiv și alta care ar face asta. Prima mină, o inițiativă privată a unui geolog australian care a prezentat-o oficialilor americani, nu ar implica material nuclear. A câștigat avizul preliminar de mediu, însă are nevoie de bani și de un plan de procesare. A doua mină deja a cheltuit mai mult de 100 de milioane de dolari pentru a fi pregătită să funcționeze, a dovedit prin partenerul chinez că tehnologia de procesare funcționează și a câștigat sprijinul inițial al guvernului de coaliție din Groenlanda. Însă planurile sale includ și exportarea uraniului, iar de aceea s-a lovit de o opoziție puternică, inclusiv din partea rezidenților din orașul vecin Narsaq: "Ca indigeni am trăit în armonie cu Natura timp de mulți, mulți ani. Folosim aceste pământuri pentru a vâna și a pescui", a spus Mariane Paviassen, o locuitoare a orașului, ce face parte din legislativ.

Friedbert Pflüger, un cercetător de la think tank-ul Atlantic Council, spune că veniturile generate de o astfel de exploatare ar putea oferi proprietarului o pârghie privind politicile din Groenlanda, iar o prezență puternică a Chinei ar putea reprezenta o amenințare strategică: "Prezența companiilor chineze în Groenlanda ar putea fi folosită ca justificare pentru China să intervină", spune Pflüger, un fost politician german și fost ministru adjunct al apărării.

În acest context, Departamentul de Stat al SUA a precizat: „Încurajăm aliații și partenerii noștri să analizeze cu grijă orice investiții... care ar putea oferi Chinei accesul la infrastructură critică în moduri care compromit securitatea lor sau permit Chinei să exercite o influență necuvenită și adversă asupra economiilor externe”.

China este membru al Agenției Internaționale de Energie Atomică, așa că poate importa uraniu din Groenlanda. Însă de când acest material este folosit pentru arme nucleare, situația este sensibilă. Copenhaga, care are ultimul cuvânt, a refuzat să comenteze. Oferta lui Trump pentru Groenlanda a însemnat susținerea în fața dominației chineze asupra stocurilor de pământuri rare. Cei implicați spun că a acționat ca urmare a discuțiilor dintre oficiali americani și o companie privată numită Tanbreez

Mining Greenland A/S. Tanbreez este deținătorul primului sit care înglobează pământurile rare din Groenlanda: Kringlerne. Proprietarul companiei, geologul australian Greg Barnes, a declarat pentru agenția de presă Reuters că s-a întâlnit cu oficiali americani cu săptămâni înainte ca Trump să-și înainteze oferta, iar site-ul companiei îl arată pe Barnes cu aceștia și fostul ambasador al SUA în Danemarca, în cadrul unei vizite la fața locului. Serviciul de prospectare geologică al Statelor Unite a confirmat că oficialii au vizitat situl în 2019.

Greg Barnes spune că deja a investit 38,6 milioane de dolari din proprii bani în proiect. Un bancher din New York, Christopher Messina, încearcă să adune și mai multă finanțare. El spune că Kringlerne este “ un depozit atât de mare încât ceea ce va ieși din el va satisface cererile de producție din SUA în anii ce vin”. Barnes este de părere că metalele rare extrase de la Kringlerne pot fi procesate în afara Chinei, însă nu s-a decis unde anume și a refuzat să spună la ce preț. El afirmă că redevențele pe care le va genera pentru Groenlanda vor fi aproape aceleași ca cele promise de planul proiectului preluat de China.

Singura mare uzină de procesare din afara Chinei care se ocupă cu separarea elementelor din pământurile rare ale Groenlandei este în Malaesia. Altele, inclusiv cea din Mountain Pass, plănuiesc sau chiar au început să-și construiască propriile facilități. Firma Tanbreez spune că jumătate din metalele rare pe care le extrage sunt lantanu și ceriu – resurse relativ abundente, ce sunt folosite pentru obiectivele telescoapelor, precum și pentru fabricarea catalizatorilor auto care servesc pentru reducerea emisiilor poluante. O cincime din producția minei Tanbreez este ytriu, căutat pentru producția de lasere și superconductori folosiți în structura calculatoarelor cuantice.

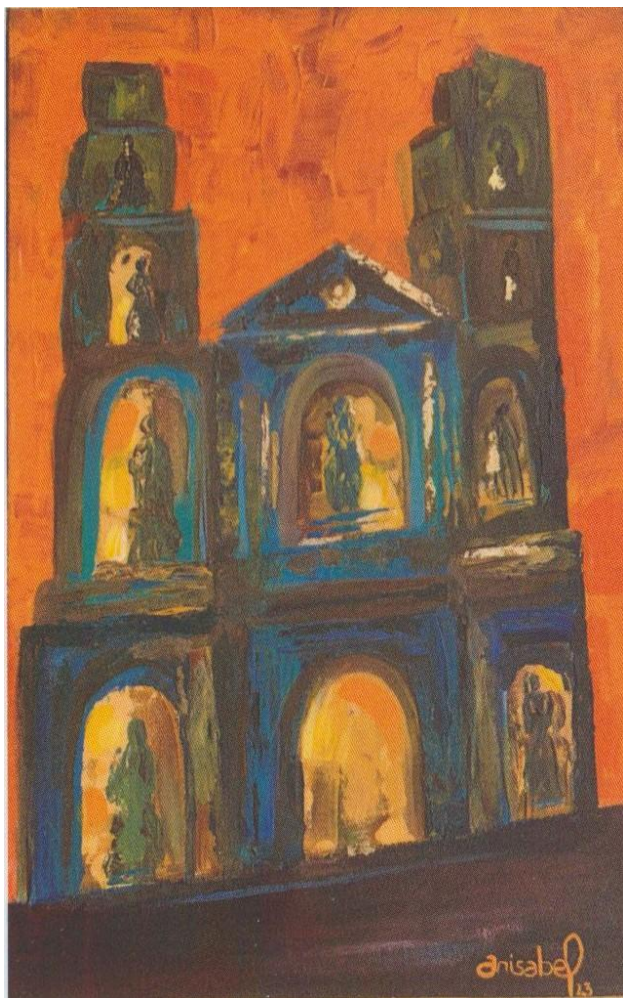
Nici unul dintre cele două proiecte nu este nepoluant. Ambele plănuiesc ca extracția de minereuri conținând pământuri rare să fie zdrobită la nivel local și separată în concentrații ce vor fi trimiși la procesarea finală. Deșeurile miniere produse de firma Tanbreez pot fi evacuate într-un lac care, deși nu conține pește, alimentează un râu cu o mare populație de păstrăv auriu arctic. Apele tulburi ar putea afecta păstrăvul, potrivit raportului de mediu al companiei, care arată că plănuiește să deverseze aproape 550 de tone de deșeuri materiale pe zi în lac.

Ambele proiecte groenlandeze, deși conduse din Australia, sunt parte a unei inițiative a Uniunii Europene, Alianța Europeană pentru Materie Primă, menită să potențeze producția de minerale critice și să taie dependența față de metalele rare furnizate de China. Alianța coordonează investiții și oferă bani pentru mine europene, uzine de procesare și industrii precum cea a magneților. În 2020, UE a demarat investiții de 10 miliarde de euro în metale rare și alte proiecte legate de energia verde, spunând că cererea sa pentru metale rare ar putea crește de 10 ori până în 2050. UE recunoaște că statul chinez îi furnizează în 2021, 98% din necesarul său de pământuri rare: “Este o perioadă foarte critică, în Europa ne confruntăm cu deficiențe de materie primă pe mai multe niveluri și de asemenea avem nevoie de acțiune”, spune șeful Alianței, Bernd Schäfer.

Cealaltă locație din Groenlanda, care nu este departe de Kringlerne, se numește Kvanefjeld. Directorul companiei care o deține, Greenland Minerals, spune că este o oportunitate la nivel mondial, dar la momentul potrivit. Zăcămintul Kvanefjeld conține neodiu, necesar turbinelor eoliene; UE a spus că nevoia UE pentru metalul respectiv ar putea ajunge la 13.000 de tone pe an până în 2050, de trei ori mai mult decât era folosit în 2015. Neodiul este, de asemenea, folosit la construcția avioanelor de luptă.

Greenland Minerals este o firmă listată în care compania chineză Shenghe Resources este cel mai mare acționar, cu puțin sub 10%. Shenghe, care are o deținere

similară în Mountain Pass, a refuzat să comenteze situația sa, după ce a achiziționat concesiunea de la Greg Barnes și recunoaște că pământurile rare extrase vor fi trimise în China, cel puțin pentru început, pentru procesarea finală. Spune că plănuiește să găsească un loc pentru procesare în Europa, însă nu a precizat când va face acest lucru. Greenland Minerals se confruntă cu o opoziție puternică în Groenlanda, fiind cu un pas în urma Tanbreez în procesul de obținere a avizelor de mediu – iar minereurile pe care vrea să le extragă includ cantități semnificative de material radioactiv.

Factorul politic

Când avizul de mediu pentru Greenland Minerals a intrat în dezbateri publice, au izbucnit protestele localnicilor: la o întâlnire, desfășurată la Narsaq pe 10 februarie 2021, localnicii aflați atât înăuntru, cât și în afara sălii au lovit geamurile și au cântat zgomotos pentru a întrerupe prezentările. Pe măsură ce opoziția creștea, un mic partid în favoarea mineritului, Demokraatit, a declanșat alegeri generale prin ieșirea din coaliția de guvernare din Groenlanda la începutul lunii februarie 2021. Principalul partid de opoziție, Inuit Ataqatigiit, care are toleranță zero față de uraniu, a obținut în urma alegerilor cele mai multe locuri din parlament, dar acest partid nu se opune exploatării zăcămintului Krinlerne, care este văzut drept o amenințare ecologică mai mică.

Zăcămintul Kvanefjeld ar deversa mai multe deșeuri decât Tanbreez – aproape 8.500 de tone pe zi – într-un lac de pe vârful muntelui,

potrivit planului Greenland Minerals, care spune că orice creștere a radiației de fundal va fi minimă și că plănuiește să construiască un baraj din beton de 45 m înălțime pentru a controla deșeurile radioactive și pentru a menține deșeurile pe loc. Locuitorii însă sunt îngrijorați că apa contaminată se poate scurge în râurile din apropiere sau că barajul se poate rupe; ei au făcut referire și la un baraj de minerit din Brazilia, a cărui rupere în 2018 a ucis 270 de persoane. Pe măsură ce criza se adâncește, acțiunile Greenland Minerals au scăzut cu mai multe de 50%. Dacă proiectul minei merge mai departe, mulți locuitori se vor muta de pe insulă...

Inteligența artificială ajută la descoperirea de noi pământuri rare

Elementele pământurilor rare sunt componente cruciale în toate tipurile de produse electronice, de la smartphone-uri și cabluri de bandă largă, la turbine eoliene și mașini electrice⁴⁵: un sistem de inteligență artificială, nou dezvoltat, cu puteri de predicție, ajută la analizarea și interpretarea informațiilor despre pământurile rare. Tipul de inteligență artificială utilizat este învățarea automată. Astfel, un software studiază o bază de date, recunoscând tipare și corelații care îi permit apoi să identifice noi informații pentru respectiva bază de date: „Învățarea automată este foarte importantă, deoarece, atunci când vorbim despre noi compoziții, materialele ordonate sunt bine cunoscute. Cu toate acestea, atunci când adăugați dezordine materialelor cunoscute, este foarte diferit. Numărul de compoziții devine semnificativ mai mare, adesea mii sau milioane de situații și nu poți investiga toate combinațiile posibile folosind teoria sau experimentele”, spune cercetătorul Prashant Singh, de la Laboratorul Ames din cadrul Universității din Iowa (SUA).

În știința materialelor, ordinea și dezordinea se referă la modul în care particulele sunt aranjate în material, ceea ce influențează în mod direct proprietățile și utilizările materialului respectiv. Modul în care a fost construit modelul înseamnă că pot fi testate rapid sute de permutări, iar apoi poate fi evaluată stabilitatea fiecăreia. Astfel, inteligența artificială ia decizii dacă o combinație de pământuri rare este sau nu viabilă.

Datele experimentale sunt introduse apoi în sistemul de învățare automată, îmbunătățind și mai mult acuratețea acestuia și reducând șansele de a face greșeli în găsirea unor noi compuși de pământuri rare; modelul este în curs de evaluare și ajustare, înainte de a trece la sarcina de a căuta efectiv acești compuși.

Investițiile americane din Canada

Pentagonul vrea să mobilizeze fonduri de sute de milioane de dolari pentru a promova exploatarea „made in North America” a metalelor rare, foarte căutate, între care litiu, esențial pentru producerea de baterii pentru mașinile electrice⁴⁶. Această inițiativă arată în ce măsură sectorul minier canadian „se află în centrul unei gigantice bătălii geopolitice” între SUA și China pentru accesul la aceste resurse strategice.

Înainte de Pentagon, Beijingul era foarte interesat de minele canadiene: în ultimii 10 ani, China a participat la achiziția și la investiții în 89 de companii canadiene legate de sectorul minier. Un exemplu este Neo Lithium, un grup minier canadian, care a fost achiziționat pentru un preț estimat de aproximativ 1 miliard de dolari de către rivalul său chinez Zijin Mining. Această achiziție a fost făcută într-un moment în care tensiunile comerciale dintre Beijing și Washington, principalul aliat al Canadei, erau ridicate. Achiziția Neo Lithium ar fi putut da impresia Chinei că, Canada era foarte favorabilă acestor investiții, în ciuda contextului: pentru Beijing, aceasta a fost o veste foarte bună: un semn că nu toți aliații Washingtonului și-au închis încă porțile pentru majoritatea investițiilor chinezești. Cu atât mai mult cu cât Canada este pe harta mondială a metalelor rare, cum sunt litiul și cobaltul.

Canada este încă un actor secundar în comparație cu cei mai importanți producători ai acestor resurse, care sunt esențiale pentru fabricarea bateriilor pentru

⁴⁵ Vezi site-ul [Inteligența artificială ar putea găsi noi compuși prețioși de pământuri rare \(descopera.ro\)](#), postat și vizitat pe 19 martie 2022

⁴⁶ Vezi site-ul [Bătălia SUA-China pe metalele rare. Tara în care va descinde Pentagonul / Washingtonul, trezit în pumni de războiul din Ucraina | Ziarul National](#), postat și vizitat pe 15 noiembrie 2022

automobilele electrice, pentru anumite soluții de stocare a energiilor regenerabile și pentru o serie de echipamente militare, cum ar fi sistemele de ghidare a rachetelor. Toate acestea sunt sectoare în care China dorește să joace un rol de lider.

Greii din mineritul metalelor rare sunt China, Rusia și Australia; chiar și țări precum Argentina, Republica Democrată Congo și Filipine produc mai mult decât Canada: dar, Ottawa susține că subsolul Canadei este plin de rezerve care ar putea propulsa țara în rândul marilor furnizori mondiali de litiu, cobalt, nichel și cesiu. Unele provincii canadiene – cum ar fi Ontario – au publicat chiar hărți ale zăcămintelor potențiale care dau impresia unui El Dorado al „pământurilor rare”.

În cazul metalelor rare, China produce deja peste 70% din bateriile cu litiu din lume. Investițiile chineze în minele din Australia, Republica Democrată Congo, Argentina și Canada arată că Beijingul vrea să controleze lanțul de aprovizionare cu metale rare. Investițiile chinezești în minele canadiene au devenit astfel mult mai controversate: Ottawa a fost prima care a devenit dură cu Beijingul. În octombrie 2021, guvernul lui Justin Trudeau a modificat legea pentru a împiedica companiile legate de stat să investească în grupurile miniere canadiene. Apoi, François-Philippe Champagne, ministrul canadian al Industriei, a ordonat la începutul lunii noiembrie 2021 ca trei grupuri chinezești să iasă din capitalul companiilor miniere canadiene.

Interesul Pentagonului pentru minele canadiene este, din acest punct de vedere, o investiție preventivă menită să închidă ușa ambițiilor chinezești pentru subsolul nord-american. Pentru a putea face acest lucru, armata SUA poate apela la un fond de 500 de milioane de dolari creat prin planul de investiții pentru climă promulgat de Joe Biden în august 2022. Planul a fost conceput pentru a stimula o industrie nord-americană a metalelor rare, deja esențială pentru tehnologiile care se află în centrul dezvoltării durabile. Casa Albă a invocat Defense Production Act, o lege din 1950 care permite armatei americane să investească direct pentru a-și crește capacitatea de producție, ca și cum ar fi vorba de vreme de război. Un text care îngrijorează și Canada, deoarece face parte de decenii din baza militară industrială a SUA. Pentru moment, este o manevră defensivă pentru a ține China departe de potențialele viitoare mine canadiene. Dar, Pentagonul a cerut Congresului să îi permită să investească direct în operațiuni cu metale rare în Australia și Marea Britanie.

Parteneriat strategic Ucraina – UE în domeniul pământurilor rare

Pe 5 octombrie 2021, Ucraina a aderat la Alianța Europeană a Bateriilor și Materiilor Prime, în vederea dezvoltării în Ucraina a unui întreg lanț valoric de extracție, rafinare și reciclare a mineralelor care să fie conectat la piața UE a mașinilor electrice și echipamentelor digitale⁴⁷. Vicepreședintele Comisiei Europene Maroš Šefčovič a mers în Ucraina, unde a semnat noul Parteneriat strategic în domeniul materiilor prime cu premierul acestei țări, Denys Shmyhal: “Am decis să deschidem un nou capitol al relațiilor noastre strategice și vom colabora în domeniile materiilor prime și tehnologiilor verzi și digitale”, a spus pe 4 octombrie 2021, Maroš Šefčovič înainte să urce în avionul spre Kiev. Parteneriatul UE – Ucraina în domeniul materiilor prime are o importanță deosebită pentru Kiev în condițiile în care Rusia aproape a finalizat conducta Nord Stream 2 către Germania, iar Kievul va pierde veniturile încasate din tranzitul de gaze către Europa.

⁴⁷ Vezi site-ul <https://cursdeguvernare.ro/parteneriat-strategic-ue-ucraina-in-domeniul-metalelor-si-pamanturilor-rare.html>, postat și vizitat pe 13 iulie 2021

Comisia Europeană a sesizat oportunitatea cooperării cu Ucraina în domeniul materiilor prime în condițiile în care UE este dependentă de importurile din China, care furnizează acesteia 95% din elemente extrase din pământuri rare, componente esențiale pentru fabricarea bateriilor de toate tipurile sau a turbinelor eoliene. Pe de altă parte, și Ucraina și-ar asigura o sursă nouă de venituri.

UE a revizuit în septembrie 2020 lista materiilor prime de importanță strategică, listă care conține 30 de materiale, între care pământuri rare, bauxită, litiu și titan. "Din lista de 30 de materiale esențiale, 21 dintre acestea se găsesc în Ucraina, care extrage 117 dintre cele 120 de minerale utilizate la scară globală. Vorbim de litiu, cobalt, titan, pământuri rare, toate se găsesc în Ucraina, care ne poate fi un partener foarte valoros și care poate consolida noul ecosistem industrial pe care îl construim pe teritoriul Uniunii Europene", a precizat Maroš Šefčovič.

Comisia Europeană a refuzat să precizeze volumul estimat al comerțului cu materii prime în cadrul acestui parteneriat cu Ucraina, comisarul Šefčovič spunând că volumul depinde de gradul de disponibilitate al partenerilor ucraineni, în special în ceea ce privește respectarea standardelor de mediu, de muncă sau privind drepturile Omului.

Comisia Europeană a stabilit o serie de reguli în ceea ce privește construcția de baterii, afirmând că Europa dorește să fabrice cele mai "verzi" baterii din lume. "Fiecare baterie din UE va deține un pașaport digital, care va preciza originea materialelor utilizate precum și garanția că acestea au fost extrase cu respectarea celor mai înalte standarde etice", a precizat oficialul european. Noul parteneriat strategic cu Ucraina are atașat un pachet financiar, care include și o suplimentare de 750.000 euro a sumei alocate pentru asistență financiară în 2022.

Întreprinderile și universitățile din Ucraina sunt invitate să aplice direct pentru finanțare în cadrul programului european de cercetare și inovare Horizon Europe, ce are alocări de 125 milioane euro pentru cercetare în domeniul bateriilor și 1 miliard de euro pentru cercetare în domeniul tehnologiilor pentru hidrogen. Banca Europeană pentru Investiții și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare au fost solicitate de către Comisia Europeană să deschidă linii de finanțare a întreprinderilor din Ucraina.

Poziția Afganistanului

Afganistanul are mai multe rezerve de pământuri rare, precum lantanul, ceriul, neodimul și aluminiu, aur, argint, zinc, mercur și litiu. Valoarea metalelor rare din Afganistan a fost estimată în 2020 la 1.000-3.000 de miliarde de dolari, conform lui Ahmad Shah Katawazai, fost diplomat al ambasadei afgane la Washington. Un articol apărut în publicația The Hill în 2021 a estimat valoarea metalelor rare din Afganistan la circa 3.000 de miliarde de dolari.

"Ar trebui să existe o inițiativă internațională pentru a ne asigura că, în cazul în care o țară este de acord să exploateze mineralele în numele talibanilor, să o facă numai în condiții umanitare stricte, în care drepturile omului și drepturile femeilor sunt respectate", a declarat Shamaila Khan, director pentru datorii în țările emergente la AllianceBernstein, pe 17 august 2021.

Poziția Chinei

China domină piața pământurilor rare la nivel global: cca 35% din rezervele globale de pământuri rare se află în China, cele mai mari din lume, potrivit Studiului

Geologic al Statelor Unite⁴⁸. China are o rezervă de 44 de milioane de tone de pământuri rare, dar prelucrează peste 90% din pământurile rare ale planetei.

În 2010, ca represalii la un diferend teritorial, China a întrerupt brutal exporturile de pământuri rare către Japonia: companiile de înaltă tehnologie din arhipelag, dependente de vecinul chinez pentru aprovizionare, au fost dur afectate. Pentru a-și proteja resursele amenințate de epuizare, China a stabilit cote de export: SUA, Uniunea Europeană și Japonia au adus dosarul în fața Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), care le-a dat dreptate în 2015.

China a folosit pământurile rare ca pe o amenințare în timpul războiului său comercial cu SUA în 2019, când Beijingul a avertizat că va întrerupe aprovizionarea SUA cu aceste materiale. China este, de asemenea, un mare producător minier de pământuri rare, producând anual cca 120.000 de tone sau 70% din totalul pământurilor rare care se comercializează pe această piață într-un an.

Beijingul a lansat în ultimii ani importante proiecte de pământuri rare în afara Chinei⁴⁹: această strategie este implementată și de grupul Shenghe, care exploatează de la începutul anului 2021 zăcămintul Kvanefjeld din Groenlanda, considerat al doilea din lume. Acest grup este, de asemenea, prezent în consorțiul care a permis preluarea exploatării minei din Mountain Pass în Statele Unite, unde o mare parte a producției este destinată exportului spre China.

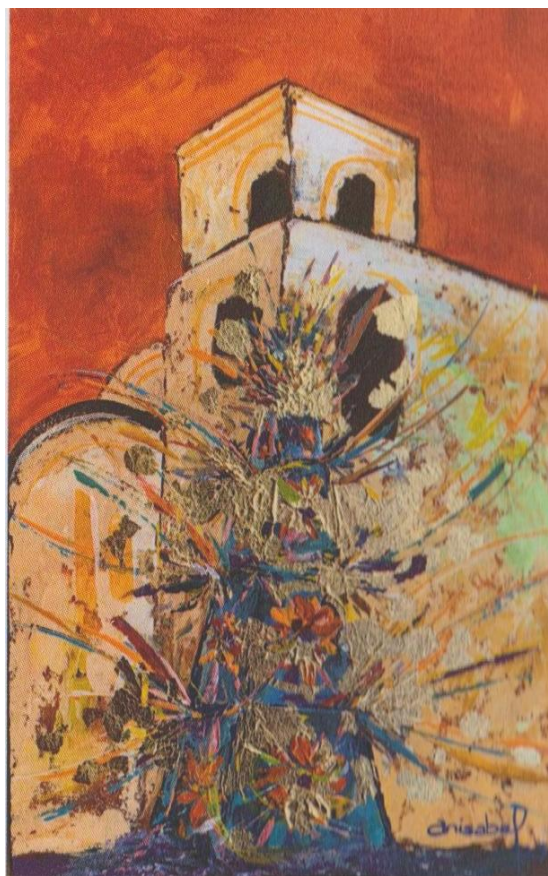
Poziția SUA

SUA a produs doar 15.000 de tone de pământuri rare în 2018, potrivit aceluiași studiu geologic, dar rezervele SUA sunt scăzute în comparație cu China: SUA are un total de 1,4 milioane de tone rezervă de pământuri rare.

SUA au fost puternic dependente de China pentru pământurile rare în 2019, când țara asiatică exporta 80% din nevoile SUA, potrivit Studiului Geologic al SUA. Semn al vulnerabilității SUA, pământurile rare, ca și medicamentele, au fost excluse din majorările de taxe vamale ale SUA care au vizat cvasitotalitatea produselor chinezești importate în Statele Unite...

Visul Pentagonului

Potrivit unor surse apropiate instituției, Pentagonul vizează să-și mărească stocurile de pământuri rare, cobalt și litiu⁵⁰; pământurile rare sunt

⁴⁸ Vezi site-ul <https://cursdeguvernare.ro/china-aliana-talibani-exploatare-metalele-rare-afganistan.html>, postat și vizitat pe 18 august 2021

⁴⁹ Vezi site-ul <https://cursdeguvernare.ro/posibil-raspuns-al-chinei-in-razboiul-comercial-cu-sua-interdictia-exportului-de-pamanturi-rare.html>, postat și vizitat pe 22 mai 2019

⁵⁰ Vezi site-ul [Pentagonul vizează mărirea propriilor stocuri de cobalt și litiu - Forbes.ro](https://forbes.ro), postat și vizitat pe 19 februarie 2022

convertite în magneți și utilizate în arme de nouă generație, în construcția avioanelor F-35 ale Lockheed Martin, precum și în munițiile ghidate cu precizie ale Raytheon Technologies.

Experții în domeniu amintesc faptul că litiul, o componentă cheie folosită la fabricarea bateriilor pentru vehicule electrice, este vital pentru obiectivul Pentagonului de a reduce la zero emisiile flotei de vehicule netactice. La începutul lunii februarie 2022, Departamentele de Stat, Energiei și Apărării au semnat un acord ce acoperă materialele selectate, precum și bateriile mari utilizate în rețeaua electrică.

Resursele românești de materii prime critice

În România, conform datelor publice există următoarele categorii de materii prime critice (<https://cursdeguvernare.ro/harta-resurselor-potentiale-de-materii-prime-critice-din-romania.html>):

- din categoria resurselor **nemetalifere**, economic importante, cu rezerve geologice cunoscute și posibilități de exploatare: nisipurile cuarțoase și grafitul;
- din categoria resurselor nemetalifere, economic importante, cu rezerve geologice necunoscute: mineralele de bor, fosforitele;
- din categoria resurselor metalifere economic foarte importante, cu rezerve geologice necunoscute și cu un potențial moderat: cromul, magneziul, germaniul și telurul;
- din categoria resurselor metalifere economic importante, cu rezerve geologice neevaluate și cu un potențial moderat: stibiu (antimoniu), wolfram (tungsten) și pământuri rare (TR).

“Sunt perspective reduse de descoperire a unor resurse de: cobalt, indium, niobium, gallium, minerale din grupa platinei”, se arată în Strategia României pentru Resurse Minerale Neenergetice, orizont 2035; principalii beneficiari ai materiilor prime critice sunt operatorii care activează în domeniul tehnologiilor înalte (aerospațiale, aeronautică, electronică, echipamente medicale, baterii solare, laptop-uri), al tehnologiei semiconductorilor (telefonie mobilă, GPS, internet, fibre optice), al automatizării și electronicii, industriei siderurgice și metalurgice, al preparării minereurilor (prin tehnologii curate), în industria aliajelor, a materialelor refractare și a polimerilor.

În calea explorării și exploatării resurselor de materii prime critice stau investițiile mari necesare (re) deschiderii zăcămintelor și construirii de uzine noi, precum și pierderea know-how-ului și a tehnologiei relevante pentru cercetarea și prelucrarea acestora. Ministerul Economiei a propus realizarea unei baze naționale pentru materii prime critice: “Realizarea evaluării bazei naționale de materii prime critice are o importanță cu totul deosebită, întrucât o astfel de evaluare răspunde necesității de a identifica și exploata resurse de materii prime extrem de valoroase și indispensabile economiei UE, care altfel, ar trebui procurate din alte surse”, se mai arată în Strategia menționată.

Celestial Library

Simpozionul „Dimitrie Anghel” ediția a II-a cu participare internațională **Tainele simbolismului**

Din nou Dimitrie Anghel. Cine și-a închipuit că comemorarea celor 150 de ani de la nașterea scriitorului avea să fie o unică ocazie, cine dintre concetățenii săi de azi consideră că e doar un nume pe o stradă, pe frontispiciul unei școli sau al unui cenaclu literar-artistic, se înșală. Marele nostru înaintaș ascunde atât prin activitatea lui literară, jurnalistică și socială a vremii, o memorie plină de mister și taine ale unui curent cultural universal.

Parfum, culoare, sunet se'ngână și'și răspund –
Charles Baudelaire

 Primăria Comunei Miroslava
Consiliul Local
Cenaclul Literar-Artistic „Dimitrie Anghel”
Revista Contact internațional

 Simpozion „Dimitrie Anghel” 2023
ediția a doua cu participare internațională

Tainele Simbolismului

Premieră mondială:
Lansare de carte

Invitați:
Luisa Amarie (România)
Mircea Ștefan Bartan (USA)
Gabriela Bunghez (România)
Alexandru Cetățeanu (Canada)
Georges Chapouthier Friedenkraft (Franța)
Diana Aurora Deliu (România)
Carmen Oana Dumitriu (România)
Sudhakar Gaidhani (India)
Cleopatra Lorințiu (România)
Mihaela Roibu (România)
Vlad Scutelnicu (România)
Maria Eugenia Soberanis (Mexic)
Petru Solonaru (Romania)
Shoshana Vegh (Israel)
Bella Clara Ventura (Columbia)

*E cald și lângă trunchiuri umbra
treptat se face tot mai mică,
Văzduhul tot nu se-nfioară de
nici un zbor de rândunică
Și doar furnicile de-aleargă
acuma fără de hodină,
Mărgele negre sămănate pe
drumuri albe de lumină.*

*În straturi florile-s trudite; un
crin din când în când se-ndoaie
Și lung privește-n sus să vadă:
nu se purcede-un nor de ploaie?
Dar întristat în ternă iarăși își
frânge trupul zvelt în două...
Ce n-ar da florile să aibă acum,
măcar un strop de rouă!*

Dimitrie Anghel - *Amiaza*

Moderator
Liviu Pendefunda

Vă așteptăm –
Vineri, 10 Noiembrie 2023, orele 10:00, Congress Hall, Family Market, Miroslava, Iași

Sudhakar Gaidhani - *Devdoot Ingerul*
Prezintă
Liviu Pendefunda
Cleopatra Lorințiu

 AGENȚIA DE ARTĂ
SYBLE
VOEKLIJ DE

Tele Moldova +

FAMILY MARKET

 FITERMAN
PIANINA

Inclusă în seria de manifestări culturale de excepție ale Academiei Mondiale de Artă și Cultură, simpozionul nostru reprezintă o mândrie a culturii românești,

Președinta Congresului Mondial al Poeților a ținut să ureze succes manifestării noastre al cărei temă a suscitât interesul tuturor participanților. Cu acest prilej și revista globală, care apare în Miroslava, considerată a fi în topul lumii literare, a avut din partea sa numai cuvinte de laudă.

Doamna Maria Eugenia Soberanis Noguera din Mexic este avocat, președinta Societății Scriitorilor Hispano-americani și a Congresului Mondial al Poeților. Are publicate numeroase volume de poezie, romane în Mexic, Argentina și Spania.

I WISH YOU ALL THE SUCCESS YOU
DESERVE FOR YOUR CONTRIBUTIONS TO
POETRY.
WITH LOVE AND RESPECT,
DR. MARIA EUGENIA SOBERANIS
Maria Eugenia Soberanis
SEPT. 27TH. 2023.

Azi, însă, în prima sesiune a simpozionului nostru și ne vom opri asupra trăsăturilor programului estetic în care s-a format Dimitrie Anghel și care l-au consacrat să devină o voce inconfundabilă a literaturii române. Și pentru că pe plan artistic, simbolistii s-au întors radical către lumea ideilor, care li se părea mai bogată și mai fertilă decât materia și obiectul, a dori să acord cuvântul doamnei profesoare Mihaela Roibu, directoarea Școlii Gimnaziale Dimitrie Anghel din Cornești, satul în care s-a născut poetul.

Prin codrii de simboluri petrece omu'n viață

Charles Baudelaire

Dimitrie Anghel, născut la Cornești, comuna Miroslava-Iași, a fost unul dintre promotorii curentului simbolist din România. După perioada petrecută în Parisul efervescent al grupului **Charles Baudelaire**, **Stéphane Mallarmé**, **Arthur Rimbaud**, **Paul Verlaine**, inițiază o activitate bogată în literatură, publicistică, dramaturgie, asociind în lirică lumea simbolurilor din care au făcut parte printre alții – **Alexandru Macedonski**, **Ion Minulescu**, **George Bacovia** – la nivel mondial urmând curentul din care au făcut parte și **Egda Allan Poe**, **Contele de Lautréamont**, **Rainer Maria Rilke**, **Ruben Dario**, **D'Anunzio**, **Emily Dickenson**, **William Wordsworth**, **William Butler Yeats**, **Percy Bysshe Shelley** și mulți alții.

Dimitrie Anghel și locurile sale natale

Mihaela ROIBU

Dimitrie Anghel s-a născut la Cornești, comuna Miroslava-Iași, unde se afla moșia și conacul familiei. A fost fiul lui Dimitrie Anghel, proprietar de pământuri, și al Erifilei Anghel, născută Leatris. A urmat școala primară în strada Armenească, din Iași, la „școala lui Caracaș”, e înscris apoi, ca intern, la Institutele Unite (școală ce s-a bucurat de o mare renume în orașul Iași), pe care o va părăsi o dată cu moartea tatălui, în anul 1888. În anul următor, 1888–89, se mută la gimnaziul „Alexandru cel Bun”. Un conflict cu profesorul de franceză Al. Bădărău îl face să părăsească studiile în cursul anului. A călătorit în Italia, Franța, unde a studiat literatura la Sorbona, Elveția și Spania, revenind în țară în 1902. A fost funcționar în Dobrogea (1906–1907), referent la Casa Școalelor și inspector al Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice (din 1911). Dimitrie Anghel a debutat cu poezii în revista *Contemporanul* (1890), colaborând apoi, cu poezie și publicistică, la „Adevărul”, „Adevărul literar și artistic”, „Lumea nouă”, „Literatură și artă română”, „Pagini literare”, „Viața românească” etc. A făcut parte din redacția și din comitetul de direcție al revistei „Sămănătorul” (1906 - 1908). A editat revista „Cumpăna”, împreună cu Mihail Sadoveanu, Ștefan Octavian Iosif și Ilarie Chendi (1909 - 1910).

A debutat editorial cu *Traduceri din Paul Verlaine* în 1903. În 1905 a publicat volumul de versuri *În grădină*, urmat, în 1909, de *Fantazii*. Între timp au apărut operele scrise de D. Anghel în colaborare cu Ștefan O. Iosif: *Legenda funigilor*

(poem dramatic, 1907), *Cometa* (comezie, 1908, 1912), *Caleidoscopul lui A. Mirea* (1908), *Carmen saeculare* (poem istoric, 1909), iar în 1910, *Cireșul lui Lucullus* (proză). A mai scris și alte volume de proză, între care amintim doar câteva: *Povestea celor necăjiți* (1911), *Fantome* (1911), *Oglinda fermecată* (1912), *Triumful vieții* (1912), *Steluța*.

Dimitrie Anghel este unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai simbolismului în literatura română. El cultivă mediul naturii artificiale, umanizate, al grădinilor și procedeul sinesteziei. Este un contemplativ, un visător, care aduce în poezie tema călătoriilor, a evaziunii, motivul boemei și imagini ale peisajului marin. Simbolismul se îmbină în poezia lui cu notele romantice. Fidel plaiurilor natale el se întoarce mereu la origini, în poeziile sale simțindu-se legătura sufletească cu frumusețile naturii din Cornești copilăriei.

Fantezismul poetului este în bună parte o închinare către feerie, moștenită de la Eminescu, comună timpurilor în care a trăit și întărită prin anume urmări ale romantismului și parnasianismului la modă în epocă. Proza sa vădește înzestrare picturală, eleganță a stilului și

vervă polemică, excepțională și revoluționară. Fără ea nu s-ar înțelege proza de mai târziu a lui T. Arghezi care perfecționează și sistematizează maniera angheliană. De aceea el este considerat ca un promotor al unui nou stil în lirica românească.

În publicistică se remarcă drept un luptător pentru emanciparea limbii literare române și a sistemului educațional din școli cât a funcționat ca inspector al Ministerului Cultelor și Instrucțiunii publice.

Directoare și profesoară de limba franceză la școala gimnazială Colonel Constantin Langa din Miroslava, doamna Diana Aurora Deliu ne va duce într-o foarte scurtă călătorie la originile simbolismului, în Parisul ultimilor decenii ale secolului al XIX-lea, lumea în care își forma Dimitrie Anghel cultura și educația literară.

Nașterea simbolismului - Determinare și necesitate

Diana Aurora DELIU

„Vêtir l’Idée d’une forme sensible” - Jean Moréas

tablou de Henri Fantin-Latour, 1872, cu Paul Verlaine, Arthur Rimbaud, Léon Valade, Ernest d’Hervilly, Camille Pelletan, Elzéar Bonnier-Ortolan, Émile Blémont și Jean Aicard, începutul curentului simbolist

Sfârșitul secolului al 19-lea a experimentat o criză de valori, din cauza declinului credinței religioase și a creșterii materialismului. Spre deosebire de naturalismul zolian, care descoperă natura, lumea exterioară și concretă, simbolismul caută să reprezinte Ideea, viața spirituală și interioară a omului. De asemenea, el se opune mișcării parnasiene, pentru care poezia trebuia să caute frumusețea și să nu exprime idei. A luat ființă, în Franța, în jurul anului 1880, ca reacție împotriva moralismului, raționalismului și productivismului epocii industriale. Manifestul publicat de Jean Morréas în 1886, în *Le Figaro*, este considerat actul de naștere al școlii simboliste.

Potrivit simboలిștilor, realitatea nu se reduce la ceea ce este sensibil, vizibil și tangibil, dimpotrivă. La nivel artistic, lumea ideilor le pare mult mai fructuoasă decât materia singură; deci trebuie să fie reprezentată de artă. Pentru a face acest lucru, ei recurg la simbol: folosesc ocolul imaginii pentru a da o formă concretă unei idei abstracte. Scriitorii simboలిști practică astfel comparația, metafora și alegoria. În același timp, pictorii simboలిști, cum ar fi Odilon Redon, folosesc simbolul pentru a reprezenta stări psihologice, cum ar fi sentimentul, visul, imaginația, nebunia etc.

Simbolismul definește utilizarea sistematică a simbolurilor în literatură. Cuvântul "simbol" provine din grecescul

"sumbolo" care desemnează un obiect tăiat în jumătate pentru a servi ca semn de recunoaștere. Prin extensie, simbolul se referă la ceva care reprezintă un alt lucru sau o idee, un concept. Estetica simbolismului o descoperim în lucrările unor autori francezi precum Baudelaire, Verlaine, Rimbaud și Mallarmé.

Acest curent este instrumentul preferat al poeților, deoarece permite asocierea a două realități diferite care împreună produc un nou semn. Datorită simbolului, poetul traduce ideea într-o imagine și creează analogii sugestive, iar rolul metaforei și al comparației devine esențial. Temele privilegiate sunt moartea și amurgul, subiecte ale simbolurilor și interpretărilor perpetue. Pentru alți artiști, visul, neclaritatea și peisajele sunt deosebit de interesante, ca în poezia Mallarmé, de exemplu.

Primul care a folosit simbolul, nu numai ca mijloc de reprezentare a abstracțiilor, ci și ca vector al adevărilor a căror expresie simbolică este doar punctul de plecare al unei reflecții asupra puterii creației poetice, nu este altul decât Baudelaire. Poezia lui Verlaine are o muzicalitate fină, căci prin muzicalitatea versului, prin acentul și intensitatea sa, poetul dă socoteală pentru multiplicitatea realului.

Stéphane Mallarmé a devenit, de-a lungul anilor, adevăratul lider al mișcării simboliste. Legătura dintre poezia sa și muzică este fundamentală; « trebuie să ne luăm proprietatea de la muzică» spunea Mallarmé. În 1891, el completează manifestul lui Jean Moréas și specifică însăși esența creației poetice a simbolistilor: "A numi un obiect înseamnă a elimina trei sferturi din bucuria poemului care este creat să descopere puțin câte puțin: să sugereze că este visul."

Cu acest nou mod de a vedea lucrurile, autorii simbolisti devin capabili să vadă frumosul ascuns sub impuritate. Baudelaire a schimbat sensul cuvântului «frumos» prin ruperea noțiunii de frumusețe adesea atemporală și canonizată. Astfel, Baudelaire găsește frumusețea în urâtenie. Poezia lui Rimbaud hrănește, de asemenea, o latură mistică a poeziei simboliste. Poetul va descrie frumusețea care se dezvăluie într-

un univers misterios care trebuie descifrat. Rolul poetului se schimbă: el trebuie acum să « ridice una câte una vecele »- unei lumi reale și ascunse care se confundă. «Un poem este un mister a cărui cheie trebuie să o caute cititorul» Stéphane Mallarmé.

Simbolismul militează pentru o artă care să se adreseze celor inițiați - fără ca prin aceasta să susțină izolarea maselor de artă - ci ridicarea lor la nivelul artei adevărate.

Copacul răsădit în grădina franceză a rodit și împrăștiat semințele sale. Doamna profesoară Carmen Oana Dumitriu ne poate arăta în câteva cuvinte cine au fost adepții noului curent.

Simbolismul cuprindere globală a liricii

Carmen Oana DUMITRIU

A numi un obiect înseamnă a înlătura trei sferturi din plăcerea poeziei care este alcătuită din ghicirea încet-încet: a'l sugera, acesta este visul.
Stéphane Mallarmé

Literatura europeană a fost mereu o literatură a contrastelor. A învelit și a dezvelit mistere, a codat și a decodat înțelesuri, a apreciat decadența și a hulit ascensiunea. Existența reală ca înveliș exterior a fost îmbrăcată într-o mască a unei realități în care toate se confundă și-și răspund: „parfum, culoare, sunte se-ngână și-și răspund”. Meritul este al poezilor simboțiști care au inovat lirica vremii. Simbolismul invită la folosirea liberă a cuvintelor și imaginilor, asocierea lor potrivit rezonanței psihologice și legilor misterioase, a analogiilor universale ALTFEL decât uzanțelor. Din „joc al hazardului”, poezia devine „vrăjitorie evocatoare” având o funcție sacră.

Meritul simbolismului este de a fi pus în locul exprimării discursive, al descripției precise și prozaice, exprimarea emoției pe calea sugestiei muzicale și prin mijlocirea simbolurilor.

Aducem un omagiu lui Dimitrie Anghel, poet de structură romantică ce se apropie de simbolism prin rafinamentul senzațiilor olfactive muzicale, predispoziția pentru reverie, preferința pentru stările vagi, nedefinite (*Fantezii*). Poetul stabilește corespondențe între om și elementele universului – florile- **Moartea narcisului, Paharul fermecat, Reverie**. În proză se dovedește a fi un fantezist, manifestă propensiune pentru poemul în proză, îmbinând descrierea cu narațiunea simbolică (Ex. În **Culegătorul de stele** eroul vrea să-și facă o casă din resturi de meteoriți.)

Simbolismul lui D. Anghel nu poate fi interpretat ca o imitație a simbolismului european al cărui susținător a fost. Poetul a receptat progresiv lirica lui Charles Baudelaire, Mallarme, Verlaine sau Samain și a transformat-o progresiv, raportând-o la realitatea socială, climatul spiritual și sensibilitatea autohtonă.

Vă invit așadar la o scurtă călătorie pentru a redescoperi notele unice ale simboțiștilor europeni.

Dintre autorii amintiți a fi inițiatorii simbolismului, Charles Baudelaire (1821-1867) este cel mai remarcabil poet blestemat și unul dintre cei mai importanți din întreaga istorie a literaturii franceze.

Lucrarea sa emblematică, Florile răului (1857), a stârnit vâlvă în acele timpuri, Viața lui boemă a fost plină de excese, dar asta nu l-a împiedicat să fie genial ca autor. A publicat

nu numai poezie, ci și critică, în special față de literatură, muzică și pictură.

„Vii din înalte ceruri sau ieși din adâncime,
O, Frumusețe? Reaua și buna ta privire
Împrăștie de-a valma și fericiri și crime,
De aceea tu cu vinul te potrivești la fire.”

Stephane Mallarmé este considerat unul dintre cei mai mari reprezentanți ai curentului. La început s-a dedicat catedrei, dar mai târziu pasiunea pentru poezie l-a făcut să se dedice în totalitate acesteia. Deși nu era unul dintre cei mai tineri, admirația altor poeți, precum Paul Verlaine, l-a făcut celebru în lume, devenind astfel un fel de mentor foarte respectat de „discipolii” săi. A condus frecvent întâlniri și adunări cu tineri care ar excela și în poezie. Temele sale cele mai recurente nu tindeau să fie cele ale lui Baudelaire sau Lautréamont, ci mai degrabă cele legate de neant și vid, acesta fiind simbolul său focal.

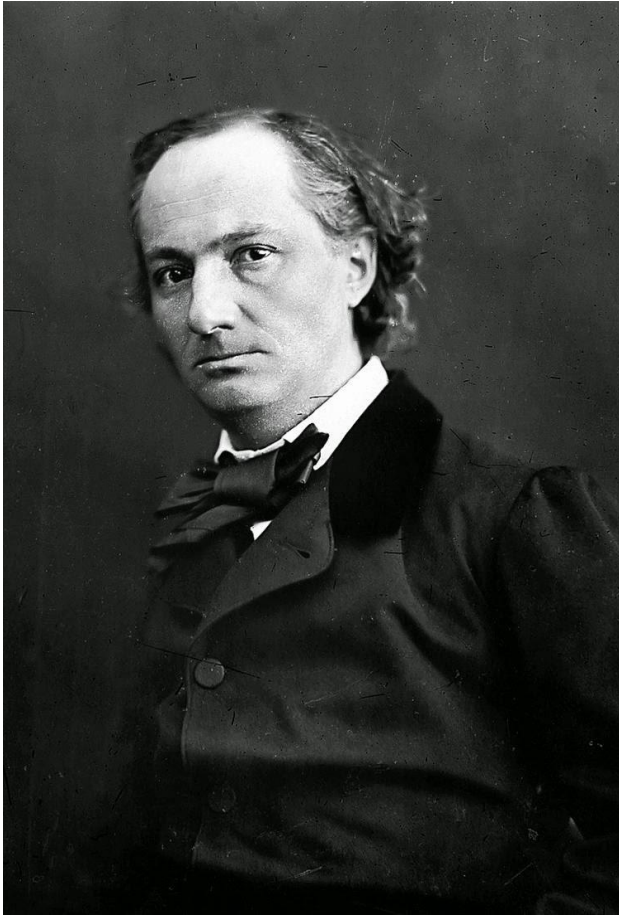
În lacrimi, serafimii, sub luna-n triști fiori,
Visând, cu-arcușe-n deget, în abur calm de flori,
Scoteau din melancolie murindele viole
Suspine albe-n lunec pe-azurul de corole.
Îmi daseși - clipă sfântă - întâiul tău sărut,
Plăcându-mi să mă chinui ca un martir tăcut.
Savant lăsam beția tristeții să mă frângă,
Cum, fără de regrete și fără să se plângă.

(*Arătare*)

Arthur Rimbaud a fost cel mai tânăr poet al mișcării simboliste, a început să scrie la vârsta de 13 ani cu o mare pricepere și o strălucire impresionantă care avea să-i uimească pe scriitori importanți ai vremii, precum Paul Verlaine. Rimbaud avea un spirit liber și rebel, iar talentul său pentru poezie l-a făcut autorul perfect pentru mișcare. Viața lui a fost mereu precoce, totul în ea s-a întâmplat rapid și intens, poate pentru că undeva în interior știa că va muri tânăr, la vârsta de 37 de ani

În seri de vara-albastre, voi merge pe carari,
Sa ma întepe grâne, sa calc pe ierbi marunte;
Prin proaspata racoare voi trece-n dulci visari,
Lasa-voi adierea sa scalde a mea frunte.

*Fara a spune-o vorba si fara nici un gând,
Doar dragostea urca-va în suflet infinita;
Ca un nomad voi merge departe, strabatând
Preafericit, Natura, ca lângă o iubita. (Senzație)*

Charles Baudelaire

Fără îndoială, Paul Verlaine a fost un poet crucial pentru simbolism. Viața sa a fost dedicată literaturii.

Prelungi flori
Curg din viori
Autumnale,
Melancolii ,
Monotonii
Si jale.

Cu chipul tras,
Fara de glas,
Când ora suna,
Îmi vin în minte
Vremi dinainte
Sa ma rapuna.

Si ma tot duc,
Pe vânt apuc
Iar el ma poarta

Din loc în loc,
Cum poarta-n joc
O frunza moarta.
(*Cântec de toamnă*)

Stéphane Mallarmé

Simbolismul nu a avut reprezentanți de seamă doar în Franța, ci în întreaga lume.

Corbul lui **Edgar Allan Poe** este un poem faimos, cunoscut pentru simbolismul său bogat. Poetul folosește corbul pentru a simboliza moartea și pierderea pe măsură ce naratorul coboară în nebunie

*„Deschide aici am aruncat obloanele, când, cu
multe flirturi și fluturi,
Acolo a pășit un corb impunător din zilele sfinte de
altădată;
Nu a făcut nici cea mai mică închinare; nici un
minut nu s-a oprit sau a stat;
Dar, cu o înfățișare de lord sau doamnă, cocoțat
deasupra ușii camerei mele...
Cocoțat pe un bust al lui Palas chiar deasupra ușii
camerei mele...
S-a cocoțat și a stat și nimic mai mult.”*

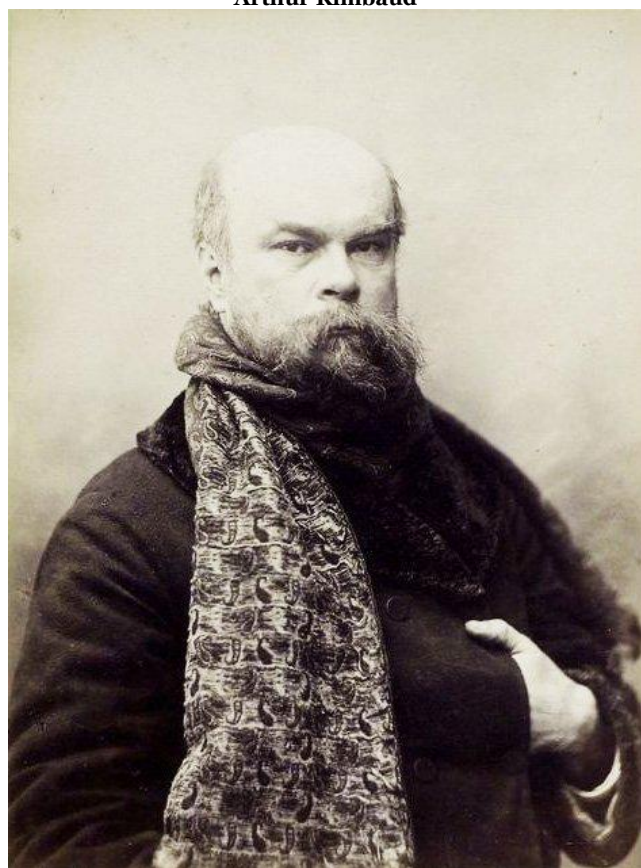

Arthur Rimbaud

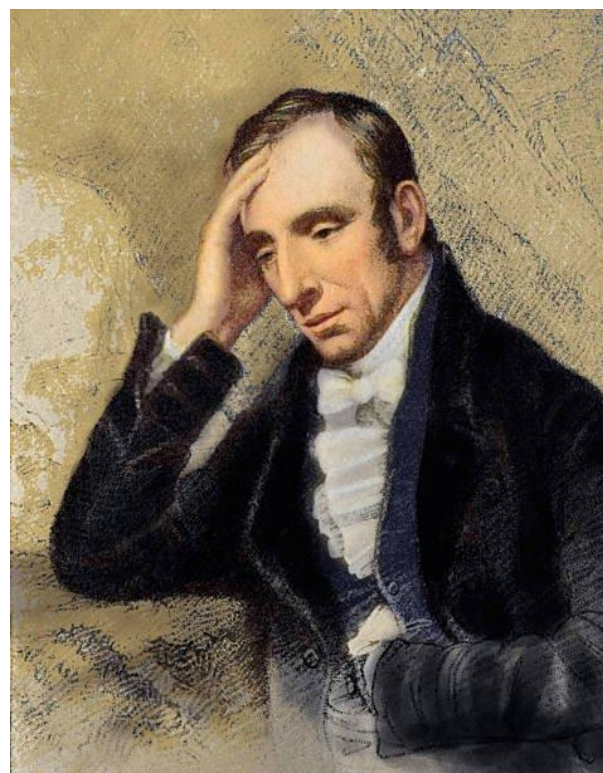
„Ea a locuit printre neumblate căi
Lângă izvoarele Porumbelului,
O servitoare pe care nu avea cine să o laude
Și foarte puțini s-o fi iubit:
O violetă lângă o piatră în mușchi îmbrăcată
Pe jumătate ascunsă de ochi!
— Corect ca o stea, când doar una
Strălucește pe cer.”

Edgar Allan Poe

Paul Verlaine

William Wordsworth

Faimosul poet **William Wordsworth** a știut cu siguranță cum să facă o doamnă să se simtă specială. În poemul *Ea a locuit printre căi necălcate* el folosește imagini și simbolism romantic pentru a-și transmite adorația pentru o femeie liniștită și necunoscută pe care a iubit-o foarte mult.

Samuel Taylor Coleridge

Mă opresc la *The Rime of the Ancient Mariner* poem scris de **Samuel Taylor Coleridge**, unde descrie un albatros sau o pasăre marecare este pe cale să fie atârnată de gâtul protagonistului. Cu toate acestea, nu este doar o formă ciudată de pedeapsă, el folosește albatrosul, care era văzut în mod tradițional de marinari ca un semn de noroc, ca un simbol al crimei groaznice pe care naratorul a comis-o când a ucis pasărea. El aseamănă pasărea cu o cruce, ceea ce poate fi interpretat că pasărea este crucea pe care o poartă pentru păcatul său.

*„Dacă aş fi brodat ţesăturile cerului,
Lucrată cu lumină aurie şi argintie,
Pânzele albastre şi slabe şi întunecate
De noapte şi lumină şi jumătate de lumină,
Aş întinde pânzele sub picioarele tale:
Dar eu, fiind sărac, am doar visele mele;
Mi-am răspândit visele sub picioarele tale;
Calcă uşor pentru că pe visele mele calci.”*

William Butler Yeats foloseşte „cerurile” în *El doreşte hainele raiului* pentru a simboliza marea bogăție și belșugul. Chiar dacă Yeats ar fi avut toți banii din lume, tot nu și-ar fi putut permite să cumpere comorile raiului pentru femeia pe care o iubea. În acest poem, sărăcia lui

este luată ca un simbol al lipsei sale (percepute de sine) de talent, statut sau imaginație.

William Butler Yeats

În poezia *Spre Lună* de **Percy Bysshe Shelley**, luna simbolizează singurătatea și iubirea neîmpărtășită. De fapt, Shelley, un romantic o descrie ca fiind un rătăcitor fără tovarăș.

*„Ești palid de oboseală
De a fi urca la cer și a privi pământul,
Rătăcire fără un tovarăș
Printre stelele care au o diferită naștere, -
Și în continuă schimbare, ca un ochi fără bucurie
Care nu găsește niciun obiect care să merite
statornicia?”*

Emily Dickinson folosește lumina într-un mod similar în poemul ei *A Light Exists in Spring*. Și acesta este un simbol viabil pentru reprezentarea fericirii și a speranței.

*„O lumină există primăvara
Nu este prezent peste an
În orice altă perioadă.
Când martie abia e aici”*

Căutând fără efort, se pot citi numeroase poeme care leagă natura și umanitatea. Poetul William Blake folosește floarea-soarelui pentru a

reprezenta oamenii. Aceștia obolesc pe măsură ce viața trece. Blake folosește și soarele pentru a simboliza viața. Floarea soarelui obosită numără pașii până la soare. Sau, oamenii oboșiți își urmează drumul până la sfârșitul vieții.

*„Ah, floarea soarelui! obosită de timp,
numără pașii Soarelui:
căutând acel climat dulce auriu
în care-și desfășoară drumeții călătoria.”*

Percy Bysshe Shelley

Emily Dickinson

În poezie, imagini frumoase sunt pictate în spațiul câtorva strofe. Așa că nu ar trebui să fie surprinzător faptul că poeții sunt mari fani ai simbolismului. Le permite să preia concepte în profunzime și să le picteze în termeni ce stârnesc imaginația cititorului. Un exemplu de simbolism debordant:

Corbul de Edgar Allan Poe

Simbolismul se întâlnește peste tot în literatura europeană:

În Spania îl găsim pe Rubén Darío - considerat parintele simbolismului hispano-american. Poeme reprezentative : *Azur*(1887), *Maracini*(1888), *Cantecul ratacitor* (1907).

În Italia - Gabriele d'Annunzio - poet, romancier, nuvelist italian;. Poeme celebre - *Cântec nou* (1882), *Elegii romane* (1892).

Rainer Maria Rilke - poet și traducător austriac, este considerat unul dintre cei mai importanți simbolisti ai vremii: 1896 - *Larenopfer* (Ofranda larilor). 1907 - *Neue Gedichte* (Poezii noi), 1927 - *Späte Gedichte* (Poezii târzii)

Stefan George - poet, editor și traducător german. Evocă miturile și istoria și el este adept al lui Nietzsche.cele mai importante sunt 1892: *Elagabalus* ("Algabal"), 1907: *Al șaptelea inel* ("Der siebente Ring"), 1928: *Imperiul cel nou* ("Das neue Reich").

În loc de concluzii, vă propun un faimos haiku de **Matsuo Basho** unde trecerea primăverii simbolizează trecerea vieții.

*"Primăvara care trece
Păsările plâng,
Peștii plâng
Cu ochii plini de lacrimi."*

Un simbol, în primul sens al termenului, este o cuplare a două lucruri „aruncate împreună”. Concret, în realitatea grecei antice, „simbolul” desemna tocmai o bucată de ceramică care a fost ruptă în două și din care ambasadorii a două orașe aliate au păstrat câte o jumătate în semn de recunoaștere

Henri Mitterand

Simbolismul militează pentru o artă care să se adreseze celor inițiați - fără ca prin aceasta să susțină izolarea maselor de artă - ci ridicarea lor la nivelul artei adevărate

Doamna profesoară Luisa Amarie, liceul „Olga Sturdza” Miroslava ne apropie de înțelegerea tainelor caracteristice ale simbolismului în țara noastră

Repere teoretice și estetice în simbolismul românesc

Luisa AMARIE

Nu a apărut ca Minerva din capul lui Jupiter.

Și mă refer, aici, la simbolismul românesc, inițiind o analogie, pentru că știm că gândirea analogical e specifică simboलिष्टilor.

Legenda mitologică pretinde că Minerva, zeița înțelepciunii, a meșteșugarilor și invențiilor, s-a născut din țeasta lui Jupiter: matură, gata îmbrăcată în armură, și cu lance.

Așadar, simbolismul românesc nu a apărut desăvârșit de la bun de la început, întocmai ca Minerva din capul lui Jupiter, ci a parcurs câteva etape pentru a se desăvârși.

Ca și în Franța, simbolismul a apărut la noi ca produs al orașului, născut împotriva inflației de poezie minoră a epigonilor eminescieni, a sămănătorismului, a parnasianismului, dar reluând, în profunzime, romantismul. El s-a dovedit chiar mai eterogen decât cel francez, fiind dificil a reuni reprezentanții acestui curent într-o formulă poetică unică: Al. Macedonski, Șt. Petică, Iuliu Cezar Săvescu, D. Anghel, I. Minulescu, G. Bacovia, D. Iacobescu, Ion. M. Rașcu, Emil Isac, Alexandru. T. Stamatiad, N. Davidescu, Elena Farago, Mihail Cruceanu, Barbu Fundoianu.

Luând în considerare caracteristicile estetice ale simbolismului românesc, s-a identificat o primă etapă teoretică și estetică, a experienței și căutărilor,

reprezentată de Al. Macedonski și de activitatea sa la revista „Literatorul”, editată în 1880. Macedonski a teoretizat simbolismul în articolele sale, deschizând calea prin *Arta versurilor*, din 1890, în care afirma faptul că poezia are o muzică interioară, diferită de muzicalitatea prozodică. Doi ani mai târziu, reia ideea în articolul *Poezia viitorului*, afirmând că poezia este „formă și muzică”, aflându-și originea în misterul universal. Potrivit concepției sale, poezia are „o logică proprie”, „ea tinde să se deosebească de proză, creându-și un limbaj al ei propriu.” Domeniul poeziei este departe de a fi al cugetării, el fiind al imaginațiunii. În articolul *Despre poemă*, dezvăluie că a fi poet înseamnă a simți: poezia să deștepte cugetarea, nu să fie ea însăși cugetare, să fie „însăși inima omului”. Poeții acestei prime perioade, Ștefan Petică, Iuliu Săvescu, Mircea Demetriad, D. Anghel, sunt simboलिष्टi prin temele și motivele cultivate: angoasa, spleenul, nevrozele, voluptatea morții, prin prețiozitate, parfumuri, pietre prețioase, prin sinestezii și corespondențe.

Primei etape i-a urmat etapa /direcția pseudo-simbolistă de la revista „Vieța nouă” (1900-1925), avându-l ca teoretician pe Ovid Densusianu, întemeietorul revistei. Densusianu promovează polemic simbolismul în articolul *Rătăcirile literare*, prin atitudinea de combatere a epigonismului eminescian și a sămănătorismului, prin proclamarea principiului libertății și a progresului în artă. În accepția sa, simbolismul trebuia să oglindească viața în desfășurarea ei. El cerea o literatură nouă, opinând că specificul național nu este propriu doar sămănătoristilor, ci că apare în orice opera scrisă de români, și în mediul țărănesc, dar și în cel citadin. Pledează pentru „arta înaltă”, în articolul *Poezia orașelor*, arta adresându-se celor inițiați.

A treia etapă este a simbolismului exterior, formal, al lui Minulescu, poet simbolist prin muzicalitatea versurilor, prin mijloace și nu prin substanță, viziune, sensibilitate. Chemarea depărtărilor, marea, călătoriile creează iluzia și aparența unor spații simboliste, fără a fi marcate de marile tristeți și nostalgii specifice curentului.

A patra etapă este etapa simbolismului autentic bacovian, simbolism dezolant și depresiv. Spațiul poeziei este spațiul citadin, sufocant, reprezentat de mahalaua noroioasă, de parcuri pustii, cafenele și cârciumi sordide, abator și cimitir. Neliniștea, spleenul, angoasa nevroză, prefigurarea obsedantă a morții dau măsura golului interior, a prăbușirii sufletești, schițând imaginea poetului solitar, damnat, rătăcitor în universul formelor.

Programul estetic simbolist propune anumite teme, motive și tehnici specifice. Taxonomia esteticii simboliste cuprinde termeni precum simbolul, sugestia, corespondențe, sinestezii, culori, muzicalitate, versul liber, tehnica refrenului.

Simbolul devine polul estetic al poeziei, antrenând refrene și constituind adesea un leitmotiv. Simbolul susține cultivarea intuiției, întărind concepția lui Henri Bergson conform căreia adevărul nu poate fi cunoscut, dar poate fi intuit, cunoașterea umană fiind relativă. Astfel, simbolul florilor la D. Anghel, rozele, crinul ca simbol al purității, simbolul oglinzii (ce reprezintă infinitul, misterul), prezent și la M. Cruceanu în „Poemele oglinzii” sau la Ștefan Petică, apoi simbolul plumbului, al lacustrei, al cavoului bacovian, al ploii ca simbol al descompunerii interioare, al amurgului ca semn al sfârșitului, sunt exemple de puternică expresivitate.

Sugestia cultivă ambiguitatea, imaginile difuze, neclare. A sugera, nu a numi e intenția simbolistilor, de aceea Anghel nu descrie florile, în volumul „În grădină”, nici Ștefan Petică fecioarele în „Fecioara în alb”, iar Minulescu exprima nostalgia călătoriilor și dorința de evadare prin motive: mări, corăbii, faruri, insule. Bacovia în „Umbra” doar schițează „o umbră în odaie pe umeri m-apăsa – vedeam ce nu se vede, vorbea ce nu era”.

Sinestezia ia naștere prin combinarea mai multor senzații de natură diferită: „clar de noapte parfumat”, „primăvara – o pictură parfumată cu vibrații de violet”,

„lacrimi roze de cristal” la Bacovia, apoi „clopotul de jale” la Macedonski și valțul rozelor ce „păreau năluci de carnaval ce se mișcau catifelate”, la Barbu Fundoianu – „tacerea lungă și gri”, la Minulescu „simfonia de lumină” și „ochii verzi/culoarea wagnerienelor motive” sunt doar câteva exemple memorabile.

Corespondențele, ce exprimă relația eului liric cu lumea, bazată pe asemănări și afinități, duc la asocieri de profunzime. M. Demetriade în „Sonuri și culori” creează corespondențe pentru fiecare vocală: „alb, A;, E, gri;, I, roșu, un cer de asfințire/Albastru, O, imensul în lacuri oglindit.” La D. Anghel corespondentele se stabilesc între om și elemente ale naturii, precum oceanul în „Nemulțumitul”, dar și stejarul, șipotul, marea. La Bacovia, se creează corespondențe între emoție și instrumentul muzical, vioara e asociată cu tristețea și melancolia, pianul corespunde emotivității feminine, țambalul e asociat stridenței etc.

La alt nivel, corespondența între micro și macrocosmos devine un concept pe care este construit personajul masculin simbolic din romanul macedonskian „Thalassa”. Venit să înlocuiască vechiul paznic de far pe Insula șerpilor, ajuns în paradisul visat, Thalassa trăiește mai mult în spațiul imaginar, fiind conectat doar cu natura în realitatea obiectivă. Personajul

întreprinde o călătorie interioară a descoperirii de sine prin reverie, concomitent cu o regresie imaginară în spațiu și timp. Se construiește o relație de corespondență între trăirea erosului și tema creației, tânărul materializează prin dorința intensă femeia, pe Caliope, trăind drama creatorului ce aspiră la absolut.

Condiția poetului este ilustrată la Macedonski în „Noaptea de decembrie” de către emir, de drumul său prin deșert în căutarea idealului – cetatea preasfântă, Meka. El reprezintă, în fapt, drumul spre conștiința de sine a eului poetic. Japonezul din „Rondelul apei din ograda japonezului”, care își așează bolovanii în ograda spre a crea armonie, e asemenea poetului care „dă răsunet de cristale” emoției din universul poetic prin cascada de consoane și vocale..

În ceea ce privește condiția poeziei, simbolismul promovează conceptul de poezie pură, poezia ca floare a spiritului. Roza ce înflorește suavă e un simbol al poeziei sacre, al renașterii spirituale pe care floarea o oferă, compensatoriu, provocărilor vieții cu fiecare înflorire în poezia „Rondelul rozei ce înflorește”: „O roză-nflorește suavă.../Ca nor risipit e necazul.” Roza apare și în „Paharul fermecat” al lui D. Anghel, roza ținută în mână mijlocește accesul în spațiul inspirat al iubirii generatoare de stări mistice.

Culorile susțin **motivele cromatice**, în ideea că fiecărui obiect și sentiment îi corespunde o culoare. Spațiul simbolist bacovian este marcat obsedant de culori cu valoare de simbol - alb, negru, gri, violet, roșu- care indică tristețea, monotonia, melancolia, maladiul, funebrul. La ceilalți simbolisți apar și culori pastel, de exemplu în descrierea Bagdadului din „Noaptea de decembrie”: „Bagdadul! Cer galben si roz ce palpită”, „Bagdadul, poiana de roze si crini”, sau în evocarea strălucirii pietrelor prețioase la

Minulescu: „Chihlimbare,/Smaralde verzi/Ș-opale blonde”, ori în cadrul în care apar corăbiile profilate în „violetul înserării”, „în cenușii depărtării”.

Muzicalitatea se realizează prin diverse mijloace: cultivarea sugestiilor sonore, aliterații și asonanțe, repetiții sau refrene. Macedonski afirma că „arta versurilor nu este nici mai mult nici mai puțin decât arta muzicii”. La D. Anghel muzica înseamnă armonie, ritm, expresivitate, reprezentate prin sunete ale naturii: cântecul greierilor, susurul vântului, glasul izvoarelor, zbugiumul oceanului. Bacovia prefera asonanțele, aliterațiile, refrenele, dar și repetiții obsesive ca în poezia „Rar”: „Singur, singur, singur, într-un han departe/ ploua, ploua, ploua, vreme de beție/ nimeni, nimeni, nimeni/ cu atat mai bine”. Relevant pentru muzicalitatea deosebită este poemul „Monosilab de toamnă”, ce

cumuleaza atât trăirile interioare, cât și atmosfera simbolistă, reflectate în decorului autumnal- „Toamna sună-n geam frunze de metal,/Vânt./ În tăcerea grea, gând și animal/Frânt.” Cuvintele monosilabice accentuează dezolarea, închizând sec, consonantic, distihul, prefigurând, și în această manieră, sfârșitul.

Desigur că inventarul instrumentelor și al tehnicilor simboliste este cu mult mai complex de atât, dar intenția nu a fost de a le trata exhaustiv, ci de a deschide o fereastră spre posibilitățile de interpretare a textului simbolist, oferind câteva repere în abordarea creațiilor simboliste din literatura noastră, conturând un traseu posibil spre a întreprinde o călătorie în universul liric simbolist, atât de vast și, în egală măsură, fermecător.

Membrii fondatori ai Cenaclului „Dimitrie Anghel” au dorit să ilustreze apartenența la minunatul curent a patronului lor omagiat azi.

Viorică Alessandra cls aVIII –a

Ex-Voto

Pășește-ncet, să nu destepți tăcerea,
Coboară-ncet ca-ntr-un cavou pustiu
Si-ascunde-ți bucuria ori durerea,

Să te presimt abia, să nu te știu,
Abia să te presimt ca pe-un parfum
De floare scuturată timpuriu...

Căci pe-al tau suflet mândru, orișicum,
O clipa-am fost stapân... Paseste-ncet...
Nu turbura nici praful de pe drum...

Un clopot e un suflet de poet...
Nici rochia-ți fosnind sa nu-l atingă,
Să nu se redestepte un regret...

Acum când izbutise sa se-nvingă
Si gândurile vechi să și le-adune,
O, lasa-l în tacere sa se stinga:

Paseste-ncet... nici un cuvânt nu
spune.
Caci de-ai vorbi, ca de subt bolti profunde
De pretutindenii, ca să mă răzbune,
Ecouri muștrătoare ți-ar răspunde.

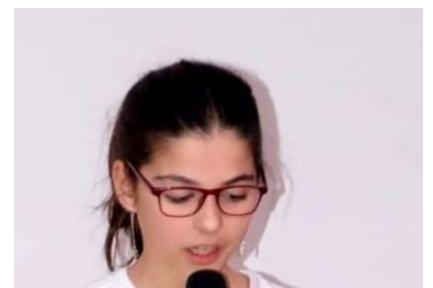
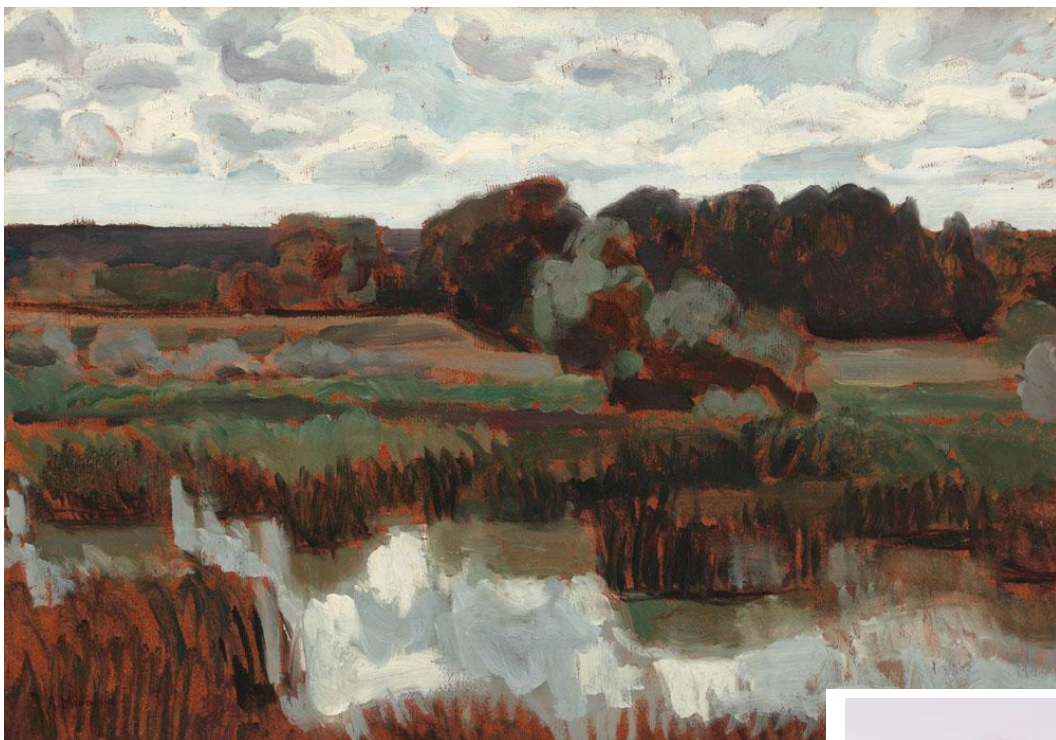
Pop Elena, cls a VIII-a

Amiaza

E cald și lângă trunchiuri umbra treptat se face tot mai mică,
Văzduhul tot nu se-nfioară de nici un zbor de rândunică
Și doar furnicile de-aleargă acuma fără de hodină,
Mărgele negre sămănate pe drumuri albe de lumină.

În straturi florile-s trudite; un crin din când în când se-ndoaie
Și lung privește-n sus să vadă: nu se purcede-un nor de ploaie?
Dar întristat în ternă iarăși își frânge trupul zvelt în două...
Ce n-ar da florile să aibă acum, măcar un strop de rouă!

Pop Ecaterina, cls a VII-a

Paharul fermecat.

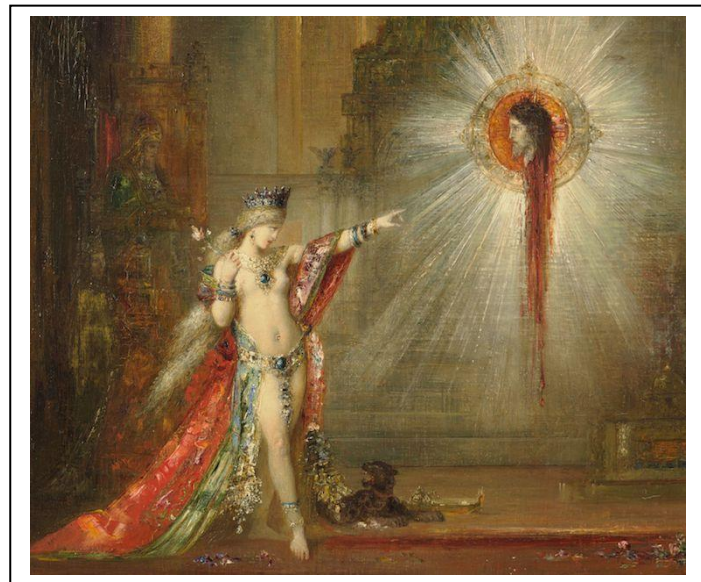
Visam privind în fundul paharului cu ceai
Și-n sticla străvezie, ca-ntr-o metempsichoză,
Eu m-am văzut pe gânduri ținând în mână-o roză,
Subt un portic de aur cu bolta de email.

Ca un turban albastru pe cerul roz de mai,
Pe-un cer mai roz ca roza care-o țineam în mână,
Un domn se profilează, și-acum văd o fântână,
Spre care o caretă se-ndrumă cu alai...

În zgomote de-alămuri și tropote de cai
A stat acum, și iute descinde o cadână,
Lumini multicolore s-aprind și-o albă mână
Desprinde-un vâl de purpur de pe-un obraz bălai.

Scânteie doi ochi negri... și roza mea de mai
Miroase-așa de tare când i-o arunc... "Stăpână",
S-aude-un glas și iată că surugiul mână
Și nu mai văd careta... O! tu, cine erai?

Cine-ai fost tu...? răspunde, din ce
metempsichoză,
Ai revenit spre mine în tropote de cai
Ca să dispari pe urmă cu roza mea de
mai,
Cu cea mai de pe urmă și mai frumoasă
roză?

Doamna profesor Gabriela Bunghez se apleacă asupra tainelor din simbolismul românesc, în lucrarea intitulată

Simboluri în poezia lui Dimitrie Anghel între lirica lui Alexandru Macedonski și George Bacovia

Gabriela BUNGHEZ

Profesor, Liceul Tehnologic Agricol "Olga Sturdza", Miroslava

În viziunea simoliștilor, poezia reprezintă o formă de cunoaștere și dobândește o dublă perspectivă: spre figura interioară a cosmosului și spre cea a spiritului, adâncindu-se până în planul inconștientului și al iraționalului. Poetul, destinat prin structura sa să aspire spre idealitate și spre valorile spirituale, este obligat să conștientizeze condiția sa de poet damnat.

Situat între Al. Macedonski – teoreticianul și precursorul simbolismului românesc și G. Bacovia – poetul simbolist de substanță, creator de atmosferă autentică, D. Anghel este un temperament romantic, pe care se va grefa, nuanțat, influența parnasiană și cea simbolistă, un poet original și modern prin sensibilitate și expresie. El se apropie de simbolism prin rafinamentul sinesteziilor, prin preferința pentru reverie, prin predispoziția pentru stările vagi, nedefinite, prin corespondențe între trăirile ființei umane și elemente ale universului exterior. Poetul se remarcă în contextul simbolismului românesc printr-o abordare aparte, originală a universului floral.

Cele două volume de poezii, **În grădină**(1905) și **Fantazii**(1909) compun un univers vegetal în care se conturează un simbol al sistemului său de corespondențe și anume, grădina cu flori. Aceasta se dezvăluie ca un microunivers în care poetul își regăsește liniștea, armonia, echilibrul. Poetul consideră grădina de flori un spațiu de refugiu în idealitate, un loc al evadării din cotidian, identificându-se adeseori cu elementul floral, astfel, imaginarul poetic este reprezentat simbolic prin transfigurarea realității.

Necesitatea evadării, a evaziunii, se realizează olfactiv, uzând de memoria afectivă a poetului care își motivează apetența pentru lumea florilor. Vegetalul predomină, demonstrându-și puterea prin cele peste 40 de nume de flori, de la cele mai rare, "boierești" cum au fost numite, până la florile modeste de câmp. Spre exemplu, crinul este simbolul purității, al perfecțiunii, al maiestății, al gloriei, dar și un mesager al morții. În "Rondelul crinilor", Macedonski sugerează ideea că parfumul crinului poate fi un antidot al morții. În lirica lui Bacovia, motivele florale (rozele, crinii, violetele) sunt inerte, neputincioase în fața descompunerii universale. Culoarea și mirosul lor nu evocă paradisul, frumosul, aspirația spre infinit, ci, dimpotrivă, infernul terestru, simbolul extincției. Dacă la Bacovia natura este dezolantă, cu parcuri desfrunzite, mâncate de cancer și ftizie, copaci cangrenați și flori carbonizate, un univers artificial, steril și monoton, sugerând dezagregarea prin motivul ploii apocaliptice, nevroza, solitudinea absolută, atmosfera de plumb, un peisaj contrastant cromatic și auditiv, simbolurile naturii lui D. Anghel au la bază feeria creată de mirosurile fine ale florilor, aflată în corespondență cu stările sufletești ale poetului: de la extaz, contemplație, meditație, la nostalgie. În poezia omonimă din primul volum de versuri, poetul relevă simțiri omenești prin intermediul florilor, miresmele îi

evocă amintiri care-l propulsează în starea de reverie muzicală. Starea de euforie a poetului răspunde unor corespondențe între culoare, sunet și parfumuri, dislocând realul, astfel lumea devine părere și vis: "Nu mai cunoști de-s flori de umbră sau dacă-s flori adevărate...". Fantezia lui Anghel, având conștiința labilității și a inconsistenței, închipuie o viață nouă în forma unui crin în "Metamorfoză", în care lumea materială, exterioară, o proiectează în interiorul ființei umane. Visarea se înregistrează frecvent, chiar și în fundul paharului cu ceai (...) ca-ntr-o metempsihoză, în care aduce un elogiu rozei în "Paharul fermecat". Inspirația de natură mistică se regăsește atât în "Paharul fermecat", cât și în "Nemulțumitul" în care simbolul lui Ocean, veșnic nemulțumit, dezvăluie unele taine ale vieții. Muzicalitatea și culoarea se armonizează în Fantezie când firele de telegraf/ (...) Cântând același leitmotif/ (...) Ca notele pe-un portatif". În poezia lui Macedonski "Rondelul rozelor ce mor", rozele devin substitutul morții, poetul realizând corespondențe între trăsăturile trandafirului și efemeritatea vieții.

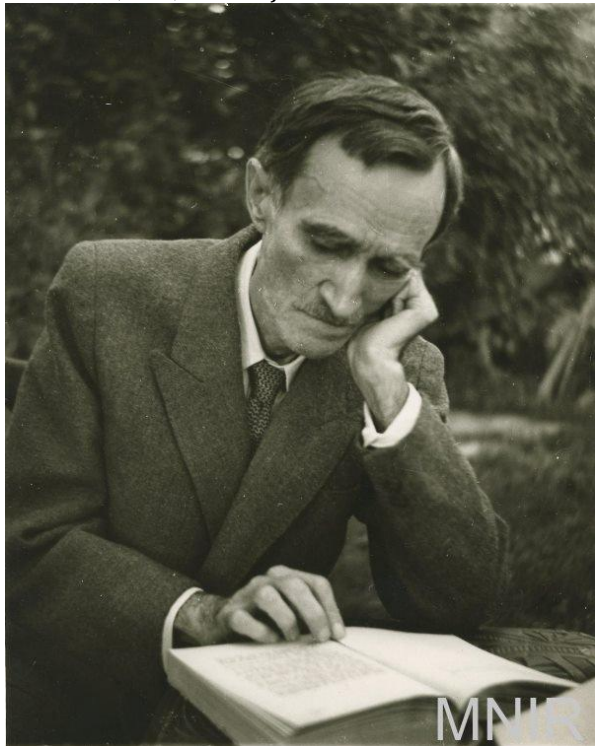
Grădina cu flori devine pretextul pentru interiorizare, poetul tinzând spre intelectualizarea emoției, a sentimentului, mai ales în cel de al doilea volum de versuri.

Alexandru Macedonski

Simbolul cromatic se asociază în lirica poezilor simbolști cu cel al instrumentelor muzicale. Fără ca D. Anghel să fie un colorist, universul culorilor este bogat, paleta de culori este diversă, nuanțată, asociată unei anumite flori sau, fără să fie numită explicit, culoarea este sugerată prin sugestie. Astfel, poezia sa este o artă a efectelor optice și olfactive, prin forța sugestiei semantice, universul floral comunică prin mireasmă și culoare. Sensibilitatea, emoția și trăirea nu sunt descrise, ci sugerate prin intermediul sinesteziilor. Poate în cel de al doilea volum cromatică este mai redusă la albastru, alb, auriu și roz.

George Bacovia

Bacovia realizează corespondențe între emoție și instrumentele muzicale, muzica lui este stridentă și irită. Audiția colorată la Dimitrie Anghel este suavă, armonioasă, contopindu-se cu adierea melancolică a vântului. Muzicalitatea liricii lui nu rezultă din utilizarea instrumentelor muzicale care lipsesc sau sunt sugerate contextual ori prin comparații, ci din versurile lungi de 18 silabe, preponderent cu rimă feminină. Poetul nu abordează versul liber sau versul alb, ci versul clasic, explorând inedit și surprinzător forța de sugestie a îmbinărilor lexicale. Muzicalitatea poeziei lui este conferită atât de expresivitatea semantică, de cea lexicală, cât și de cea redată prin construcții fonetice și sintactice originale.

În ceea ce privește simbolistica visului, a reveriei și tentația evadării, se observă că în lirica lui D. Anghel predilecția spre vis și reverie are subtilizări proprii și o funcție predominant psihologică. Nu întâlnim nevroza sau spleenul simbolist care să provoace dorința evadării. Ea declanșează o cu totul altă nostalgie sau melancolie. "Călătorul lui Anghel nu apare în ipostaza exploratorului de senzații și de teritorii necunoscute, ci este, metaforic, peregrinul uman pe drumurile vieții". Deși apar simboluri ale unor teritorii

îndepărtate, exotice, înghețate "fiordurile nordice", marea, universul acvatic, le simte și le privește la fel cum receptează senzorial grădina, fiind copleșit de ineditele metamorfoze. Poetul nu are neapărat dorința de evadare în paradisuri iluzorii, aceste chemări lăuntrice sunt doar pretexte pentru introspecție. Al. Macedonski este considerat în poezia simbolistă românească poetul care inițiază "marile plecări", iar în poemul "Noaptea de decembrie" cetatea Meka reprezintă simbolul atingerii idealului superior, iar emirul, care părăsește cetatea "de roze și crini", este omul superior care se sacrifică pentru a atinge acest ideal. Dimitrie Anghel rămâne în esență un contemplativ al formelor lumii amenințate de efemeritate, căutând, ca toți creatorii, o punte de legătură cu eternitatea. Prin senzație și reverie sunt descifrate tainele universului. Fantazismul lui presupune evadarea din sfera cotidianului, a realității, în lumea interioară a unor plăsmuiri complexe, de unde vine și viziunea sa artistică contemplativă.

Al. Piru evidențiază "temperamentul sensibil al lui Anghel care căuta refugiu

din lumea filistină în fantezie și vis, construindu-și un univers propriu, floral, sugerat prin notarea acută a senzațiilor olfactive...", iar M. Dragomirescu fixează locul poetului în peisajul liricii românești "Poezia lui a asimilat creator lirismul eminescian, topit într-o formulă proprie în care s-au absorbit aluviuni romantice, parnasiene și simboliste. După Eminescu și Macedonski, înainte de Arghezi și Blaga, D. Anghel s-a afirmat ca un poet original, dând expresie artistică unei structuri sufletești complexe, moderne. Poet al florilor, al dragostei și al mării, el se remarcă prin sensibilitate delicată, fantezie scilpitoare, rafinament intelectual și muzicalitate."

Bibliografie:

Anghel, Dimitrie, **Poezii și proză**, Editura Andreas Print, București, 2010;

Dragomirescu, M. I., **Receptarea critică a operei lui D. Anghel**, în D. Anghel interpretat de..., Editura Eminescu, București, 1982;

Cioculescu, Șerban, **Poeți români**, Editura Eminescu, București, 1982;

Piru, Al., **Istoria literaturii române de la început până azi**, Editura Univers, București, 1981.

Sesiunea aII-a

A doua parte a simpozionului nostru are ambiția de a reflecta aspectele prezenței simbolismului pe toate meridianele Pământului.

Permițându-mi să introduc o scriitoare de excepție, Bella Clara Ventura, o cetățeană a lumii. Născută la Bogota, în Columbia a călătorit în toată lumea, publicând, traducând, laureată a numeroase premii literare, este o poetă care scrie în spaniolă, franceză, engleză și ebraică. A avut amabilitatea să stea de vorbă cu mine în vederea întâlnirii cu dumneavoastră.

Simbolismul în lumea contemporană a Americii latine

Bella Clara VENTURA

Sunt încântat că doriți să participați la simpozionul nostru și cred că sunteți foarte amabilă să-mi răspundeți la câteva întrebări pe care m-am gândit să vi le adresez azi. Știți că fiecare poet folosește în creația sa cuvinte simbol. Nu vreau să spun

că le caută în mod special dar le găsim în poezie ca un lucru bun sau rău necesar. Ce părere aveți despre aceasta?

Eu cred că poezia este viața și aceasta e singurul meu răspuns. Și fiind viață înseamnă orice, în cuprinsul ei fiind totul, fie că vorbim despre necazuri, fie că vorbim despre fericire, îi putem acorda tot ce vreți, neexistând limite pentru poezie, nicio limită. Minte voastră poate fi fantastică, să zboare unde dorește și este atât de mareț să fie o nouă poezie, atât de plină de o nouă lirică pentru că poezia are

este principiul a ceva atât de nasol și iarăși atât de insent, pentru a deveni realitate.

Știți, poetul pe care îl onorăm azi la acest simpozion a fost unul dintre primii ai curentului simbolist în Europa. A fost la începuturi la Sorbona, apoi a venit în România și a făcut poezie, jurnalism și a fost un bun editor. Poetul, poezia în general, indiferent ce reprezenta înainte sau după curentul simbolist, întâlnim simbolurile nu numai în acest curent. Aveți o altă opinie?

Am să vă spun un lucru – eu cred că tainele acelei poezii, simbolismul era ca un fel de pentru poezie și cred că în zilele noastre putem simți poezia nemaiaivând limitele de dinainte pentru că nu mai are nevoie de loc de un curent liric pentru că poate merge în orice loc dorește și poți crea poezia pe care o dorești atâta timp cât ai și ai un scop și ai misterul poeziei așa cum trebuie ea să-l aibă, acea aromă, un iz special, parfum pe care-l găsești într-o pădure unde poți să le pui împreună și sună ca o muzică pentru că poezia este plină de muzică.

Și câtă dreptate aveți. Dar insist să aveți amabilitatea să ne spuneți despre exempe din America de Sud, poeți care au fost mari simboțiști, nefiind simboțiști ca atare.

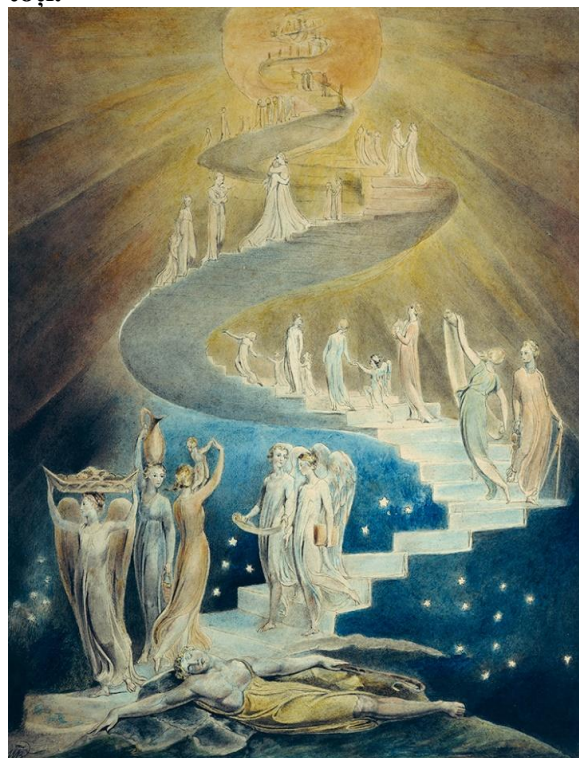
Deci noi îl avem pe Neruda. Pablo Neruda care a fost un mare poet din Chile și el este de asemeni un simbolist pentru că are multe simboluri cu marea, asemuind marea cu iubita și cu orice are corespondență cu marea. Iar în zilele noastre mult mai deschise cred că orice clase pot interesa poezia. Înțeleg prin clase, clasificarea stilurile în care segăsesc cele mai multe poezii. Trebuie să ai propria voce. Poetul trebuie să aibă vocea sa personală, să-și asculte inima, să-și asculte cugetul și să facă un mix al tuturor sunetelor, să fie capabil să dea sentimentele pe care le are înlăuntru cu marea sau tot ceea ce e pădure și tot ce are în interior. Să amestece totul cu vocea naturii.

În încheiere, nu chiar ca un sfârșit, putând să vorbim despre poezie, despre simbolism, eu cred că poezia e formă de a înțelege, modalitate de acunoaște Cuvântul primordial, care a fost cuvântul pe care Creatorul ni l-a dat. Spuneți-mi, putem avea o poezie lipsită de simbolism? Dacă ar fi să-mi răspundeți da, v-aș întreba de ce? Dacă ar fi să răspundeți cu ...

Nu, de ce: de ce? Am să vă spun de ce, și chiar de ce: de ce? Pentru amândouă.

Dacă ar fi să utilizezi simboluri e OK, dacă nu vrei să le utilizezi, este de asemeni OK. Tot ceea ce trebuie să faci cu-adevărat este să-ți urmezi calea și să fii capabil să-ți ascuți vocea personală care este care poate fi uneori simbolistă, alteori nu. Nimic nu e permanent încât când intradevăr simți schimbările care merg atât din interior cât și înafară fiind diferite înseamnă că sunt drumul de a exprima ceva care poate fi diferit într-un moment sau în altul. Este un alt spațiu, un alt timp este o măsură a istoriei, o măsură a multor lucruri care contează. Dar adevărata poezie rămâne Poezia, iar ea are numeroase simboluri, pentru că poezia este sunetul poetic, pentru că nu poți să auzi un cuvânt și să spui că e poezie pentru că ea trebuie să aibă suflet, trebuie să aibă sunet, trebuie să aibă mândrie, ceva care să-ți aparțină ție.

Sunt Bella Clara Ventura din Bogota, Columbia, dar și Israel și Mexic totodată. Sunt poetă, romancieră și sunt foarte fericită să fiu cu tine, întotdeauna ai fost genial, iar pentru mine este o plăcere să fiu în mijlocul oamenilor care te înconjoară. O mare îmbrățișare pentru toți.

În lirica contemporană românească, simbolurile sunt la tot pasul. Din Botoșani, secretarul general de redacție al revistei Hiperion, Vlad Scutelnicu are câteva cuvinte de prezentat în acest sens

Elemente simboliste în poesia contemporană românească

Vlad SCUTELNICU

*Simbolismul este unul dintre cele mai puternice
instrumente din arsenalul unui scriitor.
Ascuțiți-vă sabia proverbială (adică stiloul)
cu aceste dispozitive literare !*

Dați-mi voie, ca un neofit ce sunt, să profit câteva momente de răbdarea și amabilitatea dumneavoastră, pentru a încerca să vă induc, în puține vorbe, dorința de a vă apropia un pic mai mult de trei nume, trei simboluri, poeți care au lăsat posterității opere ce ar putea –și trebuie- să stea pe raftul de aur din literatura oricărei țări, al oricărei limbi din patrimoniul literar universal.

Născut la 2 dec. 1935, la Mălini-Poiana Mărului, jud. Baia, Nicolae Labiș avea să aibă o scurtă, extraordinar de scurtă viață (21 de ani), dar foarte tumultuoasă și prolifică pe plan literar. Considerat de Eugen Simion “*buzduganul unei generații*”, Labiș arde, în scurta sa trecere prin lume, toate etapele, de parcă ar fi trăit doar un anotimp. Epic, dur, ambițios, parcă prea grăbit să destăinuie lumii geneze și mari idei dar născut și educat la școala romanticilor săi înaintași (ne gândim la *Primele iubiri*), poetul devine după 1956 mai reflexiv, mai concentrat, dar și mai melancolic. Poate că succesul poemului *Moartea căprioarei* i-a determinat schimbarea de ritm, de atitudine, de metaforă, în ultimă instanță. Poate că *Albatrosul ucis* a fost scris ca o premoniție a sfârșitului, pentru a sugera măreția destinului tragic al creatorului neînțeleș, într-o epocă în care, elev fiind la “școala de literatură”, risca totul dacă era prins că-l citește pe Arghezi.

*Ne-am închegat din ape și din foc,
Ne decantăm în straturi sociale,
Se-adună tot mai harnic la un loc
Azbest cu-azbest, metale cu metale.
Nutrim un vis și năzuim spre el,
Noi, fauna semeață a furtunii,
Să sune dintr-al nostru viu oțel
Curatul sunet al perfecțiunii.*

Nicolae Labiș - *Geneza*

Între 20 și 21 de ani, Labiș scrie aproape toate poemele majore ale creației sale care vor rămâne: *Meșterul*, *Cozma Răcoare*, *Miorița*, *Ștefăniță Vodă*, *Sunt spiritul adâncurilor*, *Baladă*, *Omul comun*, *Dracul șchiop*, *Marină*, *Albatrosul ucis* etc. poeme ce aveau să fie reunite în volumul postum *Lupta cu inerția*.

Dacă la 2 dec. 1956 își sărbătorește cei 21 de ani cu prietenii, peste numai o săptămână devine victima unui stupid și

absurd accident: în noaptea de 9 spre 10 decembrie, în fața spitalului Colțea cade sau este împins sub un tramvai. De pe patul de spital dictează prietenului său, Alexandru Covaci, poemul testamentar *Pasărea cu clonț de rubin*. În cea mai lungă noapte a anului, 21 spre 22 decembrie, Nicolae Labiș moare cu un trandafir lângă obraz.

Întrebat fiind dacă a scris ceva despre moarte lui Labiș, N. Stănescu a răspuns: "tristețea mea aude nenăscuții câini/ pe nenăscuții oameni cum îi latră".

Parafrazând-o pe Doina Uricariu "Labiș e prin destin ceea ce este Rimbaud prin alegere: simbolul libertății poeziei și al redimensionării ei. Vâna poetică nu secătuieste la niciunul dintre ei, o prematură autoînfoimetare îi caracterizează, căci au cu ei blestemul lui Midas: ei prefac în poezie totul, neputându-se hrăni sau sătura cu ceea ce au atins sau scris". Eugen Simion mai spunea că: "...atât cât este și cum este, poezia lui este excepțională și reprezintă [...] prima încercare pe care o face poezia tânără românească în deceniul al VI-lea de a-și regăsi puritatea și demnitatea."

Al doilea poet la care m-am oprit, cu sfială și admirație, tot un simbol, este Nichita Stănescu.

Nu se știe exact dacă Nichita Hristea Stănescu nu și-a publicat poeziile anilor 1954-1956 din considerație pentru colegul său de generație N. Labiș. E posibil ca tensiunea dramatică profundă a poeziilor labișiene, având drept vârf de lance tulburătorul testament literar „Sunt spiritul adâncurilor” să-l fi determinat pe poetul „argotice”-lor să facă un pas în spate. Descendent din Eminescu și Arghezi, Nichita are tăria să aștepte (publică prima carte la 27 de ani) până în 1960 și intră în literatură cu o nouă limbă și o nouă imaginație poetică, în climatul de “efervescentă creatoare” stahanovistă, care anihilase poezia modernă interbelică. Astfel el își asumă necesitatea unui nou început literar în plină generație post-stalinistă.

Dintr-o notă autobiografică, aflăm că s-a născut la 31 martie 1933 și că în clasa întâi primară a rămas repetent fiindu-i deosebit de greu să-și imagineze că vorba vorbită și cuvântul, cuvântul există și că ar putea fi

scrise. Și totuși, autorul Necuvintelor dă o nouă ordine cuvintelor, după o gramatică și poetică proprie. În esență, ca orice mare poet, Nichita percepe realitatea poeziei ca expresie a conexiunii ANTHROPOS-LOGOS-COSMOS, în care rolul conector, de realizator al relației îl are logosul. Astfel, triada anthropos-logos-cosmos, prin fiecare termen: om, cuvânt, lume, dezvăluie și întărește identitatea: omul înseamnă *a fi*, cuvântul înseamnă *a face* iar lumea înseamnă *a ști*. *Sensul iubirii* instituia un nou spațiu poetic, specific stănescian și trecea, unitar, prin *O nouă viziune a sentimentelor*, cerându-și *Dreptul la timp* pentru cele *11 elegii*, *Oul și sfera*, *În dulcele stil clasic ori Măreția frigului*. Înzestrat cu un fervent cult al prieteniei, Nichita Stănescu își va intitula o plachetă cu titlul *Belgradul în cinci prieteni*. De altfel el a rostit celebrul-de ce nu?- aforism: *a avea un prieten e mai vital decât a avea un înger*.

*Acolo, la locul acela înalt
la subțioara aripii păsării migratoare,
eu mi-am făcut biserică și altar,
unde fructele cerului, stelele
se spovedesc de sămânța lor,
unde
ochiul meu se spovedește de lumina
văzută,
neschimbată în verb ☐
acolo unde
la subțioara aripilor păsărilor migratoare
m-am cununat cu tot ce moare.*

Nichita Stănescu – *Acolo*

Despre el, academicianul Eugen Simion nota: “Nichita Stănescu este, în fond, spiritul cel mai liber pe care l-a dat literatura noastră, spiritul care a îndrăznit cel mai mult pe o plajă imensă de acțiune. A sucit, cum a vrut, vorbele, le-a logodit și le-a divorțat după pofta inimii ușoare, s-a jucat cu cuvintele până s-a plictisit de ele și a inventat altele ce au un nume, dar nu un înțeles precis (necuvintele), în fine, a construit versuri emblematice, memorabile și a scris, altele, care provoacă brutal logica, dar fletează gustul nostru pentru paradox:

“Foaie verde de albastru
Mă doare un cal măiastru”

În fine, ludicul, vizionaristul, imprevizibilul și foarte ingeniosul poet, ieșit din mahalaua Piața Sârbească din Ploieștii lui Caragiale, avea momentele lui de reverie metafizică și, atunci, pune la cale programe poetice și construia teorii despre poezie.”

S-a stins de tânăr, la doar cincizeci de ani, în plină putere creatoare. Unde l-am putea așeza pe Nichita în literatura română? Un răspuns mai aproape de adevăr ar trebui să-l dăm doar după o atentă citire și recitare a operei sale și confruntarea ei cu mitul născut încă din timpul vieții scurte dar tumultuoase de care s-a bucurat poetul. Cert este că Nichita Stănescu rămâne continuatorul seriei deschise de Eminescu, urmată de Bacovia, Arghezi, Blaga, Barbu și că el însuși rămâne cel mai important poet din a doua jumătate a secolului douăzeci.

Născut la 29 aprilie 1936 în București și plecat dintre noi la 31 martie 1997, Gheorghe Tomozei, căci despre el voi îndrăzni să vă vorbesc în continuare, aparține generației afirmate liric după 1960, la fel ca Nichita, ori Marin Sorescu, Grigore Hagiu și mulți alții. Debutând editorial cu *Pasărea albastră*, într-un stil neoromantic și neoclasic, poetul tipărește, în timp, peste 40 de volume de versuri, eseuri și publicistică. De la tonul

patetic și sentimental al primelor volume devine în următoarele ironic și livresc, el manifestându-și talentul în mai multe specii poetice: de la romanță la sonet ori de la haiku la poemul într-un vers sau poemul epic. În volumele *Steaua polară*, *Fântâna culorilor*, *Noaptea de echinox* poetul se înconjoară de mari simboluri lirice, devenind tot mai original prin șuvoiul de metafore sau prin motivele abordate. După 1965, fantezia lirică a lui Gh. Tomozei, prin cărțile *Suav anapoda*, *Dincolo de crizanteme* ori *Atlantis* devine ludică, ajungând până la suprarealism: “Poetul e tibia/ regilor din Biblie/ e călcâiul/ lui Ramses întâiul/ e clavicula/ lui Caligula.” Evident, că mult și frumos ar fi de scris despre poezia lui Tomozei, după cum, la fel de plinar și sincer și laudativ, trebuie vorbit și despre prozele sale. Îmi amintesc, copil fiind, mi-a încăput în mâini o carte. *Miradoniz* se numea. Vă mărturisesc cu sfială și admirație că n-am putut-o lăsa din mâini până la ultima pagină. Apoi am mai citit-o o dată și încă o dată. Da. Acesta a fost Gheorghe Tomozei. Un simbol demn de urmat. Dar înainte de toate, *Prințul Tom*, cum îl striga prietenul său Nichita Stănescu, a avut și harul de a arde pentru prieteni, pentru restituirea operei acestora, prin cărți memorabile și de rememorare, adevărate albume pentru posteritate. Vă sunt cunoscute, cred, de altfel volumele închinatelor lui Nicolae Labiș (Urmele poetului Labiș, Moartea unui poet) și Nichita Stănescu sau A.E.Baconski și cei dispăruți la cutremurul din 1977.

Parafrazând-o pe poeta Cleopatra Lorințiu, doamna de suflet și de cale a poetului, reamintim și noi că “ În poezie, limbajul poetului ajunsese la esențializare, cea mai ciudată, dar poate și cea mai frumoasă este carte sa din urmă, *Un poet în Tibet*, în care autorul ajunsese deopotrivă la încifrare și esențializare. “

Criticii literari l-au considerat pe Gheorghe Tomozei cel mai prolific poet al generației sale, reprezentând prestigiul poetului tradițional, dar cu un stil modern, caracterizat de imagini poetice de neuitat.

Nichita Stănescu avea să spună: ”Poezia lui Gheorghe Tomozei are în sine ei inefabilă, farmecul aparte al sensibilității românești. Tradițional până la mit și în același timp modern până la ultima inflexiune subtilă a limbii. Versul tomozeian topește într-o fiertură vrăjitoarească spiritualitatea bizantină și cea a vechilor balade păstorești carpatine.[...] Creator de paradisuri visătoare, Gheorghe Tomozei revigorează transparența verbului a celui fulger iscat din sintagma naturală a insului poetic.”

*Noaptea-n friguri se divide
când încă mai am gură să-mi las
sărutul pe degetele despletite,
întoarse-n oglinda lor de popas.
Și oglinda e gură rănită*

Avem acum un invitat din Franța, Georges Chapoutier Friedekraft, doctor în biologie și filosofie la Paris, autor a numeroase volume de poezie scrise atât în franceză cât și în engleză. L-am intervievat în pauza congresului din septembrie.

*și-n fiecare dinte te-arăți,
ca o regină umbrită
de crenelurile unei roase cetăți...
Oglinda în mărul ce ești se înfige,
suc dulce îmi curge în barbă
dar zeama e sânge și frige
și după ce trece,
sunt iarbă..*

**Gheorghe Tomozei –
Cântec de dragoste**

Cam atât am avut de spus pe scurt, pe foarte pe scurt despre cele trei simboluri, dintre multe altele, ale literaturii române.

Aș încheia rugându-vă, ca măcar de două ori pe an, în zilele nașterii și plecării dintre noi a poezilor, să le deschideți cărțile. Cu sfială și admirație, așa cum ați face cu o carte sfântă. Să le deschideți cărțile și doar să le priviți poemele. Da, măcar **să le priviți**. Veți simți cum se ridică ușor toate cuvintele și toate epitetele și toate metaforele și toate simbolurile din pagină- fulgi diafani ori păsări măiestre-și cum vă pătrund pe nesimțite în suflet.

Veți deveni mult mai bogați!

Legătura literaturii cu știința prin simbolism

Georges CHAPOUTIER

Niciodată Simbolismul nu va lipsi din „moda” literară

Dragă profesore, aș dori acum, mă adresez ca unui foarte bun prieten, să vă prezentați pentru publicul român. Cine sunteți? Cu ce vă ocupați la Paris, la universitate și bineînțeles, după aceasta, să adresați câteva cuvinte pentru simpozionul nostru privind *Tainele simbolismului* în poezie. Deci, mai întâi: cine sunteți?

Mă numesc Georges Chapoutier, de profesie neurobiolog și farmalog, de asemeni poet. Scriu multă poezie și consider că poezia este foarte apropiată și complementară științei. Este rațională și poezia se extrem de imaginară și ele două se completează perfect. Deci scriu poezie, pseudonimul este Georges Friedenkraft care nu e numele meu original.

Sunt încântat și aș vrea să-mi spuneți dacă simbolismul era necesar când a apărut datorită marilor poeți, Mallarme, Rimbaud, în Franța, ceea ce s-a întâmplat acum 150 de ani. Era necesar ca după romantism ca poeții

să-l descopere și oamenii să placă această poezie?

Trebuie să remarc că gândirea umană funcționează prin simboluri. Dacă ar fi să comparăm gândirea oamenilor cu cea a animalelor putem spune că aceasta depășește pe cea a animalelor. Animalele pot face multe lucruri, dar numai oamenii pot folosi simbolurile în limbaj care folosește simboluri și matematica a permis omului să domine tehnologia, și muzica e un simbol și așa mai departe. Mult timp poezia a fost cuprinsă de noțiuni realiste, adică descriau lucrurile așa cum sunt. Precum clasicismul și acum romantismul. Apoi simbolismul în evoluția a descris lucrurile fiind așa cum sunt dar și cum, dar și lucrurile cum le imaginezi, simbolurile care aparțin realității: este o adevărată revoluție și am putea spune trebui să vedem poezia franceză înainte și după simbolism. Chiar suprealismul care a succedat simbolismului a folosit lucrurile așa cum sunt dar și imaginarii simbolurilor ascunse.

Mulțumesc și vedeți că există simbolism nu numai în secolul XIX, sunt simboluri pe care

umanitatea le-a utilizat de la primii ei pași, simboluri în pictură, în muzică, și bieînțele în cuvinte. Cuvintele, specificând acum poezia și nu numai cuvintele care sunt și muzică, în același timp ne sugerează imagini, armonii muzicale, armonii pe care simțurile noastre, cele pe care le avem, simbolurile fiind viața noastră.

Fără îndoială poezia a aparținut simbolismului mult mai devreme, în acest univers uman plin de simbolism, poezia a rămas realistă de asemenea mult timp așa cum au prezentat-o Verlaine și mulți alții în poezie. Chiar trebuie să spunem că poezia aduce o muzică a versurilor. Verlaine chiar a spus-o bine: *muzica e înainte de toate*. Expresia simbolismului, a imaginarului, nu-i așa, în spatele lucrurilor se găsește o anume muzicalitate.

Desigur, aveți perfectă dreptate. Acum, știți, cred că poezia pe care o facem, o citim, cea

pe care acum este scrisă, în secolul XX și secolul XXI e plină de simboluri.

Simbolurile sunt în poezie de la simbolism, rămânând peste suprarealism, chiar depășind extremele, sunt prezente peste tot, în occident și în Franța existând acum multă poezie plină de simbolism.

Domnule, dacă mi-ați mai putea spune câteva cuvinte, aș fi fericit.

Cred că nu trebuie să vorbim doar de Franța, nu există doar Franța. Simbolismul acum există pretutindeni, în poezia engleză, poezia germană, cea română, .. peste tot.

Vedeți, în acest moment noi avem un omagiu datorat unui mare simbolist din România, care a studiat în acea perioadă la Paris și numele său este Dimitrie Anghel. Și vă mulțumim mult pentru prezență.

Un om de știință, poet simbolist al timpurilor noastre, domnul Petru Solonaru, poetul care talmăcește tainele artei lui Brâncuși, ne împărtășește acum câteva secrete și chei de descifrare a simbolurilor utilizate de științele liberale într-o onoare datorată Cuvântului:

Universul creat prin simboluri

Petru SOLONARU

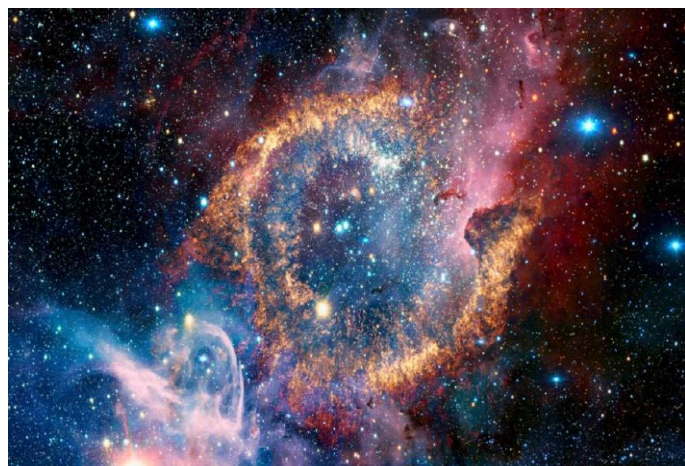
Universul e creat prin simboluri ale Numărului... de la Ființă la obiect/element... În plan uman totul se inversează, calea poesiei se traduce de la **lucruri la Ființă**... Creatorul, aici, Homo Questionis, cel al Întrebării, este **Sursa**. Opera, în simetrie, fiind chiar Izvorul, Matricea Artistului, cel ce lămurește că metafizica e o ramură a Theometriei. Iar Ideea punerii „Întrebării Sphinxului” corespunde ecuational înseși genezei acestei idei...

Prin reprezentare cuvântul își recapătă valoarea generală-metaforică, întru posibilitatea generării asemănării dintre sensul **transpus** și sensul **propriu**, ca specii unite sub corola aceluiași gen, înfățișând Lumea sub o conotație nouă, de cvasirealitate, prin predicție, **numirea înțelesului**. Aceasta pentru adâncul motiv că respectivul cuvânt, purtător al mai multor sensuri, poate primi, iată, altele noi... Glisarea la nivelul numelui, la nivelul sensurilor, sau la cele două simultan, rămâne **temelia similitudinii**, acolo unde își are sorgintea actul poetic.

Este de amintit că: „La început a fost Cuvântul”... Inteligența divină creatoare, întemeiat pe o corelativitate între El și Idee... pe un nivel de articulare între Sunet (Geometria Tăcerii) și Sintagma-incantație (Energie, Impuls universal, Facere), Acesta ținând atât de o **formă semantică**, cât și de un **sens metaforic**, constituindu-se într-o „**stare simbolică**”...

Ce trebuie să facă poetul în fața „Pădurii Cuvintelor”?... În primul rând, spre a încununa autentic Ceva, e necesară situarea sa în universalitate, ca **Simbolizator**...

Să țintească la omul **măsurii** și al **alegerii**: să fie **Aleo-metronul**. Structura operei să cultive versuri egale, sub iterarea aceluiași fractali ce trimit la arhetip, la proporțiile matematice clare, la tema simplă, la **Simplitate**.

Să sugereze, să evoce adevăratului Cititor unitatea de semnificație a „cuvântului-pădure”, schițarea unei ordini, accentuând **nominarea**, polisemia receptacolului-nucleu: **nume și sens**, grija

de a dirija bine calea dintre precizie și imprecizie, coregrafia cvazi-matematică corelată în sinonimie și omonimie, însă firul diriguitor fiind asociația intuitivă, „**corespondențele**” (vezi Baudelaire!), schimbul mirabil între cod și Vestea... Toate, sub cerul facultății intuitiv-imaginative ce orchestrează suava incertitudine din **naos**, dar, mizând pe o selecție atentă, dincolo de aparențe și prejudecăți, atunci când se accede la sfințenia **Altarului**...

Să se întemeieze pe **algoritmi**, pe **noduri** de conexiune, pe relații generale, demonstrabile, clare, suficiente, verificabile, pe o suită de operații de **simboluri calculabile**, nădăjduind regăsirea edificiului metricii sumeriene, hinduse, eline, drept cristalizări ale **Numărului**.

E de luat aminte!... Pentru **a vedea** un lucru al luminii, e necesar mai înainte ca El să transmită lumină (fotoni!) din Ochiul Său (Pineala), deci **tot Vedere!**... **Conștientizare a Vacuității**... Consonarea cu Theometria:

$$153 = 4/(\Phi^2 \times m_{pr}/m_n)...$$

Omul!... Aum!... Vesica Piscis... **Ιχθυες**...

Legea Sunetului, Aum (153)... versus... formula Facerii $4/(\Phi^2 \times m_{pr}/m_n)$... sectio aurea și proporția dintre masa protonului și masa neutronului prin care lumea e ceva și nu nimic.

Isus avea cunoașterea profundă că în **Ecuția Genezei** în stânga totdeauna este

Matematica lui Dumnezeu, iar în dreapta! stăruie Energia Informației (**Vestea!**)... Creația Sa... Adică, Omul ce pune **Întrebarea enneadică despre Ființă**, „Homo celestis Questionis”... Deci, Tiparul theometric: **stânga** - Spiritul absolut, iar **dreapta**-corpul fizico-astral... **Ιχθυες**...Recomandarea lui Isus, la Marea Tiberiadei, ca atare, e aceea de a acționa **levogir**, de la dreapta spre stânga, împotriva curgerii ceasornicului...

De remarcat!... Accede la Operă doar **acela ce „răspunde” chiar înaintea Întrebării**, el având **deja** (pre-festum) „măsura măsurării”... Prin urmare, **numai „cel Chemat”** este investit să aibă răspunsul **înaintea Întrebării**, să vegheze la transferul de Energie între Spirit și Om.

„Homo Questionis”, aici Poetul, Onomaturgul, este cel ce prin Întrebarea-întrebărilor accede la Ființă, dăruind în continuare Ființă. Întrucât numai prin Artă, Poesie, lucrul apare așa, **spre ființătate**... Sub influența Conștiinței lumea devine reală.

Așadar, **Înțelepciunea akashică** este cuminecată omului prin limbajul simbolurilor... **Simbolul** fiind unificatorul, imaginea, o entitate transcendentă... sunet sacru, invocație, mantră... osie a poesiei... ce totdeauna stă sub cerul **incompletitudinii**, așadar, **Cântecul universului** din Ecuția Unității Imaginare: $\mathbf{z} = \mathbf{a} + \mathbf{bi}$... unde: $i^2 = -1$... „a” este partea reală (a intuiției divine!), iar „b” desemnând partea fantastică.

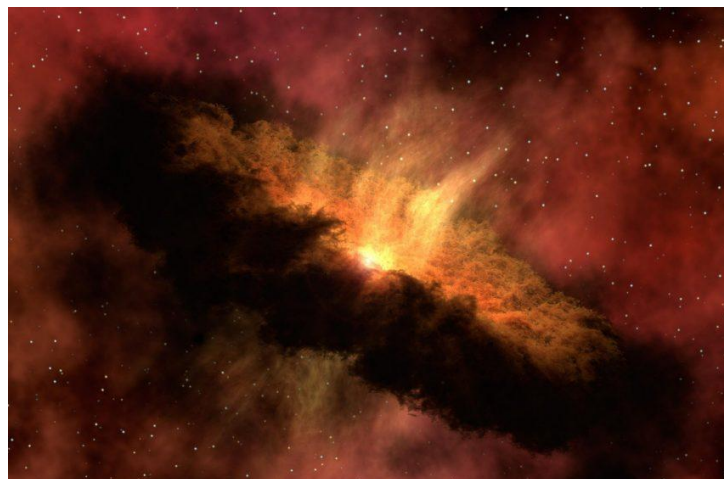

E de subliniat că **Sursa Poesiei rămâne Intuiția!**... Care presupune:

- A pune Întrebarea întrebărilor (a Sphinxului) la Lecția cunoașterii prin **clarvedere** (Avadhi Jnana) a celor purificați, eliberați, treziți...
- Singurătatea **ecuanimității**, detașarea de himere, împăcarea cu sine și cu lumea... când nu mai e deosebire între acolo (trecut) și aici (viitor), când se accede la Punctul neclintit al Singularității, la Centru... Astfel se translează de la „a privi” la „a vedea”, de la dualitate la Simplitatea echivalentă a Ecuatiei, la **absorbirea în Conștiență**.
- Evitarea credințelor locale, a convingerilor „învățate”, a așteptărilor, punând accentul pe dezvățare, pe revigorarea „**Pinealei**” (ce conține Apa Clară!), cultivând Atenția către Unul... Ieșirea din temnița Minții... Anihilarea Fricii... Întoarcerea la **inocență**.
- Ascultarea deplină a Tăcerii**, a vocii interioare, a Izvorului nemijlocit, a

ritmurilor Creației divine, ... înțelegerea **inseparabilității**, a faptului că Obârșia e omniprezentă, deci și în sufletul său.

- Vederea holistică**, instantanee, atât în trecut (acel departe al cosmicității) , cât și în viitor (în lăuntru cel mai adânc), adică „**pre-simțirea intrinsecă a Întregului**”, a întunericii Vidului, a adevăratei lumini...

Să nu uităm că dacă Dimitrie Anghel a fost numit *poet al florilor*, Stefan Luchian a rămas în memoria iubitorilor de artă ca fiind *poetul plastic al florilor*. Invităm cu plăcere pe excelența sa, doamna minunatelor versuri și proze pentru copii și tineret, ambasadoarea culturii române pe tot mapamondul, autoarea recentului volum antologic: *Un Ghem de Vise – Libeluliada*, pe doamna Cleopatra Lorințiu. Ce simboluri minunate ne aduceți azi și de pe ce meleaguri ?

O călătorie pe Insula Osmoze: simbolism, impresionism

Cleopatra LORINTIU

Insula Impresioniștilor, de fapt **île de Chatou** se află în partea de apus a Parisului, între comunele Chatou și Rueil Malmaison, pe partea stângă a Senei ; la început erau două insulițe legate de un dig -una mai mică, lungă de mai puțin de un kilometru și o insulă mai mare, unde acum se află cum s-ar zice *cătunul Fournaise* . Azi, aici sunt diverse sedii de companii industriale dar și acest **Parc al Impresioniștilor**.

Întoarcerea la simbolism și la curentele conexe, pare o excentricitate în ziua de azi. Mai degrabă o concesie făcută nostalgicilor. Trăim acum un timp cu altfel de *isme* . Închidem ochii și ne lăsăm pradă tentației de a uita preț de o clipă ultimul secol și aproape jumătate cu bunele și relele lui ? Și oare sufletul nostru mai poate vibra la subtilitățile aceluia timp ?

Simboliștii credeau că prin artă, ar trebui să se înțeleaga mai multe adevăruri absolute care pot fi accesate doar în mod indirect.

Eu mi-am propus într-o zi de toamnă, o călătorie subiectivă de câteva minute în lumea aceea poetică și muzicală . Pentru asta am făcut două scurte călătorii: două locuri pariziene, cumva emblematice, pe Ile de la Jatte și pe Insula Impresioniștilor. Am ales-o acum pe cea din urmă, doar pentru a plonja în amintire căci, din fericire , peisajul parizian a rămas cât de cât fidel trecutului..

Ce relevanță are această geografie a parcurilor ? Sigur, numai una de atmosferă ...Mă ajută să mă transpun în atmosfera epocii. În Parisul sfârșitului de secol 19, artiștii aveau nevoie de inspirație, concept foarte important în epocă. Sigur, dacă pictorii n-ar fi venit aici să picteze, nu după natură și nici realist ci *alfel*, insula n-ar fi fost asociată neapărat cu arta ...

Că simbolismul și impresionismul au coexistat fericit la finele secolului al nouăsprezecelea e lucru știut. Împărtășeau multe puncte comune, înainte de toate **folosirea simbolurilor** pentru a evoca idei sau emoții. Teoreticienii au creat un adevărat sistem pentru a le nuanța diferențele !

Eu m-am gândit înainte de toate la punctele comune : simbolurile de pildă. În muzică, simbolurile se ascund în armonii, în ritmuri sau în altceva. Impresia e esențială, miza pe emoție e fundamentală.

Dar poezia ?

M-aș gândi la Stéphane Mallarmé, parizianul născut la 1842 și plecat de tânăr la Londra ca să învețe engleza așa cum trebuie. Autorul celebrei "**L'après midi d'un faun**" (care a inspirat poemul vocal al lui Debussy cu același nume) poemul lui cel mai cunoscut. Mallarmé însuși a dus cu sine un soi de damnare, de altfel ne-am obișnuit cu o nefericire a simbolizatorilor ... trăiau puțin în general iar viața le era presărată cu accidente nefericite, cu dezaastre de viață personală.

" **Hoți de foc sacru,**" cum afirma Rimbaud însuși. Simbolizatorii îl recunosc pe Paul Verlaine drept poetul-far al curentului. Poet *maudit*, blestemat, cu o biografie contradictorie și o viață personală asemeni.

Pe undeva viața personală se amesteca uneori dramatic cu opera: e căsătorit cu

Mathilde Maute cu care are un fiu, frământat serios de iubirea pasională pentru Rimbaud după ce îl întâlnește în 1871, răvășit între certurile cu Mathilde și disputele violente cu Rimbaud prin 1879, acesta avea atunci 25 de ani. De altfel între 1872-1874 Verlaine se separase de Mathilde privilegiind relația tumultuoasă cu Rimbaud, în urma căreia avea să fie condamnat la închisoare pentru ultragiu la moralitate publică de un tribunal din Belgia.

În timpul detenției primea în închisoare ediția plachetei "**Romances sans paroles**". Expulzat ulterior din Belgia, întors în Franța avea să se certe tare cu Mathilde, să revină la Rimbaud cu care a urmat însă o violentă confruntare; în perioada aceea publica "**Poets Maudits**", care va da cumva linia și eticheta propriei vieți dar și o referință esențială pentru simbolism. El totuși izvora din viață trăită iară nu din închipuire...

În 1885 publica "**Jadis et Naguère**", care conține și "**Art poétique**", poezie devenită manifest al poezilor *simbolizatori*. Urma să se încheie procesul de divorț, din care ieșea ruinat și urma să fie din nou, condamnat la închisoare.

Poemul lui, **Clair de Lune** avea să îl influențeze definitiv pe Gabriel Fauré - 1887 (Clair de Lune, Op.46 n° 2) dar și pe Claude Debussy 1882. Iată-l :

CLAIR DE LUNE

*Votre âme est un paysage choisi
Que vont charmant masques et
bergamasques
Jouant du luth et dansant et quasi
Tristes sous leurs déguisements fantasques.*

*Tout en chantant sur le mode mineur
L'amour vainqueur et la vie opportune
Ils n'ont pas l'air de croire à leur bonheur
Et leur chanson se mêle au clair de lune,*

*Au calme clair de lune triste et beau,
Qui fait rêver les oiseaux dans les arbres
Et sangloter d'extase les jets d'eau,
Les grands jets d'eau sveltes parmi les
marbres.*

Într-un articol, criticul **Jules Lemaitre** (calificat ulterior drept rafinat critic impresionist de vervă spirituală, gust fin și eleganță a formei, consacra gloria lui Verlaine, considerat ca lider al "decadenților".Iar în ce privește viața personală, tot atunci avea loc și începutul unei prietenii pasionale și platonice cu tânărul pictor *F.A. Cazals*. Rimbaud murea în 1891, la doar 33 de ani...

Anul în care Verlaine, având deja o legătură cu *Philomène Boudin*, o cunoaștea pe *Eugénie Krantz*, cea care îi va sta alături până în clipa morții.Iar el avea să se împartă între cele doua "dragii prietene" într-un final de viață sfârșită tot prin boala de plămâni. Asta era epoca.

Acum dacă vedem manifestul simbolismului, filiațiile, manifestările de consacrare și felul în care elemente ale lui sunt preluate și rafinate în impresionism, am simțit nevoia să mă reîntorc la plimbarea mea din septembrie 2023, tot pe Insulă...E o corespondență vizuală, având în minte mereu muzica în surdină...

La Maison Fournaise e un vechi **guinguette hotel**, azi un restaurant și un muzeu municipal care conservă colecții de

pictură despre istoria acestui loc faimos în epocă pentru canotaj, asta era distracția favorită pe apă, atunci; prima clădire fusese construită prin 1844 chiar la picioarele podului rutier din piatra.(Azi nu mai e.)

De ce? Pentru că era un loc de comerț înfloritor pentru negustorii de vin și pentru constructorii de ambarcațiuni. În 1857 domnul Alphonse Fournaise, șeful portului, cumpără locul ca să facă un restaurant și un fel de debarcader. Împreună cu soția, tot modifică restaurantul, adaugă, schimbă balustradele din lemn în fier forjat.Devine un loc la modă. Și mulți din lumea bună pariziană se precipită acolo. Guy de Maupassant zice că e un "phalanstere de canotier" unde se petrece pentru vreo sută de franci.

Cine vine la Fournaise ?

Vine Auguste Renoir care pictează portretele familiei ,(ușor de presupus că erau sponsorii picturului), peisajele adiacente și celebrul **Le Déjeuner des canotiers**(1880), apoi **Les Deux Sœurs** (1881).În povestirea **La Femme de Paul**, Maupassant descria în amănunt atmosfera din local căruia îi dădea un nume fals : **Grillon**.Veneau mulți pictori pe insulă, unul din ei chiar se apucă să picteze fațada : Maurice Réalier-Dumas. Tatăl lui cumpărase de altfel o casuță în vecinătate,

Printre persoanele legate de epocă și de acești pictori iat-o pe Louise Alphonse Papillon, nimeni alta decât

fiica lui Fournaise, zice-se femeia din pictura *Alphonsine à l'ombrelle* (1896).

Iată-o așadar pe Alphonsine în rochie albă (simbolică, pură), ține în mână o umbreluță. Se spune că între ei doi era o iubire dar sugestia e atât de delicată... Maurice pictează de zor pereții restaurantului, nu știm dacă sub impulsul vreunui onorariu, sau din amor pentru Alphonsine.

Les Quatre Âges de la vie se numește suita de picturi murale.

Ca alți pictori, el avea să abandoneze simbolismul și impresionismul și să devină mai târziu un promotor al stilului Art Nouveau.

Abandonez și eu istoria locului... localul e închis la început de secol, apoi comuna Chatou redobândește clădirea prin 1979, o înscrie în inventarul monumentelor istorice, o restaurează, crează asociații de susținere.

Și uite așa putem să mergem noi acolo și să dejunăm fericiți azi, să vedem tablouri de André Derain, Ferdinand Heilbuth, Albert Lebourg, Maurice Réalier-Dumas, Gustave Maincent, Adrien Karbowsky, Charles Camoin. Colecția mai cuprinde o sculptură de Renoir, ceramici

de d'André Mettey și Maurice de Vlaminck, gravuri de Michel Ciry), desene umoristice și amintiri cu dessins Guy de Maupassant, și care ne amintesc "*la belle époque du canotage et de l'impressionnisme*".

De ce vă înșir numele astea, cu siguranță unele necunoscute de noi? Pentru că simbolistii topiți în impresionisti în general erau mulți, nouă sigur ne rămân peste timp vârful, câștigătorii faimei. Cum de pildă Derain care pornit din impresiile impresioniste avea să fie alături de Matisse un cofondator al Fauvismului. Lucrarea lui pleacă tematic din aceeași atmosferă de canotaj parizian la **Chatou** ...sau Gustave Maincent (1848-1897), el era foarte legat de loc, de altfel chiar moare la Rueil Malmaison. Dintr-o imagine de azi, simbolism și impresionism cu apropierea, diferențele, osmozele lor lirice, muzicale sau picturale, își prelungesc sensurile și influențele spre o lume mult mai puțin impresionistă, adică a sufletului și sentimentului, dar care rămâne a simbolurilor, nu întotdeauna utilizate în scopul binelui planetei.

In lumea nouă, dincolo de ocean, toate genurile literare au avut reprezentanși de valoare. Deci și simbolismul. Un român, poet de excepție care păstrează legătura cu

limba și tradițiile strămoșești continuă să scrie și să editeze cărți și o revistă literară în Cleveland, Ohio. Neputând fi prezent fizic, iată-l și pe el adresându-ne câteva cuvinte.

Poesia americană și simbolismul

Mircea BARTAN

Unite independente, a cărui mare contribuție a fost să scrie rapsodii despre măreția prețiilor și pădurilor. Primul poet apreciat la nivel internațional a fost Henry Wadsworth Longfellow (1807 – 1882), care aproape l-a depășit pe Alfred, Lord Tennyson în popularitate internațională alături de „Fireside Poets”^[12] grupul de cinci poeți—William Cullen Bryant, Henry Wadsworth Longfellow, John Greenleaf Whittier, Oliver Wendell Holmes și James Russell Lowell—care au fost populari la jumătatea a secolului al XIX-le .^[13] Numele „Poeți de la foc” derivă din faptul că modul lor de a scrie. Alți poeți notabili care au apărut la începutul și mijlocul secolului al XIX-lea sunt Ralph Waldo Emerson (1803 – 1882), Edgar Allan Poe (1809 – 1849), Henry David Thoreau (1817 – 1862), Sidney Lanier (1842 – 1881) și James . Whitcomb Riley (1849 – 1916).

Pe măsură ce timpul a trecut, influența transcendentalismului poetului/filozofului Emerson și Thoreau a marcat poezia americană. Transcendentalismul a fost tulpina americană a romantismului englez care a început cu William Wordsworth și Samuel Taylor Coleridge. Emerson, probabil unul dintre fondatorii transcendentalismului, vizitase Anglia de tânăr pentru a-i întâlni pe acești doi poeți englezi, precum și pe Thomas Carlyle. În timp ce în Anglia post-reformă romantismul a făcut tranziția la victorianism, în America din anii 1830 până la Războiul Civil acest curent a adus un plus de energie.

Începând cu 1490 poezia americană este considerată o extensie a celei engleze, mulți venind în lumea nouă. Mult mai târziu ea s-a desprins de poezia engleză, mai ales că evoluția limbii a dus la formarea unui nou tip de limbaj numit argou care se deosebește de engleza clasică. Poezia americană nu a dat nume în cadrul curentului simbolist deși numeroși sint cei care începând cu Poe au fost în lirica lor adepții simbolismului.

William Cullen Bryant (1794 – 1878) a fost primul poet semnificativ al Statelor

Edgar Allan Poe s-a remarcat în această perioadă, prin temele abordate: macabru și întunericul, care conectează poezia și viziunea sa estetică cu teoriile sale filozofice, psihologice, morale și cosmologice. Mulți autori din Franța, Suedia și Rusia au fost puternic influențați de lucrările sale. Charles Baudelaire a fost obsedat de Poe și i-a atribuit poetului american apariția simbolismului în poezia franceză. Poemul "Corbul" a fascinat Europa și a fost tradusă în multe limbi.

Apariția unei poezii cu adevărat originale în limba engleză, în Statele Unite, a fost opera a doi poeți, Walt Whitman (1819 – 1892) și Emily Dickinson (1830 – 1886). Acești poeți nu ar fi putut fi mai diferiți: rîndurile lungi ale lui Whitman, derivate din metrica versiunii King James a Bibliei și influența democratică sunt în contrast puternic cu frazele concentrate și strofele cu versuri scurte ale lui Dickinson, derivate din imnurile protestante.

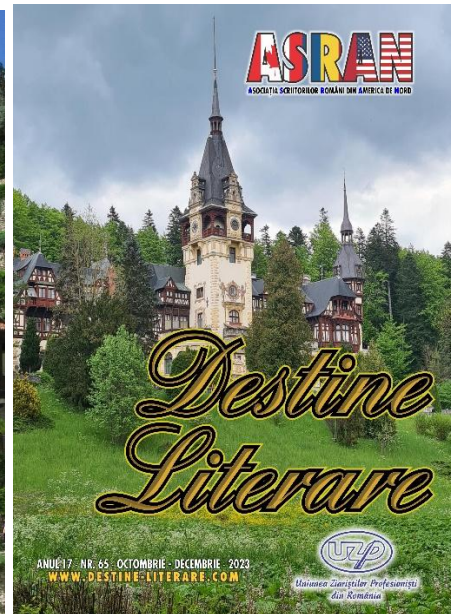
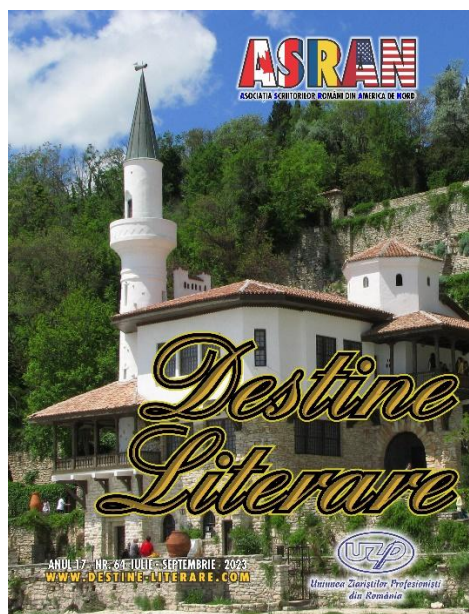
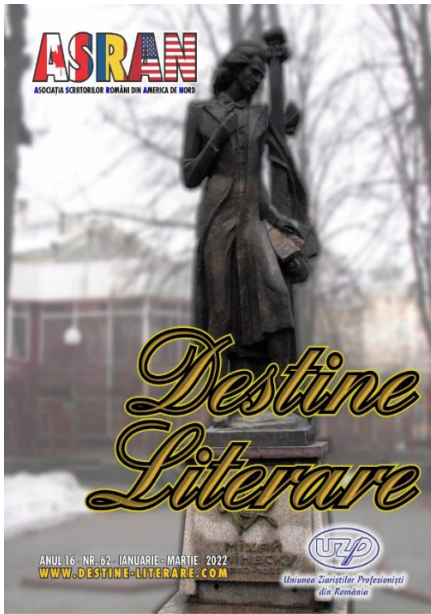
Ceea ce îi leagă și marchează profund poezia americană a secolului al XX-lea este conexiunea cu Emerson (din care Whitman a tipărit un fragment în a doua ediție a *Leaves of Grass*) și originalitatea îndrăzneță a viziunilor lor. Se poate spune că acești doi poeți marchează nașterea a două expresii poetice americane majore — vers în metrică liberă împreună cu expresia emoțională directă a lui Whitman și obscuritatea și ironia gnomică a lui Dickinson.

Dezvoltarea acestor expresii, precum și reacțiile conservatoare împotriva lor, pot fi urmărite în lucrările unor poeți precum Edwin Arlington Robinson (1869–1935), Stephen Crane (1871–1900), Robert Frost (1874–1963), Carl Sandburg (1878–1967) și Edna St. Vincent Millay (1892–1950).

Ezra Pound (1885–1972) și TS Eliot (1888–1965) au fost figurile principale la acea vreme, s-au remarcat prin respingerea formei și metrului poetic tradițional și a dicției victoriene. Ambii au dat poeziei americane o mai mare densitate, dificultate și opacitate trecând accentul pe tehnici poetice precum fragmentarea, elipsa, aluzia, juxtapunerea, personajele ironice și schimbătoare și paralelismul mitic. Numeroșii poeți ai secolului trecut între care remarc pe EE Cummings (1894–1962) au adoptat libertatea modernistă, rămânând în același timp departe de facțiunile și programele moderniste, elementele simboliste fiind mereu prezente în opera lor.

Intr-o lume în care limbile moderne se combină cu cele ale băștinașilor cultura franceză și cea engleză sunt nevoite să accepte vocea românilor care au o foarte puternică prezență, presă, televiziune și numeroase manifestări culturale dincolo de ocean. Alexandru Cetățeanu este un promotor de vârf cu cel mai recunoscut cenaclu mondial, editură și revista Destine Literare, îndrăgită de români din Australia până în Canada.

Poesia canadiană simbolistă și poeți contemporani de limba română

Alexandru CETĂȚEANU

Calde salutări spre „Dulcele târg” de la un „quebecois” ! Un quebecois ...nu „pure Laine” („lână pură” cum se zice simbolic în Quebec) ci adoptat! Respir în țara lui Emile Nelligan din „anul lui Orwell” – 1984.

Felicitări organizatorilor pentru această minunată inițiativă culturală *TAINELE SIMBOLISMULUI!* Un subiect vast... mă voi limita numai la câțiva poeți simbolști din Quebec, atât cât știu eu, un „intrus” în cultura quebecoise.

Regret nespuse că dragul și regretatul meu prieten Anton Soare, (nepotul generalului Petre Caramitru, poet în închisorile comuniste – citiți Oaspeții celulei mele!). Dinu (cum îi spuneau prietenii) a fost profesor universitar de literatură franceză la Univ. de Montreal și nu mai este printre noi!!! Cu siguranță că ne-ar fi lamurit cu multă competență despre „tainele simbolismului”. Poate ne-ar fi și citit ceva palindromuri, în care era specialist... Să-i fie țărâna ușoară! A fost

iubit de studenți și a făcut cinste României, pe care o iubea cu pasiune. Scuze.... m-am abătut puțin de la subiectul de astăzi..!

Deci...sa incep cu o gluma despre poezia PLUMB a marelui poet simbolist George Bacovia:

***Stam singur in cavou si era plumb,
Si scârțâiau sicriele de frig....***

Asa glumeam noi, inventivi elevi de liceu, cand recitam aceasta poezie!

Poetul national al Quebecului, un simbolist, este fara indoiala Emil Nelligan (1879-1941). A trait cu adevarat si a scris 170 de poeme, sonete, rondeluri, cantece si poeme in proza – numai, numai (repet) pana la varsta de 19 ani, dupa care a fost internat la o institutie de bolnavi psihici, unde nu a mai scris nimic si a murit in 18 septembrie 1941 la 63 de ani. Stia de Eminescu al nostru, care a scris numai in jur de 100 de capodopere – ce coincidenta nefericita ca ambii poeti au murit in spitale de nebuni!

Poezii principale care l-au inspirat pe Nelligan au fost cunoscutii Baudelaire, Rimbaud și Verlaine.

Poemul de admirație pentru Charles Baudelaire este semnificativ:

Maître, il est beau ton Vers ; ciseleur sans
pareil
Tu nous charmes toujours par ta grâce
nouvelle,
Parnassien enchanteur du pays du soleil,
Notre langue frémit sous ta lyre si belle.
Les Classiques sont morts ; le voici le
réveil ;
Grand Régénérateur, sous ta pure et vaste
aile
Toute une ère est groupée....

Un poem foarte cunoscut si iubit al lui Nelligan este **Soir d'hiver** (Citesc numai 3 strofe, cu gândul ca in curând voi ajunge la zăpada de Quebec):

*Ah ! comme la neige a neigé !
Ma vitre est un jardin de givre.
Ah ! comme la neige a neigé !
Qu'est-ce que le spasme de vivre
À la douleur que j'ai, que j'ai !*

*Pleurez, oiseaux de février,
Au sinistre frisson des choses,
Pleurez, oiseaux de février,
Pleurez mes pleurs, pleurez mes roses,
Aux branches du génévrier.*

*Ah ! comme la neige a neigé !
Ma vitre est un jardin de givre.
Ah ! comme la neige a neigé !
Qu'est-ce que le spasme de vivre
À tout l'ennui que j'ai, que j'ai !...*

Un poet iubit in Quebec și pe pe Planeta, este Leonard Cohen, cunoscut mai mult pentru cântecele lui celebre, interpretate și compuse de el. Mai puțin cunoscuta este cartea lui de poezii (156 de pagini!) publicată în 1964,- cu titlul „Flori pentru Hitler”, evident „flori” simbolice, cu conotație ambiguă – ...TAINELE SIMBOLISMULUI! Titlul unei cărți este de multe ori mai important decât conținutul și a făcut „vâlvă”. Controversele sunt bune pentru publicitate.

In zilele noastre, trăiește la Montreal o mare poetă – citez pe poetul și profesorul universitar Fernando d'Almeida:

*Grande dame des lettres québécoises,
Claudine Bertrand est polygraphe. Mais
c'est davantage comme poète encline à la
pétulance de l'esprit et à la profondeur des
sentiments ainsi qu'à l'autorité du verbe
que cette attachante poète est ici mandée.
Venue sur les fonts baptismaux de la poésie
depuis une quarantaine d'années, cette
universitaire est une poète de juste et de
noble inspiration....*

Am cunoscut-o pe Claudine la Festivalul „Noptile de poezie” de la Curtea de Arges, organizat anual de poeta Carolina Ilica și regretatul poet Dumitru M. Ion. Ne-a onorat cu prezenta și la una din reuniunile

Asociației Canadiene a Scriitorilor Români pe țărmul fluviului Saint Laurent și a devenit membră de onoare a Asociației.

Iată câteva realizări ale renumitei Claudine Bertrand:

Fondatrice de la revue Arcade, elle la dirige de 1981 à 2006. Elle crée le Prix de la relève Arcade (1991)¹. En 1996, la Ville de Montréal souligne la contribution de la revue à l'occasion de son 15e anniversaire en lui décernant le titre de finaliste au Grand Prix du Conseil des Arts de la Communauté urbaine de Montréal. Également en 1996, un colloque tenu à l'Université Paris VIII (Vincennes) souligne la contribution significative aux échanges culturels France-Québec d'Arcade¹. Elle fonde, à la suite en 2006, la revue en ligne Mouvances.ca.

Depuis 1970, elle collabore à près d'une cinquantaine de revues littéraires, d'ici et d'ailleurs : Montréal now !, Intervention, La nouvelle barre du jour, Les écrits, Hobo-Québec, Possibles, Rampike, Doc(k)s, Mensu el25, Moebius, Estuaire, Écritures, Tessera, Bacchanales, et Acte Sud, Jardin d'essai, Pourtours et Travers (France)¹.

Elle est l'auteure d'ouvrages poétiques et de livres d'artiste au Québec et à l'étranger, dont Une main contre le délire (finaliste en 1996 au Grand Prix du Festival international de la poésie de Trois-Rivières)², Elle a été lauréate du Prix Femme de mérite 1997 et médaillée d'or du Rayonnement culturel. L'amoureuse intérieure (Prix de poésie 1998 de la Société des écrivains canadiens), Tomber du jour, Le corps en tête (prix Tristan-Tzara 2001), L'énigme du futur (Prix Saint-Denys Garneau en 2002 livre d'artiste avec la plasticienne française Chantal Legendre). Doctorat Honoris Causa de l'Université de Plovdiv, Bulgarie 2016. Claudine Bertrand est la première québécoise à avoir obtenu cette distinction. Prix International Alexandre Ribot 2016, décerné au Marché de la poésie à Paris, pour Fleurs d'orage. Prix européen « Virgile

2017 », attribué par le Cénacle européen francophone, le 10 juin 2017 à Paris. Lauréate de l'Ordre de la Pléiade « Ordre de la Francophonie et du dialogue des cultures » par l'Assemblée parlementaire de la Francophonie 2018.

Am mai găsit pe Internet următorul comentariu:

Bertrand est une poétesse québécoise née à Montréal, autrice d'une vingtaine de recueils marqués par la pensée féministe et humaniste. Elle a par ailleurs œuvré à faire connaître et diffuser la littérature francophone, notamment dans la revue Arcade, consacrée à l'écriture des femmes, qu'elle a fondée et dirigée pendant 25 ans. Son travail lui a valu de recevoir, entre autres, le Prix International Tristan Tzara en 2001 (elle est la seule québécoise à ce jour à l'avoir reçu) et l'Ordre de la Pléiade « Ordre de la Francophonie et du dialogue des cultures ». Les membres du jury Ganzo ont salué chez elle « une poésie de l'intime, authentique, et une poète résolument engagée dans son temps ». Elle publie cette année un nouveau recueil, où les mots résonnent comme une envoûtante quête de sens, en ces temps incertains.

Felicitări maestră a poeziei – Claudine Bertrand!

In finalul scurtei mele interventii – voi citi o scurtă poezie a unui alt poet din Quebec:

Golgota

Calea spre Golgota
Ni s-a inspinat.
Viata e o cruce
Timp sacrificat.

Gandul, totusi, nimeni
Nu ni l-a schimbat.
Ducem spre Golgota
Unicul talant...

Puteti ghici cine este poetul?

L-am ghicit. Este chiar interlocutorul nostru.

Shoshana Vegh din Israel este astăzi în incapacitatea de a veni la noi pentru că, spre deosebire de mesajul său pe care îl vom prezenta stă ascunsă împreună cu soțul într-un buncăr. În timp de pace ea este profesor, poet, traducător și publicist. Are 21 de volume de poezie și romane. A editat peste 200 de cărți la editura sa.

Peisajul simbolismului în metafora lumii

Shoshana VEGH

Un simbol în poezie și în romane este o formă de limbă picturală în care de obicei anumite locuri reprezintă altceva. Ceea ce este o neobișnuită formă de realitate abstractă, de exemplu un repaos ar putea să reprezintă un simbolism abstract al acestuia o p. personală sau națională, un porumbel alb ... o găină e un simbol viral al păcii. Uneori simbolurile sunt similare metaforelor, acceptă înțelesul cuvintelor care înseamnă lucrul și în plus ceva și atingerea unui sentiment diferit al semnificației cuvântului, o litera care în limbaj este ... pentru a urca deasupra esenței pentru înălțare sau sfințenie. Dar de ce metafora conține o reprezentare a celor două domenii ale înțelegerii care născocesc, de exemplu, norul ploii -

simbolul indică doar împrumutul de exemplu titlul unui poem despre întineric care funcționează ca un simbol pentru asocierea cu o pierdere.... Simbolurile și cultura sunt un fond universal comun al simbolurilor, în care în mod obișnuit se asociază cu lumea naturală, foc, ceai, pământ în spatele cărora sint de asemenea versiuni ale simbolurilor care din nou sunt diferite pentru anumite culturi. Astfel, de exemplu, scarabeul reprezenta pentru vechii egipteni clipa în care soarele se naște întru eternitatea sufletului. La fel poemul japonez haiku-ul are o lume a simbolurilor diferit față de lumea simbolurilor poeziei europene. Simbolistica în alte arte, în plastică, simbolismul la fel ca în poezie, în literatură este prezent în fiecare cultură, în orice lucru, în orice lume, deci și în arta plastică și este o legătură de reprezentare... de asemeni în ebraică, eu cred, fiecare cuvânt are un fel de simbolism, când vrei să spui apă înseamnă viață, când spui ploaie e o promisiune de prosperitate. Orice are un sens și eu cred că ceea ce cu siguranță putem vedea cuvintele au în ebraică și în toate limbile fiecare cuvânt este un simbol sau înseamnă ceva.

Nu doresc să închei a doua noastră parte a simpozionului nostru fără a vă prezenta o Taină. Iată acum o lucrare de Fra Angelo !

La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul (Ioan 1 :1). ..În Evanghelia după Ioan scrie mai apoi: Și Cuvântul S-a făcut trup (Ioan 1.14) Ei bine, Isus este reprezentat în iconografie copil fiind în brațele Maicii Sale. Priviți Sfinții Ei poartă câte o carte în mâinile lor arătându-ne sursa de cunoaștere a Cuvântului divin. Dar ce poartă Maica Domnului? Simbolul Cuvântului, adică Dumnezeu Fiul din Sfânta Treime, simbolul întruchipat al Adevărului !

Singura modalitate de cunoaștere e cartea. Și pentru epocile trecute era Cartea Sfântă. Nu tableta, care azi îndepărtează de Creator pe cei săraci cu Duhul!, Sfântul Duh nu poate exista în Inteligența Artificială, oricât ne-am încrede în realizările noastre. Harul divin a umplut cu simboluri adâncul Creației și imaginația oamenilor, fără de care nu am fi ajuns la nivelul civilizației pe care îl trăim.

Fra Angelico - Maestà, Fecioara pe tron cu Sfinții Cosma și Damian - 1437-1446

Sesiunea a III-a

Rămânem încă puțin în taina temei de azi prezentând un volum de versuri scris de unul dintre cei mai importanți simbolişti ai timpurilor noastre, *Devdoot Îngerul* de Sudhakar Gaidhani.

Lansare de carte

Bilet pentru visare

Liviu PENDEFUNDA

Ca un corolar al lecturii întregului poem epic realizat de uriașul poet indian în limba Marathi, îndrăznesc să cuprind, deși cu greutate, volumul colosal de informații, asociind metodele și criteriile simboliste, realiste, și postmoderniste ale liricii universale. Metaforele, comparațiile, sinesteziile trec printr'o împletire imagistică de mare rafinament, pe alocuri

coplesind de lirism și poezie autentică strălucitoare cu fragmente ce descriu marile probleme sociale ale umanității pe care autorul le surprinde prin învățăturle pline de realism ale uriașei Devdoot, pasăre înnobilită cu ordin angelic.

Astfel putem înțelege poetul căruia harul divin îi dictează ordinea cuvintelor răscolite de idei în matricea sa spirituală.

„O, Mare Doamne,/ evită conștientizarea noastră/ să ne cunoaștem izvorul neseecat/ din inima spațiului -// dobândește conștiința / a excrementelor furnicii/ durerea pietrei/ lasă-ne să cunoaștem aceleași senzații /ale elefantului si ale furnicii /chinul copacilor/ să ne cunoaștem mintea genelor/ menopauza pământului/ și albastrul spațiului

Moartea ca și viața se îmbină armonios în lumea contemporană frământată, chiar sfâșiată de orgoliile și încorsetările educaționale ale oamenilor. Înafara multiplelor exemple de deraiere a comportamentului uman de la preceptele divine, unele recomandate de principiile deviate ale unor religii, Gaidhani își îndreaptă frecvent atenția asupra a ceea ce înseamnă folosirea limbajului primordial în educația și gândirea umanității în general și a scriitorului în special.

Cu mii de ani înainte de Cristos, Dumnezeu era conceput ca o inteligență care a gândit lumea și care a găsit Cuvântul ca mijloc de expresie și ca instrument de creațiune⁵¹. Creația era sinonimă cu pronunțarea numelui ființei sau lucrului de către zeu. Berkeley spunea că "lumina este limba în care ni se adresează divinitatea, din care simțurile noastre cele mai perfecte nu fac decât să silabisească aici pe pământ elementele într'o mie de forme și culori". ...Și, iată că în India contemporană fotonii luminii primordiale, nu cea vizibilă, s'a transformat în curgerea când lină când tumultuoasă a unui poem fluviu în interpretarea spirituală a unui mare mediu și profet, uriașul poet Sudhakar Gaidhani.

Muzicalitatea unui poem se simte ca un imn al armoniei sferelor chiar dacă el este rostit într'o alegorie a simbolurilor ce ocultează suprarealitatea lumii în care trăim. Poemul lui Gaidhani are o muzicalitate ocultată de mare finețe, pe

care te informez, dragă cititorule, că va trebui să o descoperi singur lecturând și simțindu'i vibrațiile: *împodobită cu nenumărate perle,/ planeta albă a fost transformată într'o/ lebădă sclipitoare purtând timpul pe aripile ei./ Cu timpul a început să cânte/ un imn fără sfârșit/ dedicat lunii pline.*

Deci, nu se poate vorbi de o influență asupra simbolurilor sacre ale civilizațiilor fără a înșirui politicul, culturalul, socialul, economicul aflate în balanța dintre pace și război, între muncă și lene. Ideile, teoriile și sistemele de gândire sunt de asemenea încorporate în simbolismul religios. Abstractul, absolutul, puterea spiritului și contopirea cu divinul sunt termeni religioși universali. Eu însumi, sunt fermecat de multe dintre strofele ce în mod cinematografic se succed în acest genial poem epic.

Mă simt lipsit de cuvinte, nu de idei ci de capacitatea redării acestora fără a putea concura cu versuri precum acestea cu care închei tămăduind suferința îngerului:

*Dragi făurari de cuvinte/ luminați-ne/
cu niște povești.*

*Mama literelor/ nu este niciodată
îngrijorată/*

*Uită-te la copacul ăla cu frunze de aur/
din fața ta,/ visează în timpul zilei./ Da, și
copacii visează.// Toată lumea visează,/ visele nu au nevoie de bilet.*

Dar dacă există un bilet,/ apoi cumpără biletul și visează.

⁵¹ "La început a fost Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu...(Ev Ioan)"

Un salt uluitor

Cleopatra LORINȚIU

Înțelepciunea lumii se revarsă peste noi prin această carte fascinantă și neobișnuită. Lucrarea autorului de departe, pusă înaintea noastră azi într-o splendidă ediție românească ,elegantă, remarcabilă, completă, de către poetul, hermeneutul Liviu Pendefunda, are un scop, așa zice, paradoxal.

Să ne surprindă și să ne liniștească.

Să ne liniștească, pentru că, iată, într-un timp precum cel pe care îl străbatem, un timp al neînțelegerii, al dihoniei planetare, ea vine ca o solie de comprehensiune.

Să cunoști cultura celuilalt e lucru mare !

Numai cunoașterea ne poate aduce înțelegere și apropiere, numai cunoașterea poate aduce mugurii chiar firavi, ai păcii. Devdoot, trimisul lui Dumnezeu, Îngerul despre care **Sudhakar Gaidhani** mărturisește, iată că ajunge la noi în limba aleasă a poeziei: poem în cascadă, amplă plonjare într-o lume primordială cu "păsări înțelepte" și sate urcate pe dealuri, cu vaci împrăștiate și nopți "când milioane de insecte apar."

Viziuni ale umanității care te tulbură, te emoționează, te istovesc: *"pe drumuri, pe-autostrăzi/bărbați zdrențuiți treceau ca niște scoici/aruncate după ce-au fost culese.."*căci iată, din acel plan primordial, arhetipal chiar, poezia sare în lumea ta, cititorul de azi.

"fericirea este evazivă,suferința este eternă". Poate știai asta cititorule dar în vălmășagul de niagară de versuri, adevărurile vin către tine unul după altul, te somează, unul după altul, și te va surprinde totul , vechi și nou, deopotrivă.

Un salt uluitor e poemul scriitorului Sudhakar Gaidhani care nu ar fi fost posibil în românește fără poezia tălmăcitorului și re-interpretatorului poeziei lui, cel sensibilizat la o lucrare atât de neobișnuită, simbolică, măreață și incitantă, deopotrivă. De pildă, din marathi, textul e tălmăcit de Vishwas Vaidya și poetul însuși către engleză, și din engleză către românește (Cântul III) dar mesajele ajung atât de limpezi către noi.

Poemul mesianic și posibilele paralele pe care implicit le putem face (evident cu Isus Cristos și Evangheliile) sunt laolaltă trambulina cognitivă de decodare a acestui poem fantastic, interpretabil în mai multe chei. Într-o interpretare generoasă și cumva esențializată, Om Biyani conchide :*"Devdoot ne asigură cumva că mesia nu poate fi niciodată o specie dispărută."*

Orizontul este cel al speranței. Ea vine cumva din parabola lui Devdoot, rostogolită în marele poem epic de poetul de departe.

Și acum cuvântul autorului Sudhakar Gaidhani, avatarul încarnat al Îngerului Devdoot:

Avatarul încarnat al Îngerului Devdoot

Sudhakar GAIDHANI

Bună prieteni,
Sunt Sudhakar Gaidhani din India.

Dragii mei frați și surori români, care iubesc enorm poezia. Pentru că acesta este pământul marelui poet al acestei planete onor. Eminescu. Salutări speciale celui mai dragul meu mare poet frate Acad. Prof. Dr. Liviu Pendefunda, doamna Julieta Pendefunda și talentata lor fiică artistă Elleny.

Datorită celui de-al 39-lea Congres Mondial al Poeților din India din 2019, am devenit rude poetice pentru totdeauna. În plus, poetesa Dana Oprita și poetul Alexandru Cetățeanu sunt și dragi mei prieteni.

Prima mea comunicare cu dragul meu frate dr. Liviu Pendefunda a început prin email. El a tradus și publicat cu o recenzie profundă poemul meu epic complet „Devdoot the angel”. Aceasta este o mare onoare pentru poezia mea. Îi voi fi recunoscător pentru tot restul vieții mele.

Din cauza dragostei lui necruțătoare, îngerul meu Devdoot a ajuns în lume. El este ca un înger pentru mine.

Marathi este limba mea maternă, această limbă este limba a peste 100 de milioane de oameni. I-am dedicat una dintre colecțiile mele de poezii marathi fratelui meu Dr. Pendefunda.

Acum vorbesc pe scurt despre poemul meu epic Devdoot. Prologul acestui poem epic conține povestea creării lui Devdoot.

În copilărie, visam că sunt o pasăre. Obişnuiam să devin o pasăre și să zbor departe pe cer. Din aceasta, epicul Devdoot a revărsat din cerneala stiloului meu în cuvinte.

Primul canto marathi al acestui Devdoot a fost publicat în 1981. Al doilea canto a fost publicat în 1999, iar următoarele trei împreună, un poem epic de 555 de pagini, a fost publicat în 2004. Pentru aceasta, iubitorii mei de poezie au strâns un lakh de rupii, adică 5700 de lei în moneda româna și a publicat o carte foarte frumoasă.

Unii critici marathi au încercat să-și bată joc de această pasăre numindu-o suprarealistă.

Dar la 6 ani de la crearea îngerului Devdoot, Muzeul Național American de Istorie Naturală Smithsonian Institution, Washington, a descoperit că o pasăre ca această pasăre de mare era vie pe Pământ. Această știre a apărut în ziare din întreaga lume. Acesta este incidentul din noiembrie 1987.

Știrea a fost așa - „O fosilă excavată dintr-o formațiune de stâncă din sud-estul Statelor Unite a fost identificată ca fiind cea mai mare pasăre de mare zburătoare

din istorie, o specie dispărută și necunoscută anterior, care are o anvergură a aripilor de peste 5,5 metri”. După citirea acestei știri, unul dintre cititorii poeziei mele Devdoot a scris imediat o scrisoare în același cotidian, spunând: „Sunt bucuros să afirm aici că un poet marathi vizionar din Nagpur-India, domnul Sudhakar Gaidhani, a descris o pasăre similară în cartea sa de poezie publicată de Devdoot. în 1981”. După aceasta entuziasmul meu a crescut. Am trimis imediat Institutului Smithsonian părțile traduse din Devdoot și prologul poeziei împreună cu o tăietură din scrisoarea publicată a cititorului.

Apoi am primit două scrisori pozitive de la Specialistul Muzeului de Paleobiologie al Institutului Smithsonian. Prima scrisoare este datată 28 martie 1988.

A doua scrisoare este datată 10 iunie 1988. Unele dintre rândurile ei sunt așa...

Este o ocazie rară când știința și poezia se pot întâlni cu un amestec atât de magnific de serendipitate. Sub materia ambelor scrisori se află semnătura lui Raymond T. Ray II.

Acum, ceea ce vă spun aici este minunat și adevărat. După publicarea întregului Devdoot, cele 16 incidente descrise în el

au devenit de fapt adevărate. Acest lucru este înregistrat într-o carte marathi publicată pe Devdoot.

Acum exprim cu umilință aici câteva dintre părerile mele despre creația poeziei.

Nu voi putea spune prea multe despre simbolismul din poezie. Pentru că nu sunt un critic. Stimatul meu prieten Dr. Pendefunda spune despre Devdoot-ul meu: „Te considerăm un imens simbolist al literaturii mondiale contemporane”. Îi sunt foarte recunoscător pentru feedback-ul său frumos și perspicace.

Simbolismul a fost discutat încă din secolul al XIX-lea. După mine, simbolurile, imaginile și metaforele din poezie sunt ca ochii, nasul și urechile.

Și aceste trei elemente sunt unite între ele în poezie. Altfel poezia nu-și capătă fața vie.

Poezia este o existență emoțională vie care are propriul ei caracter. Deci, ea poate comunica cu cititorul oferindu-i o fericire interioară mai nouă de fiecare dată.

Un poem nobil stă, de asemenea, nud în fața cititorului ei devotat ingenios.

Acul țese hainele pentru a acoperi nudurile dar el însuși rămâne nud, totuși nimeni nu-l obiectează pentru nuditatea sa. Poezia este, de asemenea, nud în mod similar

Cititorul de geniu este întotdeauna un artist imperceptibil. El este la fel de important ca geniul creativ.

Orice realizare artistică nu este un dar al lui Dumnezeu, ci este un dar al genomului. Călătorește generație după generație prin spermatozoizi. În această călătorie, multe genomuri ale amintirilor mor. Unii supraviețuiesc.

În această călătorie, unele dintre amintirile mele anterioare de naștere se nasc prin genomul meu și s-au odihnit în crearea lui Devdoot.

Cei care supraviețuiesc, se conectează cu firele culturii nașterii anterioare.

Renașterea noastră sunt copiii noștri. Nașterea anterioară este o cunoaștere a acumulării de amintiri anterioare.

Așadar, fiecare omenire este liberă să fie ceea ce dorește să fie, deoarece talentul-estetică este prezentă în membrii ei. Dar are nevoie de eforturi necruțătoare cu meditație practică.

Tristețea este miezul vieții tuturor, inclusiv al poetului. Poetul egocentric rătăcește în negura întristării de sine căutând propriile lacrimi; și se roagă înaintea lui pentru asta.

Toată lumea are un Ego. Și Poetul are ego. Dar ego-ul ar trebui să fie frumos, dacă este frumos poate crea creația artistică frumoasă. Deci ego-ul nu ar trebui să fie urât.

În acest poem epic Devdoot, călătorii cerului cer Conștiința Supremă de la Creator, dar oamenii nu se califică pentru aceasta.

Există doar câțiva oameni Supremi care s-au născut cu o conștiință atât de maximă.

Ei sunt eliberatorii noștri. O astfel de compasiune empatică cosmică a Conștiinței Supreme a fost în Domnul nostru Isus Cristos.

Nu este posibil ca toată lumea să fie de acord cu părerile mele despre poezie. Există, de asemenea, opiniile pe care fiecare le gândește în felul său.

Cu ocazia ceremoniei acestei publicații, îmi exprim sincera recunoștință prietenilor mei traducători de poezie din India, Dr. Om Biyani, Vishwas Vaidya, Dr.Datta Sawant, Dr. Tejaswini Dange Patil și în special capul familiei mele, doamna Devyani și celor doi fii.

Vă rog, cu umilință, tuturor iubitorilor de poezie respectați, să parcurgeți acest poem epic Devdoot Ingerul, în traducerea onorabilul mare poet al lumii Acad. prof. dr. Pendefunda.

Mulțumesc foarte mult. Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți. Amin!

Traducerea locuțiunilor invitațiilor a fost făcută de Ellen Pendefunda (engleză) și Liviu Pendefunda (franceză).

Ilustrația muzicală a fost realizată pe baza unor fragmente de Claude Debussy, Maurice Ravel, Edvard Grieg, Ciprian Porumbescu

Arta plastică a unor pictori adepți ai curentului simbolist reproduce lucrări de Theodor Aman, Carol Pop de Szathmary, Stefan Luchian, Gustave Moreau, Pierre-Puvide Chavanne, Nicolae Vermont, Alphonse Osbert, Claude Monet ș.a.

Simpozionul „Dimitrie Anghel”
 ediția a II-a cu participare
 internațională
Tainele
simbolismului
 16 noiembrie 2023

Sumar

Alpha & Omega

Lucreția Berzintu – 94, Alexandru Cetățeanu – 18, Johnny Ciatloș Deak – 155, Emilian u & Edith Mihaela Dobrscu – 157, Vladimir Florea – 80, Nicolae Grigorie Lăcrița – 145, Sudhakar Gaidhani – 219, Daniel Revach – 94, Anca Sîrghie – 785,

Ordo ab Chao

Liviu Pendefunda – 35, 52, 109, Geo Vasile – 15,

Devenirea întru Ființă

Gheorghe Andrei Neagu – 36, Eugen Oniscu – 38, Liviu Pendefunda – 31,

Desăvârșirea Creației

Luisa Amarie – 182, Francesca Andruzzi – 68, Mircea Bartan – 209, Gabriela Bunghez – 189, Mihaela C.D. 71, Alexandru Cetățeanu 211, Georges Chapoutier – 200, Aura Christi – 63, Theodor Damian – 93, Diana Aurora Deliu – 173, Carmen Oana Dumitriu 176, Alessandra Ferraro – 85, Tereza Laterza – 66, Cleopatra Lorințiu – 62, 205, 218, Liviu Pendefunda – 92, 216, Liliana Popa – 76, 78, 82, Elena Quidello – 84, Ilie Rad – 70, Mihaela Roibu – 171, Vlad Scutelnicu – 195, Anca Sîrghie – 87, 89, Al. Florin Țene – 64, Geo Vasile – 13, Shoshana Vegh – 214, Bella Clara Ventura – 193,

Arta Regală

Ion Gănguț - 141, Liliana Popa - 105,

Vrăjitorii Marelui Vid

Dimitrie Anghel (Alessandra Viorică, Elena Pop, Ecaterina Pop) – 186, Alexandra Bârneață – 119, Mihaela C.D. – 814, Alexandru Cazacu – 113, Aura Christi 110, Sudhakar Gaidhani – 109, Sophie Lu – 52, Irina Lucia Mihalca – 111, Vasile Morar – 129, Ion Mureșan – 15, Dragoș Niculescu – 122, Ionuț Pande – 131, Liviu Pendefunda – 282, Maria Eugenia Soberanis Nogueada - 35

Lux in Tenebris

Radu Botiș - 150, Bogdan Mandache – 137, Liviu Pendefunda – 3, Petru Solonaru – 133,

Celestial Library

Tainele Simbolismului – 168

Tiparul a fost realizat și sponsorizat de
 Tipografia PIM

Contact international

Fondată în mai 1990

PREMIUL APLER PENTRU PROIECT LITERAR INTERNAȚIONAL

Vol. 34, 237-239, ianuarie, februarie, martie 2024

Atelierul de creație
Athanor

Director

Liviu PENDEFUNDA

Redactor-șef

Octavian LAURENȚIU

Revista este editată de Asociația Culturală Atma Contact international și este membră a Asociației Publicațiilor Literare și Editorilor din România (APLER)

Colegiul de redacție

Alexandru Cetățeanu (Montréal), Giuseppe Ciccia (Firenze), Constantin Coroiu (Iași), Nicolae Dabija (Chișinău), Theodor Damian (New York), Emilian M. Dobrescu (București), Ioan Holban (Iași), Jacob Isaac (India), Emanuela Ilie (Iași), Cleopatra Loruțiu (București), Valeriu Matei (Chișinău), Eugen Mircea (Iași), Gheorghe Andrei Neagu (Focșani), Dragoș Pătrașcu (Iași), Sandra Pendefunda (Ottawa), Ulderico Pesce (Roma), Cristinel Popa (London), Alfred-Rennert Poplingher (Haifa), Constantin Pricop (Iași), Vlad Scutelnicu (Botoșani), Maria Eugenia Soberanis Noguera (Mexic), Constantin Trandafir (Câmpina), Geo Vasile (București), Matei Vișniec (Paris)

Redacția

Loreley Buchholtzer, Octavian Laurențiu, Eleny Pendefunda, Elena Cristina Boțan-Potop, Liliana Scărlătescu, Petru Solonaru, Ioan Florin Stoenescu

Tehnoredactare și machetare

Dan Bogdan Anghel

Foto

Marcel Cahnăță

Administrator Web

Andrei Scutelnicu

Producție și difuzare

Petre Șiță

Revista poate fi citită pe www.issuu.com
www.scribd.com &
www.contactinternational.ro

Cover 1. *Corpus Cristi* de Ana Isabel Márquez Peña

Cover 2: *Odă bucuriei*, de Vladlen Babcinețchi, lucrare expusă în parcul central al Miroslovei (Gloria Pacem)

Cover 4. *Lucrare semnată de Teodor Hueală*

Abonamente și corespondență:

Contact international

2, Strada Primăverii, Miroslova - Jassy, 707305 Romania,

E-mail: pendefunda@gmail.com

ISSN 1221-3977

Participanții la Simpozionul „Dimitrie Anghel” cu participare internațională 2023

Tainele Symbolismului

Dimitrie Anghel, născut la Cornești, comuna Miroslova-Iași, a fost unul dintre promotorii curentului simbolist din România. După perioada petrecută în Parisul efervescent al grupului Charles Baudelaire, Stéphane Mallarmé, Arthur Rimbaud, Paul Verlaine, inițiază o activitate bogată în literatură, publicistică, dramaturgie, asociind în lirică lumea simbolurilor din care au făcut parte printre alții – Alexandru Macedonski, Ion Minulescu, George Bacovia – la nivel mondial urmând curentul din care au făcut parte și Edgar Allan Poe, Conte de Lautréamont, Rainer Maria Rilke, Ruben Dario, D'Annunzio, Emily Dickenson, William Wordsworth, William Butler Yeats, Percy Bysshe Shelley și mulți alții.

Profesori, elevi, scriitori, îndrăgostiți de literatură au încercat să cuprindă în cele trei sesiuni ale simpozionului esența acestui important curent liric, plastic și muzical care continuă și în zilele noastre. Membrii Cenaclului care poartă numele lui Dimitrie Anghel au recitat versuri din creația poetului. Invitați ai Primăriei și Consiliului Local Miroslova în parteneriat cu revista *Contact international* și sub auspiciile Academiei Mondiale de Artă și Cultură au fost: Luisa Amarie (România), Mircea Ștefan Bartan (USA), Gabriela Bunghez (România), Alexandru Cetățeanu (Canada), Georges Chapouthier Friedenkraft (Franța), Diana Aurora Deliu (România), Carmen Oana Dumitriu (România), Sudhakar Gaidhani (India), Cleopatra Loruțiu (România), Mihaela Roibu (România), Vlad Scutelnicu (România), Maria Eugenia Soberanis (Mexic), Petru Solonaru (Romania), Shoshana Vekh (Israel) și Bella Clara Ventura (Columbia).

Moderator al manifestării a fost proaspătul câștigător al Concursului de poezie al celui de-al XLII-lea Congres Mondial al Poetilor 2023, scriitorul Liviu Pendefunda.

Contemporanul, an XXXIV, Nr.12(861), 2023, p.14

Contact international

Vol. 34, 237-239, ianuarie, februarie, martie 2024

Lux in Arcana ♦ *O carte despre esențe* de Cleopatra Lorințiu ✕ *Venimus, Vidimus, Gavisum sumus* de Alexandru Cetățeanu ✨ *interview with Daniel Revach* by Lucreția Berzintu • *Lutăria* de Gheorghe A. Neagu ✨ *Intre mângâiere și brutalizarea culorii* de Liliana Popa ✨ *Canonul Brîncușian* de Petru Solonaru • *Inima străinului* de Eugen Oniscu ★ *Despre lectură sau suflarea vie a sanctuarelor* de Bogdan Mandache • *Strigonia îndepărtată* de Aura Christi ♠ *Poezia ca mărturisire și doxologie* de Theodor Damian ♣ *Cronicar* de Liliana Popa ★ *Pioșenia ca imn înălțat divinității* de Al. Florin Țene ★ *Versuri* de Maria Eugenia Soberanis Noguera, Ion Mureșan, Sudhakar Gaidhani, Vasile Morar, Sophie Lu, Aura Christi, Irina Lucia Mihalca, Alexandru Cazacu, Dragoș Niculescu, Ionuț Pande, Alexandra Gârneață, Liviu Pendefunda ☞ *Poesia unica terapia* de Geo Vasile ♣ *Il filo dello stupore* di Tereza Laterza ★ *Pământurile rare: Piața mondială a litiului* de Emilian Dobresu și Edith Mihaela Dobrescu ✨ *Catedrale gotice (II)* de Ion Gănguț • *Radiografia unui viitor iminent* de Mihaela CD • *Discorsi sulla bellezza* di Francesca Andruzzi ✕ *Cartea cu mituri, Popasuri ale poetei Cristina Bejan în România* de Anca Sîrghie • *Lumina din Taina Cubvântului* de Radu Botiș • *Fiore di luce* di Elena Quidello ✨ *Dialog epistolar cu Nae Antonescu* de Ilie Rad ☯ *Fățarnicia religioasă* de N.Grigorie-Lăcrița • *Csro diario* di Alessandra Ferraro • *O toamnă cu daruri de suflet pentru românii din Montreal*, de Johnny Ciatloș Deak • *Arta cu tendință în spiritul Creației, Le Talisman, Potecă de Brahms* de Liviu Pendefunda ✨ *Tainele simbolismului* la Miroslava